
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

17'nci Toplantı
9 Şubat 2016 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- SUNUMLAR

1.- *Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak'ın, 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/529) ile 2014 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/297) hakkında sunumu*

2.- *EPDK Başkanı Mustafa Yılmaz'ın, 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/529) ile 2014 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/297) hakkında sunumu*

3.- *Çevre ve Şehircilik Bakanı Fatma Güldemet Sarı'nın, 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/529) ile 2014 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/297) hakkında sunumu*

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- *Komisyonun çalışma usul ve esasları hakkında görüşmeler*

2.- *Komisyonun çalışma usul ve esasları hakkında görüşmeler*

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- *2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/529) ile 2014 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı hakkında (1/297) ve Sayıştay tezkereleri*

-
- a) *Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı*
 - b) *Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu*
 - c) *Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü*
 -  ) *Türkiye Atom Enerjisi Kurumu*
 - d) *Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü*
 - e) * evre ve şehircilik Bakanlığı*
 - f) *Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü*

9 Şubat 2016 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 10.18
BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)
BAŞKAN VEKİLİ: İbrahim Mustafa TURHAN (İzmir)
SÖZCÜ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)
KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok Değerli Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli bürokratları, basınımızın ve televizyonlarımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 17'nci Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere Sayın Bakanımıza söz vereceğim.

Sayın Bakan, süreniz otuz dakikadır.

Buyurunuz.

II.- SUNUMLAR

1.- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak'ın, 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/529) ile 2014 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/297) hakkında sunumu

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Sayın Komisyon Başkanım, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri; öncelikle hepimize hayırlı sabahlar diliyorum.

Ben, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız ve ekibimiz adına kısa bir selamlama ve arkadaşlarımızı tanıtarak başlayayım istiyorum.

(Toplantıya katılan bürokratlar Sayın Bakan tarafından tanıtıldı)

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Ben, bugün, Komisyonumuza -madem kırk beş dakikadan otuz dakikaya düştü- biraz daha özet, hızlı, kitapçığımızdaki bilgileri de özetleyecek şekliyle, Bakanlığımızın özellikle ve özellikle iktidarımız döneminde, son üç yılda yaptıklarını, icraatlarını ve bugüne kadar ortaya koyduğu performans üzerinden, otuz dakika içerisinde bile olsa kısa bir özetle üzerinden geçeyim istiyorum, sonra akabinde soru-cevap bölümünde de inşallah devam ederiz.

Kıymetli Başkan, değerli Komisyon üyeleri; ülkemiz ekonomisinde son on üç yılda önemli atılımlar gerçekleştirilmiş olup ekonomik büyüklük olarak önemli büyümelere şahitlik edilmiştir.

Dünyanın 18'inci ve Avrupa'nın 7'nci büyük ekonomisi olan ülkemiz, en güçlü ekonomilerin temsil edildiği G20'nin faal bir üyesi olup, son dönemin dönem başkanlığını yürütmüş ve G20 zirvesine ev sahipliği yapmıştır.

Küresel mali kriz nedeniyle birçok ülke ekonomisinin daralma gösterdiği bir dönemde, ülkemiz ekonomisi 2008 yılındaki ekonomik yavaşlamanın ve 2009 yılındaki küçülmenin ardından 2010 ve 2011 yıllarında sırasıyla yüzde 9,2 ve yüzde 8,8 oranında büyüme hızını yakalamış ve ülkemiz ekonomisi 2003-2014 döneminde ortalama yüzde 4,8 büyüme gerçekleştirmiştir. Sahip olduğumuz bu ekonomik büyümenin sağlanmasında enerji sektörü hayati bir rol oynamıştır. 2003-2014 arasında birincil enerji talebimizin yılda ortalama yüzde 4,12 büyümüş olması, enerji tüketiminin ekonomiyle beraber büyüdüğünün bir göstergesidir.

Nitekim, hepimizin malumu, dünyadaki ekonomik büyüme ile enerji tüketimi ve talebinin büyümesi aynı orantıda, aynı istikamette yer alır. Enerji sektöründe büyümeyi öngörmeden, gerçekleştirmeden bir reel büyüme gerçekleştirmek fiilî olarak da teknik olarak da esasen mümkün değil.

Gerçekleşen ekonomik gelişme ve artan refah seviyesinin sonucu olarak, enerji sektörünün her alanında hızlı bir talep artışı olmaktadır. Türkiye, gelişmekte olan ülkeler içerisinde, geçtiğimiz on üç yıllık dönemde enerji talep artışının en hızlı gerçekleştiği ülkelerden biri konumundadır. Önümüzdeki on yılda Türkiye'nin bu büyüme oranını devam ettirmesi noktasında, en az bugüne kadarki kurulu güç özelinde bir yatırım yapması ve enerji sektöründe de büyüme gerçekleştirmesini bekliyoruz.

Enerji sektöründe tüm kuralların yeniden yazıldığı bir dönemden geçilmektedir. Büyük enerji ithalatçısı ülkeler ihracatçı konumuna geçmekte, büyük enerji ihracatçısı ülkeler ise talep büyümesinin merkezi hâline gelmektedir. Ayrıca, petrol fiyatlarında yaşanan önemli düşüşler neticesinde oyunun kuralları yeniden belirlenmektedir. Dünyada dengelerin değiştiği, enerji sektörünün son derece dinamik olduğu bu dönemde, enerji talebi artmaya devam eden ülkemizin belirleyeceği enerji stratejisi çok kritik ve uzun dönemli etkileri olacak bir konudur.

Enerji ve tabii kaynaklar alanını yönetirken dışa bağımlılığı azaltmak, 2 katına çıkacak olan enerji talep artışını sorunsuz karşılamak ve arz güvenliğini sağlamak için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Enerji arz güvenliği için kritik bir unsur olarak gördüğümüz, son on yılda hızlanarak enerji sektörümüzün çehresini ciddi şekilde değiştiren serbestleşme çabalarıyla kurulmaya çalışılan rekabetçi piyasa yapısı, enerji politikalarımızın en önemli odak noktalarıdır. Bu bağlamda, rekabetçi, şeffaf, tüketicinin korunduğu, çevresel sürdürülebilirliği de dikkate alan bir enerji sektörü önceliğimiz olmuştur ve olmaya da devam edecektir.

Ülkemizin zengin doğal kaynaklarından azami ölçüde ve sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda istifade etmek orta ve uzun vadede önceliğimiz olmaya devam edecektir.

Bu bağlamda, çevreyle uyumlu, öncelikle iş sağlığı ve güvenliği koşullarını sağlayan sürdürülebilir bir madencilik için etkin ve uygulanabilir politikaların oluşturulması, doğal kaynaklarımızın ekonominin büyümesine ve ülke refahına katkıda bulunacak şekilde yönetilmesinin öncelikli şartıdır.

Madencilik sektörünün millî gelir içindeki payını arttırmak ve madencilik faaliyetlerinin çevreye zarar vermeyecek şekilde ve iş sağlığı ve güvenliği ilkeleri doğrultusunda yürütülmesini sağlamak madencilik sektörüne ilişkin temel stratejilerimizdir.

Bakanlığımız, ülkemiz yer altı kaynaklarının ülke ekonomisine yüksek katma değer sağlayacak şekilde değerlendirilmesini amaçlayarak, çalışmalarını bu doğrultuda yoğunlaştırmaktadır.

Bakanlığımız ülkemiz adına çok önemli uluslararası projeleri yürütmekle birlikte, ülkemizin enerji altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi ve enerji piyasalarının rekabete dayalı olarak yeniden yapılandırılması sürecini yönetmekte olup enerji ve doğal kaynakları verimli, etkin, güvenli, zamanında, çevreye duyarlı ve iş sağlığı ve güvenliği öncelikli olacak şekilde değerlendirerek dışa bağımlılığı azaltmayı ve ülke refahına en yüksek katkısı sağlamayı görev edinmiştir.

Enerji arz güvenliğinden kaynaklanan riskleri azaltmak ve enerjinin daha verimli üretilmesini ve kullanılmasını sağlamak amacıyla serbest piyasa şartlarının oluşturulması ve rekabete dayalı yatırım ortamının geliştirilmesi, enerji sektöründeki önemli talep artışını karşılamada başlıca stratejilerimiz olmaya devam edecektir.

Strateji ve politikalarımız, enerji arz güvenliği, alternatif enerji kaynakları, kaynak çeşitliliği, yerli ve yenilenebilir kaynakların ekonomiye daha yoğun bir şekilde kazandırılması, sürdürülebilirlik, enerji piyasalarında serbestleşme ve enerji verimliliği temellerine dayanmaktadır.

Bu kapsamda temel strateji ve politikalarımızı sıralamak gerekirse;
Yerli kaynaklara öncelik vermek suretiyle kaynak çeşitliliğini sağlamak,
Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji arzı içindeki payını arttırmak,
Enerji verimliliğini arttırmak,
Serbest piyasa koşullarına tam işlerlik kazandırmak ve yatırım ortamının iyileşmesini sağlamak,
Petrol ve doğal gaz alanlarında kaynak, ülke çeşitliliğini sağlamak ve ithalattan kaynaklanan riskleri azaltacak tedbirleri almak,
Jeopolitik konumumuzu etkin kullanarak, enerji alanında bölgesel iş birliği süreçleri çerçevesinde ülkemizi enerji üssü ve terminali hâline getirmek,

Enerji ve doğal kaynaklar alanlarındaki faaliyetlerin çevreye duyarlı hâlde yürütülmesini sağlamak,
Doğal kaynaklarımızın ülke ekonomisine katkısını arttırmak,
Endüstriyel hammadde, metal ve metal dışı madenlerimizin üretimlerini arttırarak yurt içinde değerlendirilmesini sağlamak,
Maliyet, zaman ve miktar yönünden enerjiyi tüketiciler için erişilebilir kılmak şeklinde özetlenebilir.
Dünyadaki genel enerji görünümüne değinecek olursak, dünyadaki nüfus artışı, kentsel gelişim ve sanayileşmeyle birlikte birincil enerji tüketimi de giderek artmaktadır. Nüfus ve gelir artışı enerji tüketiminin artmasına neden olan temel etkenlerin başında gelmektedir. Yapılan projeksiyonlar, 2040 yılında dünya nüfusunun 9 milyara yükseleceğini göstermektedir. Bu durum, yaklaşık 2 milyara yakın insana daha enerji arzını beraberinde getirecek.

Uluslararası Enerji Ajansının (UEA) tahminlerine göre 13,5 milyar ton eş değer petrol (TEP) olan dünya birincil enerji talebinin 2040 yılında;

Mevcut enerji politikalarıyla devam senaryosuna göre en az yüzde 45 oranında artışla 19,6 milyar TEP'e,
Yeni politikalar senaryosuna göre yüzde 32 oranında artışla 17,9 milyar TEP'e,
450 ppm senaryosuna göre, yani çevreye duyarlı daha makul ve yavaş artış öngören yüzde 12 oranındaki artış senaryosuna göre de en az 15,2 milyar TEP'e yükseleceğini tahmin etmektedir.

Söz konusu senaryoların tamamına göre, 2040 yılına kadar olan dönemde fosil yakıtların, yani petrol, doğal gaz ve kömür payları nispeten azalmakla birlikte bu yakıtlar hâkim kaynaklar olmaya devam edecektir. 2040 yılına kadar olan süreçte de nükleer ve yenilenebilir kaynaklar en hızlı büyüme oranına sahip enerji kaynakları olacaklardır.

Burada aslında kritik konu şu: Sadece ve sadece nükleer ve yenilenebilirin artışı değil, fosil yakıtların içerisinde, doğal gaz, kömür ve petrol dediğimizde dünyada hâlihazırda hâlâ en önemli fosil yakıt kömür olmaya devam ediyor. Tüm bu üç kalemin içerisinde toplam rezervin neredeyse üçte 2'si kömür ve üçte 2'si kömür olan bu resmin içerisinde neredeyse bu kaynakların toplam üçte 2'si de sadece üç ülkede. Hangi üç ülkede? Amerika, Rusya ve Çin. Dolayısıyla, kömür dünyadaki en önemli birincil enerji kaynağı olmaya devam edecek. Bu resim önümüzdeki on yılda, yirmi yılda, otuz yılda da devam edecek, bunu öngörebiliriz.

Dünyada elektrik üretiminde kullanılan kaynakların dağılımları incelendiğinde elektrik üretimi için en yaygın olarak kullanılan kaynağın kömür olduğu görülmektedir. Kömürden sonra en çok tüketilen kaynak doğal gazdır ve önümüzdeki on yıllar içerisinde doğal gazın gerek COP21 çevreyle uyumlu olması noktasında gerek 21'inci yüzyıla birlikte aynı petrol gibi sıvılaştırılıp dünyada satılabilir, ticari anlamda değiş tokuş edilebilir bir emtiaya dönüştürülmesi hasebiyle her geçen gün piyasa ve pazar payı artmakta olan bir ürün olmasından dolayı, petrole göre daha temiz olmasından dolayı önümüzdeki on yıllar içerisindeki payını daha da artıracaktır.

Uluslararası Enerji Ajansı verilerine göre enerji sektöründe 2015 ile 2040 yılları arasında küresel ölçekte üçte 2'si OECD dışı ülkeler olmak üzere toplam 68,2 trilyon dolar yeni yatırım yapılacağı öngörülmektedir.

Ülkemizdeki enerji görünümüne bakacak olursak eğer, ülkemizin birincil enerji talebi 2014 yılında 123,9 milyon TEP olarak gerçekleşmiştir. Bu birincil enerji talebi içerisinde doğal gazın payı yüzde 32,5; kömürün payı yüzde 29,2; petrolün payı yüzde 28,5; hidroelektrik ve hidroelektrik dışı kaynakların toplam payı yüzde 9,5-10'a yakındır.

Birincil enerji talebimizin sektörlere göre dağılımına baktığımızda, bunun yüzde 30'u çevrim sektöründe, yüzde 24'ü konut ve hizmet sektöründe, yüzde 23'ü sanayi ve yüzde 19'u ulaştırma, yüzde 4 de diğer sektörlerde diye ayrırabiliriz.

2023 yılında birincil enerji talebimizin 218 milyon TEP'e ulaşması tahmin ediliyor. Kömürün yüzde 37, doğal gazın yüzde 23, petrolün yüzde 26, diğerlerinin de yüzde 12 civarı bir pay alması öngörülmüyor.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kömür kaç dediniz Sayın Bakan?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Yüzde 37.

Ülkemizde ekonomik büyümenin sonucu olarak yıllık elektrik enerjisi tüketim artışı uzun yıllardan beri ortalama yüzde 5,5 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Elektrik enerjisi talebinde 2014 yılında yüzde 4,4; 2015 yılında yüzde 2,6 oranında bir artış olmuştur.

2002 yılında 132,6 milyar kilovatsaat olan elektrik tüketimimiz 2015 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 2 katı artarak 263,8 milyar kilovatsaate çıkmıştır. Yani, on üç yıllık süre içerisinde Türkiye'deki elektrik tüketimi yüzde 100 bir artış göstermiş, 132'den 264'e çıkmıştır.

2002 yılında 129,4 milyar kilovatsaat olan elektrik üretimi 2015 yılında da 259,6 milyar kilovatsaate çıkmıştır. Dolayısıyla, üretimde de yaklaşık 2 katı bir artış var.

Peki, bu üretimin kırılımı nereden diye sorduğumuzda, 2015 sonu itibarıyla bunun yüzde 37,9'u doğal gazdan, yüzde 28'i kömürden, yüzde 25,8 hidroelektrikten, yüzde 4,4'ü rüzgârdan, yüzde 3,4'ü ise diğer kaynaklardan. Son yıllarda belirli bir anda talep edilen en yüksek elektrik enerjisi talebi yani puant noktasında, belirli bir anda en çok elektrik tüketiminin talep edildiği puant noktasındaki en yüksek oran 2015 ağustos ayında yakaladığımız 43.289 megavatla tarihe geçmiştir. 2002 yılında 31.846 megavat olan kurulu gücümüz 2015 sonu itibarıyla 73.148 megavata yani yaklaşık 2,5 katına çıkmıştır. On üç yılda, iktidarımız döneminde Türkiye'deki elektrik enerjisi kurulu gücünü 2,5 katına çıkarmışız.

2015 yılı sonu itibarıyla kurulu gücümüzün kaynaklara göre dağılımına baktığımızda, bu kurulu gücün kaynaklara göre dağılımına bakıldığında bunun yüzde 35,4'ü hidroelektrik santrallerden, yüzde 29,1'i doğal gazdan, yüzde 20,6'sı kömürden, yüzde 6,2'si rüzgâr, yüzde 0,9'u jeotermal ve yüzde 7,8'i ise diğer kaynaklardan...

2015 yılında işletmeye alınan yeni santraller ve kapasite artışlarının toplam yıl içerisindeki değeri 4.288 megavatır. Ayrıca ülkemizde 2002 yılında 300 olan elektrik enerjisi üretim santrali sayısı, 2015 yılına vardığımızda 1.515'e çıkmıştır. Yani, buradaki artış on üç senede, santral sayısı olarak da 5 katını aşmıştır 2002'ye kıyasla.

Mevcut santrallerin, bu yapılmış olan santrallerin kırılımına baktığımızda mevcut santrallerin 560 adedi hidroelektrik santral, 36 tanesi kömür, 113'ü rüzgâr, 21'i jeotermal, 233'ü doğal gaz, 69 tanesi ise yenilenebilir, atık ısı ve bunun gibi diğer santrallerdir. Ayrıca, şu an itibarıyla 362 adedi güneş, 9 adedi rüzgâr, 24 adedi termik, 1 adedi hidroelektrik santrali olmak üzere toplam 396 adet de lisanssız santral mevcuttur.

Kıymetli arkadaşlar, Değerli Başkan; 2002'de 44.544 kilometre olan elektrik enerjisi iletim hattımızda yapılan yatırımlarla 2015 yılı sonu itibarıyla bu yatırım iletim hat uzunluğu 56.892 kilometreye çıkmıştır. Elektrik enerjisi dağıtım hattımız ise 2002 yılında 812.399 kilometre iken bugün itibarıyla 1,1 milyon kilometreyi aşmıştır. Toplam elektrik iletim ve dağıtım şebeke uzunluğumuz mevcut hâliyle dünyanın en büyük 5'inci, Avrupa'nın ise en büyük 3'üncü şebekesidir.

2002 yılında toplam trafo gücümüz 143.314 megavatken elektrik iletim ve dağıtım hattı altyapılarımızı güçlendirmek için yapılan yatırımlarla birlikte toplam trafo gücümüz 2015 yılı sonu itibarıyla 270 bini aşmıştır.

Bakanlığımızın öncelikli politikaları arasında yer alan yenilenebilir enerjinin portföy içindeki payının artırılması konusu önem arz etmektedir. Bu bağlamda, 2002 yılında bu kaynaklardan üretilen elektrik 34 milyar kilovatsaatken 2015 yılında yüzde 142'lik bir artışla 82 milyar kilovatsaate çıkmıştır. 2002 yılında 12.277 megavat olan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı kurulu gücümüz 2015 yılı sonu itibarıyla 2,5 katı bir artışla 31.244 megavata ulaşmış. Sadece 2015 yılı içinde bu 4.100 küsur megavatlık yatırımın 3.600 megavatı yenilenebilir kaynaklardandır. Bu artışın 873 megavatı rüzgâr, 2.224 megavatı hidroelektrik, 219 megavatı jeotermal, 283 megavatı da çöp gazı, biyokütle, atık ısı, prolitik yağ ve güneş elektrik üretim santralleridir.

2014 yılında kurulu gücümüzde gerçekleşen 5.512 megavatlık artışın yaklaşık yüzde 45'i, 2015 yılında gerçekleşen 3.628 megavatlık artışın ise neredeyse tamamı yenilenebilir kaynaklara dayalıdır. Bu durum yenilenebilir enerji uygulamalarımızın olumlu sonuçlarının en güzel göstergelerinden biridir. 2002 yılında 12.241 megavat olan hidrolik kurulu gücümüz yüzde 111 artışla 2015 yılı sonu itibarıyla 25.868 megavata ulaşmıştır. 2002 yılında neredeyse yok sayılacak düzeyde yani 18,9 megavatlık bir rüzgâr enerjisi kurulu gücümüz varken 2002 yılında, bugün bu rakam 4.500 megavatı aşmıştır.

Bir diğer yenilenebilir enerji kaynağı olan jeotermal enerjinin yenilenebilir enerji kaynaklarımıza dâhil edilmesine yönelik sürdürülen çalışmalarla birlikte, 2002 yılında sadece 17,5 megavat olan jeotermal kurulu gücümüz 2015 yılı sonu itibarıyla 624 megavata ulaşmıştır. Diğer taraftan, jeotermal uygulamaları sera ısıtmada 2002 yılına göre yüzde 686 artışla 2015 yılında 3931 dönüme ve konut ısıtmada yüzde 281 artışla yaklaşık 114.567 konuta... Yani, ortalama 100 metrekaarelik bir konut özelindeki hesaplamayla ciddi bir artış yaşamıştır.

Önem verdiğimiz bir diğer yenilenebilir kaynak olan güneş enerjisine yönelik çalışmalarımız da devam etmektedir. Güneş enerjisi santralleri ön lisans başvuru yarışmaları sonuçlanmış olup bugün itibarıyla EPDK tarafından 5 adet güneş enerjisi santraline ön lisans, 2 adet güneş enerjisi santraline de lisans verilmiştir. Sürecin sonunda toplam 49 adet güneş enerjisi santraline ön lisans ve lisans verilmiş olacaktır. Ayrıca, 249 megavat toplam kurulu güce sahip 362 lisanssız güneş santrali de işletmededir.

Enerji arz güvenliğimizin sağlanması adına, yenilenebilir enerjinin yanı sıra nükleer enerjinin de ülkemizde elektrik üretimi amaçlı kullanılması elzem bir husustur. Dünyada nükleer enerjinin kullanımına baktığımızda, elektrik enerjisi üretiminin yaklaşık yüzde 11'inin nükleer enerjiden sağlandığını bilmemiz gerekiyor. Ayrıca, yarısı Fransa, Amerika, Rusya ve Çin'de olmak üzere dünyada toplam 442 adet nükleer enerji santrali var ve şu anda, hâlihazırda inşa hâlinde olan 66 tane ve bunu müteakip 164 tane de bunun üzerine ekstra yapılması planlanan santral hâlihazırda devam etmekte. Avrupa Birliği üyesi olan Fransa toplam elektrik üretiminin yüzde 74'ünü, Amerika yüzde 19'unu, Almanya ise yüzde 15'ini nükleer enerjiden karşılamaktadır.

Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100'üncü yılında elektrik enerjisi ihtiyacımızın bugünkü düzeyinin 2 katına ulaşarak yaklaşık 414 milyar kilovatsaate yükseleceği bu büyüme oranları istikametinde tahmin edilmektedir. Bu doğrultuda yerli ve yenilenebilir enerjiyle enerji verimliliğinden azami düzeyde yararlanma çalışmalarımızın yanı sıra nükleer enerjinin enerji arz kaynaklarımız arasına dâhil edilmesi, artan elektrik enerjisi talebinin karşılanması ve ithal yakıtlara bağımlılıktan kaynaklı risklerin azaltılması açısından büyük önem arz etmektedir.

Petrol ve doğal gazda dışa bağımlı olan ülkemizde nükleer santral mevcut değilken petrol ve doğal gaz zengini Güney Afrika, Rusya, Amerika, Kanada, Meksika ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerde nükleer santrallerin bulunması manidardır. Bu gerçekler karşısında ülkemizde nükleer enerjinin mümkün olan en kısa süre içerisinde elektrik enerjisi üretim portföyünde yer alması ve ilerleyen dönemde portföy içindeki payının artırılması büyük önem arz etmektedir. Bu amaçla, Akkuyu Nükleer Santrali için Çevre ve Şehircilik

Bakanlığından ÇED olumlu kararı ve EPDK'dan üç yıl süreli ön lisans alınmış olup imar planı çalışmaları tamamlandığında inşaat faaliyetleri bütün yönleriyle başlayacaktır. Santralin ilk ünitesinin 2023 yılına kadar yani cumhuriyetimizin 100'üncü yılına kadar tamamlanması planlanmaktadır. Santralin gerek inşaatı gerek işletimi sırasında mümkün olduğunca yeterli ve yetkin insan gücünün eğitilmesi, çalıştırılması ve insan kaynakları potansiyelimizin geliştirilmesi hedeflerimiz arasındadır. Bu kapsamda, 2010 yılından beri nükleer mühendislik eğitimi almak üzere Rusya'ya, 2 ayrı üniversiteye öğrencilerimiz gönderilmiştir ve şu anda toplam 307 tane öğrencimiz Rusya'da nükleer mühendislik eğitim almaktadır.

Diğer taraftan, Sinop Nükleer Santral Projesi için fizibilite çalışmalarıyla ilgili olarak sismolojik katalog oluşturma çalışmalarına başlanmış ve veri toplama istasyonlarının kurulumu tamamlanarak istasyonlar devreye alınmış olup istasyonlardan gerçek zamanlı veri akışı devam etmektedir.

ÇED çalışmalarının yaptırılmasına yönelik olarak Japon konsorsiyumu tarafından 2014 Haziran ayı sonunda danışman firmayla imzalanan sözleşmeyle birlikte ÇED çalışmalarına başlanmıştır. Saha çalışmalarının yürütülmesi için 15 Temmuz 2014 tarihinde Sinop sahasında Bakanlığımız adına altmış ay süreyle ön izin alınmıştır. Yakın bir tarihte EÜAŞ'ın da ortak olacağı bir proje şirketi kurulup süreç daha hızlanacaktır.

Akkuyu ve Sinop Nükleer Santral Projelerinde nükleer standartlara uygun ekipman üretilen malzeme tedarik edebilecek yerli firmalarımıza en az 16 milyar dolar hacminde iş imkânı ve önemli bir istihdam kaynağı oluşturulacaktır. Elektrik üretiminde kaynak çeşitliliğinin sağlanması ve arz güvenliğinin güvence altına alınmasının yanı sıra, üretilen elektriğin iletim ve dağıtım aşamalarında gerçekleşen kayıp ve kaçakların minimum seviyeye indirilmesi oldukça önemlidir. Bu kapsamda, kayıp ve kaçak oranlarının azaltılması konusu öncelikli hedeflerimizin başında gelmekte olup bu alandaki yoğun çalışmalarımız ve alınan tedbirler neticesinde ülkemiz genelinde kayıp ve kaçak oranları 2002 yılına kıyasla yüzde 25'lerden bugün yüzde 15 oranlarına kadar düşürülmüştür. Özelleştirilen elektrik dağıtım şirketlerine ise kayıp kaçakları azaltma zorunluluğu getirilmiş olup her beş yılda bir EPDK tarafından belirlenen oranlarla birlikte performansları takip edilmekte, kayıp kaçak hedeflerinin tutturulmasıyla ilgili ciddi bir takip gerçekleştirilmektedir.

Türkiye ekonomisinin yüksek ve istikrarlı büyüebilmesi ve enerji bağımlılığımızın makul seviyelere indirilmesi için mümkün olan bütün yerli kaynakların enerji üretimi amacıyla değerlendirilmesi öncelikli konularımızın başında gelmektedir. Bu amaç doğrultusunda 2015-2019 yıllarını kapsayan stratejik planlamada ortaya konulan süreçte hidroelektrik santrallerde, rüzgârda, güneşte, jeotermalde ciddi anlamda, özellikle yerli ve yenilenebilir kaynaklarda hedefler koymuş durumdayız.

Ayrıca, Onuncu Kalkınma Planı kapsamında yer alan ve Bakanlığımızın sorumlu olduğu Yerli Kaynaklara Dayalı Enerji Üretim Programı kapsamında yerli kaynakların enerji üretimindeki payının artırılması suretiyle enerjide dışa bağımlılığın azaltılması amaçlanmaktadır. Söz konusu amaçları gerçekleştirmek için çeşitli hedefler belirlenmiştir. Belirlenen hedeflere ulaşabilmek için sorumlu ve ilgili kuruluşların ayrıntılarıyla belirlendiği alt politikalar belirlenmiştir.

Yerli kömürlerin elektrik üretimi amacıyla değerlendirilebilmesi için başlıca 6 temel politika belirlenmiştir. Bunlar sırasıyla; Afşin-Elbistan gibi büyük linyit havzaları ile daha düşük kapasiteli diğer rezervlerin değerlendirilmesi için özel bir finansman yöntemi gerçekleştirilmesi ve bunun uygulanması, kamu elinde olup redevans usulüyle yeni ihale edilecek sahaların özel sektöre devredilerek hızlı bir şekilde kömürden elektrik üretim kapasitesinin genişletilmesi, kömür aramalarına hız verilerek Türkiye'deki toplam rezervlerin artırılması, yerli kömürün temiz kömür teknolojisiyle üretilmesi, gazlaştırılması, sıvılaştırılması gibi alanlarda AR-GE çalışmalarına ağırlık verilmesi, yerli kömürlere dayalı elektrik üretim tesisi yatırımlarına yönelik teşvik ve benzeri uygulamalarla ilgili ihtiyaçlara bakılarak -ki buna bağlı, önümüzdeki günlerde bir çalıştay yapacağız Bakanlık olarak, elektrik ve maden noktasında, özellikle kömür noktasında bir toplantı yapıp sektördeki farklı kesimleri dinleyerek- ve kamu elinde bulunan linyit yakıtlı termik santrallerin, özellikle eski olanların rehabilitasyonuna hız vererek verimlilik artışının önceliklendirilmesi.

Ülkemizin kömür potansiyelini daha doğru bir şekilde belirleyebilmek için 2005 yılından itibaren ilgili kuruluşlarımızın imkânları seferber edilerek kömür arama ve rezerv geliştirme hamlesi başlatılmıştır. Kömür aramalarına yönelik olarak yapılan projelerin uygulaması sonucunda 2005 ile 2015 döneminde 1,6 milyon metre sondaj yapılarak 3 adedi büyük rezervli -bunlar Karaman Ayrancı, 1,8 milyar tonluk bir rezerv keşfi gerçekleşmiştir burada; Eskişehir Alpu, 1,45 milyar tonluk bir rezerv keşfedilmiştir; Afyon Dinar, 941 milyon tonluk bir rezerv keşfedilmiştir- olmak üzere 12 adet yeni kömür sahası keşfi gerçekleştirilmiştir dönemimizde. Mevcut sahalarımızdan büyük rezervli 3 sahamızda ise rezerv artışı sağlanarak yaklaşık 7,38 milyar ton yeni linyit rezervi bulunmuş ve ülkemiz linyit rezervleri toplamda 15,5 milyar ton rezerve çıkmıştır.

TKİ uhdesinde 3,7 milyar ton linyit rezervi bulunmakta olup bu rezervlerin elektrik üretimi amaçlı kullanımı için özel sektöre redevans usulüyle ihale edilmesi çalışmaları sürdürülmektedir. Bu kapsamda, redevans yöntemiyle elektrik üretim amaçlı özel sektöre devredilen kömür sahalarında toplam 3.165 megavat kurulu gücünde yerli linyit termik santral kurulması planlanmaktadır.

Ayrıca, sosyal devlet olma ilkesinin gereği olarak 2003 ile 2015 yılları arasında her yıl ortalama 1 milyon 900 bin aileye kömür yardımı yapılmıştır. 2015 yılında teslimatı gerçekleştirilen 1 milyon 968 bin ton kömürle birlikte toplam dağıtılan kömür miktarı bu süre içerisinde 20,6 milyon tona ulaşmıştır.

Yerli kaynaklarımızın değerlendirilmesinde ve kullanımının artırılmasında kara alanlarındaki çalışmaların yanı sıra deniz alanlarındaki doğal kaynak aramalarına da ağırlık verilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, yer bilimleri alanında arama ve araştırmalar yürüten MTA Genel Müdürlüğü MTA TURKUAZ Araştırma Gemisi'ni inşa ettirmiş. Söz konusu yeni araştırma gemisi yalnızca 2 ve 3 boyutlu sismik araştırmaların icra edileceği bir araştırma gemisi olmayıp jeolojik, jeofizik, hidrografik, oşinografik ekipmanı ve uzaktan kumandalı su altı aracıyla çok amaçlı araştırmalar yapacak tam donanımlı modern bir araştırma gemisidir.

Her geçen gün artan petrol ve doğal gaz ihtiyacımızın sorunsuz olarak karşılanması yönündeki çalışmalarımız doğrultusunda, petrol ve doğal gaz arama faaliyetlerimiz hız kazanmış, 2015 yılı sonu itibarıyla ülkemizde 23 yerli, 18 yabancı olmak üzere toplam 41 petrol şirketi 190 adet arama ve 132 adet işletme ruhsatıyla ham petrol ve doğal gaz arama faaliyetlerinde bulunmuştur.

Petrol ve doğal gaz yurt içi arama ve üretim yatırımlarımız 2002 yılına oranla yaklaşık 7 kat artırılmıştır. 2002 yılı itibarıyla 90 milyon dolar olan yurt içi toplam arama ve üretim yatırımı 2015 yılında 627 milyon dolar olarak gerçekleşmiş olup 2016 yılında ise 451

milyon dolar olarak planlanmıştır. 2002 yılında 52 bin metre olan sondaj metrajı 2015 yılında yaklaşık 3 kat artarak 136 bin metre olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, ülkemizin ham petrol ve doğal gaz arzına katkıda bulunmak amacıyla Azerbaycan, Irak, Libya, Afganistan ve Rusya'da çalışmalarını sürdürmektedir. Ayrıca, Orta Asya, Orta Doğu, Afrika ve Latin Amerika'da iş geliştirme faaliyetlerine devam etmektedir. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının yurt dışı yatırımları ise 2002 yılına oranla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bakan, buyurun lütfen.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) - ...yaklaşık 9 kat artmıştır. 2002 yılı sonu itibarıyla 189 milyon dolar olan yurt dışı toplam yatırımı 2015 yılı sonunda tahmini 1,64 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup 2016 yılında ise 1,8 milyar dolar olarak planlanmıştır. Yurt içi yatırımları ise 2002 yılına oranla yaklaşık 12 kat artmıştır. 2002 yılı sonu itibarıyla 35 milyon dolar olan yurt içi toplam yatırımı 2015 yılı sonu itibarıyla 424 milyon dolar olarak gerçekleşmiş, 2016 yılında ise 272 milyon dolar olarak planlanmıştır.

Doğal gazın ülkemizde kullanılmaya başlandığı 1987 yılında 500 milyon metreküp olan yıllık doğal gaz tüketimimiz 2015 yılında yaklaşık 50 milyar metreküpe ulaşmıştır. Yaklaşık 100 katı bir artıştan bahsediyoruz. Öte yandan, 2002 yılında 4.510 kilometre olan doğal gaz iletim ve dağıtım hattı uzunluğu, devam eden hatların tamamlanarak işletmeye alınmasıyla 2015 yılında yaklaşık 118 bin kilometre seviyesine ulaşmıştır. Bu altyapının 12.964 kilometresi doğal gaz iletim hattı uzunluğudur.

2002'de sanayi ile konutta 5 şehrimize, sadece sanayideyse 9 şehrimize giden doğal gaz iletim hattı, bugün, 2015 yılı sonu itibarıyla 77 şehrimize ve 328 ilçemize ulaştırılmıştır ve hedefimiz 2019 yılına kadar Türkiye'de doğal gazın ulaşmadığı hiçbir il bırakmamaktır. Doğal gazın ülke genelinde yaygınlaştırılması hedefi doğrultusunda diğer il ve ilçelerimize doğal gaz ulaştırılmasını sağlamaya yönelik çalışmalar devam etmekte, doğal gaz iletim altyapısının temel tüketim alanlarını kapsayacak düzeyde genişletilmesi ve doğal gaz kullanımının özellikle konut sektöründe giderek yaygınlaşması bu kaynak açısından arz güvenliği konusunu çok dana önemli bir hâle getirmektedir. Hem arz güvenliğinin sağlanması hem de mevsimsel talep dalgalanmaları depolama kapasitesinin artırılmasını zorunlu kılmış, bu yöndeki çalışmalar 2015 yılında da sürdürülmüştür. Bu kapsamda, mevcut Kuzey Marmara ve Değirmenköy sahalarındaki depolama tesislerinin kapasite artırımı projeleri devam etmiştir. Kuzey Marmara depolama tesisleri ticari kullanıma açılmıştır.

Bu çalışmaların yanı sıra, Tuz Gölü Yeraltı Doğal Gaz Depolama Projesi'ne başlanmıştır. 2011 yılı itibarıyla başlanan bu projenin finansmanı Dünya Bankası ve benzeri uluslararası kuruluşlardan 2015 sonu itibarıyla tamamlanmış, 2015 yılı itibarıyla inşaatına başlanmış, 2017 itibarıyla birinci fazı, 2020 yılı itibarıyla da ikinci fazı tamamlanarak Türkiye'deki ikinci büyük doğal gaz depolama tesisi hayata geçirilecektir. Bunun dışında bu sahada açılacak olan yaklaşık 12 kuyuyla birlikte oluşturulacak depolarla 1 milyar metreküpe yakın bir depolama kapasitesi Türkiye'deki depo kapasitesine ek olarak oluşturacaktır ve bu depolama tesislerinden günlük bir ve ikinci fazın tamamlanması noktasında 40 milyon metreküplük doğal gazla şebekeye basabilecek bir kapasite hayata geçirilecektir.

Ülkemizde istikrar ve güven ortamının oluşması ve Bakanlığımız enerji politikalarının başarıyla uygulanması sonucu enerji yatırımları kamuya yük oluşturmayacak şekilde özel sektör tarafından ve koordineli bir şekilde gerçekleştirilmektedir.

Piyasada rekabetin tesis edilebilmesi için piyasaya ürün arz eden özel sektör şirketlerinin sayısı ve piyasaya sundukları ürün miktarı önem taşımaktadır. Ülkemizde enerji sektöründe rekabete dayalı piyasaların oluşturulması, strateji çerçevesinde elektrik, doğal gaz ve petrol sektörlerinde sürdürülebilir bir büyümeyi temin edecek yatırım ortamının oluşturulmasına yönelik önemli aşamalar kaydedilmiş, enerji sektöründe rekabete dayalı etkin, şeffaf ve güvenilir piyasaların oluşturulmasına ilişkin önemli adımlar atılmış, sektörde faaliyet gösteren kamu kuruluşları yeniden yapılandırılmış ve bu kapsamda özelleştirmelerin de ivme kazanmasıyla serbestleşmeye yönelik kuralların uygulanmasına başlanmıştır. Gelişmelere ve uygun mevzuat altyapısının hazırlanmasına paralel olarak özel sektör tarafından gerçekleştirilen enerji üretim tesisi yatırımları ivme kazanmıştır. Ülkemiz enerji sektörünün önümüzdeki on yılda toplam yatırım ihtiyacının 100 milyar dolardan fazla olması öngörülmektedir. Bu çerçevede, ihtiyaç duyulan yatırımların mümkün olduğu kadar özel sektör tarafından yapılmasını sağlayacak düzenlemelerin hayata geçirilmesi yönünde gerekli çalışmalar yürütülmektedir. Yapılan çalışmalarla elektrik enerjisi kurulu gücünde özel sektörün payı 2002 yılında yüzde 33,9 iken bugün yüzde 72,2 düzeyine ulaşmıştır. 2015 yılı sonu itibarıyla elektrik enerjisi üretimindeki payı ise özel sektörün yüzde 78,7'ye çıkmıştır.

Başvuru, inceleme ve değerlendirme aşamaları dışında 2015 yılı itibarıyla kurulu gücü 90.389 megavat olan 1.607 adet özel sektör üretim tesisine üretim lisansı verilmiştir. Bunun yanında, lisanslandırma süreci devam eden özel sektör üretim tesisinde 1.907 tane başvuru olup bunun da kurulu gücü yaklaşık 88 bin megavatır. Bu doğrultuda 2015 yılında 4 bin kilovatsaat olan serbest tüketici limiti 2016 yılı için 3.600 kilovata indirilerek teorik piyasa açıklık oranı bugün itibarıyla yaklaşık yüzde 86'ya yükseltilmiştir.

30 Mart 2013 tarihinde yürürlüğü giren 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'yla daha etkin, şeffaf ve güvenilir bir elektrik piyasanın kurulması, geliştirilmesi ve işletilmesi öngörülmüştür. Bu amaçla organize toptan elektrik piyasalarının işletilmesi ve bu piyasalarda gerçekleştirilen faaliyetlerin mali uzlaştırma işlemleriyle söz konusu faaliyetlerine ilişkin diğer mali işlemlerin yürütüldüğü bir piyasa işletmecisinin kurulması öngörülmüştür. Buna müteakip Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi adıyla EPIAŞ 12 Mart 2015 tarihinde tescil işlemlerinin tamamlanmasının ardından resmen kurulmuştur. 1 Aralık 2011 tarihinde yürürlüğe giren Gün Öncesi Piyasası ve 1 Temmuz 2015 tarihi itibarıyla devreye alınan Gün İçi Piyasası EPIAŞ'ın piyasa işletim lisansı almasıyla birlikte EPIAŞ tarafından işletilmeye başlanmıştır.

Kamu uhdesindeki elektrik üretim tesislerinden yaklaşık 7.500 megavatlık hidroelektrik tesisleri dışında kalan ve diğer tüm elektrik üretim tesislerinin özelleştirilmesine yönelik çalışmalar Özelleştirme İdaresi Başkanlığıyla koordineli bir şekilde sürdürülmekte, özelleştirme işlemlerinin kömür yakıtlı santrallere öncelik verilerek devam etmesi öngörülmektedir.

Doğal gaz alım anlaşmalarının özel sektöre devriyle ilgili olarak 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun geçici 2'nci maddesi çerçevesinde, 30 Kasım 2015 tarihinde yapılan kontrat devri ihaleleri neticesinde BOTAŞ'ın 18 Şubat 1998 tarihli BOTAŞ ve

Gazprom Export LLC arasında Doğal Gaz Alım Satım Anlaşması'na ait 4 milyar metreküp/yıl miktarında devredilen doğal gaz 4 adet özel firma tarafından ülkemize ithal edilmeye başlanmıştır.

14 Şubat 1986 tarihli BOTAŞ ve Gazprom Export LLC firması arasında Doğal Gaz Alım Satım Anlaşması'nın 31 Aralık 2011 tarihinde sona eren süresinin uzatılmaması ile batı hattından yılda 6 milyar metreküp doğal gazın özel sektör tarafından ithal edilmesi imkânı sağlanmıştır. Nitekim, söz konusu miktar özel sektör tarafından 2013 yılından itibaren ülkemize ithal edilmeye başlanmıştır. Böylelikle özel sektör tarafından Türkiye-Bulgaristan sınırında Malkoçlar Batı Hattı vasıtasıyla Rusya Federasyonu'ndan ülkemize ithal edilen doğal gaz miktarı toplam 10 milyar metreküp/yıla ulaşmıştır.

Diğer taraftan, yapılan mevzuat değişikliği çerçevesinde LNG ithalatı BOTAŞ ve diğer piyasa katılımcıları için serbest bırakılmış ve daha önce kanunla düzenlenmemiş olan ithalat (spot LNG) faaliyeti düzenleme altına alınmıştır. Ayrıca, alınacak tek bir ithalat spot LNG lisansı kapsamında birden fazla ülkeden ithalat yapılabilmesinin önü açılmıştır.

Arz güvenliğini sağlamadaki önemli hususlardan biri de enerji verimliliğidir. Enerji üretiminden iletimine, dağıtımından kullanımına kadar olan bütün süreçlerde verimliliğin artırılması, israfın önlenmesi ve enerji yoğunluğunun hem sektörel hem de makro düzeyde azaltılması ülkemiz enerji sektörünün en önemli gündem maddeleri arasındadır.

2007 yılında Enerji Verimliliği Kanunu'nun yürürlüğe konulmasıyla, enerjinin ve enerji kaynaklarının verimli kullanımını teşvik eden ve zorunlu kılan düzenlemeler getirilmiş ve uygulamalara başlanmıştır.

2008 yılında çıkarılan Başbakanlık genelgesiyle kamuda verimsiz lamba kullanımı yasaklanmıştır. Kamuda verimli aydınlatmaya geçişle her yıl yaklaşık 50 milyon lira tasarruf edilmektedir.

2023 yılına kadar enerji yoğunluğunun en az yüzde 20 azaltılması hedefine yönelik olarak enerji verimliliği çalışmalarını desteklemek amacıyla "Enerji Verimliliği Strateji Belgesi" 25 Şubat 2012 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Enerji üretiminde verimliliği arttırmak amacıyla yıllardır işletilen kamuya ait termik ve hidroelektrik santrallerimize ait verim değerleri hesaplanmış ve yeni teknolojiler kullanılarak verimi yükseltmek ve üretim kapasitesini arttırmak için 2005 yılından itibaren rehabilitasyon çalışmaları başlatılmıştır.

Enerji ve tabii kaynaklar alanında yerli kaynakların ve yeni teknolojilerin kullanımına öncelik vermek, sektörde verimlilik ve rekabet gücünün artırılmasını sağlamak, hızla gelişen enerji sektöründe tasarım, mühendislik ve yenilik oluşturma kabiliyetini destekleyici mekanizmalar geliştirmek ve üniversite-sanayi iş birliklerini güçlendirmek amacıyla proje ve faaliyetler yürütülmektedir.

Sahip olduğumuz enerji potansiyelinin değerlendirilmesi çalışmalarıyla birlikte yürütülmesi gereken önemli çalışmalardan biri de AR-GE faaliyetleridir. Bakanlığımız bağlı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşlarının yakın, orta ve uzun vadede ihtiyaç duyacağı sistem ve alt sistemlerin tasarımı, geliştirilmesi, uygulanması, işletmeye alınmasıyla birlikte mevcut sistemlerin güncel teknolojilere uyarlanması, yurt dışına bağımlılığı en aza indirici çalışmaların yapılması ve ihtiyaç duyulabilecek danışmanlık hizmetlerinin karşılanması amacıyla Bakanlığımız ile TÜBİTAK arasında imzalanan iş birliği protokolleri kapsamında yürütülen projelerden bazıları şunlardır: Millî Rüzgâr Enerji Sistemleri Geliştirilmesi ve Prototip Türbin Üretimi Projesi, Rüzgârdan Üretilen Elektriksel Gücün izlenmesi ve Tahmini Projesi, Millî Güneş Enerjisi Santrali Geliştirilmesi, Millî Hidroelektrik Santral Sistemleri Geliştirilmesi Projesi, Millî Termik Santral Teknolojileri Geliştirilmesi ve Yerileştirilmesi, Biyokütle ve Kömür Karışımlarından Sıvı Yakıt Üretimi.

Ülkemiz linyitlerinin daha etkin bir şekilde değerlendirilmesi amacıyla AR-GE çalışmaları devam etmektedir. Bu çerçevede, farklı teknolojilere sahip kömür gazlaştırma tesis projeleri ve ilgili projelerin fizibilite etütleri, ülkemiz kömürlerinin kuru yöntemlerle zenginleştirilmesi ve gübre olarak kullanılmak üzere hümkik asit elde edilmesi faaliyetleri yürütülmektedir.

AR-GE faaliyetlerinin önemli bir başka alanı ise stratejik bir önemi bulunan bor madenidir. Bu kapsamda sahip olduğumuz bor rezervlerinin etkin bir şekilde değerlendirilmesi ve pazarlanması için bor madeninin konsantre bor olarak değil, bor kimyasalları ve eş değeri ürün olarak ihraç edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, bor ve eş değeri ürünlerin geliştirilmesi kapsamında kalsine tinkal, bor oksit, zirai bor, çinko borat, susuz boraks gibi ürünler geliştirilmiş ve üretimine başlanmıştır. Bunların yanı sıra, AR-GE kapsamında patente konu olabilecek yapılan çalışmalarda önemli sonuçlar elde edilmiş olup, cam sanayisinde iki ayrı ürün olarak kullanılan sodyum borat ve sodyum karbonat yerine bor içerikli sodyum karbonatın tek bir ürün olarak üretimi için süreç geliştirilmiştir.

Yerli kaynaklarımızın aranmasının, üretilmesinin ve işleme teknolojilerinin geliştirilmesinin yanı sıra, enerji alanında uluslararası iş birliklerinin geliştirilmesi de büyük önem arz etmektedir. Bilindiği üzere ülkemiz Orta Doğu, Hazar Bölgesi ve Orta Asya gibi dünyanın ispatlanmış petrol ve doğal gaz rezervlerince zengin kaynak ülkelere coğrafi olarak yakın bir konumda bulunmaktadır. Kaynak ülkeler ile tüketici ülkeler arasında doğal bir köprü konumunda olan ülkemiz, enerji kaynaklarının ve taşıma güzergâhlarının çeşitlendirilmesini sağlamaya yönelik projelerde önemli bir aktör olarak yer almaktadır.

Jeopolitik açıdan çok önemli bir bölgede bulunan Türkiye, doğu-batı ve kuzey-güney enerji koridorlarını hızla hayata geçirmektedir. Ülkemizin enerji, ticaret ve dağıtım üssü olması için Hazar, Orta Doğu ve Orta Asya'da bulunan zengin rezervlerin Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden de Avrupa'ya ulaştırılmasını sağlayacak projelerin geliştirilmesi ve uygulamaya konulması için çalışmalara devam edilmektedir.

Bu doğrultuda, Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı ve akabinde Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Ana İhraç Petrol Boru Hattı faaliyetleri devam etmektedir. Taşıma kapasiteleri toplamı 120,9 milyon tonu bulan bu iki projeyle Azerbaycan ve Irak petrolü Ceyhan Limanı'na taşınmakta ve buradan da dünya pazarlarına ulaştırılmaktadır.

Ülkemizin artan doğal gaz talebinin karşılanabilmesi amacıyla Azerbaycan Hükûmeti ve Azerbaycan'ın Şahdeniz sahasını geliştiren Şahdeniz Konsorsiyumu'yla görüşmeler başlatılmış ve 25 Ekim 2011 tarihinde 2018 yılından başlayacak üretimle birlikte yıllık 6 milyar metreküp Azeri gazının ülkemize arzını öngören anlaşma imzalanmıştır. Ayrıca, yıllık 10 milyar metreküp Azeri gazının inşa edilecek yeni bir boru hattıyla ülkemiz üzerinden Avrupa'ya transit taşınması için de 26 Haziran 2012 tarihinde Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı, kısa adıyla TANAP Projesi'ne ilişkin Azerbaycan ile ülkemiz arasında bir hükûmetler arası anlaşma ve Hükûmetimiz ile proje şirketi arasında bu hükûmetler arası anlaşmaya ek Ev Sahibi Hükûmet Anlaşması Protokolü imzalanmıştır. Bu anlaşmalarla TANAP Projesi'nin hayata geçirilmesini sağlayacak hukuki altyapı tesis edilmiştir.

TANAP Projesi'nin son hâlini almasıyla birlikte yıllık 32 milyar metreküp kapasiteye sahip, Gürcistan sınırimızdan Yunanistan sınırimıza uzanacak 1.850 kilometre uzunluğunda bir boru hattı devrede olacak, bu boru hattının deniz geçişi yaklaşık 17 kilometre olacak, projeye ilişkin faaliyetler BOTAŞ'ın yüzde 30 hisseyle ortak olduğu TANAP Doğal Gaz İletim AŞ tarafından yürütülecektir.

TANAP Projesi yeni bir İpek Yolu niteliğindedir. Doğal gaz boru hattı 20 ilden, 67 ilçeden ve 582 köyden geçmektedir. Kamulaştırma çalışmaları adı altında bugüne kadar yaklaşık 60 bin kişiyle görüşme yapılmıştır, kamulaştırma çalışmaları bittiğinde 100 bin kişiyle görüşülmüş olacağı tahmin edilmektedir.

17 Mart 2015 tarihinde TANAP Boru Hattı Projesi'nin temel atma töreni Sayın Cumhurbaşkanımızın ev sahipliğinde Azerbaycan Cumhurbaşkanı, Gürcistan Devlet Başkanı ve Avrupa Birliği Komisyonu Başkan Yardımcısının katılımıyla Kars'ta gerçekleştirilerek TANAP Boru Hattı'nın inşaatına başlanmıştır.

TANAP'ın ana hat boruları alım sözleşmeleri 14 Ekim 2014 tarihinde Sayın Başbakanımızın da teşrifleriyle gerçekleştirilen törenle imzalanmıştır. Buna göre yaklaşık 1.800 kilometrelik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, bir on beş dakika daha süre vereyim ama daha sunumun yarısında gibiyiz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Biraz daha hızlanıp...

MUSA ÇAM (İzmir) – Binali Bey' e iki buçuk saat vermiştiniz, sayın damada da üç saat verelim, ne olacak?

BAŞKAN – Üsluba böyle başlarsak bu işin sonu gelmez Sayın Çam.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ne oldu, alındınız mı?

BAŞKAN – Alındım çünkü size yakıştıramadım.

Buyurun Sayın Bakan.

Altmış dakika süre verdim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Altmış dakikayı bulmadan bitireceğiz inşallah.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Sayın Başkan, baştan verin o zaman, biz de kendimizi ona göre ayarlayalım. Otuz dakika, on beş dakika, altmış dakika... Bize ise birer dakika.

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun lütfen.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Biz de o zaman bugüne kadar koyduğunuz şeyleri kabul etmeyiz Sayın Başkan. Bu kadar sunumu yapılan bir hususla ilgili bize on dakika veremezsiniz.

BAŞKAN – Zaten on dakika vermiyoruz.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Hayır, on iki dakika veriyorsunuz, on dört dakika veriyorsunuz.

BAŞKAN – Olur mu efendim? Dün Ulaştırma Bakanlığının bütçesinde yirmi iki dakika konuştunuz.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Kimyasal formüller üzerinden sunum yapılmaz, bir politikası anlatılır enerjinin.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Ülkemizin Afrika açılım stratejisine paralel olarak 2011'den günümüze kadar Mısır, Cibuti, Kamerun, Nijer, Sudan, Kenya, Gambia ve Tanzanya'yla enerji ve maden alanında iş birliğimizi geliştirmek üzere mutabakat zabitleri imzalanmıştır. Önümüzdeki dönemde ise Nijerya, Güney Afrika Cumhuriyeti, Gabon, Somali, Ekvator Ginesi, Uganda, Moritanya, Gana, Botswana, Mozambik, Zambiya, Burkina Faso, Namibya, Etiyopya ve Kongo'yla benzer anlaşmalar imzalanmasına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Bu tarz anlaşmalarla sadece kamunun değil, aynı zamanda özel sektörün de bu ülkelere yatırım yapabilmesinin önü açılmıştır. Ayrıca kıtanın geri kalmışlığına ve karşılaştığı doğal felaketlere, iç siyasi krizlere kayıtsız kalınmamasının bir insanlık borcu olduğu düşünüldüğünde, çeşitli Afrika ülkelerine Bakanlığımız tarafından elektrik, madencilik ve petrol alanlarında mesleki eğitimler verilmeye devam edilmektedir.

Aynı zamanda, ülkemizin uluslararası arenada, uluslararası kuruluşlar nezdinde görünürlüğüünün artırılması da önceliklerimizden biridir. 2015 yılında düzenlenen 6. Dünya Enerji Düzenleme Forumu, bu yıl 9-13 Ekimde gerçekleştirilecek olan 23. Dünya Enerji Kongresi ve 2017 yılında düzenlenecek olan 22. Dünya Petrol Kongresi ülkemizde İstanbul'da ev sahipliğimizce gerçekleştirilecektir.

Bilindiği üzere ülkemiz 2015 yılında G20 Dönem Başkanlığını üstlenmiştir. Önceki yıllarda Bakanlık olarak aktif katılım sağladığımız G20'de Enerjinin Sürdürülebilirliği Çalışma Grubu toplantılarımız Bakanlığımız Başkanlığında yürütülmektedir.

G20 Dönem Başkanlığımızın başarılı ve verimli olması amacıyla ilgili kurumlarımızla iş birliği içinde gerekli çalışmalar yerine getirilmiş olup G20 enerji alanındaki çalışmalar son derece başarılı bir şekilde tamamlanmıştır. 2016 yılı G20 Çin Dönem Başkanlığında ülkemiz, G20 Enerjinin Sürdürülebilirliği Çalışma Grubu'nda Almanya ile birlikte Eş Başkanlık görevini yürütmüştür.

TEİAŞ'ın ENTSO-E Kıta Avrupası Bölgesel Grubu İşletme El Kitabı'nda bulunan standart ve yükümlülükleri bağlayıcı hâle getirecek ve on yıllık bir süreyi kapsayacak olan uzun dönem anlaşma 15 Nisan 2015'te Brüksel'de TEİAŞ ve ENTSO-E CESA iletim sistemi işleticileri arasında imzalanmıştır.

Söz konusu anlaşmanın imzalanmasıyla birlikte Türkiye elektrik sistemi ve ENTSO-E CESA arasındaki bağlantı kalıcı olarak sürdürülecektir. Böylece, Türkiye elektrik sistemi ve elektrik piyasası ile Avrupa iç elektrik piyasası arasındaki entegrasyon ileri bir aşamaya taşınmıştır. Uzun dönem anlaşmayla birlikte, ayrıca TEİAŞ ENTSO-E'nin çeşitli çalışma gruplarına doğrudan katılma hakkına sahip olmuş, bunun yanı sıra, TEİAŞ'a ENTSO-E nezdinde gözlemci üye statüsü kazandıran anlaşma 14 Ocak 2016 tarihinde imzalanmıştır.

Diğer taraftan, AB'yle tam üyelik müzakerelerimiz hâlen devam etmektedir. Enerji faslı ise henüz müzakerelere açılmamış olmakla birlikte, Avrupa Komisyonu, Enerji Faslı Tarama Sonu Raporu'nu güncelleme çalışmalarına başlamış olup bahse konu çalışmaların 2016 yılının ilk çeyreğinin sonuna doğru tamamlanması öngörülmektedir. Bu doğrultuda, enerji faslının 2016 yılında müzakerelere açılması beklenmektedir.

Avrupa Komisyonunun Kasım 2015'te yayınladığı ilerleme raporunda ülkemizin enerji alanında AB'yle kısmen uyumlu olduğu ifade edilmektedir.

Avrupa Birliği ile Türkiye arasında Yüksek Düzeyli Enerji Diyaloğu 16 Mart 2015 tarihinde Ankara'da başlatılmıştır. İlk toplantı sonucunda bir ortak bildiri yayımlanmıştır. Yüksek Düzeyli Enerji Diyaloğu toplantılarının Bakanlığımız ve Avrupa Komisyonu enerji ve iklim değişikliğinden sorumlu üyesi başkanlıklarında düzenli olarak yapılması öngörülmektedir. 2'nci toplantı 28 Ocak 2016 tarihinde Sayın Canete'nin Başkanlığındaki komisyon ile Bakanlığımız arasında İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Toplantıların yılda en az bir kez olmak üzere, düzenli aralıklarla ve bakan seviyesinde gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

Enerji ve doğal kaynaklar alanında ulusal enerji politikalarının öncelikli ve önemli bileşenlerinden olan arz güvenliğinin sağlanması, dışa bağımlılıktan kaynaklanan risklerin azaltılması, yatırım ortamının iyileştirilmesi, iklim değişikliğiyle mücadele ve çevrenin korunması gibi stratejik hedeflerimizle uyumlu olarak gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılmış olup bu kapsamdaki çalışmalarımız devam etmektedir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji arzı içindeki payının artırılmasına yönelik olarak hem yasal altyapı çalışmalarını hem de sektörü harekete geçirecek kapsamlı çalışmaları yürütmekteyiz.

6094 sayılı Kanun kapsamında, yenilenebilir enerji kaynağına dayalı üretimde tesis tiplerine göre hidroelektrik üretim tesisi ile rüzgâr enerjisine dayalı üretim tesisi için 7,3 dolar cent/kwh, jeotermal enerjisine dayalı üretim tesisi için 10,5 dolar cent/kwh, biyokütle dayalı üretim tesisi ile güneş enerjisine dayalı üretim tesisi için 13,3 dolar cent/kwh fiyat desteği sağlanmıştır. Ayrıca, kanun kapsamında yurt içinde gerçekleşen yerli imalat için de teşvik mekanizması yürürlüktedir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimi yapan tesislerde yurt içinde üretilmiş ekipman kullanıldığı takdirde 2,3 ile 9,2 dolar cent/kwh arasında ilave fiyat desteği verilmektedir. Bu düzenlemeyle birçok yerli ve yabancı yatırımcının ülkemizde ilgili aksam ve bütünleştirici parçaların üretildiği fabrikalar açması yönünde çalışmalara başlaması sağlanmıştır.

Diğer taraftan, 16 Temmuz 2012 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi olarak ilan edilen bölgede, güneş enerjisi santrallerine uygulanan mevcut düzenleme dışında o bölgede yer alan kömür rezervi de dikkate alınarak oluşturulacak özel bir model üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir.

11 Haziran 2013 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu'yla petrol arama, geliştirme ve üretim faaliyetlerinin etkili bir biçimde artırılması, yerli ve yabancı sermaye yatırımlarının teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

Ülkemizin çeşitlilik arz eden jeolojik ve tektonik yapısı çok çeşitli maden yataklarının oluşmasına olanak sağlamıştır. Türkiye, yer altı kaynakları yönünden dünya madenciliğinde adı geçen 132 ülke arasında maden çeşitliliği itibarıyla 10'uncu sırada yer almaktadır. Ayrıca, ülkemiz, başta endüstriyel ham maddeler olmak üzere, metalik madenler, enerji ham maddeleri ve jeotermal kaynaklar açısından zengin bir ülkedir. Günümüzde dünyada ticareti yapılan 90 çeşit madenden 77'sinin varlığı ülkemizde saptanmış olup 60 civarında maden türünde ise üretim yapılmaktadır.

2002 yılında yaklaşık 700 milyon dolar olarak gerçekleşen maden ihracatımız 2014 yılında 4 milyar 647 milyon dolar ve 2015 sonu itibarıyla da 3 milyar 900 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Madencilik sektörünün gayrisafi yurt içi hasıla içindeki değeri 2002 yılında yaklaşık 1 milyar 920 milyon dolar olarak gerçekleşirken 2014 yılında 11 milyar 640 milyon dolar, 2015 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla da 6,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılında, 299 adet işletme -taş ocağı- ve 870 adet arama olmak üzere, toplam 1.169 adet maden ruhsatı müracaatı yapılmıştır. Bu dönemde, 89 adet arama, 7 adet doğrudan işletme ruhsatı olmak üzere, ilk müracaat yoluyla toplam 96 adet ruhsat düzenlenmiştir.

Son yıllarda metalik maden ve endüstriyel ham madde aramalarına yönelik olarak sondajlı çalışmalar sonucunda önemli gelişmeler sağlanarak yeni maden sahalarının varlığına yönelik bulgular elde edilmiştir. Bu kapsamda, 8 milyon ton bakır cevheri, 175 ton altın, 1,5 milyar ton demir cevheri, 2,4 milyar ton dolomit, 1,5 milyar ton kalsit ve 1,2 milyar ton feldispat ve seramik katkı maddesi, 6,5 milyar ton kuvarsit-kuvars kumu ve kuvars, 406 milyon ton mermer-doğal taş, 5,12 milyar ton kaya tuzu rezervi ile 1 milyar ton sodyum sülfat rezervi tespit edilmiştir.

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğüne ait işletme ve ruhsat sahalarındaki rezerv geliştirme ve bor arama projesi kapsamında görünür, muhtemel, mümkün olarak 2 milyar ton olan bor rezervimizde 1,5 milyar tondan fazla rezerv artışı sağlanmıştır, 3,5 milyar tona ulaşan rezervlerimiz büyük oranda görünür hâle gelmiştir.

Dünya rezervlerinin yüzde 74'üne sahip olduğumuz bor madeninde üretim, satış ve ihracat rakamlarında önemli ilerlemeler sağlanmıştır.

2002 yılında 436 bin ton olan bor kimyasalları ve eş değeri ürün üretimi 2014 yılında 2 milyon tona çıkarılmıştır. 2015 yılında ise 1,8 milyon ton üretim gerçekleştirilmiştir.

2002 yılında yüzde 65 bor kimyasalları ve eş değeri ürün, yüzde 35 konsantre bor şeklinde olan satış kompozisyonu, 2015 yılında yüzde 95 bor kimyasalları ve eş değeri ürün, yüzde 5 konsantre bor şeklinde gerçekleştirilmiştir.

2014 yılı bor ihracat tutarı 2002 yılına göre yüzde 368 artarak 871 milyon dolara ve toplam bor satış hasılatı ise 899 milyon dolara yükselmiştir. 2015 yılı sonu itibarıyla, 790 milyon doları ihracat olmak üzere, toplam 816 milyon dolar bor satışı gerçekleştirilmiştir. 2016 yılı için ise 902 milyon dolar bor satış geliri elde edilmesi planlanmaktadır.

Günümüzde klasik mermer üretim yöntemleri terk edilerek yerlerini modern üretim yöntemlerine bırakmıştır. Mermer işleme kapasiteleri sürekli büyümekte, bir taraftan giren bloğun diğer taraftan ambalajlanmış ihracata hazır mamul hâle getirildiği tesislerimizin sayısı sürekli olarak artmakta ve uzun yıllar blok mermer olarak yapılan ihracatımız artık büyük oranda mamul hâle getirilerek yapılmaktadır.

Mermer sektöründe 2.100 adet mermer ocağı, küçük ve orta ölçekli 1.500 fabrika ve 7.500 atölyede yaklaşık 250.000 kişi istihdam edilmektedir. Üretimin tamamına yakın kısmı özel sektör tarafından yapılmaktadır.

Ülkemiz, 24 Mayıs 2004 tarihinde Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne ve 26 Ağustos 2009 tarihinde Kyoto Protokolü'ne özel koşulları taraflarca tanınmış EK-1 ülkesi olarak resmen taraf olmuştur.

2014 yılında yapılan taraflar konferansında tüm tarafların emisyon azaltım katkılarını sunması kararı alınmış, ülkemiz 2015 yılında 2020 ile 2030 yılları arasını kapsayan niyet edilmiş ulusal katkılarını Birleşmiş Milletler Sekretaryasına sunmuştur. Bakanlığımız, sunulan katkı kapsamında en yüksek oranda, mümkün ve ekonomik emisyon azaltımının sağlanması için büyük çaba sarf etmektedir.

2015 yılında Fransa'nın Paris kentinde İklim Değişikliği Taraflar Toplantısı (COP21) gerçekleştirilmiştir. Toplantı boyunca 2020-2030 yılları arasını kapsayan Paris Anlaşması'nın oluşturulması için Bakanlığımızca aktif bir biçimde katkı sağlanmış ve eşit, adil, kapsayıcı bir anlaşmanın oluşturulmasına yönelik etkin çaba sarf edilmiştir. Bundan sonraki süreçte de anlaşmanın ihtiyaçlara uygun olarak yürütülmesi ve ülkemizin özel koşullarından kaynaklanan sorunların çözülmesi için de müzakerelere katkı sağlanmaya devam edilecektir.

Bunların yanı sıra, Bakanlığımız enerji ve madencilik faaliyetlerinin çevreye duyarlı hâle getirilmesi için yoğun çaba sarf etmektedir.

Madencilik faaliyetlerinin başlangıcından sonuna kadar yapılan kontrollerle çevreyle uyumlu, sürdürülebilir madencilik faaliyetinin gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Bu kontroller kapsamında 2014 yılında toplam 6.395 sahanın, 2015 yılında ise 6.494 sahanın denetimi yapılmıştır.

Türkiye'nin taraf konumunda olduğu Enerji Şartı Anlaşması, Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıkları Çözüm Konvansiyonu gibi uluslararası anlaşmalarla ilgili ülkelerle yapılan ikili yatırım anlaşmaları kapsamında 2002 yılından itibaren Bakanlığımız aleyhine Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi, Milletlerarası Ticaret Odası Tahkim Merkezi ve Stockholm Ticaret Odası Tahkim Merkezi nezdinde en yükseği 10,1 milyar dolar -Libananco davası olmak üzere- en düşüğü 6 milyon euro tazminat talepli tahkim davaları açılmıştır. Bu tahkim davalarının büyük çoğunluğu Bakanlığımız ve ülkemiz lehine sonuçlandırılmıştır.

Biraz da Bakanlığımızın hedeflerinden bahsetmek gerekirse arz güvenliğimizi sağlamaya yönelik olarak 2023 yılında elektrik enerjisi kurulu gücümüz kapasitesinin 110 bin megavatın üzerine, toplam elektrik enerjisi üretimimizin ise referans talep senaryosuna göre 414 milyar kilovatsaate yükseltilmesi...

2023 yılına kadar nükleer santrallerimizden elektrik üretimini geçirecek olup üçüncü nükleer santral için de çalışmaları hayata geçirmeyi başlatmayı düşünüyoruz.

Linyit ve taş kömürü kaynaklarının önemli bir bölümünün 2023 yılına kadar elektrik enerjisi üretimi amacıyla değerlendirilmesi, 2019 yılı sonuna kadar elektrik enerjisi üretim portföyünde yerli kömürün payının artırılması,

2019 yılı sonuna kadar toplam doğal gaz depolama kapasitesinin 5 milyar metreküpe ve toplam gelir üretim kapasitesinin de 100 milyon metreküpün üzerine çıkarılması hedeflenmektedir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarımıza ilişkin ise 2019 yılı sonuna kadar yenilenebilir enerji kaynaklı elektrik üretim santrallerinin toplam kurulu gücünün 45 bin megavatın üzerine çıkarılması,

2023 yılına kadar teknik ve ekonomik olarak değerlendirilebilecek hidroelektrik potansiyelimizin elektrik enerjisi üretiminde kullanılması,

Yenilenebilir elektrik üretim tesislerinin etkin olarak kullanılabilmesi için hidroelektrik santrallerde pompaj depolama gibi modellerin geliştirilmesi,

Elektrik üretiminin portföyünde rüzgâr enerjisinin önemli bir noktaya getirilmesi,

Güneş enerjisine dayalı kurulu gücün 2019 yılı sonuna kadar 3 bin megavata çıkarılması,

Jeotermal enerjisinden elektrik üretimi açısından kurulu gücün 2019 yılı sonuna kadar 700 megavata çıkarılması hedeflenmektedir.

Enerji verimliliğine ilişkin olarak ise 2023 yılında Türkiye'nin gayrisafi yurt içi hasıla başına tüketilen enerji miktarının, enerji yoğunluğunun 2011 yılı değerine göre en az yüzde 20 azaltılması,

Elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımında teknik kayıpların asgariye indirilmesi ve elektrik enerjisi dağıtımında kayıp kaçak oranının ciddi anlamda azaltılması,

2019 yılı sonuna kadar kamu sorumluluğundaki elektrik enerjisi üretim santrallerinde ihtiyaç duyulan bakım, onarım, rehabilitasyon ve modernizasyon çalışmalarının tamamlanması,

Enerji verimliliği ile ilgili düzenleyici çerçevenin geliştirilmesi ve teşviklerin etkinliğini artırılması,

Binalarda enerji tüketiminin azaltılması için Enerji Verimliliği Kanunu ve ilgili diğer kanun ve yönetmeliklerde değişiklikler yapılması ve enerji verimli binalar oluşturulması,

Enerji verimliliği ve tasarrufuna yönelik kamuoyu farkındalığı geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Ülke, kaynak ve güzergâh çeşitlendirmesine yönelik olarak 2019 yılı sonuna kadar doğal gaz ithalatında tek bir ülkeye bağımlılığın en fazla yüzde 50 seviyesinde olması, 2019 yılı sonuna kadar doğal gaz kaynaklı elektrik enerjisi üretiminin toplam üretim içindeki payının yüzde 38'in altında muhafaza edilmesinin sağlanması,

Yerli ve yenilenebilir enerji kaynakların enerji portföyümüz içindeki payının artırılması,

Ulusal petrol stoklarının güvenli düzeyde muhafazasının sürdürülmesi hedeflenmektedir.

Jeopolitik konumumuzu etkin kullanarak, enerji alanında bölgesel işbirliği süreçleri çerçevesi içerisinde ülkemizi enerji üssü ve enerji koridoru hâline getirmeye yönelik olaraksa ülkemizin enerji terminali olabilmesi yolunda enerji borsası ve uluslararası piyasa entegrasyonuna dayalı projelerin güçlendirilmesi,

Uluslararası enterkonneksiyon kapasitesinin 2019 yılı sonuna kadar 2 katına çıkarılması

Transit petrol ve doğal gaz boru hattı projelerinde ülkemizin jeopolitik ve stratejik liderliğinin sürdürülmesi hedeflenmektedir.

Enerji ve tabii kaynaklar alanlarındaki faaliyetlerin çevreye olan olumsuz etkilerini en aza indirmeye yönelik olarak elektrik üretim santrallerinin çevre ile uyum içinde işletilmesi adına çalışmaların devam ettirilmesi,

Madencilik alanında faaliyet gösteren maden işletmelerinin çevreye uyum planlarının denetiminin yapılmasına ara vermeden devam edilmesi hedeflenmektedir.

Yatırım ortamının iyileştirilmesi amacıyla 2016 yılı sonuna kadar EPİAŞ bünyesinde doğal gaz dengeleme ve gün öncesi piyasalarının işlerlik kazanması için altyapı çalışmalarının tamamlanması,

Enerji yatırım süreçlerini kolaylaştırmak üzere lisans, ruhsat, izin işlemlerinde istenen belgelerin azaltılması ve elektronik ortamda temini mümkün olan belgelerin başvuru sahiplerinden alınmaması yönünde düzenleme yapılması,

Türk sanayisinin ihtiyaç duyduğu ham maddelerin yurt dışından da temini için, proje bazlı arama, geliştirme ve yatırım konularında iş birliği yapılabilmesini teminen gerekli çalışmaların yapılması hedeflenmektedir.

Tabii kaynakların etkin yönetimi ve ekonomiye katkısını artırmak amacıyla uluslararası standartlarda etkin, verimli ve güvenli madencilik yapılmasına imkân sağlayacak işletme ve denetim yapısının hayata geçirilmesi,

Tüm madencilik işlemlerinin e-devlet projesi kapsamında elektronik ortamda yürütülmesi,

2019 yılı sonuna kadar kademeli olarak enerji dışı doğal kaynaklar için kamu tarafından yapılan sondaj miktarının 200 bin metre seviyesine çıkarılması,

2017 yılı sonuna kadar işlenmiş ürün üretimi ve ihracatının artırılması,

2017 yılı sonuna kadar ithal ve yerli konsantreler ile ikincil ürün dönüşümünden (artık) değerli mineraller elde edilmesine yönelik tedbirlerin tasarlanıp hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında Türkiye’de ve bölgemizde yaşanan, enerji ve enerji politikalarına dayanan bu değişimlere bağlı olarak, öncelikli yerli ve yenilenebilir kaynakları merkeze koyarak, Türkiye’nin önümüzdeki on yıllık büyümesine dayalı hedefleri çerçevesi içerisinde Enerji Bakanlığı olarak da çok yoğun bir gündemle stratejiyi takip etmeye devam edeceğiz Sayın Başkan. Bu çerçevede, buna bağlı olarak, Türkiye’nin bugüne kadar iktidarımız döneminde on üç yıldır uygulamış olduğu enerji politikalarını bugün bölgemizde yaşanan tüm bu kaotik enerji piyasalarının, enerjiye dayalı enerji arz ve güvenliğini tehdit eden bütün bu gelişmelere rağmen Türkiye’nin enerji arzını ve güvenliğini sadece ülke için değil, bölgemizde ve Avrupa Birliği özelinde, Avrupa Birliği’ndeki ülkelere de ulaştırılması noktasındaki etkin siyasetimizi güvenli bir oyuncu olma siyasetimizi devam ettirmeye ve bununla ilgili yoğun çalışmaya devam edeceğiz.

Kısaca, ek bir saatin on sekiz dakikasını kullanarak, bu şekliyle de bağlayıp, sunumumuzu dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

Buyurun Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Bakana teşekkür ediyorum.

Şimdi sunumunu...

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN – Müsaade ederseniz sunumlar bitsin ondan sonra...

Şimdi sunumunu yapmak üzere Enerji Piyasası...

AHMET YILDIRIM (Muş) – Ben usul üzerine söylemek istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Müsaade edin, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanı da sunumunu...

AHMET YILDIRIM (Muş) – Belki katkı sunacağım usul üzerine söylediklerimle Sayın Başkanım.

BAŞKAN – EPDK’ya müsaade edin, Başkan da sunumunu yapsın, ondan sonra usul üzerine ne istiyorsanız...

AHMET YILDIRIM (Muş) – Ama usul üzerine söz genel de sunumlardan önce verilir.

BAŞKAN – Peki.

Usul üzerinde söz talepleri kimlerin acaba?

Sizin de mi Sayın Günal usul, siz de mi usulden bekliyorsunuz?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Esastan, usulden, hepsi karıştı birbirine.

BAŞKAN – Hayır, hepsi usulse sizden başlayayım basma sıranıza göre, onun için söylüyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yok, Sayın Yıldırım’ın acelesi var.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Yok, acele değil, ihtiyaçtan ötürü konuşuyoruz.

BAŞKAN – Sayın Yıldırım, buyurun.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma usul ve esasları hakkında görüşmeler

AHMET YILDIRIM (Muş) – Sayın Başkan, bakın, kapsama alanı geniş olan, çalışma alanı geniş olan bakanlıklarla ilgili bizim de muhalefet bakış açısı ile eleştirilerimizle katkı sunma gibi bir düşüncemiz var.

Burada, evet on dakika belirleniyor, bu konuda sözünü bitiremeyen, düşüncelerini ifade etme konusunda zamanını yetiştiremeyenlere ek süre veriyorsunuz. Bu konuda on dakikaya ikiye dakikalık ek süreler vermenizde bir beis yok. Doğru olanı yapıyorsunuz, on dakikaya iki dakika ek süre verilir.

BAŞKAN – Dün Ulaştırma öyle yapmadık yalnız Sayın Yıldırım. Beşer dakikayla gittik, bütün arkadaşlar yirmi dakika...

AHMET YILDIRIM (Muş) – Doğru olan budur ama otuz dakika...

MUSA ÇAM (İzmir) – Gümrük Ticarete ne oldu? Fedakârlıkta bulunduk değil mi?

BAŞKAN – Gümrük Ticarete, teşekkür ederiz, biz de size teşekkür ediyoruz, sağ olunuz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Rica ederiz.

BAŞKAN – Buyurun.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Ya değilse, otuz dakikalık konuşma için yetmiş beş dakika ek süre verilme gibi bir girişimde bulunmak çok doğru değildir, her ne kadar Bakan Bey kullanmamış olsa bile.

Usule dair şunu da söyleyeyim: Bakın, Sayın Başkan, siz Divan olarak bu oturumları yönetirken iki üç hususa dikkat etmek zorundasınız: Planlama, bu planlamayı yaparken de adaletli davranma gibi bir hususa dikkat etmek zorundasınız.

Şimdi, şu kapsamda bir sunumu doğal olarak Sayın Bakan yarım saatte yetiştiremeyecektir, bunda bir beis yok ama usul olarak söylüyorum: Bundan sonra hangi bakanlığın... Ki günde ikişer bakanlığın bütçeleri görüşülecek. Bir gün önceden sunumlarını istiyoruz. Biz hazırlık yapalım, bakan beyler de daha kısa ve özet sunumlar geçsinler. Ya değilse, Sayın Albayrak, Bakan olarak ilk kez bütçe görüşüyor ve burada siz de bir gün önceden bizim planlamamızı doğru aktarırsanız Komisyon adına -ki bununla mükellef olan sizsiniz- konuşmasını, sunumunu ona göre ayarlayacak, zaman da daha tasarruflu kullanılacaktır. İşte "Biz yarım saat verdik, bitinceye kadar uzatalım." gibi bir mantık bir planlamaya tekabül etmiyor.

Bakın, "Bir süremiz var ama bakan beyler bitirinceye kadar da uzatabiliriz biz." Bu, çok doğru bir şey değildir. Bize süre koyduğunuz ve uzatma marjını da belirlediğiniz üzere önceden bilgilendirmek üzere bakan beyleri de aynı şekilde bir gün önceden onları enforme edersiniz. Onların sunumları muhtemelen dün hazırды, biz de bir gün önceden alır, incelemeye çalışırız, o da tamamını okumaya çalışmaz. Ne yapar? Özet bir sunum yapabilir.

BAŞKAN – Sayın Yıldırım, bu yapıcı eleştiriniz için teşekkür ediyorum, son derece haklısınız.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Günel, buyurun lütfen.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Tabi ki bakanların konuşmasında ekstra zaman, toparlanmadığında zaman tanınır, bize de tanıyor sunuz ama sayın bakanlar, bürokratlar ne getirirse onu mu okuyorlar yoksa baştan müdahale ediyorlar mı bilemiyorum. Bu şekilde yine aynı sorunla karşı karşıyayız. Ben bir gün öncesinden gelmesinden değil, içeriğinin bize, biraz daha geleceğe ilişkin ve geçen yıl ile bu yıla ilişkin bazı mukayeseler içermesinden şikâyetçiyim. Bir taraftan 2023, 2050, 2053 için enerji planlayacağız diyoruz ama burada bir saatlik sunumu herhâlde planlayamazsak böyle tartışmaların çıkması normaldir. Biz biraz daha enerji verimliliğinden bahsederken kendi enerjimizi de, kendi zamanımızı da verimli kullanalım diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bende de alışkanlık yaptı, usul tartışması olmayınca rahat yönetemiyorum burayı da. Ona bir imkân vereyim dedim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Kısa kestim sırf size vakit şey olmasın diye. Daha çok söyleyecektim ama esasta söyleyeceğim onları.

BAŞKAN – Sayın Temizel mi, Sayın Kuşoğlu mu efendim?

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Hayır, usul değil, usulle ilgili bir şeyimiz yok.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyorum.

O zaman...

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkanım, usulle ilgili var.

BAŞKAN – Pardon.

Sayın Çam, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Başladığımız günden beri sayın bakanların sunum sürelerine azami derecede dikkat gösterdiğine burada hep birlikte tanıyoruz, herhangi bir sorunumuz yok. Beş dakika, altı dakika uzayan sunumlar gerçekleşti. Bunu da son derece normal ve doğal buluyoruz. Zaten sayın bakanlar buraya gelirken konuşma sürelerinin aşağı yukarı ne olduğunu da biliyorlar ama dün ilk kez farklı bir olayla karşılaştık. Sayın Binali Yıldırım, doğaldır, Bakanlığının büyüklüğü itibarıyla, bağlı olan kurum ve kuruluşları itibarıyla daha geniş kapsamlı bir sunum gerçekleştirebilir -ama sonunda burada herkesin konuşma süreleri belli, bu beş dakika sorun değil- ama iki saati geçkin bir konuşma yaptı. Neden? Binali Bey'e Bakanlar Kurulunun gizli başbakanıymış gibi özel bir tolerans tanındı, özel bir tolerans yani Kabinede bir başka başbakan daha var ve dolayısıyla Binali Bey de süresini istediği gibi kullandı.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ne alakası var ya!

BAŞKAN – Arkadaşlar, müdahale etmeyin, usul üzerinde konuşuyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Şimdi, Sayın Enerji Bakanı da milletvekili, Bakan, doğru ama bir diğer tarafı da sarayın damadı.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bu, usul değil ki...

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

MUSA ÇAM (İzmir) – O zaman diyoruz ki özel bir ayrıcalık tanınıyor...

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Sayın Başkan...

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Arkadaşlar...

MUSA ÇAM (İzmir) – Özel bir ayrıcalık tanınıyor burada.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Bununla ne alakası var?

BAŞKAN – Arkadaşlar... Arkadaşlar... Bu şekilde değil; basın, ben size de söz vereyim usulle ilgili.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ne alakası var?

BAŞKAN – Söz usulden istendi, siz de üsluptan isteyin sözü.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bu, doğru bir tutum değildir; bu, ayrıcalıktır; bu, diğer bakanlara karşı da yapılan büyük bir haksızlıktır. Burada hiç kimse imtiyaz sahibi değildir ve olmamalıdır. Nasıl bizler onar dakika konuşuyoruz... Evet, doğru, konuşmanın süresine göre Divan yeteri kadar toleranslı davranıyor, doğrudur, olması gereken de bu zaten. Şimdi, Sayın Bakanın konuşmasını biz burada aldık. Sayın Bakan zaman zaman temposunu yükseltti, konuştu, zaman zaman konuşmasını salonda en uç noktada bulunan insanlar bile duyamadılar. Şimdi, böyle olur mu arkadaşlar ya? Bir de Enerji Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz, kocaman bir kitap ve şimdi bunun üzerinde bizler birazdan onar dakikalık konuşmalar yapacağız. Bu hak mıdır? Adalet midir bu arkadaşlar? Biz burada hak istiyoruz, adalet istiyoruz ve burada herkese adil ve eşit bir şekilde konuşma süreleri istiyoruz. Hiç kimseye, nasıl daha önceki bakanlara bu kadar

ayrıcılık yapılmadıysa dün Sayın Binali Yıldırım'a yapıldı, bugün de Sayın Albayrak'a yapıldı. Bunlar doğru değildir arkadaşlar. Herkese adil ve eşit bir yönetim istiyoruz Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, önce şunu söyleyeyim: Sayın Albayrak, Sayın Bakan toplam altmış dakika kullandı. Tabii -siz de dört yıldır buradasınız, ben de dokuz yıldır bu Komisyodayım- Ulaştırma Bakanlığının görev alanı itibarıyla çok geniş bir Bakanlık olması sebebiyle her zaman için sunumlarının ve cevap kısımlarının uzun sürdüğünü buradaki Komisyon üyesi olan bütün arkadaşlarımız biliyorlar.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bence Enerji daha önemli.

BAŞKAN – Bu çerçevede, bu bir buçuk saati aşkın bir süreyi kendilerine tanıdık.

Şimdi, Sayın Bakana teşekkür ediyoruz. Normalde zaten otuz dakikayla başladık, bir on beş dakika uzattık. Tabii, siz usulden konuşuyorsunuz ama doğru olmayan bir üslupla söylediğiniz bir ifade için ben o altmış dakika... O da şudur...

MUSA ÇAM (İzmir) – Nedir o?

BAŞKAN - Siz ne olarak burada oturuyorsunuz Sayın Çam?

MUSA ÇAM (İzmir) – Ben milletvekiliyim.

BAŞKAN – Siz babanızın oğlu olarak değil, milletvekili olarak oturuyorsunuz. O zaman kimin, nerenin damadı ya da çoluğu çocuğu olduğu kimseyi ilgilendirmiyor.

MUSA ÇAM (İzmir) – Yani bilinen bir şeyi saklamaya gerek yok, üstelik ayıp da bir şey değil.

BAŞKAN - Kusura bakmayın. Beyefendi de, Sayın Albayrak da Sayın Bakan olarak burada oturuyor.

MUSA ÇAM (İzmir) – Kuşkusuz.

BAŞKAN – O zaman tabii ki biz...

MUSA ÇAM (İzmir) – Ama başka bir unvanı daha var yani.

BAŞKAN – Efendim, o unvan değil, o farklı bir şey. Siz onları unvan gibi görüyorsanız... Bizim tarafta öyle unvan değil onlar, bilmiyorum ama sizin oradan nasıl görünüyor, tabii orayı kestiremiyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Buradan bizim öyle gözüktüyor, bizim mahalleden.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Sayın Başkanım, usulle ilgili...

BAŞKAN – Arkadaşlar, yok, bu üslup tartışmasını keseceğiz. Zaten Sayın Çam da farkındaysanız, o ağızından çıkan kelimenin aslında çok da doğru olmadığını bir ön kabulle konuşma yaptı.

MUSA ÇAM (İzmir) – Hiç öyle bir şey söylemedim, benim adıma öyle bir yorum yapmayın, hiç öyle bir şey söylemedim.

BAŞKAN – Efendim, algı yönetimi, ben öyle algıladım.

Teşekkür ediyorum.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Usulle ilgili söz taleplerini kesmeyin Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Başkanım, hem "Konuşun." diyorsunuz hem istediğimiz zaman vermiyorsunuz.

BAŞKAN – Tabii.

Sayın Kavcıoğlu, buyurun lütfen.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Yok, Hamza Bey adına konuştum ben.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Dağ.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Evet, Sayın Başkanım, usul tartışması aslında müzakereler başladıktan sonra yapılan bir tartışma değil ama her zaman için o usule ait, o anki usule ait usul tartışması açılabilir.

BAŞKAN – Olur, olur, her zaman olur bizde.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Şimdi usul tartışmasını yapıyoruz ama usul tartışmasından üslup tartışmasına -sizin de ifade ettiğinizi gibi- geçtik. Burada ara vermeden önce yaklaşık bir hafta bir müzakere süreci geçirdik ve herkes mümkün olduğunca kendi düşüncesini, kendi fikrini anlatabilecek, bahsedebileceği ve süre konusunda hiçbir tartışma söz konusu olmadı. Tamam, başlangıçta bir karar verdik; Komisyon üyelerimize on dakika, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimiz için de beşer dakika ama milletvekili arkadaşlarımız süresi dolduğunda eğer bahsedeceği hususlar tamamlanmamışsa -bu, iktidar için de, muhalefet için de aynı durumda- konuşmasının tamamını bitirebilecek noktaya kadar götürüldü. Tabii ki bakanlıkların, bazı bakanlıkların çok ciddi, geniş kapsamlı hususları var ama sonuç olarak Komisyonda da bir üye yok. Aynı zamanda, Komisyon üyesi olmayan bir sürü de milletvekili arkadaşımız var. Onların da gelip burada kendi düşüncelerini, partilerinin düşüncelerini ifade etme noktası oluyor. Aslında totale baktığınızda, 10 Komisyon üyesi veya 10 milletvekili bir partiden konuştuğunda, on beşer dakika konuşsa yüz elli dakika gibi, o bakanlık üzerinde konuşma fırsatı ortaya çıkıyor. Dün, Sayın Bakanımızın, Binali Bey'in konuşmasıyla alakalı, sunumuyla ilgili yine bir konsensüs sağlandığı noktasında benim bir düşüncem oldu çünkü hiç kimse itiraz etmedi. Geniş kapsamlı bir Bakanlık olması sebebiyle geniş bir sürecin, on üç yıllık icraatların anlatılmasına aslında o kadar zaman da yetmedi. Bu konsensüs üzerinden aslında bir itiraz olmamasına rağmen bugün bunun bir siyasi malzeme gibi sanki başkaca anlamlar yüklenerek ifade edilmesi ve sonrasında Sayın Bakanımızın konuşmasına Sayın Çam'ın yine müdahalesiyle biraz zaman noktasında söz konusu oldu.

BAŞKAN – Yüklenen başka bir anlam yok, lütfen şey yapmayalım. İzmir demek istiyorsunuz ama alakası yok.

HAMZA DAĞ (İzmir) - O açıdan bu konudaki üslupları belirtmemizde fayda var çünkü burada ciddi bir iş yapıyoruz, bütçeyi konuşuyoruz...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dağ.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Sayın Başkanım, lütfen...

...ama burada başkaca atıflarda bulunarak konuyu farklı yerlere götürmeye çalışırsak da doğru olmaz diye düşünüyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, usulle ilgili...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Çok kısa olarak...

Efendim, bugünkü Enerji Bakanlığımızla ilgili değil, benim şu anda esas vurgulamak istediğim şey geneliyle ilgili.

Bir defa, günde, kabaca, 2 tane bakanlığı, bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşlarıyla birlikte 2 bakanlığı görüşüyoruz. Dün, hatırlayın, ikinci bakanlığa 22.45'te -yanlış hatırlamıyorsam- geçtik. Bir tanesinde böyle çok uzun uzadıya, diğerinde çok kısaltılmış şeyler biraz dengesiz oluyor. Ben şeyi kabul etmiyorum: Bakanlıkların faaliyet alanlarının darlığından veya genişliğinden değil, Gümrük Bakanlığıyla ilgili meselelerimiz, bana göre Türkiye'nin sorunları Ulaştırma Bakanlığının sorunlarına göre daha fazladır. Gümrük Bakanlığı belki daha fazla konuşulmalıydı ama gece on bir olduktan sonra konuşulmuyor. Zamanı verimli kullanmak ve işimizi güzel yapmak adına bu iş biraz dengelemekte fayda var. Tabii ki burada sayın bakanlar süre kullanmak istiyorsa, ısrarlıysa ona o sürenin verilmesinden yanayım, isterse beş saat olsun ama sayın bakanlar da... Biz iki bakanlığı ancak burada çalışıyoruz Sayın Bakanım yani bunun çok fazla öncesinde... Çünkü beş tane torbadan sonra bir bütçe süreci başlatıldı ve bunları daha erkenden çalışma imkânımız yok ama siz Bakanlık olarak Meclise bir tane sunum yapıyorsunuz, bu sunumunuzu çok daha önceden bürokratlarınız hazırlıyor, siz gözden geçiriyorsunuz. Ben şu anda Sayın Bakanın yaptığı sunumun Bakan Bey'i tatmin ettiğini düşünmüyorum işin doğrusu. Bu sunumda güzel bilgiler var, içerik var ancak bakanlarımızın sunumu hazırlarken çok daha odak ve temel noktalara değinmesi lazım ve hepimizin kafasında o bakanlıkla ilgili, faaliyetleriyle ilgili belli başlı hususların kalması lazım. Ben bugün kaldı mı, bilmiyorum, benim aklımda bir şey kalmadı.

Sayın Başkan, ikinci husus, burada -tabii ki bu "2002 hastalığı" diyorum ben, bu var, tamam, oraya kadar gidilsin ama- şunu asgari olarak bizim aramızda lazım, burada da Başkanlık Divanının üzerine bir yükümlülük düştüğünü düşünüyorum: Şimdi, bütçe yıllıktır yani bunu on dört yılda bir yapıyor olsak hadi on üç yıllık, on dört yıllık icraatları anlatın veya bir on dört yıl daha yapmayacak olsak 2023 hedeflerini anlatın ama bütçe yıllıktır. Bu geçen yıl da yapıldı, siz yapmadınız, bir başka bakan yaptı. Burada, en son yılın performansına ilişkin bir tane bir şey söylediniz mi koca kitapta Sayın Bakan? Yani hâlbuki geçen yıldan bu yıla, esas itibarıyla, verilen bütçeyle neler yapılmış bunu görmek istiyor Parlamento. Geçmişe gitmeyin demiyorum bakın ama sürekli 2002'yle... Belki 2014'e göre 2015'te bazı şeyler kötüleşti, bunu Parlamentonun bilmesi lazım, bunları bilmiyoruz veya şimdi, 2023, ben Planlama kökenli birisiyim, uzun vadeli bakış her zaman olması lazım ama burada sadece 2023'ü hedef olarak koyarsanız olmaz. Biz size 2016 bütçesini veriyoruz, 2016'yla ilgili temel meselelerde, işte, enerji yoğunluğunda, enerji verimliliğinde, efendim, elektrik santrallerinde, şurada burada neleri yapacağız, neleri gerçekleştireceğiz, bunların da olması lazım, 2019'unuz olmasın, 2023 olmasın demiyorum. Bakın, öncelikli dönüşüm programlarında mesela ara yıl hedeflerini de koyduk biz o zaman, bunlar olmadığından değil ama ben şimdi şundan kuşlanıyorum: Özellikle 2016'nın verilmemesi, "Bugün burada verdik bunu, hemen gelecek yılı var, sözümüzü tutamaz duruma düşer miyiz?" gibi bir endişeyle mi acaba bunlar konuşulmuyor? "2019 ile 2023'e daha çok var, Allah kerimdir, bir şekilde bir şey olur, verdiğimiz bu sözler unutulur." diye düşünülüyorsa bu çok yanlış olur. Dolayısıyla, bütçe yıllık, geçen yılın performansını ve gelecek yılın hedeflerini biz burada görmek durumundayız. Sayın Başkan, Başkanlık Divanı olarak siz özellikle sayın bakanlardan bunu talep ederseniz verimli, faydalı bir toplantı yapmış oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

Evet, değerli arkadaşlar, şimdi, sunumunu yapmak üzere Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanı Sayın Yılmaz'a söz vereceğim.

Buyurun Başkanım, süreniz on dakikadır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Sayın Başkan, kısa bir cevap verebilir miyim.

BAŞKAN – Bir dakika, Sayın Bakanın bir söz talebi var.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Sayın Usta'ya çok kısa bir cevap vereyim, Ahmet Bey'e de aslında bu bir cevap olacak.

BAŞKAN – Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Birincisi: Bu kitapçık birkaç gün önce zannediyorum sunuldu, size ne zaman ulaştığını bilemiyorum tabii de...

AHMET YILDIRIM (Muş) – Bu sabah Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – İkincisi: Siz burada sunumla ilgili.. Burada 120 küsur sayfalık bir kitapçıktan bahsediyoruz, burada özetlemeye çalıştığımız sunum, benim okuduğum sunum, ara ara, irticalen genel politikalarla ilgili satır aralarında özet bilgi verdiğim sunum 20 küsur sayfa idi, dolayısıyla, bütün hepsi burada olan ama özetlenen bir sunumdan bahsediyoruz. Bu sunumun içerisinde ne vardı? Dikkatli bir şekilde takip eden vekil veya Medisteki basın üyesi arkadaşlar fark ettiseler ki dünkü resim, bugünkü resim ve gelecek resmin özelinde Türkiye'nin enerji politikaları noktasında enerji arz ve güvenliği, yerli ve yenilenebilir kaynaklara yönelik strateji ve vizyonu ve Türkiye'nin bölgesinde ve ülkesinde enerji arz güvenliğiyle ilgili stratejilerinden bahsettik ve bunu, süre, usul... Tabii ki benim ilk bütçe sunumum, burada ilk bütçe sunumuna katılan arkadaşlar da var benim gibi, on yıllık, yirmi yıllık bütçeci olan da var, olmayan da var. Hangi bakanlık iki saat yaptı veya yapmadı, onu da bilmiyorum ama Sayın Başkan sağ olsun yarım saat verdi, ek on beş dakikaya yönelik bir on dakika sonra, yaklaşık elli beş-altmış dakika arasında bitirmeye çalıştık şu sunumu.

Şimdi, burada hedef var, yok hususuyla ilgili, sunumu Erhan Bey biraz dikkatli takip ettiyse 2015'le ilgili de, 2014'le ilgili de, 2016'yla ilgili de...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Çok az var, dikkatle dinledik.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – ...2014 ile 2015 arasında kurulu gücümüzün artışından tutun, üretim kapasitelerimizin artışından tutun birçoğuyla ilgili, hatta dokuz aylık, on iki aylık rakamların olmadığı, madencilikle ilgili veya bunun gayrisafi millî hasılaya oranıyla ilgili on iki aylık rakamların olmadığı yerlerde üçüncü çeyrek rakamlarını da verdiğimiz hususlar var. Tabii, detay özelinde, hepsiyle ilgili...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Bakanım, hep 2002'yle mukayese ederek verdiniz, 2014 ile 2015'i mukayese ederek vermeniz lazım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – 2014 ile 2015'teki artışı da verdik, mesela, bu sunumdaki tablolardan görebilirsiniz, Türkiye'deki kurulu güç kapasitesindeki artış, Türkiye'deki üretimdeki artış, Türkiye'deki enerji kapasitesi ve potansiyeliyle ilgili, burada grafiklerde, "chart"larda bu rakamların birçoğunu görebilirsiniz ama buradaki husus şu, bunu ifade etmek lazım: AK PARTİ iktidarı olarak biz bugün iktidara gelmedik, 2002 yılında Türkiye'yi bir noktada devraldık ve on üç yıldır, 2016 yılına ulaştığımız, on dördüncü yılı yaşadığımız bu dönemde Türkiye'yi birçok alanda olduğu gibi enerji alanında da bir yerden bir yere getirdik. Bunu halkımızın bilmesi, tabii, bunu bütçe noktasında ilk defa katılan arkadaşlarımızın da bilmesi lazım, siyasetçi olan da var, bürokrat olan var, siyasete yeni gelen var, geçmişi bilmeyen var; tabii ki bunu zikredeceğiz, Türkiye'nin geçmişini tabii ki zikredeceğiz. Türkiye ekonomik olarak, enerji politikaları olarak nereden nereye gelmiş? Şimdi, bir iktidar olarak biz bu ülkede yaptığımız yatırımları dünle kıyaslayacağız. Peki, dün ne zaman? İktidara geldiğimizden önceki bir günle kıyaslayacağız. Tabii ki 2015 ile 2014'ü, 2016 ile 2015 ama 2002'den bugüne kadar kıyaslayacağız. Tüm bu detaylı bilgiler özelinde Türkiye'nin... Ve özellikle şunun altını çizmek istiyorum Sayın Başkan: Türkiye öyle bir coğrafyada yaşıyor ki, öyle sıkıntılarla boğuşuyor ki kapımızdan istikrarsızlığın, savaşın, gerginliğin eksik olmadığı, Irak savaşıyla başlayan, Suriye gerginliğiyle devam eden, bölgedeki artan tansiyona enerji arz ve güvenliğini tehdit eden bütün bu sorunlara, 2008'de yaşanan küresel krizle birlikte oluşan likidite yokluğuna, yatırım ortamının kötüleşmesiyle birlikte Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelere çekilen yatırım oranının, bütün bunların düşmesine rağmen, enerji sektöründe de hem mevcut yatırımlarında hem iyileştirmelerinde hem de özel sektörle birlikte ve özel sektörün önünü açmakla birlikte önemli bir mesafe kat etmiştir. Bunu tabii ki 2002'den bugüne kadar tüm bu yaşadığımız krizlerle kıyaslayacağız.

Sayın Başkan, kısaca böyle bir alt not geçeyim ama ileri de devam ederiz.

Buyurun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ERHAN USTA (Samsun) – Bu açıklamanın tatminkâr olmadığını söylemek istiyorum sadece.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Esasında konuşuruz, usule ilişkin değil.

BAŞKAN – Esasında konuşuruz.

Usule ilişkin Sayın Kuşoğlu'na söz veriyorum.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sunumda var, var orada ya.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya Mehmet, ne zaman okudun da Allah aşkına ya!

ERHAN USTA (Samsun) – Nerede var ya?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Bakan kendini savunuyor, avukata ihtiyacı yok, hepiniz birden atlıyorsunuz.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Burada avukatlık, savcılık...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ne zaman okudun da hemen söylüyorsunuz, söyledi zaten.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir müsaade edin.

Bakın, Sayın Kuşoğlu'nun konuşma hakkına tecavüz ediyorsunuz.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Avukat veya savcı yok burada.

BAŞKAN – Sayın Muş...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Tamam, belirtti zaten kendisi, biz de uzamasın diye...

BAŞKAN – Sayın Günal, Sayın Muş, Mehmetler, sizi dışarıya alayım o zaman.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan, biliyorsunuz söz istemedim ama tartışma bu şekle geldiği için konuşmak mecburiyetinde kaldık.

Sayın Bakan yeni, ilk defa bir Bütçe Komisyonunda bulunuyor, haklı olarak da kendisine göre bir sunum yaptı. Ama sistemde yanlışlık var, bakın, sizin Başkanlık Divanı olarak... Sayın Bakanım, bu sene siz 2014 yılıyla ilgili yapılan harcamalarda 1 milyar 800 küsur milyon liralık bir bütçe kullandınız 2014'te, bunun hesabını vereceksiniz Bakanlık olarak. Ayrıca, 2016'yla ilgili olarak da 2 milyara yakın bir bütçe istiyorsunuz, bunun da gerekçelerini anlatacaksınız burada. Ama bununla beraber tabii ki enerji politikamızı gözden geçireceğiz, ele alacağız, nereden nereye geldiğini hep beraber konuşacağız, siz de onlarla ilgili bilgi verdiniz. Ama sizin ilave olarak 2014 yılıyla ilgili yapılan harcamaların doğru yapılıp yapılmadığıyla ilgili de bilgi vermeniz gerekiyordu. 2016 için istediğiniz 2 milyarın hangi kalemler olduğunu, nerelere harcanacağıyla ilgili de bilgi vermeniz gerekiyordu. Şimdi, bunu bizim Başkanlık Divanının ayarlaması lazım, bir süreyi kesin hesaba ayırması lazım. Dünyada birçok parlamentoda kesin hesap yani denetim yapılabilmesi için ayrı bir komisyon vardır, bizde birlikte yapılıyor, Anayasa'mıza göre öyle, kanunlar öyle, mevzuat böyle ama yanlış, eksik. Hiç olmazsa burada, kendi içimizde bu düzenlemeyi yapalım, en baştan beri dedik. Gelen Sayıştay raporlarıyla ilgili şikâyetlerimiz var, Sayıştaya bir bölüm ayıralım, o süre içerisinde onları da değerlendirelim, eleştirilerini alalım, birlikte değerlendirelim diyoruz ama bir türlü bunu da yapamıyoruz. Sayın Bakanım, bu eleştiri size ve Başkanlık Divanına yöneliktir, sizin bu konuda gelen bakanlara yönlendirme yapmanız lazım. Bu konularla ilgili olarak hiç olmazsa belirli süreleri 2014 için, 2016 için diye ayırmanız lazım. Doğrusu buydu, onun için bu tartışmalar oluyor, yoksa tabii ki her konuyla ilgili, her bakanlıkla ilgili politikaları gözden geçireceğiz, gelişmeleri gözden geçireceğiz ama spesifik olarak denetlenmesi gereken yılı ve bütçelenmesi gereken yılı da ayıracağız, bunu yapmıyoruz, sorun buradan çıkıyor.

BAŞKAN – Bu önerilerin hepsini, yapıcı eleştirileri önümüzdeki bütçe döneminde değerlendireceğiz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Önümüzdeki yıl?

BAŞKAN – Yani yarın değerlendirme şansım olmadığına göre.

Evet, şimdi, sunumunu yapmak üzere Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanı Sayın Yılmaz' a söz vereceğim.

Sayın Başkan, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

II.- SUNUMLAR (Devam)

2.- EPDK Başkanı Mustafa Yılmaz'ın, 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/529) ile 2014 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/297) hakkında sunumu

EPDK BAŞKANI MUSTAFA YILMAZ - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli milletvekillerim; Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu adına sizleri en derin saygılarımla selamlıyorum.

Kıymetli vakitlerinizi çok almamak için kurumumuzun bu yıl gerçekleştirdiği faaliyetleri ile 2016 yılında yapacakları çalışmalar hakkında sizlere bazı temel bilgileri kısaca arz edeceğim. Ancak, geçen yıl olduğu gibi bugün de değerli milletvekillerimize dağıttığımız taşınabilir bellek kurumumuzun çalışmaları ile düzenlediği sektörlere ilişkin kapsamlı raporlar içermektedir. Bu bellekte kurumumuzun 2014 yılı faaliyet raporunun yanı sıra elektrik, doğal gaz, petrol ve LPG piyasalarındaki gelişmelere ilişkin göstergelerin yer aldığı bilgiler de dikkatinize sunulmuştur.

Sunduğumuz bu dokümanlar hem kurumumuz hem de enerji sektörünün 4 temel piyasası hakkında doyurucu bilgiler içermektedir. Bunlara ilave olarak bugün ve bundan sonra sizlerin her türlü bilgi talepleriniz bizler tarafından memnuniyetle karşılanacaktır.

Konuşmamın başında siz değerli milletvekillerimiz tarafından ifade edilecek değerli görüş ve eleştirilerin çalışmalarımıza ışık tutacağı hususunu da bir kez daha belirtmek istiyorum.

Malumunuz olduğu üzere, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu kuruluşundan bugüne on beş yıldır elektrik, doğal gaz, petrol ve LPG piyasalarını düzenleyip denetlemektedir. Kurumumuz tarafından bugün yürürlükte olan petrol piyasasında 13.608, elektrik piyasasında 1.948, doğal gaz piyasasında 308 ve LPG piyasasında 10.914 adet olmak üzere toplam 26.778 adet lisans verilmiştir. Bu lisanslar kapsamındaki şirketlerin yatırım gerçekleştirmelerinden tarifelendirmeye kadar çok geniş bir alandaki piyasa faaliyetleri kurumumuzun düzenleme ve denetlemesi altındadır.

Elektrik sektöründe arz güvenliği ve sistemin geleceği açısından en çok önem verilen konu üretim yatırımlarının gerçekleştirilmesidir. Kurumumuzdan lisans alan projelerden son on yılda yaklaşık 34.675 megavat kurulu gücündeki yeni kapasite sisteme dâhil edilmiştir. 31 Aralık 2015 tarihi itibarıyla 2015 yılı içerisinde tüm işlemleri tamamlanarak özel sektöre ait 4.287 megavat yeni ve ilave santral ile 258 megavat lisanssız santralin geçici kabulü yapılarak toplam 4.545 megavat güç artışı olmuştur. 2015 yılında devreye alınan bu gücün yaklaşık yüzde 82'sini oluşturan 3.544 megavat hidroelektrik, rüzgâr, jeotermal, güneş gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olması memnuniyet verici bir başka gelişmedir.

Kurumumuz tarafından bugüne kadar doğal gaz piyasasında ise 69 adeti dağıtım lisansı olmak üzere toplam 308 adet lisans verilmiştir. Doğal gaz piyasasına yönelik çalışmalarımızda öne çıkan husus, şehirlerde doğal gaz dağıtımına yönelik faaliyetlerdir. 2002'de sanayi ile konutta 5 şehrimize, sadece sanayide ise 9 şehrimize giden doğal gaz iletim hattı, 2015 yılı sonu itibarıyla doğal gaz dağıtım ihaleleri ve BOTAŞ iletim hattı genişlemesine bağlı olarak 77 şehrimize ulaşmıştır. Ayrıca, 328'in üzerinde ilçemizde doğal gaz kullanılmaktadır. Bu konuda yürütülen çalışmaların ayrıntıları sizlere dağıtılan metinlerde yer almaktadır.

Kurumumuz tarafından petrol piyasasının düzenlenmesi ve denetlenmesine yönelik kapsamlı çalışmalar sürdürülmektedir. Bu çerçevede, petrol piyasasına ilişkin ikincil mevzuatın gerek AB müktesebatıyla gerekse gümrük, dış ticaret ve çevre mevzuatıyla uyumlaştırılmasını amaçlayan çalışmalarımız sürdürülmektedir.

Kurumumuz tarafından verilen lisanslar kapsamında LPG piyasasında 2015 yılı sonu itibarıyla 84 LPG dağıtıcı, 104 LPG depolama, 56 LPG taşıma, 9 LPG tüp imalatı, 103 LPG tüp muayenesi, tamiri ve bakımı ve 10.558 oto gaz bayilik lisansı olmak üzere toplam 10.914 lisans sahibi faaliyet göstermektedir. 2015 yılı içinde, 2015 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla 7 adet LPG dağıtıcı lisansı, 6 adet LPG depolama lisansı, 5 adet taşıma lisansı ve 965 adet oto gaz bayilik lisansı olmak üzere toplam 983 adet lisans verilmiştir.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; piyasa denetimleri, uyguladığımız yaptırımlar, kamulaştırma çalışmaları gibi hususlardaki çalışmalarımız da ayrıntılı olarak sizlere dağıtılan metinlerde yer almaktadır.

Konuşmamın sonunda bütçemiz hakkında bilgi vermek istiyorum. 2016 yılı bütçe tasarısında kurumumuzca elektrik piyasasından 47 milyon 500 bin TL, doğal gaz piyasasından 51 milyon TL, petrol piyasasından 83 milyon TL ve LPG piyasasından 17 milyon 500 bin TL olmak üzere toplam 199 milyon TL gelir elde edilmesi öngörülmüştür. Buna ek olarak iletim ek ücreti karşılığında 15 milyon TL ve diğer gelirler adı altında 20 milyon 290 bin TL gelir elde edileceği tahmin edilmiştir.

Bu çerçevede, 2016 yılı bütçe toplamı 217 milyon 290 bin TL'dir. Bu tutarın, 104 milyon 400 bin TL'sini mal ve hizmet alım giderleri, 67 milyon 190 bin TL'sini personel giderleri ve Sosyal Güvenlik Kurumu primi giderleri, 41 milyon 900 bin TL'sini sermaye gideri ve 3 milyon 800 bin TL'sini cari transfer giderleri oluşturmaktadır. Mal ve hizmet alım gideri olarak tahmin edilen 104 milyon 400 bin TL'nin, 67 milyon 300 bin TL'si petrol ve LPG piyasalarının denetimi ve kontrolü amacıyla İçişleri Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığıyla yapılan protokol ile ulusal marker kapsamında Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumuyla yapılan protokol sonucunda ilgili yerlere aktarılabilecek olan tutarlar ile laboratuvar analiz ücretleri ve akredite laboratuvar ve denetim çalışmalarında kullanılacak kiralık taşıt ve telefon giderlerinden oluşmaktadır.

Kurumumuzun 2017 yılı bütçe rakamı 226 milyon 871 bin, 2018 yılı bütçe rakamı 229 milyon 501 bin TL olarak tahmin edilmektedir.

2016 yılı bütçesinin ülkemize hayırlı olması diliyorum, saygılar sunuyorum.

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili İbrahim Mustafa Turhan geçti)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, müzakerelere geçeceğiz ama basın mensuplarının bir hazırlık yapması gerekiyormuş anladığım kadarıyla dışarıda da. Onun için, müsaade ederseniz, basın mensubu arkadaşlarımızdan çıkmak isteyenlerin süratle çıkmasına izin veriyoruz.

Değerli milletvekilleri, ilk sözü Sayın Günel talep etmişti, Sayın Günel'a veriyorum.

Buyurun Sayın Günel.

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/529) ile 2014 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı hakkında (1/297) ve Sayıştay tezkerele-

a) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

b) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

c) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü

g) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu

d) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli bürokratlar, çok saygıdeğer basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, biz basından rahatsız olmuyoruz Sayın Başkanım, onlar yavaş yavaş çıkıyorlar, sıkıntı yok.

Sayın Bakana da hayırlı olsun diyorum.

Tam tersine, usul tartışmasını uzatmamak için bir şey söylemedim ama Sayın Bakan, 2002'den başlayıp 2014'e gelene kadar süreniz bitiyor. Bizim söylediğimizin özeti şu, en son arkadaşlarımız da söyledi: Yani her sene aynı şey. Dışarıda tekrar edersiniz, anlatırsınız, konuşmanız verirsiniz. Siz diyorsunuz ki: "Kamuoyu da bilsin." Zaten defalarca anlatılıyor, onda bir sorun yok. Biz bütçe açısından kaynakların etkin kullanılıp kullanılmadığını ve bu sene istediğiniz parayı nereye harcayacağınızı görmek istiyoruz, bir. İkinci de önümüzdeki süreçte ana strateji de belirlemiş olduğunuz konularda –siz cevap verdiğiniz ama biz uzamasın diye kullanmadık hakkımızı- gördük orada hangisinde 2016'nın olduğunu, hangisinde olmadığına baktık da onun için öyle söylüyoruz zaten. İsterseniz tek tek açıp bakalım, ben şimdi söyleyeceğim bazılarını size, hangileri var, hangileri yok. Bunda zaman kaybedersek aynen dediğimiz gibi, enerjimizi gereksiz yere... Geçmişe sürekli olarak takılıp kalanlar gelecekle ilgili bir şey yapamazlar, el yordamıyla gider. Bizim kaygımız o. Enerji stratejisi diyoruz, 2023 diyoruz, arkasından söyledim, biz daha ileri götürdük 2053 geliyor, dünyada 2050 trendleri var, 2020 trendleri var ve buna göre ne yapacağımıza karar verelim diyoruz ama maalesef yani kendi sunumumuzu eğer planlayamazsak, burada bunu tartışarak geçirirsek o zaman zaten enerji kaynaklarımızı da elimizdeki kaynakları da doğru değerlendiremeyiz. Önce bu tespiti yapmamız lazım.

Şimdi, burada, güzel, arkadaşlarımız, dünyada, ülkemizde enerji ve tabii kaynakların görünümünü bize hem CD ortamında hem basılı olarak hazırlamışlar, bu önemli bir şey. Ama yıllardır benim söylediğim -siz yeni Bakan olduğunuz için bilmiyorsunuz ama bürokrat arkadaşlarımız gayet iyi biliyorlar- Enerji Strateji Belgesi dedik. Şimdi "Bakanlığımızın dört yıllık, beş yıllık strateji belgesi var." diyorsunuz. Kalkınma planında öncelikli dönüşüm programı var; yerli enerjiyle ilgili, Bakanlığınızın görevli olduğu yerli enerji kaynaklarına dönüşümle ilgili kısmı var. Tabii bunlar önemli ama burada lafta kalırsa yeni enerji kaynaklarının arzının artırılması bu şekilde pek mümkün değil. Bir an önce eylem planlarını bırakıp eyleme geçmek lazım. Öncelikle dönüşüm programında size verilen görev bugünün görevi değil. Enerji Eylem Planı açıklandı ama o planı, biz 2013 yılında kabul ettik. O da nisan-mayıs aylarında çıktı, Beş Yıllık Kalkınma Planı. E şimdi geldik 2016'ya, yani üç yıl oldu. Ne zaman bunu yapıp bitireceğiz? Yani hâlâ eylem planı, plan dersek bunu yetiştiremeyiz; bir.

Burada önemli şeyler var. Benim en çok önemseydiğim yeri, 26'dan itibaren "Bu yerli enerji kaynakların arzının artırılması." "İşte, efendim, toplam kapasitemiz şuydu, şuraya gedik. Toplam kapasite..." Bundan sonra o kapasiteyi nasıl geliştireceğiz? Şu anda bir krizden dolayı doğal gaz bağımlılığımızın ne kadar tehlikeli olduğunu, bir tek ülkeye bağımlılığımızın da ne kadar tehlikeli olduğunu gördük. Şimdi, biz, bu Rusya krizinden en çok etkilenen il olarak Antalya'da hem Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığıyla, burada da Sayın Mehmet Şimşek'le, ekip olarak, oda başkanları, her partiden birer milletvekili temsilcileri olarak gidip derdimizi anlattık ama... Orada da söyledim, bu krizi fırsata çevirmemiz lazım yani bu bağımlılıklarımızı sorgulamamız lazım. Yıllardır devam eden, sizin de söylediğiniz doğal gaz depolama tesislerimizin en öncelikli konu olması lazım enerjide. Örnek söylüyorum. Bir an önce bitmesi için ne gerekiyorsa, para, pul, zaman, teknik destek, neyse yani, yapmamız lazım. E sadece "Gittik, Katar'dan petrol, efendim, LNG'nin tankerimizi artırdık." Yok işte "İran'dan biraz daha düşürebilir miyiz?" Siz de konuştunuz geçen gün, güzel. Ama netice itibarıyla bunların bir bütünlük içerisinde yapılması lazım. Tamamen doğal gaz bağımlı bir enerji sektörü olursa... Isınmayı düşündük hepimiz, birincil ihtiyacımız diye ama yani elektrik üretimimizin yarısını doğal gaz santrallerinden sağladığımızı göz ardı ediyoruz. Bağımlılıktan nasıl kurtulacağız o zaman?

Öbür taraftan yerli kömür diyoruz. Güzel söylüyorsunuz. Kömürün payı -burada, dikkatle, size tekrar tekrar sormamın nedeni oydu- yüzde 28,5 birinde, yüzde 29 mu ne diğerinde; paylarımız aynı duruyor. Şimdi kendi elimizde kendi yerli kaynağımız var ama öbür taraftan bakıyoruz, siz böyle hızlıca, utangaç bir şekilde geçer gibi söylediniz. Yani tabirimi mazur görün, "utangaç"tan kastım şu: "Yeni bir modelle." dediniz. Ama sizin rakamlarınızda yine ben konuşurken dikkatle baktım, arkadaşlar da daha önce söylemiştiler. Afşin-Elbistan'dan bahsediyorum. Yani toplam 8 küsurun 5,7'si mi dediniz -şimdi rakamı not aldım ama zaman kaybetmemek açısından- yani üçte 2' sine yakını -neredeyse milyar, yani milyon şeylerle ilgili değil- toplam rezervimizin büyük bir kısmını, kömür rezervimizi orada üretiyoruz ve santralle beraber siz bize böyle "Yeni bir finansman modeli." dediniz ama onun devir sözleşmesinin sizin önünüzde olduğunu da Avusturya'nın Verbund şirketine devredilmek üzere olduğunu, yirmi yıllığına gideceğini de hesaplamamız lazım. Bir taraftan yerli kaynaklarla yapalım, sonra yerli kaynakları yabancılar işletsin diyoruz. Ben şimdi bunu anlamakta zorlanıyorum açıkçası. Orada çalışanlar var, o kaynak var. Ben bir taraftan diyorum ki elektrik üretimimi doğal gaza bağlama, elimdeki kömürü geliştireyim; siz bir taraftan AR-GE projelerinden bahsediyorsunuz. Kömürün kalitesini, kömürün çevreye duyarlılığı artıralım,

daha çok kullanalım, güzel. Sıkıştırma gaz, birtakım şeylerle uğraşalım derken bu konudaki en önemli yatırımlarımızı santralle beraber bir şirkete devretmek üzere hiçbir şey olmamış gibi, yeni bir model, devletler arası bir şey diye geçip gidiyoruz. Bunları bir düşünmemiz lazım. Yani esas olan bunlardır. Sizin rakamda "Şu kadar kapasitemiz var, buraya geldik. O kapasiteyi kurup sonra birilerine devredersek yirmi yıl boyunca ne kadar mal olacak? Ben onun hesabını istiyorum. Şu andaki maliyet..."

Sayın Bakanım, size daha önce bu konuda hiç normalde Hükümet bakanları dikkate almıyor ama Türkiye ENERJİ-SEN'in Başkanı'nın -Türkiye KAMU-SEN'e bağlı- bir mektup yazarak durumu anlattığını özellikle biliyorum. Bu kapsamda bu hususun çok önemli olduğunu, hem burada çalışan personel açısından hem de bağımlılığımız açısından... Ne kadar olacak peki yani yirmi yılda burada üreteceğimiz elektriğin maliyeti nedir, ne kadar bize mal olacak? Şimdi yabancıya verdiğimiz zaman onların yapacağı maliyet ne olacak, yenileme projeleri için ne kadar süre devre dışı kalacak santral üniteleri? Bunları bilmemiz lazım. Dolayısıyla söylediğimiz bu. Bu stratejileri tartışalım. Önümüzdeki yapacağımız yatırımlarda nereye öncelik vereceksiniz, bunun hangisi nereye gidecek, oradan kaybolacak enerjiyi nereden karşılayacağız?

Artı, yeni enerji kaynaklarıyla ilgili AR-GE'den bahsettik. Bor Enstitüsü bu anlamda önemli. Bazı projeleri -burada, sizin anlattığınız var, anlatamadığınız var süre yetersizliği nedeniyle- ben dikkatle daha önceden de takip ettiğim için biliyorum. Özellikle yakıt piliyle ilgili hususlar var. 18 tane patent var ama bunun kaç tane üretime dönüştü? Bunların üretime dönüşmesi için teknolojinin ticarileşmesi için ne yapmamız gerekiyor? Bize bunları konuşmak lazım. Ben sizinle küçük rakamları, işin siyaset tarafını konuşmak istemiyorum. Geleceğimizi planlayalım, buna ne kadar kaynak ayıracağımızı görelim.

Artı, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu proton hızlandırıcısından bahsediyor, kendisi bir araştırma merkezi kurmuş ama geçtiğimiz yıl -biz Araştırma Merkezleri Kanunu'nu çıkarmadan önce- ben, birçok araştırma merkezini kendim bizzatıhi ziyaret ederek burada sayın bakanları bir an önce kanunun çıkması için zorlamıştım ve çıktı o kanun geçen dönemde. Bu çerçevede üç, dört üniversitemizin beraber yaptığı, Ankara Üniversitesinin liderliğinde Hızlandırıcı Merkezi var. Orayla ilişkileri nasıl? Ne yapıyorlar? Hidrojen enerjisiyle ilgili çalışmalar nasıl? Ben bunları duymak istiyorum. Neler yapılıyor? Ne kadar kaynak lazım? Kamu ne ayıracak, özel sektör ne ayıracak, onları nasıl teşvik edeceğiz?

Artı, burada EPIAŞ'la ilgili kanun çıktı, enerji borsası dedik. Siz birtakım şeyler söylemişsiniz ama gün içi işlem den sonraki, öncesi... Biz, onun da ötesinde Ceyhan kaynaklı olarak böyle biraz İskenderun'u, bu bölgeyi içine alan bir şekilde bölgesel bir enerji borsası olmayı, sadece BİST içerisinde bir piyasa olarak işletmenin ötesinde dünyanın bir enerji merkezi hâline gelmeyi, aynı zamanda bunların tamamının burada alınıp satılmasını hedefliyoruz. Onun için bu çalışmalara daha öncelik verilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Elektrik faturalarıyla ilgili yine şey var. Siz "Yansıtacağız." demişsiniz. Benim aklım almayan bir şey var; arkadaşlar, bilen varsa bana bir anlatabilirlerse sevinirim. Yani 120, 130 dolarlardan 80'e, 90'a, 50'ye, şimdi 20 küsur dolara kadar petrolün varili inmiş ama bize yansıması maalesef gıdım gıdım. Ya çıkarken nasıl oluyorsa otomatik olarak bir anda çıkıyor. "E kurda artış oldu." Evet ama o da belli bir standardizasyonda, belli yerlerde duruyor şu anda. Nasıl oluyor da bunu yansıtamıyoruz, nereye geliyor, ben açıkçası anlamakta zorlanıyorum. Bunun tüketiciye yansıması nasıl olacak?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Günel...

MEHMET GÜNAL (Antalya) - Bitirdim Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Günel, sözlerinizi tamamlamanız için ilave süre veriyorum.

Buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim.

Bir de burada son dönemde çok konuşulan, doğal gazla ilgili olarak, hele bu krizden sonra, İsrail'le gelişen ilişkiler bağlamında Kıbrıs meselesi ve bunun üzerinden hem petrol aramaları hem de doğal gaz hatlarıyla ilgili önemli tartışmalar, iddialar yaşanıyor. Bu konuda da ben çok bir şey söylemek istemiyorum. Hassas konudur ama biraz daha dikkatli olunması gerektiğini, belli konuda verilecek tavizlerin sonrasında uzun yıllar geri alınamayacağını biliyoruz. Hem Kıbrıs'ın statüsü açısından hem de sonra oradaki haklarımız açısından, doğal kaynaklar üzerinde... Musul'daki kargaşa yıllardır devam eder, biliyorsunuz, o süreçte bir hengamede öyle gitmişti. Şimdi bu konuda dikkatli olunması gerektiğini söylüyorum.

Son olarak, Sayın Bakan, burada size arz önce belirtmiş olduğum KAMU-SEN'den gelen, bazı kurumlarla ilgili talepler var. Gerçekten yandaş sendikanın kayrıldığı birçok örnek var. Şimdi, ben, tek tek vakit alarak zamanınızı buna harcamak istemiyorum ama hepsinde var. Yani Atom Enerjisi Kurumunda daha önce sınav yapılmamış, hâlâ duruyor; öbür taraftan sözleşmeler uzun süredir bekliyor, hâlâ "Yılbaşı geçmesine rağmen." diyorlar, Eti Maden'de, yine buradaki sınavlarla ilgili, iç denetçi sınavıyla ilgili var. Onun ötesinde, Maden İşleri Genel Müdürlüğünde yine personelin denetime gönderilmesinde özellikle -ben onu bilmiyordum, mesela yüzde 100 zamlı denetim personeli ücret alıyormuş- kayırmalar olduğu ve bu kapsamda da özellikle kayırmanın siyasi olmasının ötesinde denetimlerde bu sefer kalite sorununun yaşandığı... Ki maden kazaları bizim için en önemli sorun hâline gelmişti geçtiğimiz yıllarda can kayıpları açısından, ülke ekonomisi açısından. Bu hususlarda biraz daha siz yeni bakan olduğunuz için sizin dikkatinize sunmak istedim.

Personelle ilgili şeylerin ayrıntısını size daha sonra da takdim ederim ama biraz daha hassas olmanızı çalışma barışı açısından daha önemsendiğimizi belirtmek istiyorum.

Bütçelerin hayırlı olmasını diliyorum. İnşallah, para yerli kaynakların artırılmasına, kaynaklarımızın yabancılara değil yerli şirketlere -özel sektörde olacak- üretimine tahsis edilmesine yarar diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Günel.

Sayın Yıldırım, buyurun lütfen.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri, Sayın Bakan ve değerli bürokrat arkadaşlar; ben de hepinize iyi bir gün dileyerek başlamak istiyorum.

Hani usul tartışması bölümünde söyledim ama şunu düzeltmek isterim: Şüphesiz en az ulaştırma kadar önemli bir bakanlığın bütçesi görüşülüyor. Bu anlamda da süre daha fazla tanınabilir ama bunun doğru planlanması temelinde. Çünkü enerjiyi doğru planlamamış olanların eğitim, sağlık, ulaştırma, haberleşme, iletişim ve bir bütün olarak ülkedeki toplumsal yaşamın akışını sağlayabilmesi mümkün değil. Bunun bilincindeyiz.

Ancak Sayın Bakan konuşmasında uzun uzun özellikle geçmiş dönemde gerçekleşen realize olan enerji politikaları ile önümüzdeki dönem projeksiyonlarını sunarken kömüre, HES'lere, doğal gaz, petrole değindi. Bunlarda sorun yok. Özellikle artan ihtiyaçla birlikte enerji teminimizde, enerji kaynakları temininde de çok yıllık planlamaları doğru yapmamız gerektiğinin farkındayız. Ama Sayın Bakandan üç beş cümle de güneş enerjisi ve rüzgârla ilgili toplam enerji içerisindeki payımızın nasıl artırılacağını, ne kadar artırılacağını dinlemek isterdik; dünyanın yelken açtığı, ilerlediği, istikamet olarak kendine belirlediği özellikle çevreci yenilenebilir enerjiyle ilgili hususları dinlemek isterdik.

Veya hani doğal gaz, petrol konuşuyoruz Sayın Bakan. Allah aşkına Rusya politikaları, dış politikalar bağlamında enerjilerimizin geleceğine dair de birkaç şey bilmek isterdik. Bunların hepsi bir muamma. Çünkü dış politika bağlamından bağımsız bir enerji politikamız olamaz, mümkün değil.

Düşünün, bakın, sadece birkaç rakam üzerinden devam edeyim. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2.993 saat güneşlenme süresine sahibiz, Akdeniz Bölgesi'nde 2.965 saat -2'nci sırada- Doğu Anadolu, İç Anadolu takip ediyor gidiyor. Ama, bakın, bizden yüzde 60 daha az güneşlenme ve ısıtım süresine sahip olan Almanya dünya 3'üncüsü, güneş enerjisinden istifade etme anlamında dünya 3'üncüsü.

Şöyle söyleyelim: Almanya'nın, Sayın Bakan, 2000 yılında toplam enerji üretimi içerisindeki payı 6,3'tü, 2014'te yüzde 30'a çıkardılar, 2025 projeksiyonları yüzde 40-45, 2050 projeksiyonları yüzde 80. Türkiye ne düşünüyor? 2 katından daha fazla güneşlenme süresine sahip Türkiye Almanya'dan. Allah aşkına biz bu çevreyi tahrip etmeyen, doğayla barışık olan bu enerji kaynağının tam -deyim yerindeyse hani abartmak istemem- cennetinde yaşıyoruz ama bir güneş enerjisi politikamız hâlâ yok veya varsa bile toplam enerji üretim ve tüketimimiz içerisindeki payı çok çok sınırlı. Aynı şekilde bu durum RES'ler için de geçerli, rüzgâr enerjisi santralleri için de geçerli.

Şimdi, Rusya'ya gelmişken söyleyeyim. Benden önceki hatip hani özellikle yüzde 55 doğal gaz bağımlılığımızı bir ülkeye indirgememizden söz etti, onu bir yana bırakalım. Onun üzerine, sadece orada değil, benim karşı çıktığım, bir coğrafyacı ve ekolojist olarak karşı çıktığım nükleer enerjilerde de Rusya'ya bağımlı hâle geldik biz. Şu anda santrallerin planlamalarından projelendirilmesine, inşasına kadar Rusya'ya bağımlıyız. Daha öteye gidiyorum. Nükleer enerji santrallerinde çalışacak teknik elemanların ve öğrencilerin eğitimi için Rusya'ya bağımlıyız, burslu öğrencilerin tamamı Rusya'dan eğitim alıyorlar. Tabii, bu son yaşanan krizden sonra hem santraldeki inşa çalışmaları durdu hem burslu öğrencilerin tamamı geri gönderildi. Bilmiyorum mutlaka haberdarsınızdır Sayın Bakan bundan. Ve yeni arayışlar için söyleyeyim...

Kaldı ki biz, evet, doğal gaz kaynakları, rezervleri fazla olan bir ülke olamayabiliriz ama dört bir tarafından -pardon dört bir tarafı demeyeyim ama- kuzeyi doğusu güneyi, üç bir tarafından yüksek doğal gaz rezervlerine sahip ülkelerle komşuyuz, sınır komşusuyuz. Azerbaycan, İran, Kürdistan federe devleti, bunlardan çok rahat temin edebilirdik. Ve bakın, Kürdistan federe devletiyle 2013 yılında...

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Kuzey Irak mı?

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Neresi orası?

AHMET YILDIRIM (Muş) – Aa, bakın, iş oraya geldiyse, bir ay önce Kürdistan federe devleti başkanının Sayın Mesut Barzani'nin Cumhurbaşkanını ziyaretinde arkasındaki üç renkli bayrağı koyan Cumhurbaşkanına soracaksınız. Oranın adı "Kürdistan federe devleti"dir. Türkiye de böyle tanıyor. En fazla ihracat ve ithalat ilişkisine sahip olduğu bölgelerden, bir yapıdan söz ediyorum. Siz bunu kabul etmeyebilirsiniz. Adı "Kürdistan federe devleti"dir. Bunu ben koymadım, siz de koymadınız ama Başbakan da Cumhurbaşkanı da böyle karşıladı. Arkasında Irak bayrağı yoktu, Kürdistan federe devletinin yeşil-kırmızı-sarı bayrağı vardı. Yani buradan hiç topa girmeyelim bence çünkü konumuz enerji. Biz enerjiyi konuşalım.

Bir diğer husus: Sayın Bakan, bakın, Amerikan Enerji Enstitüsü Kürdistan federe devletinin 5 ayrı doğal gaz yatağında 3 trilyon metreküp rezervin olduğunu açıklamış. Biz de 2013'te bir çerçeve anlaşması imzalamışız. Ama Rusya'yla sorun yokken oradan almaya devam etmişiz, hiçbir adım atmamışız çerçeve anlaşmayla ilgili. İşte biraz Başka, Silopi, Cizre, burada çıkan çatışmalar hepsi o 5 yataktaki 3 trilyon metreküp rezerve sahip olan doğal gazın Türkiye'ye deplase edilmesiyle ilgilidir. Bu kötü bir şey değildir. İyi niyetli ilişkilerin geliştirilmesi, karşılıklı halkların ve devletlerin arasındaki iyi niyet ilişkilerinin geliştirilmesinde hiçbir sorun yok. Ama biz körü körüne doğal gazımızın yüzde 55'ini bir ülkeye bağladık. Bunları söylemişken...

Sayın Bakan, bakın, kendi döneminizde yapılanları söylediniz yapılamayanları söyleyin. Ben de size söyleyeyim, buradan hemen ifade edeyim. 2009'da Kazakistan ve Türkmenistan'la protokolü imzalanmış olan Nabucco nerede? 2010 başlanacaktı, 2013 tamamlanacaktı, 2018'e kadar 10 ila 23 milyar metreküp deplase edilmesi için Avrupa'ya Türkiye üzerinden tam kapasiteyle şeye girecekti. Yok ortada, hâlâ adım yok. Rusya bırakmıyor işte. Çünkü kendi enerji kaynaklarının uluslararası ticari dolaşımda değerinin düşmesini istemiyor. Böyle Türkiye'nin basiretini bağlamış.

Yine sizin döneminizde, 2011, 26 Aralık 2011'de TANAP protokolü imzalandı Azerbaycan'la. Hangi aşamadayız? Hangi aşamadayız?

MEHMET HABİB SOLUK (Sivas) – Devam ediyor.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Devam ediyor... Ama 2017'de faaliyete girmesi gerekiyordu. Hâlâ projelendirme süreçleri devam ediyor.

Bakın, hani 2002'den önceki iktidarlara hiçbir işim olmaz. Ama bakın, Mavi Akım, 1997'de protokol imzalandı Rusya'yla Karadeniz'in altından geçirilip 2003'te devreye sokulacaktı. Öncesinde, bir yıl önceden, biz Rusya'dan o Mavi Akım kapsamında doğal gaz alıyoruz işte. Böyle 2012'de ihtilal olmadı, devrim olmadı, bir ülke gelip bu ülkenin topraklarına el koymadı. En nihayetinde aynı sistemle, aynı seçimlerle buraya gelen hükümetler vardı.

Bu anlamda, Orta Doğu politikaları bağlamında duvara toslayan dış politikamız ferasetimizi bağladı, bir tek ülkeye bağımlı hâle geldik, alternatiflerle olan ilişkilerimizi rehavetten ötürü hiçbir şekilde geliştirmedik, onunla da toslayınca şimdi yüz üstü kalmış durumdayız. Ya değilse, bu işler tezeklerle çözülecek işler değil. Arabaya tezek atamıyorsunuz, bilgisayarı tezekle çalıştıramıyorsunuz, ameliyathane böyle çalışmıyor işte.

Bir diğer husus Sayın Bakan: Bakın, coğrafyacıların reddettiği bir hususu kitapçığınıza sunum olarak almışsınız. Toplam elektrik üretimimizin yüzde 31,5'inin yenilenebilir enerji olduğunu söylemişsiniz. Ama bunun içine... bizim yenilenebilir enerjiden anladığımız, rüzgârdır, güneştir, kısmen jeotermaldir ama o yüzde 31'in siz de çok iyi bilirsiniz ki yüzde 99'u HES'tir. HES yenilenebilir bir enerji değildir, coğrafyacılar bunu dönemsel yenilenebilir enerji olarak kabul ediyor. Klimatik şartlar değişti, baraj rezervuar alanına su gelmedi veya azaldı, öngöremezsiniz. Bir doğal afette zarar gördü, öngöremezsiniz siz bunu. O nedenle, HES'ler yenilenebilir enerji kapsamında tümüyle değerlendirilemez. Oraya yüzde 31,5'i koyarak, işte, HES'lerin yanına da SOS olarak güneş enerjisi ile rüzgâr enerjisini koymuşuz.

Bir diğer husus: Şimdi, özellikle güneş enerjisinin teşvik edilmesi hususunda, bakın, Boğaziçi Üniversitesi ile ODTÜ'den akademisyenler, Ilısu Barajı'na dair yapmış olduğu çalışma ve raporda, oradaki baraj inşaatı, kamulaştırmalar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yıldırım, sözlerinizi tamamlamanız için ilave süre veriyorum.

Buyurun, lütfen.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Teşekkürler.

...tarihî eserlerin, antik kentlerin ve yerleşim birimlerinin taşınması maliyetini; baraj alanında birikecek su döneminde, otuz beş, kırk ya da kırk beş yıl boyunca tarım alanlarının işletilmemesinin toplam maliyetini çıkarmışlar. Aynı meblağ üzerinden, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde güneş enerjisine yatırım yapılırsa neredeyse aynı megavata yakın enerji elde edilecek ama dert başka, tarih gidecek, tarım gidecek, yerli malı gidecek, antik kentler sular altında kalacak, doğa tahrip olacak; e, biz yüzde 31,5 elektrik enerjimizi yenilenebilir enerjiden alıyoruz, oraya da sanki HES'in, RES'in ve GES'in payları eşitmiş gibi güneş ile rüzgâr yazıyoruz. Yok böyle bir şey.

Ve ben, sonuç olarak, süre kısıtlı olduğu için, söylenebilecek çok şey var ama bu elektrik faturalarıyla ilgili olarak, 5 Ocak 2016 günü, bir ay önce -hani diyoruz ya "Muhtara zam yaptık, asgari ücretliye zam yaptık." Oradaki zam oranımız da belli- dağıtım bedeline, bakın, fatura içerisindeki dağıtım bedeline -ki dağıtım bedeli toplam faturanın yüzde 29'udur- yüzde 216 zam yapıldı, bir ay önce. Dağıtım bedeli de, bir elektrik faturasının toplamının yüzde 29'udur.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – 22'sidir.

AHMET YILDIRIM (Muş) – 22'si olsun, 15'i olsun. Ama bir kalemde, düşünün Değerli Milletvekili, yüzde 216 zam.

Bir diğer husus...

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sözleşmeler var.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Müsaade ederseniz... Süre kısıtlı.

Gider kalemlerinin detayı yok Sayın Bakan. İnsanlar hangi vergileri ödediğini bilmek istiyor. Gider kalemlerinde; TRT payı, dağıtım bedeli, sayaç okuma bedeli, iletişim bedeli; bedeller... Neden detaylarını bilmiyoruz biz, nereye gidiyor? Ben ödediğim her paranın ayrıntısını bilmek istiyorum. Fatura varsın, 2 santim uzasın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Yıldırım, sözlerinizi tamamlamanız için tekrar ilave süre veriyorum, lütfen tamamlayın.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Ve en son şunu söyleyeyim Sayın Bakan nükleer enerjiyle ilgili olarak: Bakın, lütfen, G20'den söz ettiniz, G20 içerisindeki ülkelerin, Değerli Bakan, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin, Amerika Birleşik Devletleri'nin nükleer enerjinin toplam enerji içerisindeki son yirmi yılının grafiğine bakın, giderek azalıyor. Biz ise pik bir çıkış yaptırmaya çalışıyoruz. Gelişmiş ülkelerin terk ettiği enerji üretim yöntemlerini biz geliştirmekte olan bir ülke olarak 2010'lu yıllarda yeni keşfettik.

Bakın, değerli arkadaşlar, ABD, Almanya, Fransa, İngiltere, Japonya, oralarda inişte artık. Nükleer enerjinin toplam enerji içerisindeki payı son yirmi yıldır tedricî olarak düşüyor ve çevreci enerjinin, enerji kaynakları olarak belirttiğimiz güneşin, rüzgârın payı artıyor. Biz ise dünyayı yeniden keşfettik, kalkmış nükleer enerjiyi bir popülerite olarak sunuyoruz. Ve Sayın Bakanın ne kadar haberi var bilmiyorum, Akkuyu'dan sonra, Sayın Bakan, Mersin Millî Eğitim Müdürlüğü, okullarda nükleer enerjinin ne kadar iyi bir enerji türü olduğuna dair eğitimler veriyor. Allah akıl, ihsan versin diyorum.

2016 bütçeniz de size hayırlı olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

"Hepimize hayırlı olsun." demek istediniz herhâlde.

Sayın Temizel, buyurunuz efendim.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; büyük bir olasılıkla biliyorsunuz, dünyada en fazla komşuya sahip ülkeler sıralamasında Türkiye 8'inci. Etrafımızda dünya kadar ülke var ama bu etrafımızdaki ülkeler kadar, İkinci Dünya Savaşı'ndan beri birbiriyle boğuşan, savaşan ve çok kanlı savaşların olduğu başka bir coğrafya da yok. Başka ülkelerin de komşuları var, o ülkelerin komşularından böyle kanlı savaş haberleri gelmiyor ya da onları seyretmek zorunda kalmıyorlar.

Yine hepimiz çok iyi biliyorsunuz ki bu savaşların nedenlerinin başında kaynak paylaşımı geliyor. Orta Doğu'da yaşanmakta olan enerji kaynak paylaşım kavgası, bu enerji kaynaklarının dünya pazarlarına sunum yollarının denetlenmesi çatışması ülkemizin enerji politikalarının baş belirleyicisi oluyor. Dolayısıyla, bu konuları tam anlamıyla özümsemeden, bunları tartışmadan, neyle karşı karşıya kalacağımızı bilmeden enerji politikalarını belirlemenin veya konuşmanın pek fazla bir anlamı olmuyor.

Değerli arkadaşlar, ilk petrolün pompalarla yeryüzüne çıkartılmasının üzerinden neredeyse yüz elli, yüz yetmiş yıla yakın zaman geçti. Bu süre içerisinde dünya rezervlerinin yarısından fazlası kullanıldı. Geriye de 1,5 trilyon varil civarında bir rezerv kaldı. Bakanlığın notlarında "1,7 trilyon" deniliyor ama değişik verilerin ortalamasını aldığınızda bunun 1,5 trilyon varil olduğunu söylemek

pek de yanıltıcı olmuyor. İşin ilginç yanı, bu rezervlerin yüzde 56,8'inin, işte bu bizim etrafımızdaki, -en fazla komşusu olan 8'inci ülkeyiz- 8 sınır komşumuzda, etrafımızda bulunan ülkelerde çıkıyor. Yüzde 56,8'inin 841 milyar varil olduğu düşünülüyor.

Değerli arkadaşlar, bu 7 ülke, etrafımızdaki 7 ülke, toplam rezervlerinin büyük bir kısmını dünyanın en ucuz maliyetleriyle çıkartıyorlar. Ulaşım yerleri sıg, dolayısıyla iletişim yolları o kadar fazla riskli değil, kolay. Böyle bir olay ister istemez süper güçlerin ağzının suyunu akıtıyor. Dolayısıyla da süper güçler, işte bu kaynaklara ve bunların iletişim hatlarına hâkim olmak ya da en azından o ülkeleri etki altına almak için çok önemli stratejiler geliştiriyorlar. Bu kapsamda ilk olarak 2003 yılında Irak işgal edildi. Irak petrol için işgal edildi görüntüsü vermedi elbette ki Amerika ama bunu daha sonradan Amerikan Merkez Bankası Başkanı "Evet, Irak'ı petrolü için işgal ettik." dedi. Bunu söyledi. Dolayısıyla, demokrasi reklamı altındaki gerçek neden petroldü, yakıttı.

Libya, aynı şekilde yine bir bahar havası içerisinde darmaduman edildi ve bırakıldı.

Kaya gazı ve özellikle kaya petrolü söylentileri, bununla ilgili çalışmalar sanki petrol savaşlarını bitirecek, Orta Doğu'nun önemini ikinci sıraya atacakmış gibi bir izlenim yaratılmasına neden oldu ama çok kısa süre içerisinde anlaşıldı ki hem parasal boyutta hem de doğa açısından çok yüksek maliyetlerle işletilecek bu kaynaklar hiçbir zaman bölgemizi kan gölüne çeviren bu nedenlere alternatif olamadı, olamıyor da.

Değerli arkadaşlar, bu kaynakların ortaya çıkması, hâlen sürmekte olan petrol ve doğal gaz kaynaklarıyla bunların dünya pazarlarına sunum yollarını denetleme savaşı şu anda en yakın komşularımızdan birisine sirayet etti: Suriye. Biliyorsunuz Suriye, İran, Irak, Katar petrol ve doğal gazının boru hatlarıyla Akdeniz üzerinden Avrupa pazarlarına sunulmasında stratejik bir köprübaşı. Bu nedenle çok önemli. Yani bu savaşların nedenlerinin tanımının içerisinde girip oturuyor.

Ayrıca, bu kaos yaratıldıktan sonra -belki haberinizi var- çok ilginç bir şekilde İsrail Golan Tepelerinde inanılmaz petrol rezervleri olduğunu söylemeye başladı, "Bulduk." dedi.

Diğer taraftan, Suriye'nin bir özelliği daha var, o da daha önceden "süper güç" olarak adlandırılan ve yeniden süper güç olma konusunda hızla ilerlemekte olan diğer süper gücün hataları nedeniyle Rusya'nın da tek deniz üssünün bulunduğu yer. Petrol ve doğal gaz kaynaklarına erişim ve denetleme, dünyadaki ekonomik gelişme ve liderlik yarışını ciddi bir biçimde etkiliyor değerli arkadaşlar. Bu etkileme de devam edecek.

Yapılan araştırmalar çok net biçimde şu anda Amerika'dan çok daha düşük gayrisafi yurt içi hasılası olan Çin'in ve bu nedenle de Amerika'dan çok daha düşük oranlarda petrol kullanan, enerji kullanan Çin'in önümüzdeki 2025-30 döneminde Amerika'yı geçeceğini ve Amerika'dan daha fazla petrol kullanacağını gösteriyor. Aynı şekilde bir dev daha geliyor, Hindistan. Hindistan da 2030'a kadar Almanya'nın gayrisafi yurt içi hasılasını aşıyor. Bu büyümelerin enerji gereksinimini kesin olarak göz ardı etmememiz gerekiyor G20 içerisinde yer alan ülkeler olarak da, bunları göz ardı edemeyiz. Çin bugün Amerika Birleşik Devletleri'nin kullandığının yarısı kadar günlük petrol tüketirken önümüzdeki süreç içerisinde Amerika'dan yüzde 20 daha fazla petrol tüketmeye başlarsa bunun mutlaka ve mutlaka sonuçları olacak. Bunu kesin olarak unutmamamız gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, ülkemizin bulunduğu coğrafyadaki enerji kaynaklarının son paylaşım kavgası Amerika Birleşik Devletleri'nin Irak'tan askerî varlığını çekmesinden ve Büyük Orta Doğu Projesi'nin uygulamaya başlamasından bu yana Amerika ve koalisyon ortaklarına hava harekâtıyla destek verilmesi, karada da taşeron olarak kullanılan ve işin ilginç yanı inanç ve etnik temele dayalı ayrılıkçı güçler ve terör örgütleri aracılığıyla yürütülüyor. Yeni bir şey söylemiyoruz, yıllardan beri konuştuğumuz, yıllardan beri yüreğimizi yakan bir olguğu dile getiriyoruz. Suriye'de de aynı yöntem 2011 yılından beri uygulanıyor. Ancak taşeronlar eliyle yürütülen bu kaynak paylaşım kavgasının son yıllarda giderek Sünni inançlı ülkelere getirilen taşeronlara bırakılmaya başlanması, bu konudaki endişeleri bölgemizde çok daha fazla artırıyor.

Hatırlayın, bahar dalgası içerisinde, örneğin, Bahreyn'de böyle bir hareketlenme başladığı zaman Suudi Arabistan'ın ilk olarak bastırdığı demokrasi hareketi Bahreyn oldu. Daha sonra da Yemen Savaşı'nın, hem enerji hem de inanç temelli bir kaynağının olduğunu aradan bir zaman geçtikten sonra hepimiz öğrendik.

Değerli arkadaşlar, Rusya'nın 2015 yılının ikinci yarısında Suriye Hükûmetinin çağrısı üzerine bu ülkeye askerî destek vermesi, bu ülkede rejim değişikliği ve parçalanma projesini ortaya atan ve uygulamayı bekleyen devletler açısından büyük hayal kırıklığı oldu, daha doğrusu o devletlerin hesaplarını altüst etti. İşin garip yanı, gelecekte petrol gereksinimi Amerika'yı bile geçecek olan Çin ve İran -diğer petrol üreticisi ülke- Rusya'nın yanında yer aldı.

Burada bizim sürekli kendimize sorduğumuz soru "Suriye'nin içerisinde veya bu olayların içerisinde Rusya'nın ne ilgisi var?" sorusuydu. Gerçekten de "Rusya'nın Suriye'de ne işi var?" sorusunu hepimiz sorduk. Ancak şimdi net olarak biliyoruz ki Rusya da Amerika gibi, Almanya gibi kaynak paylaşım kavgasında payına düşeni korumak ve yeni paylar elde etmek için Suriye'dedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İlave süre veriyorum.

Buyurunuz efendim.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim.

Özellikle de Suriye, İran, Katar, hatta İsrail ve Mısır'ın petrol ve doğal gazının Avrupa pazarlarına sunulması açısından kilit noktada bulunan Suriye'yi kontrol etmek istemektedir. Bunun kontrol edilmemesi hâlinde Rus doğal gazının Avrupa tarafından kullanılmasına ilişkin olarak ortaya çıkacak tehdidin Rusya elbette ki farkındadır. O nedenle, Suriye'de mevcut rejimin değişmesi ve askerî üssün kaybedilmemesi için Rusya bütün gücünü harcayacaktır diye düşünmemiz gerekiyor. Rusya'nın bunu kaybetmesi Rusya açısından gerçek anlamıyla bir darbe olacak. Bunlar bildiğimiz konular ama bunları konuşmadan, bunları değerlendirmeden sadece kendi kaynaklarımız, öz kaynaklarımız veya hangi kaynakla enerji üreteceğiz veya diğer kaynaklarımızı nasıl kullanacağız konusuna girmememiz gerekir diye düşündüğümden yeniden tekrar ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bu Arap Baharı dalgasıyla beraber altında bu neden olan savaşların bu ülkelere maliyeti gerçekten çok pahalı oldu. Bunları unutmamamız gerekiyor. Dolayısıyla Türkiye açısından da bunları unutmamamız gerekiyor. Allah bize öyle bir bela göstermesin, kıyısından da geçirmesin diyebilmek için, bütün gücümüzle bunları dileyebilmek için bunları bilmemiz gerekiyor. Ben size sadece Irak'ta işgalden önce belirli yatırımlar, kısıtlamalar, ambargolar uygulanması sırasında yaşanan bir tek felaketi hatırlatmak

istiyorum burada neye mal oluyor böyle savaşların sonucu diye. Bu ambargo kapsamında Irak'a su arıtma tesislerinde kullanılacak malzemelerin ithal edilmesini de yasakladılar. Irak'ın su arıtma cihazlarını, malzemelerini kullanamaması sonunda Irak'ta 5-6 yaşın altında yarım milyon çocuk öldü; 1,2 milyon kişi hayatını yitirdi. Bunları Batı pek fazla bilmiyor, bizler de pek fazla bilmedik.

Değerli arkadaşlar, bu savaştan sona 7,7 milyon kişi göç etmek zorunda kaldı; 5 milyon dolayında yetim, 3 milyon dul; 3,5 milyon dolayında tam yoksulluk sınırında sürünen insanlar. İşte, bu enerji savaşlarının mutlaka göz önünde bulundurulması gereken verileri. 1990 yılında Irak'taki kanserli sayısı yüz binde 40'ı, 2005 yılına gelindiğinde yüz binde 1.600'e çıkmış. 34 bin olan doktor 16 bine düşmüş, 2 binden fazla doktor ölmüş, sağlık personelinin büyük bir kısmı bir daha sağlık işlerinde görülmemişler.

Şimdi, aynı olguyu Suriye'de, bir de üstelik ortak olarak yaşıyoruz. Ortaya çıkan maliyet gerçekten farklı değil. 4,2 milyona yakın insan göç yollarında, 7 milyon Suriyeli de kendi ülkesi içerisinde göç ediyor.

Bütün bunların hepsi "Gerçekten olmayacak olay, mümkün değil, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünya bir defa daha savaş yaşamaz." diyen insanların göz önünde bulundurması gereken şeyler. Bunun nedeni enerji, bunun nedeni kaynak paylaşımı. Bu kaynak paylaşımının içerisine girildiği zaman nerede durulacağını ve nerede yer alacağını bilmiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temizel, tekrar ilave süre veriyorum. Lütfen...

Buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Değerli arkadaşlar, bu enerji ve kaynaklara dönük savaşlar sonucunda dünya giderek insanlıktan çıkıyor. Dünya insanlıktan çıkıyor, bunu göz ardı etmeyelim ve bütün bunlara rağmen de bu kavga devam ediyor. Nedeni değişmeyen bu kavga, adına ne denirse densin, nereler kısıtılırsa kısıtılınsın, nereler tahrik edilirse edilsin, bu kesin olarak devam ediyor.

MUSA ÇAM (İzmir) – Kapitalizm...

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Değerli arkadaşlar, ülkemiz bu açıdan kendi öz kaynaklarına dönme konusunda önemli çalışmalara büyük bir hızla başlamak zorundadır. Elbette ki bu bölge içerisinde "Ben buradan çekiliyorum, ben burada yokum." deme hakkına sahip değildir, olmaz öyle şey, diyemez de zaten ama buna rağmen, bu bağımlılıklarını büyük bir hızla tüketmek zorundadır.

Çok önemli bir şey söyleyeceğim, bir eski maliyeci olarak: Türkiye'nin kendi öz kaynaklarına dönmesinin bir tek yolu vardır değerli arkadaşlar, o da devlet gelirlerini yüksek enerji kullanımına bağlamaktan vazgeçmek. Siz eğer vergi gelirlerinizi, en kolay bir şekilde, petrol kullanımının üstüne koyduğunuz yüzde 200-260'lık oranlarla karşılırsanız, bu kolay kolay vazgeçilecek bir alan değildir. Bir daha tekrar ediyorum: Devlet gelirlerini enerji kullanımından alınan yüksek düzeydeki vergilere bağlı kılmaktan kurtarmak zorundasınız, zorundayız. Çünkü işimiz çok kolay; bir taraftan araştırmıyoruz, ithal ettiğimiz üzerine yüzde 300 koyuyoruz, tahsil edilmesi en kolay vergi oluyor ve bununla bütçe açıklarımızı kapatıyoruz, "Herhangi bir şeye gereksinimimiz yok, bak ne güzel idare ediyoruz." diye geçiştiriyoruz. Atılması gereken en önemli adım budur. Bunu kesinlikle ve kesinlikle göz ardı etmemek gerekir.

Bir taraftan da yeniden, geri dönüşebilir enerji kaynaklarının kullanımı konusunda yatırım yapmak gerekir. Bunları yeniden tekrar etmeyeceğim, arkadaşlar da söylediler, sizler de belirttiniz zaten. Bunları yapmak için bir taraftan masraf gerekiyor, bir taraftan da en kolay aldığınız vergilerden vazgeçiyorsunuz; işte zor olan bu, Türkiye'yi zorlamamız gereken bu. O nedenle, bu olayı müthiş şekilde önemsememiz, özel sektörün "Bu alanlar pek fazla verimli alanlar değildir." konusundaki tartışmalarını göz önüne alarak, bir tarafa atılmadan, kamu kaynakları tarafından kesinlikle ve kesinlikle bu alanların geliştirilmesi gerekiyor.

Türkiye'nin yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanma potansiyeli tahminlerin ötesinde büyük. Özellikle güneş enerjisi, fotovoltaik sistemlerde nanoteknolojilerin kullanılmaya başlamasıyla beraber pik yapacak önümüzdeki süreç içerisinde. Şu iddiada artık çok net olarak bulunuyor: Otomobillerin üstündeki "sunroof"lar var ya küçücük bir pencere, o "sunroof"ların fotovoltaik ve nanoteknoloji uygulamaları sayesinde otomobillerin artık herhangi bir şeye gereksinimi kalmadan, bor pilleriyle de gereken depolamayı yapmasını sağlamasıyla beraber enerji gereksinimi ortadan kalkacak. Bunlar konuşuluyor. Bunların konuşulduğu bir yerde olay gerçek anlamıyla çiğirinden çıkıp insan öldürme noktalarına geliyor. Türkiye'nin bu olayı kesin olarak yabana atmaması gerekiyor.

Hidroelektrik santraller ve özellikle de diğer enerji kaynaklarını gerçekten konuşmak istiyorum ama vakit yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temizel...

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – O nedenle nükleer santral ve iki konuya daha değinerek bitirmek istiyorum.

Sayın Başkan, özür dilerim, ben disiplinli bir insanımdır...

BAŞKAN – Estağfurullah efendim.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – ...ama yaralı olduğunuz ve dertli olduğunuz konularda eğer bir uyarma görevini yerine getirmeszeniz zaten buralarda oturmanın anlamı yok diye düşünenlerdenim, sadece de bunu yaparım, başka bir şey yapmam, biliyorsunuz.

BAŞKAN – Gayet iyi tanıyoruz efendim sizi.

Buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Şimdi, değerli arkadaşlar, nükleer enerji bizim ülkemiz açısından gerçekten doğru çözüm müdür? Haa, şunu hemen, peşinen söyleyeyim: Biz yıllarca Atom Enerjisi Kurumumuza gözümüzü dikip bakan insanlarıdır. Türkiye'nin de bu sektörde kesinlikle varlık olmasını, bir şeyler yapmasını, en azından sürekli kullanmıyorsa bile, yani bütün alanları kapsayacak şekilde büyük yatırımları yoksa bile bir atom santralinin de olması gerektiğini her zaman söylerim; ayrı bir olay. Ama şimdi kalkıp da Türkiye'nin 2 tane incisinde Japonya ve Rusya'yla yani atom santrali konusunda çok kötü sicili olan, felaket yaşamış 2 tane ülkeyle oturup da santral yapmanın manası nedir Allah aşkına? Ve üstelik de bir şey yaptığımız falan da yok. Rusya'yla yapılan anlaşmaya bakıldığında, onlardan bilmem kaç yıl boyunca alım garantisi vererek enerji alacaksınız, üstelik de oradaki alanların tamamını insanlar üs olarak kullanacaklar. Sonra da herhangi bir sorunla karşılaştığınız zaman, doğal gaz bağımlılığı yetmiyormuş gibi, al sana bir de nükleer enerji bağımlılığı. Almanya'nın büyük bir hızla nükleer enerjiden çekildiği; Avusturya'nın yaptığı, çok güvenli, pırıl pırıl bir atom santralini -Tuna Nehri'nin kıyısında- üstüne çiçek resimleri yapıp da tamamen kullanım dışı bıraktığı yani hiç

kullanıma açmadığı ülkeler grubunda yaşıyoruz biz. O nedenle, atom santralleri konusunu Türkiye kesin değerlendirmelidir. Değerlendirilmelidir ama bu işi olduğu gibi Japonya'ya, Rusya'ya ihale ederek oturmamalıyız. Bizim yıllarca gözümüzü dikip baktığımız bu Atom Enerjisi Kurumu ne yaptı Allah aşkına bunca zamandır? En son insanları da Rusya'ya eğitmek için gönderip arkasından da ters yüz geldiğimize göre...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temizel, lütfen sözlerinizi bağlayın.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, şunu söylemeden bitirmeyeceğim: Bor bizim stratejik ürünlerimizden biridir. Bunun ham madde olarak ihraç edilmesi nedeniyle kaybımız tahmin edilecek boyutların çok çok üstündedir. Şimdi, raporlara büyük bir hızla göz attığım zaman gördüm ki bor tarımda gübre olarak kullanılmak üzere çalışmalar yapılıyor imiş, olabilir, yapılabilir de ancak, Sayın Bakanım, Dünya ve Ülkemiz Enerji ve Tabii Kaynaklar Görünümü kitapçığını açtığınız zaman, orada 23'üncü sırada leonardit diye bir madde göreceksiniz. Bu, leonarditten daha verimli bir gübre, hatta tamamen çorak, kum, taş, ne dersiniz deyin, bütün onları büyük bir hızla verimli toprak hâline getirebilecek bundan daha değerli bir ürününüz yoktur. Alternatif kullanım alanları olan borla vesaireyle ne uğraşıyorsunuz? Ve üstelik dünyada en fazla rezerv sahip olan bir madde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Oluşmamış kömür, organik madde diye bakın. Kullanıldığı andan itibaren çöle hayat veren bir maddedir bu. Şurada baktım büyük bir hızla listesine, 2003 yılından 2013 yılına kadar tek 1 gramlık kullanım yok. 2013 yılında ve 2014 yılında bir kıpırdanma olmuş. Kim kullanıyor, kim öğrendi veya kim istiyor? Açıp bakın altına, yüzde 90 ihtimalle İsrail'e gidiyordur çünkü oradaki çöl kumlarının tarım alanı hâline getirilmesinde kullanılıyor ve bu rezervler oransal olarak bizde dünyada en fazla rezerv olanlardan bir tanesi.

Başka fırsatlar olduğu zaman yeniden değerlendiririz, bunların üzerinde dururuz ama eğer bölgenizdeki stratejileri, bölgenizdeki savaşları kendi çıkarlarınızı da düşünerek ama beladan uzak kalarak, bütün bu politikaların üzerine kurmaz, bütün bürokratlarımız, Dışişlerimiz, Enerji Bakanlığımız bu ciddiyet içerisinde herkesten farklı bu olaya bakmazsa korkarım ki biz bu işlerin içerisine dalmak zorunda kalırız. Allah bizi bundan korusun.

Bütçeniz hayırlı olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Temizel.

Değerli milletvekilleri, Komisyonumuzun 17'nci Birleşimine saat 14.00'e kadar ara veriyoruz, oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.49

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: İbrahim Mustafa TURHAN (İzmir)

SÖZCÜ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun 17'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Görüşmelere başlıyoruz.

Sayın Çaturoğlu, buyurun lütfen.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım, müsteşarlarım, müsteşar yardımcılarım, Bakan Yardımcım, genel müdürlerim, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli temsilcileri, değerli vekil arkadaşlarım; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın bugüne kadar yapmış olduğu ve bundan sonra yapacakları hizmetlerden dolayı kendilerine teşekkür ediyor, başarılar diliyorum. Birkaç hususa kısaca değineceğim.

Bunlardan bir tanesi: Soma ve Ermenek facialarından sonra, bildiğiniz gibi, orada maden şehidi olan kimselerin yakınlarına işe alınma imkânı getirilmişti. Biz bu konuyu Afyon kampında Sayın Başbakanımıza da iletmıştik. Bu imkânın bugüne kadar ve bugünden sonra diğer maden havzalarında, özellikle Zonguldak taş kömürü havzasında, madencilik faaliyetini yürütürken maden şehidi olan ailelerin yakınlarına da sağlanmasını, bu konuda Sayın Bakanlığımızın çalışma yapmasını arzu ediyoruz. Çünkü Sayın Başbakanımız bu felaketler konusunda devletin adil olması gerektiğini ifade ederek bu konuyla ilgileneceğini ifade etmişlerdi. Bunu bekliyoruz.

İkincisi: Bizim Zonguldak taş kömürü havzasında kömüre ilaveten bir de metan gazı rezervlerimiz var. Bir özel firma oradaki metan gazıyla ilgili ruhsat aldı ve 2 kuyuda da sondaj yaptı. Bu sondajlardan da olumlu netice aldı. Ancak Petrol Kanunu'nda metan gazıyla ilgili bir düzenleme bulunmadığı için yani metan gazı doğal gaz sayılmadığı için onun satışı yani ticarileştirilmesi noktasında bir sıkıntı var. Onun giderilmesini arzu ediyoruz. Onu giderirsek eğer cari açığa bir katkıda bulunacak şekilde orada metan gazı üretimi yapıp doğal gaz yerine bu ikame edilebilecektir.

Yine, taş kömürü işletmelerinin rehabilitasyon, modernizasyon ve mekanizasyonunun gerçekleştirilmesiyle ilgili hem Genel Müdürlüğümüzün hem de Bakanlığımızın bu konuda görüşleri var. Bunların bir an evvel hayata geçirilmesini arzu ediyoruz.

Ayrıca, 60 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 6'ncı maddesiyle, geçirdiğimiz özel maden işletmelerinden yer altı maden kömürü işletmeciliği yapanlara teşvik verilmesiyle alakalı hükmü kabul etmiştik. Nihai şekli hem daha önce kabul ettiğimiz redevansçılarla ilgili hem de özel maden ruhsatına sahip iş yerleriyle ilgili bu konunun Bakanlar Kuruluna getirilip bir an evvel kanunun çıkarılması gerekiyor. Biz bu konuda bölgedeki üretici firmalara bunun mutlaka çıkacağını, hem de 1 Ocak 2016 tarihi itibarıyla başlayacağını yani geriye dönük olacağını defalarca söylememize rağmen, onlar, şu anda, hâlen çıkardıkları işçileri işbaşına çağırmış değiller. Yani oradaki üretim neredeyse durmuş, sadece asgari düzeyde, ocaklar çökmesin diye bir istihdam yapılmakta.

Bu konuları arz etmek istedim. Eğer maden şehitlerinin yakınlarına Türkiye Taşkömürü işletmelerinde çalışma izni verilirse orada da ilave bir istihdam yapılmış olur diye düşünüyorum.

Yüce heyetinizi sevgi ve saygıyla selamlarken Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 2016 bütçesinin ülkemizde hayırlı hizmetlere vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyor, Sayın Bakanımıza ve çalışma arkadaşlarına da başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çaturoğlu.

Sayın Savaş, buyurun lütfen.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli komisyon üyeleri, değerli bürokratlar ve basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Ben nükleer enerji konusuna biraz değinmek istiyorum. Ülkemizde nükleer enerji konusunda bilgi, birikim altyapısının hazır olmadığını düşünüyorum çünkü çok fazla bilgi kirliliği var. Bu bilgi kirliliğini ortadan kaldırmak için nükleer enerji konusunda toplumu bilinçlendirme çalışmalarına ara vermeden yapmamız gerekiyor.

Nükleer enerjinin çevre dostu bir enerji üretim teknolojisi olduğunu ben düşünüyorum. Nükleer santrallerin güvenlik değerlendirmesi, malumunuz olduğu üzere, bağımsız lisanslama kuruluşları tarafından son derece tutucu varsayımlara göre yapılmaktadır. Ayrıca bu santraller işletmede oldukları sürede sürekli denetim altındadır. Bu nedenle nükleer santrallerin çevre ve insana zarar verebilecek şekilde kaza yapma riski günümüzde kullandığımız diğer teknolojik ürünlere göre yok denecek kadar azdır. Bir nükleer santralin, çevresinde yaşayan insanlara yüklediği yıllık dozun doğal radyasyonun çok altında olduğunu biliyoruz. Bu nedenle nükleer enerjinin çevre dostu bir enerji olduğunu ben düşünüyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – İnaniyor musunuz?

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – İnaniyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ciddi mi?

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Evet, ciddi bir şekilde inaniyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yahu bir Japonya'ya bak Allah aşkına!

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Oraya da bakacağız. Şu anda yapılmakta olan nükleer santrallerin sayısını da biraz sonra vereceğim.

MUSA ÇAM (İzmir) – Çernobil'in hâlâ daha şeyleri çekiyor bu ülke.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Tabii, sizin bu söylemlerinizin, bu değerlendirmelerinizin petrol lobisine, üreten lobiye destek olduğunu da unutmayın.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Böyle bir şey var mı? Rica ediyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Etmeyin, eylemeyin.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Böyle bir ağır suçlama var mı yani?

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – O zaman lütfen dinleyelim, lütfen sonucu bir dinleyelim.

MUSA ÇAM (İzmir) – Daha makul bir şey söyleyin.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yani bir şey söylüyorsunuz ama bu hakaret. Bu kadarı da olmaz ama lütfen!

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Peki peki, tamam.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sizin ratinginizi artıralım diyoruz yani.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Lütfen dinleyelim ama, lütfen.

BAŞKAN – Sayın Savaş, lütfen satışmaya mahal vermeyelim, rica ediyorum.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Peki.

Karbondioksit emisyonuna neden olmaz; dünyada kurulu bulunan nükleer santraller yılda 2.300 milyon ton karbondioksit emisyonuna engel olmaktadır. Kükürtdioksit emisyonuna neden olmaz, dünyada kurulu bulunan nükleer santraller yılda 42 milyon ton kükürtdioksit emisyonuna engel olmaktadır. Nitrikoksit emisyonuna neden olmaz, dünyada kurulu nükleer santraller yılda 9 milyon ton nitrikoksit emisyonuna engel olmaktadır. Ayrıca, atık kül üretimine neden olmaz, dünyada kurulu bulunan nükleer santraller yılda 210 milyon ton kül üretimine engel olmaktadır. Ayrıca küresel ısınmayı hızlandırıcı etkileri de daha düşüktür.

Diğer taraftan, Türkiye'nin ulusal güvenliğini tehdit eden petrol ve doğal gazdaki dış bağımlılık, gelecek nesillerin yaşamını ciddi şekilde tehdit eden küresel ısınma ve enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi gerekliliği gibi etkenler bize nükleer opsiyonunu ciddi şekilde ele almanızın şart olduğunu gösteriyor. Büyüyen ekonomisi, hızlı sanayileşmesi ve yükselen nüfusun etkisiyle Türkiye'nin toplam enerji ihtiyacı her sene ortalama yüzde 8 civarında artıyor. Bu artışı karşılayacak üretim kapasitesini bir an önce karşılamak için rüzgâr, güneş, hidro ve jeotermal başta olmak üzere yenilenebilir enerji alanında da coğrafi şartlarımız sayesinde ciddi avantajlarımız mevcut olsa da bu metotlar topyekûn enerji sorunumuzu çözmekten ziyade enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesinde önemli bir katkı unsuru sağlayacaktır.

Bu zorluklar karşısında nükleer enerji sürdürülebilir bir enerji üretim metodu olarak karşımızda beliriyor. En son teknolojiyle donatılmış bir nükleer reaktör ve dikkatli tesis yönetimiyle uzun vadede istikrarlı elektrik üretimi gerçekleştirilebilir ve küresel hidrokarbon fiyat şoklarından etkilenmeden, ülkenin artmakta olan elektrik tüketiminin önemli bir bölümü karşılanabilir.

Petrol ve doğal gaz bağımlılık ekonomimizi ciddi bir finansal risk altına sokuyor. Petrol fiyatlarının yükseldiği dönemlerde cari açık ve enflasyon başta olmak üzere, ekonomik dengelerimizin ne kadar etkilendiği ortada. Nükleer enerji sağladığı bu fayda yüzünden toplumdaki yaygın kanının aksine, hâlâ, dünyanın vazgeçemediği bir enerji üretim metodu olarak karşımıza çıkmakta. Bugün dünyada 30 ülkede 440 civarında işleyen nükleer reaktör mevcut ve bunlar dünya toplam enerji talebinin yüzde 17'sini karşılamakta. Hâlen 68 adet inşası devam eden nükleer enerji santrali bulunmakta. Avrupa Birliği ülkelerinde de nükleer enerji santrali sayısı 175'tir ve AB elektrik üretiminin yüzde 30-35'i de buradan karşılanmaktadır. Örnek olarak Fransa'nın yüzde 78'ini, Belçika yüzde 60'ını, İsveç de yüzde 50'sini, 2030 yılına kadar da 164 reaktörün yapılması planlanmaktadır.

Nükleer enerji çevreye sera gazı salınımı olmadığı için daha fazla rağbet gördüğünü söyleyebiliriz.

Nükleer enerjinin diğer avantajı fiyat avantajı sağlaması ve fiyat istikrarına sahip olmasıdır. Nükleer enerji üretimi sadece enerji alanında değil, ulusal ekonominin diğer sektörlerinde de teknolojik gelişim açısından olumlu tetiklemeler yapabilecek potansiyele sahip. Türkiye'de nükleer sanayinin gelişmesi, tıp, bilişim, havacılık, uzay sanayisi ve savunma sanayisi gibi kritik alanlarda önemli katkılar sağlayacak, ülkenin yüksek katma değerli sektörlerinin gelişimi açısından olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Bir diğer önemli faktör ise ilerleyen teknoloji ve risk unsurları arasında ters orantının mevcut olmasıdır. Üçüncü nesil ve yakın gelecekte üretimine başlanacak olan dördüncü nesil nükleer teknolojilerin öncekilerden çok daha güvenli olması risk azaltmada önemli bir katkı sunuyor. Bugünkü teknolojilerde Çernobil felaketi gibi insan kaynaklı bir felaketin yaşanması gelişen otomasyon sistemi sayesinde çok daha küçük ihtimaldir.

Dünyada çevreci hareket de nükleer enerji konusunda tam ortadan ikiye bölünmüş durumda. Geçtiğimiz birkaç yılda dünyanın gündemine oturan küresel ısınma riskine karşı, nükleer enerji, etkili bir çözüm olarak görülüyor. Nükleer reaktörlerin düzgün kurulduğu, toksik atıkların düzgün bir şekilde yok edildiği ve ihtiyatlı işletildiği takdirde nükleer enerjinin çevreye hemen hemen hiçbir zararı olmadığı bilinmektedir. Bunları başarmak için de hassasiyet ve disiplin gerekiyor.

Bu süreçte dünyadaki nükleer karşıt hareketin istemeyerek de olsa bazen petrol lobisinin ekmeğine yağ sürdüğünün farkında olmalıyız. Nükleer enerjinin gelişmesinin petrol üreticisi ülkeler ve büyük petrol şirketleri için büyük bir tehlike olarak gördüğünü söyleyebiliriz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Aynı konuşmayı “nükleer lobisi” diye de algılanabilir mi? Sizin için söylemiyorum.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Susma hakkımı kullanıyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Cısl!

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Bilindiği üzere, enerjiyi ucuz, kaliteli ve sürdürülebilir olarak elde eden ülkeler küresel ticaret ve kalkınma yarışında ön sıralarda yer almaktadır.

Başta da söylediğim gibi, nükleer enerji konusunda toplumda farkındalığı yaratmak zorundayız.

Bakanlık bütçesinin hayırlara vesile olmasını diler, tekrar sevgiyle selamlarım Sayın Bakanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Savaş.

Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli temsilcileri, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öğleden önceki oturumda Sayın Bakanın bir saati geçkin sunumunu dinledik. Birçok başlık var petrolden, enerjiden, madenden, doğal gazdan rüzgâra, nükleere, atom enerjisine varıncaya kadar birçok şeyi kapsayan bir sunumu Sayın Bakan gerçekleştirdi. Ama bu kitapta veyahut da bu sunumda olmayan bir tek şey var: İnsan. İnsanla ilgili bir şeyi göremedik. O da özellikle yine Sayın Bakanın Bakanlığına bağlı olan madenlerde hayatını kaybeden insanlarla ilgili bir tek cümle bir şey duyamadık. Sayın Bakan unuttular sanırım. 13 Mayıs 2014'te Soma'da 301 madenci ve 28 ekim 2014'te de Ermenek'te hayatını kaybeden maden işçileri bugün Sayın Bakanın sunumunda bir satır bile geçmedi. Ne onların acıları ne de onların ailelerini teselli edecek bir tek cümleyi Sayın Bakan burada etmedi arkadaşlar. Ama, birkaç veriyle bunları geliştirmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Uluslararası Çalışma Örgütü'nün -ILO'nun- istatistiklerine göre son on yılda tüm ülkelerde iş kazalarında, maden ve taş ocaklarında meydana gelen kaza olayları ile ölüm rakamları aşağı inerken Türkiye'de kaza ve ölüm olayları son yıllarda tam aksi yönde ve inanılmaz bir hızla artarak yükselmeye devam etmektedir. 1983-2013 yılları arasında yani son otuz yılda Türkiye'de ölümlü maden ocağı kazalarında yaklaşık 1.600 işçi öldü. İstatistiklere giren rakam bu. Bu ölümlerin büyük bölümünün de 2004 sonrası özelleştirme ve taşeronlaştırma sonrasında olduğunu da asla ve asla unutmamalıyım. Demek ki özelleştirme, sendikasılaştırma, taşeronlaştırma ve denetimsizlik ile işçi ölümleri arasında direkt bir bağ var. Kimse bunun aksini de iddia edemez.

Konuya dair size birkaç rakam da daha vermek isterim gerçek bir karşılaştırmayı yapabilmeniz açısından. Bakın, dünyada 1375 yılından bu yana iş kazalarının kaydı tutulur ve Soma 650 yıldan beri dünyada yaşanmış en büyük 24'üncü maden faciası olarak tarihe geçmiştir. Bu nedenle de, bu başarıya imza atan da AKP Hükümeti ve AKP'li Bakandır. Sizleri de tebrik ediyoruz, tarih sayfalarında yerinizi aldınız bu nedenle. Katledilen emekçilerin kanı sizinle beraber. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün en son 2012 verilerine göre, madencilikte önde gelen ülkeler arasında çalışan işçi başına en yüksek ölüm oranı Türkiye'de. 2003-2012 döneminde Türkiye'de 100 bin maden işçisi başına ölüm sayısı 677 kişi. Bu, İngiltere ve Norveç'in 11 katı, Almanya ve Avustralya'nın 6 katı, Polonya ve İtalya'nın yaklaşık 4 katı, Amerika Birleşik Devletleri'nin 2,5 katı düzeyindedir. Yani, üretilen kömür miktarına göre, 1 ton kömür üretim başına düşen ölüm oranı Amerika Birleşik Devletleri'nde 0,2 iken Türkiye'de 7,22'dir yani 36 kat daha büyüktür. Kömür için kurbanlar veren bir ülkede yaşıyoruz ve sizler bu konunun asli sorumlusunuz ve bugün sabah bir tek cümle dahi etmediniz. Herhâlde tahmin ediyorum ki bu cinayetlerin işlendiği dönemde dönemin Başbakanının söylediği "Bu işin fitnatında vardır." dan esinlendiniz veyahut da yine "Güzel öldüler, o konuda ben acı çekmediklerini ve fizik olarak da güzel öldüklerini buradan rahatlıkla söyleyebilirim." diyen o dönemin bir Millî Eğitim Bakanını da hatırlıyoruz şimdi. Şu anda Soma'da hayatını kaybeden kardeşlerimizin ve Ermenek'te hayatını kaybedenlerin duruşmaları devam ediyor. Ermenek'te ve Manisa Akhisar'da 9'uncu duruşması yapıldı. Sanki ölenler suçluymuş ve madende redevans ve hizmet alım sözleşmesiyle iş yapan patronlar haklıymış gibi mahkemeler o seyirde devam ediyorlar.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; enerji planlamaları ve uygulamaları, bir ülkenin geleceğinde, refahında ve aynı zamanda krizlerinde de etkin olmaktadır. Ülke enerji yönetimlerinin ileriye dönük planlama hatası yapma özgürlüğü bulunmamaktadır. Hata yapıldığında bunun bedelinin çok ağır ve pahalı ödendiği görülmektedir. Bugünlerde Rusya'yla yaşanan kriz bunun en canlı örneğidir.

Günümüzde, elektrik enerjisinin ucuz, kaliteli, zamanında ve güvenilir şekilde temini ülke yönetimlerinin özellikle öncelikli konuları arasında olmalıdır. Bu anlamda enerjinin planlama ve yönetim boyutları önem kazanmaktadır. Özellikle, dünyada sık sık gündeme gelen enerji veya enerji ham maddeleri krizleri, ülkeleri, enerji politikalarını olası krizleri gözeterek planlamaya, kaynak kullanımında dikkatli olmaya ve ekonominin enerjiye olan bağımlılığını azaltacak önlemleri almaya yöneltmiştir. Bu çerçevede, ulusal kaynakların etkin ve rasyonel kullanımları ülkelerin enerji yönetimleri için hayati önem taşımaktadır.

Başta enerji alanında olmak üzere diğer sektörlerde uygulanan neoliberal politikaların ve özelleştirmelerin; işsizliği, pahalılığı ve dış bağımlılığı artırdığı, sanayileşmeyi engellediği, gelir dağılımını bozduğu, kamu kaynaklarının sömürgecilere aktarılmasına aracı olarak kullanıldığı artık gün gibi ortadadır. Kamu tekelinin yıkılarak yerine özel tekellerin oluşturulduğu bu sistemde halkımızın ve ülkemizin gelecekte daha ağır bedeller ödeyeceği bilinmelidir ve bu gözükmemektedir.

Ülkemizde uygulanan özelleştirme politikaları sonucu, sektörde kamunun payı 2002 yılında yüzde 68'lerde, özel sektörün payı yüzde 32'lerde iken bugün bu oran tam tersine dönmüştür. Enerji fiyatlarında rekabete bağlı düşüş ve kalitede yükselme söylemlerine karşın enerji fiyatlarında yükselme devam etmiş ve kalitede bir düzelme olmamıştır. Mülkiyetin tabana yayılmasının tam tersine sektörde kamu tekelinin yerine özel tekeller hâkim olmuştur. Halen iki grubun elektrik dağıtımında payı yarı yarıya yakındır. Ulus ötesi enerji şirketlerinin bir çoğu Türkiye'de faaliyete başlamış olup, faal özel sektör şirketleriyle birleşmeler, devralmalar gündemdedir. Bu beklenti, başta EPDK olmak üzere, sektör yetkililerince, "Enerji sektöründe konsolidasyon olacak." denilerek dile getirilmektedir. Siyasi iktidar, bir yandan dış ticaret açığının en büyük sorumlusu olarak enerji girdilerini gösterse de izlediği dış bağımlı politikalarla bu faturanın giderek artmasına da yol açmaktadır.

Enerjide dış bağımlılık oranı: 1990'da yüzde 51,69; 2000'de yüzde 67,6; 2010'da yüzde 70,3; 2013-2014'te yüzde 73,5 oranında dış bağımlılık söz konusudur. Ödenen fatura 2002'de 9,2 milyar dolar, 2014'te ödenen para da 55 milyar dolar arkadaşlar. Sektörde uygulanan taşeronlaşma ve sendikasılaştırmayla bu sektörde çalışan emekçilerin durumu kötüleşmiş, işsizlik artmış, iş güvenceleri ellerinden alınmış ve ücretler ile sosyal haklarında reel anlamda ciddi kayıplar söz konusu olmuştur.

Yapılan ve yapılması düşünülen ithal kömüre dayalı termik santrallerle sahillerimiz boydan boya çöplük hâline dönüştürülecektir.

Sayın milletvekili, bunu da size atfediyorum.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Ülke büyüdü, ülke büyüyor.

BAŞKAN – Sataşmayın lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sahillerimiz çöplüğe dönüşecek, çöplüğe, çöplüğe!

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Ülke büyüyor.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sizin torunlarınız o denizlere giremeyecek artık, giremeyecek.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Girer, girer.

MUSA ÇAM (İzmir) – Samsun'dan İskenderun'a kadar onlarca termik santral lisansları verilmiş ve Samsun'dan İskenderun'a kadar bütün sahillerimiz arkadaşlar canlıların yaşamayacağı, yaşayamayacağı bir Türkiye'yi hep birlikte önümüzdeki yıllarda izleyeceğiz.

Enerji planlamaları, genel anlamda büyüme ve sanayi planlamalarıyla birlikte ele alınması gereken bir olgudur. Düşük katma değerli ve çok enerji tüketen alanlara yapılacak yatırımlar sonuç olarak daha çok enerji ihtiyacını da beraberinde getirecektir. Örneğin, bugün ülkemizde üretilen elektrik enerjisinin büyük bir kısmı AVM'lerde, elektrik ark ocaklarında, çimento ve seramik sektöründe tüketilmektedir. Bu sektörlerde yapılacak yatırımlar, elektrik arz-talep dengesini ve projeksiyonunu belirleyecektir. Yapılan hatalı planlamalar sonucu oluşturulan talep tahminleriyle sermaye, sularımıza, derelerimize, doğal kaynaklarımıza daha fazla saldırıyor ve saldırmaya devam edecektir. Siz de onları destekliyorsunuz.

BAŞKAN – Sataşmadan konuşun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – 64'üncü Hükümet Programı'nda "Enerji" konu başlığına bakıldığında enerji konusunda net ifadeler ve hedeflerden bahsedilmemektedir. Programda, enerji konusunda her şeye biraz biraz değinilmiş ancak somut kavramlardan bahsedilmekten çok, afaki söylemlere yer verilmiştir. Enerjinin nasıl ve hangi yollarla sağlanacağı, iletimi, tüketimi, teşvik edilmesi konularında yeni bir yaklaşım görülmemektedir. Yerli ve yenilenebilir kaynakların kullanımı ile enerji verimliliği konularında geçmiş dönemlerdeki ifadeler bu programda da aynen yer verilmiştir.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Çözümü ne?

MUSA ÇAM (İzmir) – Geliyor.

BAŞKAN – Geliyor ama vakit yetmez.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bu değerlendirmeler ışığında, geçmiş hükümet programları ve uygulamaları göz önüne alındığında, özelleştirme ve piyasa ekonomisi öncelikli olarak on yıldır uygulanan enerji politikalarının değişmeden devam edeceği gözükmektedir. Bunun sonu da uçurumdur.

Dünyayı saran kriz ve durgunluğun, mevcut kapitalist ve neo liberal politikalarla aşamayacağı açıktır. Bunu da size söylüyorum, aşamayacaksınız.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Eyvallah!

MUSA ÇAM (İzmir) – Bunun tek çözümü de kapitalizm gömülecektir.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Hayal, hayal... Hayal dünyasındasın, hayal.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bu noktada kamu mülkiyeti, kamusal hizmet ve toplum yararı esasını temel alan demokratik ve katılımcı bir planlama ve toplumsal kalkınma perspektifinin oluşumu, enerji dâhil bütün alanlarda, aynı zamanda ekonomik, toplumsal bir gerekliliktir, zorunluluktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çam, süreniz doldu.

MUSA ÇAM (İzmir) – İlk uzatma daha.

BAŞKAN – Uzatma yapabiliyoruz, izin var yani.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Sayın Çam, elektrikli arabaya binemeyeceksin.

MUSA ÇAM (İzmir) – Her toplumsal alanda tartışarak, geliştirilerek ve yükseltilecek bu ve benzeri yaklaşım, eleştiri ve önermelerin toplumsal, ekonomik, siyasal bilinç atmosferi oluşturulmasıyla "Başka çözüm yok." diye dayatılan ezberlerin bozulması, mevcut olumsuz durumun aşılması ve sermayenin değil, başta emekçiler olmak üzere tüm toplumun yararını gözetken yeni tercih ve politikaların ağırlık kazanması ve uygulanması mümkündür.

Giderek artan enerji ihtiyacının uzun dönemli olarak karşılanması dışa bağımlılığı en aza indirecek şekilde, yerel kaynakların akılcı kullanımıyla doğrudan ilgilidir Sayın Milletvekilim, yerel kaynakların doğrudan kullanımıyla ilgilidir.

BAŞKAN - Sayın Çam, Sayın Çam, lütfen Hükümeti kendinize şey yapın, muhatap Hükümeti alın neden Sayın Savaş'ı alıyorsunuz?

MUSA ÇAM (İzmir) - Doğal kaynakların akılcı kullanımı su, hava, toprak, ormanlar gibi doğal varlıkların kaynak olarak kullanımının devamlılığını sağlayacak şekilde ele alınmasını zorunlu kılar. Bunun için de enerji sektöründe bütünlük kaynak planlaması zorunludur. Bu planlama, enerji üretiminde kullanılacak kaynakların seçimi, enerji tüketim eğilimlerinin incelenmesi, talep taraflı yönetim uygulamaları üzerinde yoğunlaşma, enerjinin daha verimli kullanımı, çevresel etkilerin en az düzeyde olması, yerel halkın hak ve hukuk çıkarlarının korunması ölçütleri gözetilerek yapılmalıdır. Ülkemizin enerji üretimi açısından sahip olduğu potansiyelin bölgesel özellikleri dikkate alınarak bütüncül olarak belirlenmesi geleceğimizin garantisi olan doğal varlıkların devamlılıklarını sağlamak açısından zorunludur. Ülkemiz gerçekleri göz önüne alınmak şartıyla enerji sektörünün gerek stratejik önemi gerekse kaynakların rasyonel kullanımı açısından düzenleme, planlama, eş güdüm ve denetleme faaliyetlerinin koordinasyonu için merkezi bir yapıya ihtiyaç vardır. Bu çerçevede, enerji sektörüne yapılacak yeni yatırımların lisanslanması, teknik açıdan denetlenmesi ve gerekli yatırım ihalelerinin yapılması da dâhil olmak üzere, ETKB asli görevlerini ifa etmelidir. Bu bağlamda, enerji sektöründe kamu kuruluşlarının güçlendirilmesi, bölünmesi ve işlevsizleştirilmesi uygulamaları son bulmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSA ÇAM (İzmir) - Sözlerimi şöyle tamamlamak istiyorum: Sayın Enerji Bakanı, sayın yetkililer; rüzgâr güllerine karşı değiliz, rüzgâr enerjisine karşı değiliz ama kendi bölgemle ilgili söyleyeyim: İzmir, Yarımada; Çeşme, Urla, Seferihisar ve Karaburun... Bu lisansları veren arkadaşlarım burada bugün oturuyorlar. O arkadaşlarımız lütfen gelsinler, Yarımada'yı gezsinler. Prensip olarak rüzgâr enerjisine karşı değiliz ve rüzgâr enerjisinin ülkemizde en uygun yerlerde, en uygun koşullarda yapılması için elimizden gelen her türlü çabayı ve desteği vermeye de hazırız ama siz gelin... Şu anda orman kesiliyor, Urla Ovacık'ta orman kesiliyor arkadaşlar. Gelin, oraya, birtakım şirketlere lisans verin. Ormanlar daran peran ediliyor, ormanın o gencecik ağaçları kesiliyor. Karaburun Yarımadası'nda, arkadaşlar, -karşı değiliz- gelin arkadaşlar, yerleşim yerlerine 100 metreden yakın mesafelerde rüzgâr

güllerinin lisanslarını Ankara'dan veriyorsunuz. O yerleşim alanlarında insanlar hayatlarını sürdüremez durumda; Çeşme'de öyle, Ovacık'ta öyle, Seferihisar'da öyle. İzmir'in Yarımada'sı tamamen rüzgâr gülleriyle donatılmak üzeredir. Bunlara karşı değiliz prensip olarak. Doğru yerde doğru projelerle insanlarımızın, yaylaların, kışlakların, ormanların ve tarım alanlarının katledilmeden oralara lisans verilmesine herhangi bir itirazımız yok ama siz yerleşim yerlerine gelip, insanların yaşadıkları yerleri yaşanmaz hâle getirip Ankara'dan o lisansları veriyorsanız yanlış yapıyorsunuz, bu ülkeye yazık ediyorsunuz, o bölgeye yazık ediyorsunuz, o insanların orada yaşamalarını ve sağlıklı hayatlarını sürdürmelerinin önüne büyük bir taş koyuyorsunuz; bunu yapmayın.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çam.

MUSA ÇAM (İzmir) – Özellikle Yarımada'da; Karaburun'da, Çeşme'de, Urla ve Seferihisar'da verilen bu rüzgâr güllü lisanslarının mutlaka ama mutlaka bir kez daha elden geçirilmesi gerekiyor, gözden geçirilmesi gerekiyor. Gelin, eğer siz oralarda yaşayabilerseniz, orada hayatınızı sürdürebilerseniz o zaman bunu verin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çam, lütfen son cümlelerinizi alayım.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ama siz iğneyi kendinize, çuvaldızı başkasına batırın arkadaşlar. Eğer bunu yapmıyorsanız, Ankara'da Enerji Bakanlığında oturup da bu işletmelere lisans vererek, o lisansları da insanlar başkalarına devrederek, satarak... Gelip o insanların yerini yurdunu, ormanlarını, tarım alanlarını ve arazilerini de yok etmeye hiç kimsenin hakkı yok.

2016 yılı bütçesi sizlere hayırlı olsun.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Hepimize hayırlı olsun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Olsun.

BAŞKAN – Sayın Aydoğan...

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyon üyeleri ve Komisyonun bileşenleri; ben de öncelikle herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanın sunumunu dinlemeye çalıştım, epey uzun bir sunumdu. Sunumun son on beş dakikası –çok uzun olmasından kaynaklı, sesinde de bir problem olduğu için- açıkçası çok anlaşılır da değildi ama genel olarak şunu söylemek mümkün: Yani bütçeler, bütün arkadaşların da bildiği gibi, sadece rakamlardan oluşan belgeler değildir, aynı zamanda hükümetlerin politikalarını da ortaya koyan belgelerdir. Yani o nedenle sizin bize sunduğunuz Enerji Bakanlığıyla ilgili bütçe içerisinde politikalarınızın insana ve yaşama dair, insanların hayatlarında ve yaşamlarında ne tür değişiklikler yapacağına dair bir durum, bir görüş göremedim, böyle bir şey yoktu.

Şöyle birkaç konu üzerinde duracağım: Yani on beş yirmi gün önceydi, Diyarbakır'da bir vatandaş beni aradı; kendisinin silikozis hastası olduğunu söyledi, akciğer sorunu olduğunu ve evde bir cihaza bağlı olarak yaşamak durumunda olduğunu söyledi. Diyarbakır'da kısmen de olsa orta sınıfın oturduğu bir semtte, Huzurevleri semtinde oturduğunu ifade etti fakat çok sık elektriklerin kesildiğini, o nedenle sık sık akciğer yetmezliğine girdiğini, birkaç günde bir hastaneye kaldırıldığını, o nedenle bir şey yapıp yapamayacağını sordu yani yardım istedi açıkçası. DEDAŞ'ı aradım, durumu izah ettim: Bir vatandaşın böyle bir sorunu var, akciğer yetmezliği var, bir cihaza bağlı olarak yaşıyor ve bu semtte çok sık elektrik kesintileri oluyor. Lütfen bu konuya biraz eğilir misiniz? Bir insanın yaşamı söz konusu, sonuç olarak elektrikle çalışan bir cihazla birlikte yaşamak durumunda olan biri dedim. İşte "Bakalım, edelim." filan dediler. İşte "Çok kaçak elektrik kullanılıyor, o nedenle biz kesmek zorundayız." ve benzeri şeyler ifade ettiler. İfade ettikleri doğrudur tabii. Sonuç olarak bir özelleştirme yaşandı bu ülkede yani sosyal devlet anlayışını neredeyse ortadan kaldıracak olan pek çok alanda özelleştirmeler yapıldı. Bunlardan ne yazık ki bir tanesi de tabii, enerji alanında oldu. Diyarbakır DEDAŞ özelleştirilirken çok zorluk çekildiğini de biliyorum ama buna rağmen bir firmaya verildi. Tabii ki sermayedir ve halk arasında bir laf var, herkes için geçerli olmasa da demek ki bir doğruluk payı var, "Sermayenin dini de imanı da paradır." diyorlar. Şimdi, tabii, bu şeyden yola çıkarsam, bir insanın orada ölüp ölmemesi onun için sorun değil yani yaklaşım bu ve gelmedi elektrikler yani sonuç olarak oradaki o vatandaş hâlen telefon ediyor, hâlen iki günde bir hastaneye gidip, tedavi olup gelmek durumunda.

Yani, şunu demek istiyorum: Her özelleştirme iyi bir özelleştirme değildir. Ne yazık ki AKP Hükûmeti döneminde 2002'den günümüze kadar hızla özelleştirmeler yapıldı, hâlen de yapılmaya devam ediyor. Tabii, IMF borçları ödendi, işte, Türkiye ekonomik anlamda biraz düzlüğe çıktı vesaire. Tabii, bunlar nasıl oldu? İşte bu özelleştirmelerle oldu, oradan kazanılan, elde edilen paralarla IMF'ye olan borçlar ödendi, işte, kısmen de bir ekonomik istikrar sağlandı diyebilirim. Ama bu konuya özel olarak Hükûmetin eğilmesi gerekir yani her şeyin para olmadığını özelleştirmelerle birlikte yaşanan bu durum...

Şimdi, tabii, geçen seneki toplantılarda da gündeme gelmişti, işte, "Kaçak elektrik kullanılıyor bölgede." Doğrudur, bölgede kullanılıyor. Ama Türkiye'de kullanılmıyor mu? Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının resmî verilerine bakıyorum, 17 milyon insan bu ülkede sosyal politikalar bağlamında Hükûmetin verdiği yardımlarla geçiniyor. Yani 500, 600, 700 lira, işte, evindeki yaşlıya bakan, bilmem, işte, çocuğu özürlü olduğu için aldığı 600, 700 lira paralarla geçinmek zorunda olan insanlar var. Yani şimdi bunlar kaçak elektrik kullanmıyor mu? Tabii ki kullanıyor, kullanacak da, başka şansı yok çünkü. Yani işte "Kullanmasın.", "Kullandırmayacağız." demek bu sorunu çözmiyor, siz istesiniz de kullanırlar istemeseniz de kullanırlar. Bir kişinin aylık geliri Türkiye gibi bir yerde 700, 800 lirayı geçmiyorsa tabii ki bu insan şey kullanacaktır yani kaçak elektrik kullanacaktır yani o anlamda diyorum. Sunum yapılırken, örneğin, Türkiye'de kaçak elektrik kullanımı durumu nedir? Yani bu hep bölgeye, işte, milletvekili olduğum Diyarbakır'a yükleniyor, Siirt'e yükleniyor vesaire. İstanbul'da 20 milyon insan yaşıyor, 20 milyon insanın da önemli bir kısmının ben kaçak elektrik kullandığını biliyorum. Buna yönelik bir açıklama, değerlendirme de olmalı ve sosyal devlet anlayışı özelleştirme olsa bile korunmalıdır diyorum.

Bakın, şimdi elektrikler kesik olduğu için devamlı halk sokaklara çıkıyor, eylem yapıyor, sonra polis sanki bedava bulmuş gibi gaz bombalarıyla halka saldırıyor "Sen niye elektrikler kesik diye sokağa çıkıyorsun, eylem yapıyorsun?" diye. Ne yapacak bu adam? Zaten bölgede işsizlik oranı yüzde 60-70'lerde; tamam, Türkiye'de yüzde 11'lerde olabilir genel anlamda ama bölgede işsizlik oranı çok yüksek. Ne yapacak bu adam? Tabii ki kaçak elektrik kullanacak, ondan sonra da kaçak elektrik kullanıyor diye bombalarla saldıracaksın -dediğim gibi- sanki bedava bulmuş gibi gazlarla saldıracaksın; böyle.

Diğer bir konu, yine bu konuyla ilgili olarak, biliyorsunuz, Diyarbakır'da kaya gazı çıkartılıyor. Ben sunumunuza baktım, aradım, kaya gazının çıkartılmasıyla ilgili çok kısa bir not var sunumunuzda. İşte, diyor: "Son dönemde önem kazanan ve ABD'de gelişim gösteren kaya gazı gelecekte doğal gazla alternatif olacak bir kaynaktır. 2007 yılında başlatılmış olan ülkemiz kaya gazı potansiyelinin belirlenmesi çalışmaları sürdürülmektedir." İşte, Güneydoğu Anadolu ile Trakya havzasında kaya gazıyla ilgili bir potansiyel olduğu söyleniyor. Yani kaya gazıyla ilgili bir sunum sadece bu kadar mı olmalı? Çok teknik bir şey. Diyarbakır'da kaya gazı çıkartılıyor, Silvan ilçesine bağlı. Geçen sene burada kaya gazı çıkartan işçiler göçük altında kaldılar, gaz patlaması oldu, yaşamını yitirenler ve ağır yaralananlar oldu. Şimdi, tabii, Türkiye'nin kaya gazı konusundaki politikası nedir, ne olacak? Yani Diyarbakır'da başlayan bu çalışma devam mı edecek? Bununla ilgili bir şey yok yani bir veri yok hazırladığınız kitapta ama işte Diyarbakır'da ismi İhsan Daşlı olan bir kişinin araziisi doksan dokuz yıllığına kiralanmış, şu anda orada kaya gazı çıkarımı devam ediyor.

Kaya gazının çıkarılmasını yasaklayan ülkeler var. Örneğin, Fransa yasaklamış, Bulgaristan ve Çek Cumhuriyeti yasaklamış ve yine İngiltere, İspanya ve Güney Afrika'da çalışmalar durdurulmuş. İngiltere bir alternatif olarak kaya gazına büyük umutlar bağlayan ülkelerden biriydi ama tabii, işte bununla ilgili bir çalışma yaptığı sırada gerek bu konuda gelişen kamuoyu tepkisi gerekse de oluşan yer sarsıntıları yüzünden bunu askıya aldı. Yani sunumunuzda, insana dair, hayata ve yaşama dair politikalarınızın insanları ve yaşamları nasıl etkileyeceğine dair bir veri bulamadım derken tam da bunu kastediyorum. Hâlen bu kaya gazı çıkarımı devam ediyor Diyarbakır'da. Kaya gazının çıkarıldığı yerlerde, özellikle deprem sahası olan yerlerde deprem riskini artırdığı ve işte, kaya gazı çıkarılırken 450-500'e yakın kimyasal madde kullanıldığı ve bunun da yer altı kaynaklarını zehirlediği şeklinde çok ciddi araştırmalar var üniversiteler tarafından yapılmış, ne yazık ki bunlara dair de, geleceğe dair de bu anlamda bir şey göremedik.

Yine, Hükümetin politikaları anlamında, bu 24 Kasım'daki Rusya'nın uçağının vurulmasından sonra tabii ki doğal gaz Türkiye'nin gündemindeki bir mesele. Artık 10 yaşındaki çocuktan 70 yaşındaki erkeğe kadar herkes doğal gaz konusunda Rusya'ya bağımlı olduğumuz için ne olacağını konuşmaya başladı, doğal olarak konuşmaya başladı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika Sayın Aydoğan, buyurun.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Çünkü önemli oranda bir doğal gaz geçişi olduğunu, Türkiye'nin her tarafına yayılacağını siz sunumunuzda ifade ediyorsunuz, oysa bu ülkede kömür rezervleri çok fazla ve bu ülkede çok iyi tanıdığım da biri, ısınma için kullanılan bu kömürün kalorifer kazanında yakılırken dumanını yakan, engelleyen bir icat yapmıştı, o geliştirilmedi. Yani kendi öz kaynaklarımıza dayalı olarak yapılması gereken şey geliştirilmedi, onun yanında dışa bağımlı olarak bu doğal gaz Türkiye'ye sokuldu, sonra Cumhurbaşkanı kalktı, diyor ki: "Rusya olmazsa Azerbaycan var, başka birisi var." Sanki doğal gaz için elimizde bidon var, hemen gideceğiz, alıp geleceğiz, Türkiye'ye getireceğiz. Ya, bunun borusu var, bilmem nesi var, ne zaman yapmaya kalksan en azından dört beş yıllık gibi bir süre geçiyor. Gerçi Sayın Bakan söyledi "Depolama yapılıyor." diye ama tabii ki gene de Orta Doğu'da yaşıyoruz, depolama da yapsanız ileride çok sıkıntı yaşanacak bir durum ama neden böyle düşünüldü, bu da sizin açıklamanıza değer bir konu.

Nükleer santral konusunda da şunu söylemek istiyorum: Yani Bakanın değerlendirmesine gerek kalmadı, zaten bir AKP milletvekili arkadaş, nükleer santral konusunda gerekli açıklamaları çok net yaptı, iyi bir nükleer santral savunuculuğunu yaptı. Ama nükleer santral konusunda özellikle bu Mersin'de yaşananlardan sonra nükleer santral, nükleer enerji konusundaki verilen eğitim çalışmalarından sonra ekolojistlerin ve çevrecilerin yaptığı eylemler vardı. Onlar yapılan bu reklamlardan kaynaklı "Ölümün reklamı olmaz." demişlerdi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – "Ölümün eğitimi de olmaz." demişlerdi.

BAŞKAN – Sayın Aydoğan, buyurun.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Biz de aynı şeyi söylüyoruz. Yani ölümün reklamını yapmayalım diyoruz. Bugün Mersin'de pek çok billboardta nükleer enerjiyle ilgili reklamlar var. Bisiklete binmiş genç kızlar nükleer santrale doğru, böyle, koşuyorlar, genç mutlu insanlar. Yani mutluluğu nükleer santralde bulan böyle bir gençlik yapılanması var. Bunlar böyle insanlara angaje edilmeye çalışılıyor, bu düşünceler, bu bilgiler. Yani şunu söylemek istiyorum: Nükleer hem gelişmişliğin hem de insanları mutlu etmenin bir aracı olarak bence kullanılmamalıdır. Yani Avrupa'nın yükselen değerleri, insan hakları anlamında, barış, adalet, özgürlük tabii ki bunlar çok önemlidir, bu yükselen insanlık değerlerine biz evet diyoruz ama Avrupa'nın yaptığı her şey de doğru değildir. Avrupa nükleer santral kullanıyorsa bu bizim de kullanacağımız anlamına gelmemelidir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Aydoğan, teşekkür ediyorum.

Sayın Durmaz, buyurun lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlarım; görüşülmekte olan 2016 Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinin ülkemizin hayrına ve geleceğine iyilikler ve güzellikler getirmesini diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, dünyanın toplam kömür tüketimi yaklaşık 7,7 milyar ton. Türkiye ise bunun 108 milyon tonunu tüketen bir ülke. Bu tüketimin büyük bölümü de yerli kaynaklarla karşılandı. Bu veriler Bakanlığın daha önceki açıklamalarından fakat Türkiye'nin dünyada bir üretici devi olmadığını da bilerek bu yaşamını planlamalıydı. Dünya ülkeleri arasında adı geçmiyor ama kömür madenleriyle, ölümlü iş kazalarıyla dünyada birinci oluyoruz. Soma'da, Ermenek'te insanlarımızı kaybettik ama sonuçlar, hiç ders çıkarılacak gibi uygulamaların olmadığını ülkemizde göstermektedir. Somalı işçiler tazminatlarını bile daha alamadılar. Ölümünde birinci iken, üretimde, yenilenebilir enerji kaynaklarında ise dünyanın oldukça gerisindeyiz.

Enerji Bakanlığı madenlerde ölümlerin durması için ne yapacak, 2016 yılında da merakla beklemekteyiz. Bir ölüme dahi tahammülümüzün kalmadığını herkesin bilmesi gerekiyor. Madenlerde önce şirketlerin kârı değil, insanların, emekçilerin, işçilerin canı düşünülürse, gerekli güvenlik önlemleri alınırsa inanıyorum, ölümler de duracak, artık o çocuklar da babasız kalmayacaktır. Kısacası, rant için değil, insan ve ülkenin geleceği için yasal düzenlemeleri yapmak, bunları hayata geçirmek ve denetlemek durumundayız.

Birçok Avrupa ülkesinde güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi potansiyeli bizden düşük olmasına karşın enerji üretimi yapılmaktadır, birçok örneğini değerli arkadaşlarımız da az önce verdiler. Biz bu potansiyellerimizi kullanmak yerine inatla dışa bağımlılığı tercih ediyoruz. Peki neden? Bu dışa bağımlı enerji politikası kime, neyi kazandırıyor? Ama bu ülkeye, bu ülkede yaşayanlara kazandırmadığı kesin.

Türkiye’de yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının planlamasının tek elden yönetilmesi ve yatırıma uygun hâle getirilmesi artık bir an önce hayata geçirilmelidir. EPDK, yatırımcıya lisans veren ve yatırımcıyı belli kriterlerin içerisine sokan bir kurum olmanın dışına çıkmalıdır. Yatırımcının tek izin mercisi olan EPDK’nın, piyasanın ve ülkemizin ihtiyacı olan politikaları görerek uzun, orta ve kısa vadede planlar yapması artık zorunlu hâle gelmiştir. Yine, EPDK, bağımsızlığını ve tarafsızlığını hassas bir şekilde korumak ve enerjide en önemli aktör olmak durumundadır, lisans verdiği alanların yaşanabilirliğine dikkat ve azami özen göstermelidir.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; geleceğin gücü enerjidedir. Ülke olarak nerede olacağımızın göstergesi enerji gücümüzle belli olacaktır. Bugün dünyada enerji savaşları dönmetedir. Kendine yeten, yenilenebilir enerji potansiyelini kullanan, enerji politikasıyla dünyadaki konumunu belirleyen ülke olmak durumundayız. Büyümek, üretmek ancak enerjiyle mümkündür. Fakat bu enerjiyi HES’lerle, nükleer santral projeleriyle değil, doğaya dost, yenilenebilir kaynaklarla yapmamız gerekiyor. Bugün kentin dört bir yanında HES’ler derelerimizi kuruturken elde ettiğimiz enerjinin bir kıymeti kalmıyor. Unutmayalım, doğanın yararına olmayan hiçbir şey kamunun yararına olamaz değerli arkadaşlar. Bu kadar yaşamsal ve ikame edilemeyen bir kaynak olan suyun plansızca, hesapsızca, halka sorulmadan elektrik üretimi amacıyla şirketlere satıldığını ve kiralandığını içimiz acıyarak görüyoruz ve yaşıyoruz.

Enerji, elbette, bu çağda çok kritik ve temel bir ihtiyaçtır. Ülkemizin enerjide kendi kendine yeterli olması çok da önemli bir hedeftir. Ancak ülkemizde yaşandığı gibi bir elektrik piyasası gerekli altyapı, mevzuat, önlemler ortaya konulmadan özelleştirildiğinde, maalesef, ortaya çıkan tablo akarsularımızın yani can damarlarımızın etrafıyla birlikte yok olması oluyor.

Yüzyıllardır Tokat’a, halka ve doğaya yaşam veren Karakaya köyünden geçen Yeşilirmak suyu hidroelektrik santral projesiyle büyük bir tehdit altındadır. Daha önce hesapsızca Yeşilirmak yatağından alınan milyonlarca metreküp kum, çakıl ve benzeri malzeme ovadaki taban suyunu tarımı tehdit eder boyutta düşürmüş ve şimdi yapılan bu son HES’le de yaşanamayacak bir vadi hâline getirilmeye çalışılmaktadır. Yetkili kurumların “ÇED gerekli değildir.” kararı ve kamulaştırma çalışmaları yapılmadan ormanları ve dere yataklarını talan edecek bu proje inşaatının başlatılması hukuka aykırıdır. Tokat’ta Kelkit Vadisi, Tozanlı Vadisi, Çekerek Vadisi ve en son Yeşilirmak üzerinde Kazova’nın başlangıcında Gözova ve Karakaya HES projeleri en önemli kaynaklarımızı tüketecektir. Dünyanın katılımcılık ve yöre halkının haklarının korunması konusunda bu kadar hassas olduğu bir çağda yörenin görüşleri alınmadan HES inşaatlarının yapılmasını kabul edemiyoruz.

Değerli arkadaşlarım, elektrik enerjisi üretimi için bugüne kadar izlenen politikaların sonucu, ülkemiz, özellikle 1990’lı yılların ortasından başlamak üzere birincil kaynaktan yüksek oranda ithalata dayalı bir üretim yapısına dönmüştür. AKP’nin iktidara gelmesi ve sektörün serbest piyasaya açılmasıyla birlikte elektrik üretiminde ithal kaynağa bağımlılık ağırlık daha da artmıştır, 2014 yılı sonu itibarıyla üretimdeki ithal kaynak payı 62,6’ya tırmanmış ve tavan yapmıştır. 2015 yılının ilk aylarında mevsim şartlarının üzerinde seyreden yağışların da artmasıyla elektrik üretiminde hidrolik enerjinin kullanımı daha da yoğunlaşmıştır. Buna rağmen 2015 yılı sonu itibarıyla da elektrik üretimindeki ithal kaynak payının 53-54 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. 2015 yılının ilk aylarında enerji iletim hatlarının yük akışında teknik sorunlar yaşanmış ve halkımız, bu boyutuyla ülkemizde ilk kez, dünya genelinde 7’nci büyük elektrik kesintisiyle tanışma fırsatı bulmuştur. Bu rekor AKP iktidarının izlediği serbestleştirme, özelleştirme, kârlılık için yasa tanımsızlık, taşeronlaştırma ve kurumları siyasallaştırma anlayışlarını esas alan enerji politikalarının sonucudur ve bu yolun ucu da karanlık, sonu da karanlık, dünyada da çökmüş, sürdürülemeyen bir politikadır. Bu politikaların çökmesi üzerine yeni strateji halkı nükleer santrallere yönelmek, sanki çözüm nükleerdeymiş gibi yanıltarak yoluna devam etmektedir. Yaşamı, havayı, suyu, toprağı, geleceği ve tüm canlıları savunmak için nükleere karşıyız. Halkın yaşamını tehdit eden rant kaynaklarına da karşı olmaya devam edeceğiz.

Oysa ülkemiz çok zengin yenilenebilir enerji kaynaklarına sahiptir. Yeni Bakanımızla yeni politikanın yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanma noktasında çevre dostu, doğa dostu üretimlere özen gösterilmesini ve teşvik edilmesini bekliyoruz. Rüzgâr ve güneş potansiyelimiz bunların başında gelmektedir. Güneş enerjisinden yararlanma noktasında ne yazık ki çok geç kalmış bir durumdayız. Neden yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmıyoruz? Bu potansiyeli de neden boşa harcıyoruz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Bir dakika, süre vereyim.

Buyurunuz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Güneş enerjisinden elektrik enerjisi üretimi konusunda kendini geliştirmiş, artık dünyaya teknolojiyi ihraç eden bir konuma gelmiş olan Almanya’nın bu konuda çok önemli mesafeler kat ettiğini hepimiz bilmekteyiz. Bu örneği ülkemizde uygulayarak nükleer ve benzeri, doğayı tahrip eden enerji üretme noktalarından arzu edilen noktaya taşınabiliriz.

Elektrikte özelleştirmeler sonucu Türkiye’nin her yerinden yurttaşlar birçok sorunla karşı karşıya, bunu hepimiz de bilmekteyiz. Elektrikte devlet hâkimiyetini özel sektöre devreden özelleştirmelerde maliyetlerin düşürülmesi, kayıp-kaçığın önlenmesi ve rekabetin artırılması amaçlanmıştır. Fakat gelinen noktada elektrik dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesinin ardından, yurt genelinde her bölgede şirketlerden kaynaklı bir dizi sorunlar yaşamaktayız. Sürekli olarak şirketler lehine düzenlemeler yapılırken, özel şirketler büyüyüp kârına kâr katarken asgari ücretli gariban vatandaşlar yüksek faturaların, ödeyemediği faturaların ve kalemlerin altında ezilmektedir.

Elektrik dağıtım şirketinden şikâyetçi olmayan, şirketler tarafından mağdur edilmeyen kentler, köyler, kasabalar bulunmamaktadır. Daha dün Erzurum’da asgari ücretli bir vatandaşın 22 liralık bir harcama bedeli olmasına karşın 70 lira fatura ödemek zorunda kaldığını basın ve medyadan izledik. Yine, geçtiğimiz aylarda Tokat’ta eylül ayı dâhil, kırsal kesimde 640 köyde, 24 kasabada... Kentleri çok iyi takip edemedim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KADİM DURMAZ (Tokat) – ...ama onlarda da ekim ayından itibaren sayaçların okunmadığını gördüm.

BAŞKAN – Sayın Durmaz, lütfen toparlayalım.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlıyorum efendim.

Ve zammın geleceği de biliniyordu Sayın Bakanım. Ama ocak ayında yeni fatura ve yeni zamlar bu insanlara bu faturalar gönderildi. Konuyla ilgili 10 Ocakta Bakanlığınızda sorulmak üzere Medis Başkanlığına bir soru önergesi de verdim ama bir ay olmasına karşın cevabını da alamadım. Bu firmalar hakkında bir yaptırım kullanacak mıyız? Bunu da oldukça merak etmekteyim.

Yine, yöremizde, özelleştirilmiş şirketler -85 tane Tokat'ta, 80 küsur Sivas'ta, 70 tane Yozgat'ta- şu kışta kıyamette insanları işten çıkardılar. Özel odalara alıp aynen kredi kartı sözleşmelerinde okumadığımız o bit gibi yazılar gibi, ne olduğu bilinmeyen ama "Al sana dört aylık tazminat." deyip ellerine tutuşturdukları zarf içinde paralarla bunları imzalattı işlerine son verdiler. Ama bu duruma da Sayın Bakanlığınızın duyarlılık gösterip el koymasını, var olan işsizliğe yeni işsizlikler katılmaması noktasında özel sektörün ülkede bir bedel ödemesinin yolunun açılmasını istiyorum.

Daha fazla zamanınızı almıyorum. 2016 yılı bütçesinin ülkemize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum ve son söz de şunu diyorum: Türkiye önümüzdeki yıllarda petrol fiyatlarındaki düşüşlere aldanmadan bu ülke için gerekli olan enerji politikasını bir an önce de oluşturmalıdır diyorum. Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Durmaz.

Sayın Turpcu, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

ŞERAFETTİN TURPCU (Zonguldak) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi selamlıyorum.

Türkiye Taşkömürü Kurumunun durumuyla ilgili söz almış bulunuyorum.

Şimdi, Sayın Bakan sunum konuşmasında enerji üretiminin ve kullanımının 2002-2015 yılları arasında 2 katına çıkarıldığını söyledi. Taş kömürü de sadece Zonguldak'ta çıkıyor. Bu kuruma 2002'den bu tarafa doğru dürüst yatırım yapılmadı, uzun zamandır da üretim işçisi alınmıyor.

Ben raporlara, daha doğrusu programlara, yatırım programına baktım. 2009'la 2016 arasında sadece şu yazıyor -her yıl aynı- çünkü- "Türkiye Taşkömürü Kurumu önemli ölçüde zarar eden bir yapıdan çıkarılması amacıyla yeniden yapılandırılacak ve eylem planı hazırlanacaktır." Bu 2009'da da böyle; 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016'da da böyle.

Yani bu yerli kaynakların değerlendirilmesiyle ilgili de Zonguldak kömürlerinin stratejik önemiyle ilgili de Hükümetin bu konuya bakış açısıyla ilgili de Zonguldak'la ilgili yapılanlar gerçekleri yansıtmıyor. Şu anda, Sayın Bakanım, Türkiye Taşkömürü Kurumu tarihinde en düşük işçi sayısı ve en düşük üretimi yapmaktadır. Biliyorsunuz, enerji kaynaklarımızın yüzde 70'i şu anda yabancı kaynaklardan. Bu, cari açığı da arttırıyor.

Dolayısıyla, Türkiye Taşkömürü Kurumuyla ilgili ben sizlere 3 tane soru soracağım, daha doğrusu Zonguldak'la ilgili.

Bunların ilki: Türkiye Taşkömürü Kurumunun geleceğine ilişkin belirsizliklerin ortadan kalkmasına yönelik bir açıklamanız olacak mıdır?

TTK'nın yeniden yapılandırılmasıyla ilgili eylem planı hazırlığına ilişkin bugüne kadar hangi çalışmalar yapılmıştır? Eylem planı neden gecikmiştir? Ne zaman açıklanması planlanmaktadır?

TTK'ya işçi alımı olacak mıdır?

2) Bu, bizim oradaki termik santraller. Zonguldak'ta 1 milyar tonun üzerinde kömür rezervimiz olmasına rağmen oraya, bize "Yerli kömürle ilgili santral kuruyoruz." diye geldiler ve çok kısa mesafede çok büyük santraller kuruldu. Bunların tamamı ithal kömürle çalışmaktadır. Zonguldak ilimizde toplam kaç megavat gücünde ve kaç adet daha termik santral kurulmasına izin verilmesi planlanmaktadır? Bu konuda Bakanlığınızın politikası nedir? Muslu-Çatalağzı arasında, bu termik santraller arasında 3-5 kilometre arayla 3 tane termik santral olduğu göz önüne alındığında, burada yaşayan insanların yaşadığı olumsuzluk göz önüne alınmakta mıdır?

Termik santrallerin Türkiye'de enerji politikasındaki yeri nedir? Önümüzdeki yıllardaki payının ne olacağı hesaplanmakta mıdır? Termik santraller konusunda, dünyadaki ileri teknolojiler nasıl takip edilmektedir? Mevcut termik santrallerin çevreye olumsuz etkilerinin minimize edilmesi konusunda bir master planınız var mıdır?

Hâlihazırdaki yerli üretimin planlanan sayıda termik santrale yetmesi mümkün görülmemektedir. Bu nedenle yapılması planlanan yeni termik santral projeleri ithal kömüre mecbur mantıkla düzenlenmektedir. Bu yatırımların gerçekleşmesi hem dışa bağımlılığı hem de cari açığı daha da arttıracaktır.

Bunun yanı sıra, bütün ülkelerin karbon salınımını azaltmaya çalıştığı bir ortamda Türkiye'nin büyük bir kısmının ithal olan kömür yakarak bunu arttırması sizce doğru mudur?

3) Ülkemizin yerli enerji kaynağı diye yola çıktığı serüvende dışa bağımlılığı yükselten ve ithal kömüre açılmış bir piyasa hâline getirilmiştir. Zonguldak'a bile ithal kömür gelmesi, ticaretinin yapılmasıyla ilgili görüşünüz nedir?

Demin 2009'dan 2016'ya kadar aynı cümlelerin... Yatırım programlarının gerçekleşmesiyle ilgili zaten Sayıştay raporu da var. Onu da okuyarak konuşmamı bitirmek istiyorum. 2014-2015 Sayıştay Raporu: "26/05/2006 tarih, 26179 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'i çerçevesinde kurumun -TTK'nın yani- stratejik planının hatırlanması için yapılan çalışmaların devam ettiği ve..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın lütfen.

Buyurun.

ŞERAFETTİN TURPCU (Zonguldak) – "...TTK'nın 2015-2019 yıllarına ilişkin kısa ve orta vadeli hedeflerini belirleyecek olan stratejik planın nihai hâline getirilmediği görülmüştür." Ayrıca, 2015 yılı programının 331 numaralı tedbirinde TTK'nın zarar eden bir yapıdan çıkarılması amacıyla bir eylem planı hazırlanacağı ve kurumun yeniden yapılandırılacağı ifade edilmektedir.

Bunlar son on üç yılda, övündüğünüz yıllarda, Zonguldak'ın geldiği durum Sayın Bakanım. İnşallah bunları düzeltirsiniz. Son Rus uçağıyla ilgili de enerji politikaları ve güvenliğiyle ilgili de Zonguldak kömürünün önemini anlarsınız diyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Turpcu.

Sayın Akın, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hükümet, her fırsatta, yenilenebilir enerji kaynaklarının öncelikleri olduğunu söylüyor fakat maalesef söylem ve eylemin bir olmadığını rahatlıkla görebiliyoruz. 2015 itibarıyla EPDK'nın verdiği lisansların da yüzde 64'ünün ithal kömür ve doğal gazla dayandığı da net.

Değerli Hükümet üyeleri, Sayın Bakan; güneş ve rüzgâr enerjisi potansiyelimizin toplam tüketimimizin 2 katından fazla olduğu bilinen bir gerçek. O zaman, bu kadar potansiyelimiz varken neden hâlâ kendi programınızda da fosil yakıtlı tüketimi doğru ilerleyeceğinizi tekrar, üstüne basa basa izah ediyorsunuz? Mesela, Amerika'da olsun, diğer ülkelerde, özellikle İngiltere'de, en son 2025 yılının sonunda fosil yakıtlı olan bütün santrallerin kapatılacağı ve yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yöneleceği yönünde açıklamalar yapıldı. Bizde hedeflerimizi koyarken böyle, hem çevremizi hem geleceğimizi düşünerek daha düzgün ve daha çevreci hedefler koymak düşünülmez miydi?

Bir de enerji verimliliği konusuyla ilgili, Türkiye'de enerji verimliliği konusundaki eksiklerimizi siz de gayet net biliyorsunuzdur. Hatta en son yapılan çalışmalarda enerji verimliliğimizi tamamladığımızda hiçbir nükleer santrale ihtiyaç olmadan ihtiyaçlarımızı karşılayabileceğimiz yönünde çalışmalar da vardır.

Bunun yanında, iletim hatlarımızdaki arızalar, yeni ve yerli üretimlerin desteklenmemesi de ayrı bir problem olarak gözüküyor.

Bunun yanında, elektrik faturalarında kayıp kaçak ve diğer bedeller, biliyorsunuz son zamanlarda hep gündemimizde. Bununla alakalı "Dağıtım Bedeli" başlığı altında kayıp kaçığın ve diğer giderlerin toplanmasının şeffaflıkla bir alakası var mıdır? EPDK'nın görevlerinden bir tanesinin de şeffaf bir elektrik piyasası oluşturmak olduğunu biliyoruz. Bu şekilde, yargı kararlarının üzerleri karartılarak, buradaki olayların üstü kapatılarak farklı yollara gitmek mi hedefleniyor, o konuda bilgi almak istiyoruz.

Değerli arkadaşlar, bir de bu verdiğiniz bilgilerde şöyle notlar aldım: Sayın Bakan "Enerji kaynaklarında dışa bağımlılığımızı azaltmak için nükleer santrali devreye almamız şarttır." dediniz. Sorum şu şekilde: Nükleer santraller ne kadar yerlidir? Dışa bağımlılığımızı azaltan değil, arttıracak bir etki yapmayacak mıdır?

Bütçe sunum kitapçığında yer alan "Enerji Diplomasisi ve Yürütülen Projeler" başlığı altında son günlerde popüler olan Doğu Akdeniz gazına ilişkin kısa bir değerlendirme notu var. İsrail ve Güney Kıbrıs Rum yönetimi Doğu Akdeniz havzasından ürettikleri doğal gazı Avrupa pazarlarına ulaştırmak istiyorlar. Bununla alakalı sorum şu şekilde: İsrail'le bu konuda Bakanlık olarak bir görüşmeniz olmuş mudur? Türkiye'nin Doğu Akdeniz doğal gazı konusundaki duruşu nedir? Ayrıca, Bakanlık görevine gelmeden önceki çalışma döneminizde bu konuda girişim ve çalışmalarınız olmuş mudur?

Teşekkür ediyorum.

Saygılar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Akın.

Sayın Tamaylıgil, buyurun lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Yok, ben istemedim.

BAŞKAN – İstemediniz mi?

Sayın Erdoğan, hazır mısınız?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hazırım.

BAŞKAN – Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli Komisyon üyeleri; bütün enerji bürokrasisi içerisinde çok temiz, çok dürüst, çok sağlam iş yapan bürokratları, bu konuda hizmet edenleri bir yere ayırmak üzere, mesleki hayatımda en çok yolsuzlukla karşılaştığım ve bunun en yüksek bedellerinin olduğu Bakanlıkla karşı karşıyayız. Tek tek anlatırsam bunların içerisinde çıkmak mümkün olmayacak, onun için bir liste hâlinde, yetiştirebildiğim kadarını söyleyeyim.

Bu, kömür madenlerimiz vardı kamuya ait, bunların kapatılması yolsuzluktur arkadaşlar. O raporları bir görün Bolu'dan Soma'ya kadar, Oltu'dan Göynük'e kadar olan raporlardaki tespitler iç içe yakıcıdır, kamunun elinden çıkması için düzenlenmiş o raporlar. Bu kömür madenlerinin devredilmesi yolsuzluktur.

Bu söylediğim her şeyi sözleşmelerle, Sayıştay raporlarıyla belgelemeye hazırım ama vaktim olmadığı için bunun listesini vereyim, Sayın Bakan bürokratlarından bu konuda gerekirse bilgi talep etsin. Yani Çorum Dodurga'da olanlar, Şırnak'ta olanlar, Soma, Elbistan madenlerinde olanlar, o konuda düzenlenmiş raporlar... Kömür madenlerinin işletilmesi yolsuzluktur değerli arkadaşlar.

Zaten bu yolsuzlukların sonucunda cinayetler ortaya çıkmıştır. Yani Soma'da olan bu 302 kardeşimizin can vermesiyle ilgili olaya bakın, Elbistan'daki olaya bakın. Ki Elbistan'daki aynı zamanda bir medya grubunun elindedir. O, Elbistan'da kazılması gereken açığı bakın, nasıl kazıldığını, hangi raporların yazıldığını, nasıl işçinin üzerine düştüğünü, o işçilerin hâlâ cenazelerinin toprak altında kaldığı, cenazelerine bile ulaşamadığı... Bunların hepsi çok acı, yolsuzluğun da cinayete sonuçlanmasıdır. Bu cinayetlere ortaklık eden, özellikle Soma'da görevini ihmal ederek, açık hükümler varken sözleşmelerde, o tedbirleri almayarak bu yolsuzluk işlemlerine imza atarak bu bürokratların yargılanmasına izin vermemek -ki beraat edeceklerse, suçsuzlarsa yargıda bulunulmasıydı- onlara yazılı izin vermeyerek yargılanmasına engel olmak...

Üstelik bu cinayetin acısı hepimizin yüreğindeyken -burada anlattım hepinize, en çok yüreğimi yakan olay oldu- Soma'da bu 302 madenciye, bu yolsuzluk işlemlerinin şaibesi altındaki bir şirkete, bu kadar ihmal etmiş bir şirkete -300 milyon liraya yakın olduğunu söyledi Genel Müdür- temlik vererek ve bu madencinin gelecekteki alacakları gösterilerek ve bu temliğin de bir bankaya

kırdırılarak, o bankanın da getirilip alacaklıların en başına yazdırılması yani bunu kelimelerle ifade etmiyorum çünkü kırmak istemiyorum, çok değer verdiğim milletvekilleri de var ama yürek yakıcı bir olaydır, yürek yakıcı bir olaydır.

Sayın Bakan, bu konuda, Genel Müdürünüzü çağırın, bu temlik işlemini bir sorun. Yazıktır, o işçilerin aileleri bizi arıyor, yazıktır. Yani nedir bu temlik işlemi? Bunu bir CHP'li söyledi diye ön yargılı davranmayın, ben bu halkın milletvekiliyim, bu temlik işlemini bir sorun. Vicdanlı birkaç adamı alın, baksınlar hukukçular, bu temlik verilebilir miydi diye.

Bunların, bu devredilen madenlerden ihalesiz ve fahiş fiyatlarla -Sayıştay raporlarından söylüyorum- kömür alınması; üstelik rüçhan hakkı diye, üstelik redevans diye bütün kamu ihale mevzuatını baypas edecek şekilde, Kamu İhale Kurumunun aksine görüşleri olmasına rağmen, o yazıların saklanmasıyla rağmen, ihalesiz fahiş fiyatlarla buralardan kömür alınması; o kömürün termik santrallere ve daha üzücü olarak da fakir ailelere bedelsiz dağıtıldıktan sonra bedelinin Hazine Müsteşarlığından yani hepimizin vergilerinden fahiş fiyatlar üzerinden alınması yolsuzluktur değerli arkadaşlar.

Bu firmalardan, yani bahsettiğim, kömürün devredildiği, haksız devredildiği, yolsuzlukla devredildiği firmalardan termik santrallere kalitesiz, standart dışı kömür alındıktan sonra termik santrallerimizin borularının, kazanlarının patlaması, çalışamaz hâle gelmesi, o Elbistan gibi en kıymetli madenimizin bir daha işletilemez veya çok büyük maliyetlerle işletilir hâle gelmesi, ondan sonra düzenlenen raporlarda, o hatayı yapan şirketin yine devletten 2,5 milyar dolar isteyecek cesareti bulması -belki de elindeki gazetenin, televizyonun gücüyle- bunlar yolsuzluktur değerli arkadaşlar; hukuken suçtur, İhale Kanunu'na göre suçtur, İş Kanunu'na göre suçtur. Bu termik santrallerin kurulması karşılığında yapılan elektrik satım anlaşmalarında yapılan işlemler suçtur arkadaşlar, iç tüketime yönelik elektriklerin çıkarılması, onlarca raporlarda tespitler var.

Kömüre daha fazla devam etmeyeyim, doğal gaz meselesi. Uluslararası doğal gaz anlaşmalarında yapılan suçtur. Hatta sizin ilk iktidara geldiğiniz dönemde kurduğunuz soruşturma komisyonunda sizin eski arkadaşlarınızın dediği gibi "vatana ihanet" niteliği taşıyacak suçlar vardır. Uluslararası doğal gaz anlaşmalarının fiyat maddesinde yapılan değişiklikler, fiyat maddesine sonradan eklenen maddeler, mesela Rusya'yla yapılan değişiklikte, bir yıl için Sayıştay raporuna göre zararımız 526 milyon dolardır. Şimdi petrol fiyatları düştü, durum değişmiş olabilir ama on iki-on üç sene boyunca çok yüksekti petrol fiyatları. Oradaki al ya da öde şartı dolayısıyla yani "take or pay" ya alırsın ya parayı ödersin dolayısıyla yapılan değişiklikler, bu işlemler dolayısıyla yapılan işlemler suçtur. Çünkü, eğer Tuz Gölü'nde depolama tesislerini yapabiliydik, bugün Tuz Gölü'nün altında biz doğal gazı depolayabilmiş olacaktık. Ama, döneminizde atadığınız bürokratların oluşturduğu Tuz Gölü çetesi yüzünden biz bunu yapamadık. Rusya şimdi gırtlığımızı binmiş. O ihale hırsızlıkları yüzünden Tuz Gölü depolama tesislerini yapamadık biz. Kompresör istasyonlarının yapılmasında 2 katı fiyatların nasıl olduğu mahkeme -bu söylediğim hüküm giymiş üstelik- tutanaklarında gösteriliyor. 2 katına, Çankaya'daki ofislerde bunların nasıl pazarlandığı. Hatta, çok üzülerek söylüyorum ama bunu bilelim ki bir daha olmasın diye: Rüşvet olarak, beş yıldızlı otellerde kadın bedeninin ikram edildiği iddianameyi okuduk ve hüküm giydiler. Üstelik mahkeme tuhaf bir karar verdi "Burada nakdî bir şey olmadığı için, bu şekilde otelde üst düzey bürokratlara kadın ikramı rüşvet değildir." gibi tuhaf bir karar da var ortada değerli arkadaşlar.

Boru hatlarının yapılamaması da, boru hatları içindeki rüşvet de o yolsuzluk dosyasının içindedir. Birçok boru hattını BOTAŞ teslim alamıyor. On yıl geçti, kesin kabulü yok. Depolama tesisini yapamıyorsunuz, kompresörde hırsızlık var, boru hatları teslim alamıyor. İl il saysanız dahi, işte bu zaman planladığınız doğal gazı alamıyorsunuz. Planladığınız doğal gazı alamadığınız için de 4-5 milyar dolara varan bir al ya da öde şartına girdik. Bunun karşısında panik olan enerji bürokrasisi ve enerji hükümeti döndüler doğal gazdan elektrik üretmek için, başladılar doğal gazdan elektrik üretmeye. Bu sefer ne oldu? Doğal gazdan üretilen elektriğin fiyatları iyice artmaya başladı. Bu kötü yönetimdir, bunun altında yolsuzluklar vardır değerli arkadaşlar. Üstelik biz al ya da öde de bu baş belasının içine düşmüşken bir de LNG ithal ettirerek, hatta o LNG'yi de arz dengesizliklerinde... Çünkü onu da kendimiz hazırladık, depolama tesislerini yapamadığımız için arz dengesizliklerinde LNG ithal ederek... Onlar da fahiş fiyatlar ödemek yolsuzluktur değerli arkadaşlar.

Doğal gaz dağıtım ihalesinde yani özelleştirme ihalelerinde -LOT- işi başka bir ülkeye gösterir gibi rekabetçi ihale yapmak olmaz. 4-5 tane şirket, onlar da çok meşhur isimlerdir zaten alanlar. Bu kötü yönetimdir değerli arkadaşlar. 2005 yılında mesela, Dünya Bankasından 260 milyon dolar kredi aldık. Taahhüt başladı, faiz, "FEE" dediğimiz şeyleri ödüyoruz biz, bu çete yüzünden, bu doğal gaz çetesi yüzünden bu kredi kullanılamadı. Yıllarca kullanılamadı. Ödediğimiz faizlerin, dosya masraflarının parası Hazinede de BOTAŞ raporlarında da duruyor. Bu yolsuzluktur.

BOTAŞ hatları nasıl TELEKOM'a ücretsiz kullanılabilir? TELEKOM özel bir şirkettir artık; TÜRKSAT'ı ücretsiz kullanıyor, BOTAŞ hatlarını ücretsiz kullanıyor. Sayıştay feryat figan ediyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, toparlayınız.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bunları en azından not alırlar diye söylüyorum Sayın Başkan, baksınlar diye söylüyorum.

Yargının geldiği hâle bakın ki bir bilirkişi raporu çıkıyor ortaya, hep TELEKOM'dan yana. Bu bilirkişinin soruşturulmaması da yolsuzluktur. Bu kamu haklarının araştırılmaması, uluslararası enerji anlaşmalarımızın sürekli Sayın Bakanın eski yönettiği, CEO'su olduğu -ben ortağı da biliyordum, CEO'suymuş sadece- şirketin çıkarlarına göre hazırlanması. Nükleer enerjinin rekabetçi bir yöntemde -"single source" diyorsanız, tek kaynak diyorsanız onun da sistemi bellidir- yapılması gerekirken dünyanın en pahalı, en geri teknolojilerinin alınıp ülkemize getirilmesi doğru değildir. Boru hatlarının ihalesiz biçimde, yine uluslararası anlaşmaların bir parçası olarak, Rusya istemiş gibi gösterilerek sürekli Çalık'a verilmesi talihsizliktir. Çalık şirketine Türkiye Cumhuriyeti'nin en büyük yüksek miktartlı teşvik belgesinin verilmesi ve daha önce hiçbir şekilde teşvik etmediğimiz petrokimya sektöründe mevzuat değiştirilerek bu teşvik belgesinin verilmesi. Aydın Doğan gitmiş, kendisi orada bir tutanak düzenletmiş, "Bizim Çalık'a vereceğiz." demiş. Ben Aydın Doğan'ın da bu işe karışmasını istemiyorum, çünkü elinde medya gücü olan hiç kimsenin bu şekilde enerji, devlet işlerine girmemesi gerekmektedir.

Bunlar, bu ülkeyi batırmaya doğru gidiyor. Çünkü, enerji bizim ekonomimizin altyapısı. Eğer ucuz, kaliteli, sürekli, güvenilir enerji kaynağınız olursa yolunuzu da yaparsınız, medeniyetiniz de gelişir, yatırımlarınız da ucuzlar. Ama sadece 2 tane

kurumla ilgili konuşabildim, 5-6 tane kurum var, EPDK'ya giremedik bile. Böyle giderse hepimizin ülkesi çökecek. Bugün kendinizi çok güçlü görüyor olabilirsiniz. Bakın, bu gidişin sonu bu memleket için felakettir. En azından bu 10 maddeyi, Sayın Bakan diyorsa ki: "Benim gelecekte başım ağrımasın." Bir tane vicdanlı adamı çağırırsın, şu bahsettiğim 10 tane maddeye -Bir benim konuşmalarım var, zaten İnternet'te, Youtube'dan başka konuşma kanalım yok, bunların da çoğunun yazılacağını düşünüyorum- şöyle bir baktırsın, belki haklı gördüğü birkaç şey olabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – O zaman bu memlekete hizmet etmiş olabilir ama ne olursa olsun...

BAŞKAN – Sayın Erdoğan, lütfen toparlayın.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Cumhurbaşkanının damadı, enerjiden çok iyi anlıyor olsa bile arkadaşlar, bu bir "conflict of interest" tir, çıkar çatışması çünkü geçmişte enerji işiyle uğraşmış bir şirketin yöneticiliğini yapmıştır. Partinizde çok nitelikli adamlar olduğunu düşünüyorum. Bunu yapmaya başlarsak bunun sonu nepotizme varabilir. Bakın, bu insanları Batı dünyasına, bizim demokrasi anlayışımızı zedeleyen bir şeydir. Onun için, atamayı yapan birinin kendi damadının atamasını yapmasını doğru görmüyorum. Bu durumun düzeltilmesi gerektiğine inanıyorum. Belki Bakan Bey için de böyle bir ihtiyaç vardır. Çünkü, Türkiye'de enerji işini bilebilecek çok nitelikli milletvekilleri vardır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Erdoğan.

Arkadaşlar, yani her zaman mahkemelerin bağımsızlığı diyoruz ancak Anayasa'nın 138'inci maddesi mahkemelerin bağımsızlığını düzenliyor ve üçüncü fıkrası özellikle yasama organında, yürüyen davalar üzerine fikir beyan edilmesini yasaklıyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – O zamanlarda... Mahkemelerde, daha ucuz...

BAŞKAN – Yani bir yanda...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Paralel...

BAŞKAN – Bir dakika efendim.

Bir yanda yargıyı eleştirirken öbür tarafta da anayasal suç işlemenin de bir manası yok yani.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, ben de onu söylüyorum, diyorum ki: Bakın insanları mahkemelerde, Ergenekon...

BAŞKAN – En azından, bakın, hüküm oluşana kadar herkesin masumiyet karinesini mutlaka göz önünde tutmamız gerekiyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Doğru diyorsunuz...

BAŞKAN – Bize yakıştığı şekliyle bu işi yapmamız lazım.

İkinci şey, tabii ki Sayın Bakan gerekeni söyleyecektir ama ben şunu söyleyeyim: Bu şu anlama mı geliyor? Yani bizlerin de, çocuklarımız, işte bende 2 kız olduğuna göre damat olacak yani damatlarımız, yarın bir gün herhangi bir yerde bir işe girdiklerinde, şu yaptıkları, bu yaptıkları... Yani ne yapacaklar? Evde mi oturacaklar? (Karşılıklı konuşmalar)

MUSA ÇAM (İzmir) – Aynı şey değil.

BAŞKAN – Bunların hepsi aynı şeydir. Bu çok...

MUSA ÇAM (İzmir) – Dünyanın hiçbir ülkesinde böyle bir uygulama yok.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Başbakanlık...

BAŞKAN – Arkadaşlar, tartışma yok, lütfen müsaade edin.

MUSA ÇAM (İzmir) – Krallıklarda olabilir.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Aradan sonra.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar müsaade eder misiniz? (CHP ve AK PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

Bütçeler üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bugünler de geçer, yaşlanınca...

Sayın Kuşoğlu size sonra vereyim bir dakika.

Sayın Usta, siz buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – ...vicdanının delili olur.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Bizim vicdanımız çok rahat, kafanızı yormayın.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tamam bir şey demiyorum ben.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Ya yapmayın.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Vicdanınız rahat olmasa ülke bu hâlde olmaz zaten arkadaşlar.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkürler Sayın Başkan.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Ülke çok iyi hâlde, size rağmen çok iyi hâlde.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ya yapmayın!

BAŞKAN – Arkadaşlar, bakın "Size rağmen." deyip niye Aykut Bey'e sataşıyorsunuz. Yapmayın, kişiselleştirmeyin işi lütfen! Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlarım.

Sayın Başkan, sabahleyin usul tartışması yaparken hayırlı olsun demeyi unuttuk. Hayırlı uğurlu olsun Bakanlığınız, inşallah memleketimize hayırlı hizmetler yaparsınız.

Şimdi, sabahki tartışmaya ben bir miktar tekrar dönmek istiyorum. Çünkü bu, bizim buradaki görüşmelerimizin verimi açısından çok önemli diye düşünüyorum. Yani burada sabah da söylediğim gibi istediğiniz yerden başatabilirsiniz analizinizi ancak bu işin

olmazsa olmaz, bakanlarımızın konuşmalarında bir önceki yıl bütçesini nasıl kullandığı veya en son gerçekleşen veriler ışığında bir analiz yapması, sunum yapması beklenir, bunların içinde olması beklenir. Onun dışındaki şey tabii sizin takdirinizdir.

Geleceğe yönelik olarak da 2023'e, 2053'e, 2071'e, 2171'e, 3071'e, istediğiniz yere gidebilirsiniz ancak biz 2016'yı da istiyoruz çünkü 2016 bütçesini veriyoruz, bu bütçeyle neler yapacaksınız bunu bize söylemeniz beklenir. Bu, işin olmazsa olmazıdır. Bunları maalesef, biz sizin konuşmalarınızda göremedik ama belki daha sonraki yapacağınız değerlendirmelerde buna ilişkin bir şeyler söylersiniz diye bekliyoruz, ümit ediyoruz.

Şimdi, tabii, sizin makroekonomi konusunda iddialarınız olduğunu biliyoruz. O yüzden belki bir miktar makroekonomiyle başlayalım çünkü sunumunuzun başında da genel dünya büyümesi ve Türkiye büyümesi hakkında çok kısa da olsa bir analiziniz var.

Bir defa, küresel kriz sürecinde gelişmekte olan ülkelerin ortalaması... Biz neyle kendimizi mukayese edeceğiz? Emsal ülkelerle. Emsal ülkeler nedir? Gelişmekte olan ülkeler ortalamasıdır. Tek tek bir ülkeyi aldığınızda çok yüksek büyümeler veya çok düşük büyümeler olabilir ancak ortalamasıdır, genelde dünyada yapılan iş de budur. Yani, gelişmekte olan ülkeler kendisini gelişmekte olan ülkelerle, performansını ölçüm açısından onlarla mukayese eder ama kendisine bir hedef koyuyorsa elbette ki en iyi ülkeler hangileriye ona göre kendisine bir hedef koyar, o ayrı bir husus. Ancak, performansı bizim gelişmekte olan ülkelerle ölçmemiz lazım.

Şimdi, küresel kriz sonrası 2008-2014'ü aldığımızda, Türkiye ekonomisi 3,1 büyüyor; gelişmekte olan ülkeler ortalaması ise yüzde 5,4. 2008-2014 dönemini alıyorum, 2015 gerçekleştirmeleri çıkmadığı için bunları henüz bu analize koymuyoruz. Yani, bizim gelişmekte olan ülkelerle büyüme farkımız küresel krizin başlangıç tarihi olan 2008'den itibaren aldığımızda 2,3 puana çıkıyor dolayısıyla kötü bir performans var. Peki, geçmişini nasıldı diye bakarsak: Geçmiş yine sizin Hükûmetiniz dönemi alalım, 2003-2007 döneminde bu fark 0,7'ymiş yani 2003-2007'de gelişmekte olan ülkelere sadece 0,7 puan, ortalama altında büyürken 2008-2014'te yüzde 2,3 büyüyor.

Dolayısıyla, konuşmanızda 2008'den, 2009'dan, 2013'ten, 2014'ten hiç bahsetmeden sadece 2011, 2012 büyümelerini vermeniz çok doğru bir analiz değil, oradaki yüksek rakamlar Türkiye'nin özlediği bir büyüme de değil sonra. Yani o büyümenin, o kontrolsüz büyümenin sıkıntılarını Türkiye ekonomisi bugün de çekiyor esas itibarıyla çünkü işte bir kısım makroihtiyati tedbirler biliyorsunuz o büyümelerden sonra alındı. Çünkü, yapısal olarak meselelerini çözmeden gaza bastığınız zaman ekonomi ciddi sıkıntıya giriyor, kırılganlığı ciddi ölçüde artıyor.

Sizin Hükûmetinizin döneminden önceki yani burada geçmişteki on iki, on üç yılı aldığımızda da yine gelişmekte olan ülkeler ile Türkiye'nin büyüme farkına baktığımızda 1990-2002 döneminde Türkiye ekonomisinin ortalama büyümesi gelişmekte olan ülkelerin sadece 0,4 altındadır. Yani gelişmekte olan ülkeler ortalaması kadar büyüyen bir Türkiye var. Sizin AKP Hükûmetlerini iki döneme ayırmış olursak ilk döneminde 0,4-0,7'ye yükselmekle birlikte, biraz bozulmakla birlikte yine fena değil ama sonrasında yüzde 2,3'e çıkan bir büyüme farkı var. Bunu analiz etmemiz lazım, iyi ortaya koymamız lazım. Dolayısıyla, ben bunu bu aşamada bırakayım, daha sonra sizin bunlara ilişkin bir cevabınız olursa, tartışmayı sürdürmek isterseniz sürdürebiliriz.

2010-2011 döneminde, tabii, Türkiye'nin reform ihtiyacı var. 57'nci Hükûmet döneminde yani 1999-2002 döneminde yapılan reformlarla Türkiye 2003-2007 döneminde güzel bir büyüme yakaladı ama ondan sonra ortaya çıkan reform ihtiyacı karşılanmadığı için Türkiye ciddi şekilde büyüme sıkıntısına girdi ve bugün büyüme tıkanı. Yanlış iktisat politikaları ve reform yapılmaması Türkiye'yi bu noktaya getirdi. Bu nedenle "2010-2011 büyümeleri iftihar edilecek büyümeler değil." derken, işte 2011 yılında cari açığımızın millî gelire oranı yüzde 9,5'e çıkıyor yani dünyada yüzde 9,5 cari açık veren 1-2 tane ülke vardı, onlar da battı zaten. Dolayısıyla, dış ticaret açığının millî gelire oranı yüzde 13,7'ye çıkıyor. Sonradan büyümeyi kısırarak, büyümeden fedakârlık yaparak... Çünkü yapısal olarak sorunu çözmedikçe ancak büyümeyi kısırarak cari açığı düşürme gibi bir politika izlendi, makroihtiyati tedbirlerin alınması yanlış değildi. Ancak, reformla desteklenmediği için, şu anda Türkiye düşük büyümeye hapsolmuş durumda bir düşük büyüme krizindedir Türkiye. Bu yıl büyümenin yüzde 4 civarında bir şey olacağını Hükûmet tahmin ediyor. Bu bizi aldatmasın. Bu düşen petrol fiyatları ve emtia fiyatları kaynaklı bir büyümedir, bir defalık bir etkidir yani bizim bu büyümeyi bu performansla 2016'da bulma imkânımız maalesef olmayacak. Dolayısıyla, Türkiye reform sürecini başlatmalıdır artık. Sözde değil, hakikaten fiilen icraat olarak reform yapılmalıdır.

Şimdi, büyüme ile enerji arasında tabii çok ciddi bir ilişki var yani bizim büyümemizin önündeki temel engellerden bir tanesi cari açık veya dış bağımlılık, bunun da ana unsurlarından bir tanesi enerjidir, enerji ithalatıdır. Maalesef, Türkiye enerji zengini maden açısından, yeraltı kaynakları açısından o ölçüde zengin değildir. Yapısal bir sorundur, bunu kabul etmek lazım. Ancak burada biz -siz nasıl sunumunuzda 2002'den başlayarak on üç-on dört yılı anlatıyorsunuz- on üç-on dört yıllık bir iktidarı konuşuyorsak, bu tür yapısal sorunlara çözüm getirilmiş olması lazımdır. En azından, bir nebze olsun bunların çözülmesi beklenir.

Enerjide dış bağımlılığımız nasıl gelişti diye baktığımızda, benim elimde maalesef, şu an itibarıyla çok geçmiş rakamlar yok ancak plandan buldum. Mesela, 2011 yılında yurt içi ve yurt dışında çıkarılan petrol ve doğal gazı da dâhil ettiğimizde, yerli kaynakların enerji üretimindeki yerlilik payı yüzde 28'miş, 2012'de bu yüzde 27'ye düşüyor, planda da yüzde 35'e çıkarılması hedefleniyor. Yani, tersinden bakacak olursak enerjide 2012 yılı itibarıyla -daha yeni bilgi sizde varsa onu alabiliriz, ben sunumda göremedim, atlamış olabilirim- yüzde 73 dış bağımlılık var birincil enerji üretiminde, bu çok yüksek. Bu geliyor sizin büyümenizi tıkkıyor. Ve burada maalesef, gördüğümüz kadarıyla, iktidarlarınız döneminde çok fazla mesafe katedilemiyor. Tabii, işin doğal gaz boyutu da ayrı bir olay, doğal gaz bunun içerisinde. Doğal gazın elektrik üretimindeki payı 2014 yılında yüzde 48'miş, 2015 yılında, sizin sunumunuzda bunun yüzde 37,9'a düşeceği söyleniliyor. Buna ilişkin de belki, bir miktar nedenlere ilişkin açıklama yapılması faydalı olabilir. Ancak doğal gazın payının çok yüksek olduğunu biliyoruz ve doğal gazda dış bağımlılık oranı yüzde 98. Bu kadar çok dış bağımlı olduğumuz bir ürünün bu kadar çok yaygın olması enerji arz güvenliği açısından ciddi bir sorun. Bu da zaten sizler tarafından da kabul edilen bir husus.

Şimdi, arz güvenliği derken tabii diğer bir husus da enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi gereği. Burada da maalesef, Türkiye çok fazla bir şey yapamadı enerji kaynakları açısından. İthalatın yapıldığı ülkeler açısından da yine bir çeşitlenme ihtiyacı var. Burada da çok fazla mesafe alındığını söylemek imkânı yok. Dolayısıyla, petrol fiyatlarının biraz yüksek olduğu, büyümenin yüksek olduğu yıllarda işte bizim yakıt ithalatımız 2012 yılında 60 milyar dolara kadar çıktı. Şimdi bir miktar geriledi ama petrol fiyatlarının nasıl

gelişeceğine ilişkin yani bundan daha da aşağıya düşmesine ilişkin herhangi bir öngörü yok. Orta Vadeli Program'da da bir miktar tekrar yükselme olacağını görüyoruz. Dolayısıyla, sorun devam ediyor ve bundan sonra sorun çözüm bekliyor.

Şimdi, enerji verimliliği veya enerji yoğunluğu meselesi de önemli bir mesele. Tabii, şimdi burada Öncelikli Dönüşüm Programı'nda enerji yoğunluğunda yüzde 21 azaltma öngörülüyor. Tabii, OECD ortalamasına göre baktığımızda Türkiye'de enerji yoğunluğu yüksek yani birim üretim başına çok fazla enerji kullanıyoruz. Bunun bir kısım nedenleri var veya çözüm olabilecek yanları var. Eylem planında da işte binalara ilişkin yalıtım meselesi söylenmiş, bu önemli fakat tabii bu sorunun çok az bir kısmını çözecektir.

Şimdi, diğer bir önemli husus kayıp kaçak meselesi. Yani, kayıp kaçakla ilgili olarak özellikle bölgesel bazda ciddi sıkıntılar var, bu sıkıntıların giderilmesi gerekiyor. Bazı bölgelerde yüzde 70'e, 80'e varan kayıp kaçak oranı var. Yani, oralarda hiçbir şekilde tahsilat yapılmıyor, kayıp kaçakla işler bir şekilde gidiyor. Bunların üzerine düşülmesi lazım yoksa diğer bölgelere tabii ki bir çapraz sübvansiyon...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Usta, lütfen toparlayın.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Burada bir çapraz sübvansiyon var. Bu da yine bizim üretimimizi, rekabet gücümüzü çok olumsuz etkileyen bir husustur. Kayıp kaçağın yüksek olduğu bölgelerde tedbir almamız gerekir. Ne yapılacağı aslında bellidir ama bu konuda, tedbir alma konusunda Hükûmetin çok gayretli olmadığını görüyoruz. Bu da bizi endişelendiriyor.

Enerji yoğunluğu açısından diğer bir husus, belki de en temel husus, tabii üretimimizin teknoloji seviyesi çok düşük. Teknoloji seviyesi çok düşük olduğu için çok fazla enerji ihtiyacımız oluyor. Bu da bir sıkıntı yani hem enerji üretilmiyor, enerjide dışa bağımlıyız. Üretimimizin teknolojik seviyesini yükseltmemiz lazım, yükseltmiş miyiz? Bunun göstergeleri var biliyorsunuz, OECD sınıflandırmasına göre baktığımızda, 2002 yılında -siz 2002 örneği veriyorsunuz ya- ihracatımız içerisinde yüksek teknolojlü ürünlerin payı yüzde 6,2'ymiş, 2014'e geldiğimizde bu yüzde 3,5'e düşüyor. 2013-2014 ilişkisine baktığımızda yüksek teknolojlü ürünlerin payında bir değişiklik yok yani yüzde 3,5 o kötü seviye, geçmişe göre düşük seviye aynen kalmış ama daha vahim bir şey oluyor, alt taraflarda da ortanın yükseğinden ortanın düşüğüne doğru üretimimizde bir kayma var. Şimdi, bu sorunları çözemediğimiz sürece, Türkiye hiçbir şekilde yüksek gelirli ülkeler hedeflemesini maalesef yapamaz ve hiçbir şekilde gelirimizi artırma imkânımız olmayacaktır. Çok kritik bir meseledir, üretimin teknoloji seviyesini yükseltmemiz lazım; AR-GE harcamalarına daha fazla kaynak ayırmamız lazım; verimli, sonuç alan programlar üretmemiz, programlar başlatmamız lazım. Bu konuda da bugüne kadar çok fazla bir şey yapılamadığını zaten bizim verilerimiz gösteriyor. O yüzden -burada planda da var, bu hep de söylenilen bir şey- bizim de Milliyetçi Hareket Partisi olarak söylediğimiz bir şey...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen toparlarsanız...

ERHAN USTA (Samsun) – Bu makro hedeflerimizi gözetir şekilde kamu maliyesini yeniden bir ele almamız gerekiyor hem harcama tarafında hem gelir tarafında. Yani, bizim makro ekonomik hedeflerimiz her neyse o hedeflere hizmet edecek şekilde vergi yapısını kurmamız lazım, o hedeflere hizmet edecek şekilde harcama yapısını kurmamız gerekiyor. Bunları yapmadığımız sürece bu sıkıntılı süreç devam edecektir. Dolayısıyla, konu enerji konusu, son derece önemli bir konu fakat burada üzülerek ifade etmek gerekir ki geçen on üç yıl içerisinde çok fazla mesafe katedilemedi.

Ben bu düşüncelerle hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum. Bütçenizin de hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, yeni göreviniz hayırlı uğurlu olsun, başarılar diliyorum size. Çok zor bir dönemde çok önemli bir görevi devraldınız. Sıkıntılı bir konjonktür, dünya için de öyle Türkiye için de öyle. Enerji her şey demek değil ama her şeyle bağlantılı, enerji çok şeyi ilgilendiriyor biliyorsunuz. Türkiye'de de bu dönemde büyük sıkıntılar var. Biz enerjiyi çok önemsedik, önemini biliyoruz, bu konuda bazı teşvikler de getirdik, son dönemde önemli yatırımlar da yapıldı. Bildiğim kadarıyla, yılda ortalama 6-7 milyar dolarlık yatırımlar yapıldı son altı yedi yıl içerisinde. Bu yatırımları dağıtım şirketlerinin yaptığı yatırımlarla da birleştirecek bir 50 milyarlık yatırımdan bahsedebiliriz ama bugün bakıyorsunuz, özel sektörün yaptığı bu yatırımlar karşılık bulamıyor çünkü biz planlamayı iyi yapamadık, doğru dürüst planlama yapamadık. Bugün, hem pahalı bir enerji tüketiyoruz, çok önemli bizim için, sanayimiz için, geleceğimiz açısından çok önemli ama öbür taraftan da yine her an sıkıntıya girebiliriz beklentisi içerisindeyiz. Hem pahalı hem de üreten şirketler özellikle elektrikte ürettiklerini satamıyor, sıkıntıya giriyorlar. Böyle bir durum var. Bugün bildiğimiz kadarıyla -detaylı bilgi de alamıyoruz bu konuda ama- bankalar nezdinde, özellikle bazı özel bankalar nezdinde çok fazla özel sektör kuruluşunun iflas noktasında olduğunu biliyoruz. Bu konu belki sizin elinizde, kucağınızda bulduğunuz bir konu ama bununla ilgili olarak da bir şeyler yapmanız gerekiyor, sıkıntılı ortam var. Onun haricinde de vatandaş açısından da çok pahalı, tüketici açısından da, imalatçı sanayici açısından da pahalı bir elektrik var. EPDK'nın verdiği bir karar var, bu 1 kilovat/saat enerji için, elektrik enerjisi için kayıp kaçak bedelleri faturada, tüketiciler açısından bunların çok detaylı olarak görülmesi gerekiyor; hukuka göre, tüketici haklarına göre kim ne ödedi, onun detaylı olarak bilinmesi gerekiyor. Kayıp-kaçak bedelinin, iletim bedelinin, perakende satış hizmet bedelinin, bunların tek tek -daha birçok kalem var- görülmesi gerekiyor. Ama, yeni bir tarife yapıldı, EPDK galiba buna müsaade etti, enerji bedeli ve dağıtım bedeli diye ikiye ayrıldı. Ayrıntılı olarak görülmesi mümkün değil bu şekilde. Tüketicinin hakkı kayboldu, bir sıkıntı yaratıldı.

Sayın Bakanım, sizin sunumuzdan sonra bir tartışma yaşamıştık usulle ilgili olarak. Siz, 2014'le ilgili, Bakanlığınızın yaptığı harcamalarla ilgili bilgi verecek, 2016 bütçesini de yapacağınız politikalara göre, uygulayacağınız politikalara ve belirleyeceğiniz stratejiye göre detaylandıracaktınız, ona göre ne kadar bütçe istediğinizi ortaya koyacaktınız. Genellikle, Türkiye'de bu her sene

üzerinden gidilmiyor, rutin bir hâle geldi. Personel giderleri, yatırımlar şu kadar, çok fazla detaya girilmiyor. Bakanlar bile bu konuda bilgi sahibi olmuyor maalesef, bunu bürokrasi yapıyor. Rutin hâle geldi ama yine de burada bunun detayına girilmesi gerekiyor.

Ben, müsaade ederseniz, şimdi Sayıştayın Enerji Bakanlığıyla ilgili raporuna değinmek istiyorum. Bulgular pek fazla yok, biz Sayıştay raporlarından çok memnun değiliz. Sayıştay denetçilerinin yazdığı güzel raporlar daha sonra Sayıştay Başkanlığınca farklı bir rapora dönüştürülüp bize gönderiliyor ama yine de Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2014 Sayıştay denetim raporunda performansla ilgili dört bulgu var ve güzel bir rapor, değerlendirilmesi gereken bir rapor, bürokratlarınca, "staff" ınca birlikte değerlendirmeniz gereken bir rapor olduğunu düşünüyorum.

EPDK'nın raporu ilginç. Sayın Başkanım, bu raporlar geldiğinde bizim Plan ve Bütçe uzmanları bunları değerlendirmiyorlar mı? Bakın, burada bütçe gelirleri 152 milyon, toplam harcama 252 milyon. EPDK'nın gelir tahmini, bütçe tahmini 152 milyon, gider gerçekleşme de 252 milyon. Nasıl oluyor böyle? Bir yanlışlık söz konusu burada, bir yanlışlık var. Gelir ile gider arasında böyle olmayacak bir tesadüf, rakam benzemesi söz konusu. Bu konuda hem Sayıştayın hem de EPDK'nın bilgi vermesi gerekir.

BAŞKAN – Ben masamdaki özet raporu getirteyim. Ben, müsaade ederseniz kendi raporumuzu getirteyim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Lütfen, hem Sayıştay uzmanlarından bu konuda -denetçilerimiz burada- bilgi alalım.

BAŞKAN – Tabii, onlardan da alalım.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hem de EPDK'dan bu konuda bilgi alalım.

Yine, Atom Enerjisi Kurumunun performans raporu güzel bir rapor, üç bulgu var. Özellikle temel konuların, stratejilerin eksikliğini anlatıyor. Güzel, değerlendirilmesi gereken bir rapor.

MTA'yla ilgili olarak da hem performans raporu var hem de denetim raporu var, birer bulgu ama ele alınması gerekir.

Sayın Bakanım, siz bütçe konuşmanızda 2014'e değinmediniz tabii haklı olarak, size de o bilgiler verilmedi ama 2016 eylem planında enerjiyle ilgili hiçbir şey yok, Bakanlığınıza verilen bir göreve ben rastlamadım, Enerji Bakanlığınıza verilen bir göreve veya Enerji Bakanlığının herhangi bir eylemine. Yani, tasarruflar konusunda en azından olabildi ya da diğer eylem planları ile sizin Bakanlığınızın muhakkak bir bağlantısı vardır. İlgili bakanlık olarak ya da Bakanlığınıza bağlı kuruluşların konuyla ilgilendirilmesi gerekirdi yani bir eylem planı varsa bunun boş olmaması lazım, altının doldurulması lazım. Maalesef, böyle bir eksiklik de tespit etmiş durumdayız.

Sayın Bakanım, ben bu AB ilerleme raporlarını önemserim çünkü her sene gelirler, düzenli güzel bir gözlem yaparlar, denetim yaparlar. Sizin alanınızla ilgili olarak da güzel bir rapor hazırlamışlar. Orada 50'nci sayfada şöyle bir ifade var, ben onu sormak istiyorum: "Arz güvenliği konusunda" dedikten sonra "bold" yazıyla, ikinci paragrafın sonunda "Elektrik Piyasası Kanunu'nda öngörülen maliyet esaslı tarifeler henüz gerektiği şekilde uygulanmamaktadır. Mevcut çapraz sübvansiyonlar 2016'ya kadar uygulamaya devam edecektir." diyor. Bunlarla ilgili bir açıklama yaparsanız memnun olurum. Enerji verimliliği konusunda pek ilerleme kaydedilmediğini belirtiyor ve eleştiriyor. "Nükleer enerji, nükleer güvenlik ve radyasyondan korunmayla ilgili olarak AB müktesebatına uyum bakımından ilerleme kaydedilmemiştir." diyor, bu önemli. "Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşme'ye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı da henüz kabul edilmemiştir." diyor. Böyle bir hazırlığınız var mı? Bilmiyorum, buraya gelmesi gerekiyor, Medise. Nükleer enerji ve radyasyon alanında, bu alanda bağımsız düzenleyici bir kurumun da kurulması gerektiğinden bahsediyor. Yani, madem nükleer enerjiyle ilgili 2 tane çok önemli projemiz var, bu konuyla ilgili olarak da EPDK gibi bir bağımsız kurumun oluşturulması gerektiğinden bahsediyor. Bilmiyorum, bunun hazırlıkları var mı?

Sayın Bakanım, yine, görev alanlarınızdan bir tanesi de madencilik. Madencilik, maalesef sorunların çok olduğu, sıkıntıların olduğu, yine tespitlerimize göre maalesef bazı yolsuzlukların da olduğu bir sektör, çok sıkıntı var. Bu Soma faciasından sonra, burada, Medis olarak bazı tedbirler almaya çalıştık, özellikle işçilik ücretlerini yer altında çalışanlar için artırdık, 2 misli asgari ücret tespit ettik, başka destekler sağlamaya çalıştık. Bunlar, tabii -yer altında çalışanların maliyetinin artması- bu alanda çalışan firmaları da sıkıntıya soktu ama öncelikle bu konuyla ilgili olarak bazı firmalar nezdinde düzenleme yapıldı, daha sonra bunun eksik olduğu, aşağı yukarı bir yıl sonra bunun eksik olduğu fark edildi ve geçenlerde bir torba kanunla yeni bir düzenleme daha yapıldı. Sayın Alaboyun da burada, Sayın Müsteşar da buradaydı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, maliyetler asgari ücretteki artıştan dolayı, ağırlıklı olarak asgari ücret artışından dolayı geldi yani işçilik ücretleri arttığı için, işçilikten dolayı bir maliyet artışı söz konusu iken, biz tuttuk, düzenlemeyi yani daha önce yapılan düzenlemeyi üretime yönelik yaptık, üretim ne kadar çoksa o kadar teşvik veriyoruz. Hâlbuki, maliyetlere göre, işçiliğe göre bu düzenlemeyi yapmamız lazım. Sayın Müsteşar da, Sayın Alaboyun da bunu kabul etmişlerdi ama eskiye göre bir düzenleme yapıldı, orada ısrarcı olundu. Üretim aşırı yapılıyor hâlbuki bu alanda, özellikle TKİ'nin redevans ve hizmet alım sözleşmesi olan şirketlerle yaptığı işlerde çok aşırı üretim yapılıyor, kimsenin güvenliği, işçinin güvenliği dikkate alınmıyor. Şimdi, biz tuttuk, ilave olarak üretim ne kadar artarsa o kadar destekledik. Üretim artacak, her an için daha fazla işçi ölebilecek, daha fazla sıkıntı gelebilecek; bu yanlış bir uygulama oldu, onun muhakkak düzeltilmesi gerekiyor, teşvikin verilmesi gerekiyor TTK'yla sözleşmesi olan firmalar için de, TKİ'yle olanlar için de ama üretime bağlı bir düzenleme yanlıştır. Bu kadar insafsız bir üretim hırsı varken -Sayın Çalışma Bakanlığı tarafından da belirtilmiştir geçen dönem- bunun olması, teşvikin üretime dayalı olarak getirilmesi çok büyük bir yanlışlıktır, onun düzeltilmesi ve çalıştırılan işçiye göre düzenleme yapılması lazım, nasıl en son asgari ücretle ilgili olarak devlet desteği çalıştırılan işçi başı için getirilmiştir, asgari ücretli çalışan için getirilmişse, yine aynı şekilde işçi için getirilmesi lazımdır. Madem işçilikten dolayı artış var, işçi için getireceğiz. Neden üretimi esas alıyoruz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen toparlayalım, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yani, o kurum üretim yapmıyorsa, üretimde eksik kalıyorsa, üretim fazla yapamıyorsa, ağırlıklı olarak işçi çalıştırıyorsa onu teşvik etmeyecek miyiz? Böyle bir yanlışlığı da söz konusu, bunun düzeltilmesi gerektiği kanısındayım.

Bir de yakın zamanda gazetelere yansıdı, basına yansıdı enerji arz güvenliği için acil eylem ekibinin oluşturulması. Bu konuda BOTAŞ'la galiba bir çalışma yapılması söz konusu; sunumunuzda rastlamadım. Bu konuyla ilgili olarak da bilgi verebilirseniz memnun olacağız.

Bir de EPDK'yla ilgili bir sorum olacak. Bu son TÜİK'e bildirilen rakam, enerjide son bir yıl içerisindeki artış yüzde 19, yüzde 20'ye yakın olduğu hâlde, EPDK'nın "6,48'lik bir artış var." demesi, TÜİK'in de onu 5,4 olarak hesaplaması ve enflasyon hesabını ona göre yapması, tabii, konuyla ilgili birçok kişiyi, vatandaşı, memuru, işçiyi, işvereni, herkesi mağdur etmiş vaziyette. Onunla ilgili de açıklama yapabilirseniz memnun olacağım.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

Sayın Tamaylıgil, buyurun lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; öncelikle, 2016 bütçesi için, umarım, Türkiye açısından -Enerji Bakanlığı dediğimizde çok hassas ve çok önemli bir başlığı teşkil ettiği için- doğru, hedeflere uygun ve geçmişten var olan birçok başlıktaki sorunları açıklayabilmiş, gerektiğinde de tespitlerle ilgili çözümleri yaratabilmiş bir dönemi yaşarız.

Şimdi, Enerji Bakanlığı dediğimizde, dünyada ve Orta Doğu'da yaşanan bu -aslında bakarsanız- kanlı ve savaş dolu coğrafyanın hazırlayıcısı enerji diye düşündüğümüzde, gerçekten hem ülke hem de dünya hem ekonomik hem sosyal hem toplumsal hem siyasi açıdan ne derece etkin, hassas ve önemli bir konunun üzerinde değerlendirmeler yaptığımız veya yapıyor olduğumuz çok açıktır. Bugün baktığınızda, on binlerce kilometre uzaktan gelerek bölgesel hâkimiyet ve siyasi yapılanım sağlamayı hayal edenler, temelde enerji ve ona bağlı türevlerin ortaya koyduğu güç dengeleri ve güç savaşlarının kendi açısından "Nasıl değerlendiririm?" sorgulamasıyla bir siyasi süreç işletiyorlar. Böyle olduğu zaman da böyle hassas bir konu üzerinde, sanıyorum ki bu ülkenin Parlamentosu ve özellikle bu konuyla ilgili düzenleyici, denetleyici ve uygulama noktasında da doğru stratejilerin belirleneceği bir Bakanlık üzerinde görüş alışverişinde ve bütçe değerlendirmesi içerisinde oluyorum.

Şimdi, bir ülkeye baktığımızda ve bir ülkenin enerji ithalatındaki aşırı bağımlılığını değerlendirdiğimizde, enerji güvenliği için olduğu kadar o ülkenin ekonomik güvenliği ve dış politika açısından da büyük bir risk oluşturduğu, bu dış bağımlılığın oluşturduğu riski çok iyi görmemiz gerekiyor. Buna şimdi baktığımızda, bizim ağırlıklı olarak bugün ilişkilerimizde soğuk ötesi bir rüzgârın estiği Rusya'yla ilgili değerlendirme yaptığımızda, bugün Avrupa Birliğinde bile doğal gazda Rusya'yla ilgili bağımlılığı kabul edilebilir seviyelere düşürmek üzere çeşitli çalışmaların yapılmaya başlandığını görüyoruz. Diğer taraftan baktığımızda, kaynak çeşitlendirme açısından birçok ülke bu yönde çalışmalarını kurgularken, bizim kaynak çeşitlendirme açısından yeterli derecede bir çalışma ve verimliliği artıracak yönde kararlı uygulamalar yerine, kolaycılığa kaçan, hatta hatta doğal gazı öyle sınırsız bir kaynak gibi görüp "Bütün enerji üretimimizde de bunu kullanalım, bunu kullanıp üretim yapanları destekleyelim ve oradan çıkacak olan enerjiyi de kullanalım." noktasında ve hızla artan yani yeri geldiğinde arzın talebin çok üstüne çıktığı birtakım yatırımların da kendini gösterdiği bir dönemden geçtiğimiz çok net olarak kendini gösteriyor.

Şimdi, Türkiye'nin enerjideki durumuna kısaca bir baktığımız zaman, birincil enerji tüketiminde ithalata bağımlılığımız yüzde 75 civarında, 73-75 arasında ve Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidara geldiği yıllara döndüğümüz zaman bu rakam yüzde 67'ler seviyesinde. Yine, 2002 yılında enerji ithalat faturamız aşağı yukarı 10 milyar dolar seviyesinde, 9,5-10 milyar dolar seviyesinde, bu rakam 2015'e geldiğimiz zaman aşağı yukarı 37,8 milyar dolar ki bu rakamın geçtiğimiz yıllarda, 2012'de 60 milyara, 2013'te de 55 milyar dolara kadar çıktığını biz gördük ve tespit ettik. Düşen enerji talebi ve azalan petrol fiyatlarına rağmen de bu rakamın hâlâ yüksek seviyede olduğunu hep beraber görüyoruz. Özellikle yüksek bağımlılığımız olan doğal gazımızın yüzde 98'ini ithal ediyoruz ve bu ithalatımızın yüzde 55'i de Rusya Federasyonu'ndan gerçekleşiyor yani biz yüzde 98 doğal gazımızı ithal eden bir ülkeyiz. Petrolde, eğer petrol ürünlerinin hepsini dâhil edersek, Rusya'ya bağımlılığımız neredeyse bütün petrol ürünlerinde yüzde 20'lere geliyor. Kömür ithalatına bakıyorsanız, kömür ithalatını da yine bu ülkeden gerçekleştirdiğimiz çok açık tabloda ve bunlar yetmiyormuş gibi bir de tabii, nükleer santral sürecimiz yaşandı, onunla ilgili de zaten biraz sonra farklı birkaç tespiti de paylaşacağım. Akkuyu'yla ilgili de yine belli bir yüzde 100 iş noktasında anlaşılmış. Bu kadar yoğun bir derecede bağımlılığın bu son on iki on üç yılda kendini gösterdiği bir süreci hep beraber yaşamış olduk. Peki, bunun, tabii, yaşanan siyasi, toplumsal ve ekonomik sonuçlarıyla beraber baktığınızda, nerede, hangi noktaya nasıl geldiğimizi de sorgulama açısından gerçekten, çok önemli olduğunu görmek çok açık.

Şimdi, bizim tükettiğimiz veya ithal ettiğimiz gazın yüzde 55'i Rusya'dan geldiği gibi, baktığınızda, biz, acaba bu doğal gaz günlük ihtiyacımızı karşılayacak çeşitlendirmeleri yapacak noktada mıyız? Veya "Ne kadar kullanıyoruz, kimlerden kullanıyoruz?" dediğimizde, ağırlıklı Rusya'dan aldığımız gibi, Mavi Akım'dan, İran'dan ve bunun yanında Azerbaycan'dan, Nijerya, Cezayir'den LNG kullanımının yanında, bir de özel şirket olan Egegazdan kullanımımızla beraber aşağı yukarı 200 milyon metreküpe yaklaşan bir günlük tüketim noktasındayız. Bu günlük tüketimle ilgili, Sayın Bakanım, siz hesapladığınızda, özellikle soğuk kış günleri açısından baktığınızda, Türkiye'nin mevcuttaki günlük maksimum gelebileceği tüketim miktarı ve bunun karşılanacağı alternatif kaynaklar ve bunların dağılımına herhangi bir şekilde olumsuzlukta nasıl müdahale edeceğimiz noktasında bir stratejiniz, bir düzenlemeniz ve buna bağlı olarak ortaya koyduğunuz bir tercihler silsilesi bulunmakta mıdır? Bunu özellikle merak ediyorum.

Diğer taraftan baktığınızda, tabii, enerjide biz neden enerji çeşitliliğini artıramadık, neden yenilenebilir enerji noktasında baktığımızda... Dünyada birçok ülkede, birçok büyük, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından baktığımızda, uygulanan bir çeşitliliği artırma yönündeki politikalara rağmen bizim neden rüzgârdan, neden güneşten, neden su kaynağından yeterli faydalanamayacak bir noktada olduğumuzu sorgulamamızda da fayda olduğunu düşünüyorum. Ama, su kaynağı dediğimizde de hidroelektriği can suyunu bile ortadan kaldıracak tercihlerle değil, yüksek debili ve yüksek oranda rantabl üretim yapacak olan bir hidroelektrik santral yapısıyla değerlendirmeyi neden tercih etmedik diye sorgulamak gerekiyor. Tabii, çok acıdır ki 1990'lı yıllarda

yüzde 50'lerde olan Türkiye'deki enerji mülkiyeti, şu anda -yüzde 75 itibarıyla baktığınızda- yüzde 50 değil, bu yüzde 100'lere doğru gidecek olan bir oranla da kendisini gösteriyor.

Bazen sorgulanabilir: "Ya, neden herkes bu Orta Doğu'da yani Amerika niye Orta Doğu'da, Orta Doğu'ya niye bu kadar yakın?" dediğinizde, baktığınızda petrolde hâlâ bir dışa bağımlılığı ve ona bağlı olarak da ortaya koyduğu bir tercih var. Diğer taraftan, "Rusya niye Orta Doğu'da?" dediğinizde, onun da amacı petrolü ve onun getirdiği gücü kullanarak denizlere açılmak ve oradan Akdeniz üzerinde farklı bir piyasayı ve ona bağlı olarak kendi ekonomik gücünü artırmak. Katar bile Orta Doğu'da, baktığınız zaman onların da Suudi Arabistan'dan sonra kendi LNG'lerini pazarlama ihtiyacından kaynaklanan böyle bir dönemsel Orta Doğu'da varoluşları da var. Yani, baktığınız zaman "Orta Doğu'da kim ne için var ve bu karmaşa niye çıkıyor?" dediğinizde, ya birileri bir ihtiyacını karşılamak ya da birileri bir şeyleri orada etkin olarak var olan gücüyle kullanıp bölgesel siyasi güç yaratmak için değerlendiriyor. Biz de Türkiye olarak, var olan bu enerjiyle ilgili tablo içerisinde kendi güvenliğimiz, kendi başarımız ve bize oluşabilecek tehditlere karşı ne kadar hazırlıklı olabildiğimizin de sorgulamasını yapmamız gerektiği düşüncesindeyim.

Diğer taraftan, tabii, ilgili kurumlarla ilgili çok farklı farklı değerlendirmeler var ama ben Sayın Kuşoğlu'nun dediği gibi, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun gerçekten basınla paylaştığı Ocak 2016 değerlendirmesi ve fiyat artışıyla ilgili, o oranla ilgili değerlendirmesini gerçekten çok enteresan buldum. "Dağıtım ve iletim bedellerini ayrı ayrı uygularken ortaya çıkan sonuçtan dolayı şimdi böyle bir rakam hesabı yapıldı." dendiğinde, gerçekten vatandaş faturaya baktığında, bir de biz sizi dinlediğimizde zam yerine makul artışın sorgulamasını kendi söyleminde de ortaya koyuyor, bu da çok net ve çok açık.

Diğer taraftan, Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun 2014 Sayıştay Raporu'yla ortaya konmuş, aslına baktığınızda hizmet alım ihaleleriyle ilgili belirlenmiş bir başlık var. Bu da Sayıştayın yine tespit ettiği ve Akkuyu Nükleer Santral sürecinde teknik hizmet danışmanlığı almak için Kamu İhale Kurumunun yönetmelikle kapsam dışında bırakıldığını tespit eden bir rapor ve bu araştırma...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) - ...geliştirme projeleriyle ilgili giderlerin...

BAŞKAN – Sayın Tamaylıgil, lütfen tamamlayın.

Buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) - ...tamamına yakınında temel ilkelere aykırı ve ihale usulleri arasında olmayan doğrudan temin yöntemiyle karşılanmasının yanlışlığını belirlemiş ve danışmanlık hizmetiyle ilgili ortaya konan bu tespitin değerlendirmesinde de gerekli bilginin verilmediği noktasında da bir tespit söz konusu.

Diğer bir taraftan, tabii, Akkuyu'yla ilgili çok farklı farklı iddialar dönem dönem... Hatta bunun tarihsel, kronolojik bir raporu bile var ve o raporun içine baktığınızda bizim bölge milletvekili arkadaşımız Sayın Atıcı'nın da gündeme taşıdığı ÇED raporuyla ilgili bir iddia var. Onun da cevaplanması noktasında herhâlde bu hassasiyeti gösterebiliriz. Yani, görevden ayrılmış mühendisler tarafından imzalanmış olduğuna dair bir iddia var. Bu konuda bir değerlendirme yapılırsa çok sevinirim.

Ayrıca, sizin tarafınızdan yani Hükümet tarafından Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının Hükûmete teslim ettiği bir rapor var. Bu rapor, Entegre Nükleer Altyapı Gözden Geçirme Raporu. Bu raporla ilgili olarak... Nedense bu rapor kimsenin eline geçmesin, kimse değerlendirmesin gibi saklanarak kamuoyuyla paylaşılmayan bir rapor. O raporda ne deniyor Sayın Bakanım? Çünkü baktığınızda yine ÇED raporuyla ilgili olarak mahkemede devam eden bir dava içerisinde bu rapor isteniyor ama yine sizin bürokrasiden değerli bir daire başkan vekilinizin imzasıyla bu raporun paylaşılmayacağı ve çeşitli dayanaklarla bu raporun verilmeyeceğine dair bir yazı var. Böyle olduğu zaman neden bir paylaşımda... O paylaşımın içeriğinde şeffaflaşmanın ve ortaya konulacak olan bu değerlendirme imkânının neden oluşmadığı, oluşturulmasına izin verilmediğini de sorgulamak isterim.

Diğer taraftan, bakıyoruz, enerji çok önemli ama Türkiye'de vazgeçilmeyecek çevre de önemli. Ne enerji adına çevreyi perişan etmek ki bunun için de baktığınız en büyük... Dün zeytini konuşuyorduk, zeytinle ilgili, enerji uğruna yaşanan gelişmeler veya işte "derelerin kardeşliği" dendi. Enerji için bir şeyleri yapmak tamam, doğru ama yerinde hiçbir dengeyi bozmadan, o dengenin içinde hareket ederek Türkiye'nin şu enerji tablosunu olumluya çevirecek çalışmaların yapılması çok doğal olarak değerlendirilmeli. Maden de öyle. Madenleriyle zengin bir ülkeyiz ama madenimizin katma değerini bile kendimize ayıramayacak yönde bir tercihimiz var. Altın çıkarırız; altının değerlendirilmesini, altının katma değerini başka ülkelere bırakırız ve altının çıkarılması sürecinde yaşanan tüm olumsuz şartları yine bizim ülkemize bırakırız.

Bakın, şimdi, karbon monoksitle ilgili, karbonla ilgili ve ona bağlı bir akıllı vergilendirme sistemini IMF bile getiriyor. Bu özellikle bir yeni emperyal yapının kendini gösterdiği bir... Bununla ilgili herhangi bir araştırmanız, düzenlemeniz veya bunu araştıran bir biriminiz var mı, onu da sormak isterim.

Son olarak, hem doğal gaz açısından hem enerji açısından hem de baktığınızda madencilik açısından çalışan sivil toplum kuruluşları var. Bunların dile getirdiği ve hâlihazırda çözüm beklediği çok önemli başlıklar da var. Tabii doğal gazdaki rekabetin, BOTAŞ'ın o piyasa üzerinde oluşacak rekabeti yeterince ortaya koymayan yapısının, yine, büyük sermaye yatırımlarının Türkiye'ye gelememesinin başlıklarının, yenilenebilir enerji noktasında biraz önce dile getirdiğim iyileştirici, ön açacak ve daha da artıracak... Yani, düşünün bir kaya gazı olayının dünyada petrol fiyatlarıyla ilgili hangi noktalara geldiğini....

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen toparlar mısınız Sayın Tamaylıgil.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – O yüzden, bir, bölgesel konumumuzu bilelim. Önemimizi bilmemiz gerektiğini düşünüyorum. Biraz önce diğer ülkeler açısından bu ortaya çıkmıştı. Yani, Putin, zamanında Nabucco iptal edilince "Noel hediyesi verdiler bana." demişti. Biz hediyeler vermek yerine kendi gücümüzle bölgesel hâkimiyetimizi kuralım ve buna göre değerlendirmelerimizi iyi yapalım diyorum.

Anlayışınız için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tamaylıgil.

Değerli arkadaşlar, konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi on beş dakika süreyle soru işlemi yapacağız.

ERHAN USTA (Samsun) – Baki Şimşek'in söz talebi vardı.

BAŞKAN – Efendim?

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Şimşek'in söz talebi vardı.

BAŞKAN – Peki.

Buyurunuz.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve Sayın Bakanım; öncelikle bu dönemin bütçesinin Bakanlığımıza hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, sizlere de başarılar diliyorum yeni görevinizle ilgili.

Tabii, enerjiyle ilgili yatırım yapan insanlardan duyduğumuz en büyük şikâyet bürokrasinin çok fazla olması. Bir GES yapılacak, insanlar aylarca bürokrasiyle uğraşıyorlar; daha sonra imar planı yapılacak, belediyelerle uğraşıyorlar. Bir GES yapılabilmesi için 1 megavata kadar lisanssız, görüş olmadan izin veriyoruz deniyor; yalnız aynı şahıs 50 tane şirket kuruyor, her bir şirket adına 1 megavatlık izin alabiliyor ama toplu olarak müracaat ettiği zaman buna olumsuz görüş veriliyor. Yani, biz kendi işimizi kendimiz zorlaştırıyoruz, bürokrasiyi artırıyoruz kendi kendimize.

Ayrıca, bunlarla ilgili kredi faizlerinin çok yüksek olduğundan yine yatırımcılar şikâyetçiler. Kredi faizlerinin düşürülmesini, teşviklerin artırılmasını istiyorlar. Bu yılki enerjiyle ilgili yapılacak olan teşvikler çok komik rakamlar. Bunun 45 ile dağıtıldığını da düşünecek olursak yapılan yatırımlar çok ciddi yatırımlar olmayacak, 2016'yla ilgili öngörülen rakamlar çok komik rakamlar. Öncelikle bunların artırılmasını istiyoruz.

Bir de özellikle güneş enerjisinde böyle 1'er megavatlık dağınık tesislerin yapılması hem çevreye zarar... Bunların hepsiyle ilgili hat çekiliyor, bir sürü arazi kamulaştırması yapılması gerekiyor. Bunların daha derli toplu yapılması, buradaki mevzuatın mutlaka değiştirilip daha yüksek enerji üretilebilecek sınırlara çıkarılmasını talep ediyoruz. Çevrenin mutlaka korunmasını, sadece GES'le ilgili değil, HES'le ilgili de bu yüksek gerilim hatları... Herkes bir yerden hat çekiyor ve ortada bir kablo kirliliği yaşanıyor gittiğimiz her yerde, bütün şehirlerde. Bununla ilgili de mevzuatta mutlaka bir düzenleme yapılması ve bunların aynı güzergâhlardan faydalanarak bir araya toparlanmasını istiyoruz.

Akkuyu'yla ilgili... Tabii, Akkuyu'nun olduğu bölge bir tarım bölgesi. Rusya'yla yaşanan sıkıntılardan dolayı değişik dedikodular dolaşıyor. Geçtiğimiz yaz orada ciddi bir de orman yangını oldu. Öncelikle oradaki ormanların Akkuyu'ya peşkeş çekilmemesini ve yeniden o bölgenin acilen ağaçlandırılmasını talep ediyoruz.

HES'lerle ilgili... HES'lerin inşaatı bitiyor, imar planları yapılmamış. İnşaatı biten bir HES'in imar planı yapılmamış arkadaşlar. Ben buna kendi bölgemden de örnek verebilirim, Pamukluk Barajı'nın henüz imar planı yok. Yani, devlet çok ciddi bir yatırım yapıyor ama böyle bir yatırım imar planı bile olmadan başlıyor ve bu yatırımların birçoğunda da çok büyük zaman kayıpları yaşıyoruz. Pamukluk Barajı'nın temel atma töreni sırasında Sayın Bakan "13 Ekim 2013 saat 13.13'te açacağız." dedi. Bizim bölgemizdeki hem sulamayla ilgili hem enerjiyle ilgili Türkiye'nin en yüksek gövdeli 3'üncü barajının inşaatı devam ediyor ama biz Sayın Bakana sorduğumuz zaman, işte "Müteahhitten sorun çıkıyor, iş yapan firmadan sorun çıkıyor." Ve 2013'te açılışı yapılacak olan tesisin hangi tarihte bitirilebileceği henüz belli değil.

Mutlaka Mersin'de, özellikle seçim bölgem olan Mersin'de yapılan yatırımların ödeneklerinin artırılarak bir an önce bitirilmesini talep ediyorum.

Görevinizde tekrar başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şimşek.

Değerli arkadaşlar, konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi on beş dakika süreyle soru işlemini başlatıyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurunuz lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan, konuşmamda belirttim; enerji zor bir konu, Türkiye için daha da zor. Tabii dış politikayla da bağlantılı. Maalesef, dış politikamızın da dip yaptığı bir dönemde siz bu konuyla ilgilisiniz. Dış politikayla bu kadar bağlantılı ve dışarıya da bu kadar enerji konusunda bağılysak büyük sıkıntılar var demektir.

Ben özellikle Kıbrıs'taki bu doğal gaz meselesini sormak istiyorum. Biz onu ihmal ettik senelerden beri. Halbuki Türkmenistan'dan sonra galiba en büyük doğal gaz kaynakları o civarda var. Onları İsrail, Güney Kıbrıs, Yunanlılar ve Mısır birlikte işletmeye çalışıyorlar, biz devre dışı kaldık uzun zamandan beri. Önemlidir, orada bir pay sahipliğimizin olması lazım. Orada nasıl bir stratejiniz var? Ben şimdiye kadar sizden önceki Sayın Bakana hep sorardım bunu, hiç cevap alamadım; bu konuda bir stratejimiz, bir politikamız sanki hiç yokmuş gibi davrandı. Hiçbir bilgi de alamadık. Sizin bu konuyla ilgili görüşünüz ne olacak? Nasıl bir politikamız olacak bu konuyla ilgili çünkü dış politikayı da ilgilendiren çok önemli bir konu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdinç...

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Teşekkürler Başkanım.

Sayın Bakanım, sizin de bildiğiniz gibi, Bakanlar Kurulu kararıyla 2007 yılında Ceyhan ilçemizde Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi kurulmuştur. Sunumunuzda da dile getirdiğiniz özellikle Azerbaycan ve Irak petrollerinin yaklaşık 120 milyon ton kapasiteli taşıma sistemiyle bu petroler Ceyhan ilçemize getirilmekte ve buradan da dünya pazarlarına dağıtılmaktadır.

Ben bu çerçevede, Ceyhan Enerji İhtisas Bölgesinin istenen seviyeye ulaşip ulaşmadığını, yine Ceyhan Enerji İhtisas Bölgesi için Enerji Bakanlığımızın hedeflerinin ve planlamasının neler olduğunu öğrenmek istiyorum.

Yine, bölgemizle ilgili olduğu için -Adana ve Mersin birbirine yakın iller- Mersin'de bulunan Akkuyu Nükleer Santrali... Burada nükleer santralle ilgili çok konu gündeme geldi. Özellikle Türkiye'deki nükleer santral çalışmalarının "çevreci ülkeler" diye bildiğimiz "gelişmiş ülkeler" diye bildiğimiz ülkelerle bir kıyaslanmasını talep ediyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

5 tane sorum olacak benim Sayın Bakan.

Şimdi, biliyorsunuz, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kanunu'yla sistemimize iç denetim getirildi. Enerji Bakanlığının 15 tane iç denetim kadrosu var, bunun 10 tanesine atama yapılmış, 5 tanesine atama yapılmamış. Atom Enerjisi Kurumuna 3 tane kadro verilmiş, bunların hiçbirine atama yapılmamış. MTA'ya da 6 kadro verilmiş, 5'ine yapılmış, 1'ine yapılmamış. Atamaları ne zaman yapacaksınız?

Diğer sorum: Az önce de ifade edildi, biliyorsunuz, bu Soma olayından sonra bir kısım işveren yükümlülükleri artırılmıştı. Bunların desteklenmesi amacıyla önce kamuya sonradan da son günlerde çıkan yasayla özel sektöre bir destek verildi. Burada yaptığımız hesaplarda kamuya verilen desteğin ton başına 17,3 lira olduğunu öğrendik, hesap ettik. Özel sektöre şu anda destek miktarı belli değil, o Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilecek. Ancak Sayın Müsteşarın verdiği bilgiler çerçevesinde, ton başına özel sektöre verilecek desteğin de 95,5 lira olduğunu hesap etmiştik burada. O konu da aydınlığa kavuşmamıştı. Şimdi size sorum, bu destek miktarını özel sektör için ne kadar tespit edeceksiniz? Yani, böyle çarpık bir durum olacak mı olmayacak mı?

Üçüncü sorum: Az önce birincil enerji üretiminde yerli kaynak payının 2011-2012 yıllarını verdim. Bunun geriye doğru bir on yılını bize verebilir misiniz? Yani dışa bağımlılığımız veya yerli kaynak payı nedir birincil enerji üretiminde?

Diğer bir sorum: Burada kamu dengeleri yapıldığında, Maliye Bakanlığıyla ve Sayın Mehmet Şimşek'le görüştüğümüzde KİT dengesinin millî gelire oranla 0,4 puan düzeldiğini, yaklaşık rakam olarak söylersek 9 milyar lira civarında KİT dengesinde önceki yıla göre bir düzelmeye var. Bunun kaynağının da enerji KİT'leri olduğu söylendi ve orada enerjide herhangi bir fiyat indirimi öngörülüyor. Fakat, yanlış hatırlamıyorsam sizin bir beyanatınız olmuştu “Elektrik fiyatlarında bir düşürme olabilir.” şeklinde. Elektrik fiyatlarında veya doğal gaz fiyatlarında herhangi bir indirim yapacak mısınız?

Son sorum: Biliyorsunuz, Rusya'yla bir uçak düşürme krizi yaşadık. Bu krizden sonra Türkiye -bana göre tabii- Suriye politikasında yok artık. Rusya'ya enerjide dışa bağımlı olduğumuzu biliyoruz, konuşuyoruz zaten. Bu olayın, uçak düşürme krizinin ve uçak düşürme krizi sonrasında Rusya'ya enerjide ithalat bağımlılığımızın Rusya'yla olan siyasi ilişkilerimizi etkilediğini düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, İŞİD petrolüyle ilgili çok ciddi spekülasyonlar var ülkemizde. İŞİD petrolünü alan, satan, Türkiye'deki, ülkemizdeki firmalarla ilgili herhangi bir belge, bilgi var mıdır? Hangi şirketler bu işi, ticareti yapmaktadırlar? Birinci sorum.

İkinci sorum: Karaburun ve Çeşme Yarımadası'nda –konuşmamda da söyledim- Urla-Seferihisar-Çeşme-Karaburun bölgesinde çok miktarda rüzgâr enerjisine ruhsat ve lisans verilmektedir. Bu da o bölgede büyük bir doğa katliamına ve tarım ve orman arazilerinin yok edilmesine neden olmaktadır. Şu anda bu yarımada'daki rüzgâr güllerinin, rüzgâr enerjisinin toplam sayısı kaçtır? Hâlihazırda bununla ilgili başvuru lisansı var mıdır, sayılarını öğrenmek isterim.

Üçüncü sorum da, Bakanlığınız ve Bakanlığınıza bağlı bütün birimlerde kamu çalışanlarına özellikle bir sendikaya kaydolunmasıyla ilgili ciddi bir baskının olduğunu, kamu çalışanları taraflarımıza iletmektedirler. Sadece MEMUR-SEN'e kayıt yapıp KAMU-SEN ve KESK'e bağlı sendikaların, ENERJİ YAPI-YOL SEN'in burada tasfiye edildiğiyle ilgili bilgiler var. Bu konuyla ilgili sorularımıza cevap isterim.

Bir de, Kadim Bey'in -misafirleri vardı, ayrıldı- Tokat'la ilgili... İşten çıkarmalar ve dört aydır da okunmayan sayaçlar ve zamlı faturalar var. Bununla ilgili bilgileri almak isteriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Haberal...

ERKAN HABERAL (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, dünyada nükleer enerji teknolojisini üreten ülkeler, gelişmiş ülkeler -Almanya gibi, İtalya gibi- nükleer enerjiden vazgeçmeyi düşündükleri hâlde Türkiye'nin, teknolojisi eski Rusya'yla anlaşma yapmasının -ki Rusya'nın bu konudaki sabıkası da bilinmekte- sebebi nedir? Neden Rus teknolojisi tercih edilmiştir Türkiye'de?

İkinci sorum: Dünyada hangi ülkede Zonguldak kadar, Zonguldak'ın Çatalağzı bölgesindeki kadar yoğunlukta termik santral vardır? Dünyada herhâlde en fazla termik santral bölgesi ve termik santral ruhsatı verilen yer, ÇED raporu verilen yer Çatalağzı bölgesidir, Zonguldak'tır. Neden özellikle bu bölgede bu kadar yoğunluk vardır?

Üçüncü sorum: 7 Haziran seçimlerinde ve 1 Kasım seçimlerinde Adalet ve Kalkınma Partisi özellikle “TTK'ya, Türkiye Taşkömürü Kurumuna işçi alacağız.” vaadinde bulunmuştur ve hâlen TTK'ya işçi alınmamıştır. Bunun sebebi nedir? TTK özelleştirilmek mi istenmektedir acaba?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Şimşek...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Bakanım, yine seçim bölgem olan Mersin'de, daha önce Uzan grubuna ait olan, TMSF tarafından el konulan 2 tane baraj şu anda satılmıştır. Barajları satmaya devam edecek misiniz?

Bir diğer sorum da, hisse devirlerinde, örneğin bir firmanın bir tane bitmiş tesisi var, bir tanesi de ön lisans almış. Bitmiş tesisteki hissesini devretmek istiyor ama hisse devirlerinde çok büyük problemler yaşanıyor ve buna EPDK izin vermiyor, birçok hisse devrinde problemler yaşanıyor. Bu konudaki mevzuatta yeniden bir düzenleme yapmanız mümkün müdür?

Teşekkür ediyorum ben.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Ünal...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Sayın Bakanım, iki sorum var müsaade ederseniz.

Bir tanesi, elektrik kesintileriyle ilgili olarak. Özellikle ben Sinopluyum, Batı Karadeniz Bölgesi'nden. Geçen sene gece yarısı Meclis çalışmalarını bitirdik, eve geldik, kardeşimden bir güzel fırça yedim elektrik kesintisi için. Bir hafta ve üzerinde kesintiler oluyor, hayat çok ciddi manada sıkıntıya uğruyor.

İkincisi: Sinop ve Mersin nükleer santrallerimizin hayata geçirilmesiyle ilgili bir sıkıntı var mı, programda bir sarkma var mı? Varsa, alternatifiniz var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Gizligider...

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Gizligider, hoş geldiniz bu arada.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Çok teşekkür ederim efendim.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Yeni gelmedi ya, bayağıdır burada, sabahta buradaydı.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Sayın Bakanım, bir mesele hakkında bilgi ihtiyacı var sanırım. Bu kaya gazı meselesi, çok kısa olarak açıklamanızda yer aldı takip edebildiğim kadarıyla ama basında çok heyecan verici bir haber gibi lanse ediliyor. Bu konu yani bir şeyin ikamesi midir, uzun vadeli olarak plan dâhilinde neyi ifade eder, gerçekçi midir? Bu konunun da biraz izaha muhtaç bir konu olduğunu düşünüyorum.

Bir de bu II. Abdülhamid Han'a atfen yaklaşık yüz altı yıl önce yayınlandığı iddia edilen, daha ziyade Alman mühendisleri tarafından çalışıldığı iddia edilen bir harita meselesi vardı, zaman zaman bu gündeme geliyor da. Yani bu bir efsane midir, gerçekliği kurumlarımız tarafından tespit edildi mi yahut bunun açıklanması hususunda bir rezerv mi vardır, bu konuda bir bilgi istirham ediyorum.

Bir de özellikle turizm bölgelerindeki bu elektrik kesintileriyle ilgili acaba lokal bazı çalışmalar yapılabilir mi? Yani Kapadokya bölgesinde, Nevşehir'de turizmin zirvede olduğu bir anda, bir anda hayat durabiliyor. Yani bunun tabii gerek sanayide gerek büyük şehirlerde de benzer sıkıntılar verdiği ortada ama ülkemizin imajıyla ilgili, bu turizm bölgelerinde belki lokal, küçük çalışmalar bir fayda sağlayabilir diye düşünüyorum.

Bir de vatandaşın bize şu noktada ciddi bir talep geliyor, paylaşmak istiyorum. Bu merkez ilçe nüfusu 10 bin ve üzeri ilçelerdeki doğal gaz çalışması ve Bakanlar Kurulu kararı, buna yönelik uzatılması meselesiyle ilgili. Orada şöyle bir sıralama olabilir mi -çünkü o istenen başvuruyu almakta sorun yaşıyoruz- yani o sayı acaba para yatırmadan taahhüt edilebilir mi? Çünkü ilgili o abonman bedeli zaten yatırılacak. Yani orada karşılıklı, vatandaşın devlete böyle bir beklentisi noktasında bir ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Sayın Gizligider, toparlar mısınız soruyu lütfen.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Çok teşekkür ediyorum.

Toparladım Sayın Başkanım.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aydoğan...

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, Türkiye'de 4 kişilik bir ailenin aylık elektrik tüketim bedeli 90 lira olarak açıklanıyor çeşitli sendikalar tarafından. Bunun yani asgari ücretli bir aile açısından son derece yüksek bir bedel olduğunu söylemek mümkün. Bu da Türkiye'de elektriğin kilovatının kullanım bedelinin yüksek olduğunu gösteriyor. Bazı kaynaklar bu yüksekliğin nedenini elektrik hatlarındaki kayıp oranının yüksekliğine bağlıyorlar; elektriğin üretildiği noktadan tüketildiği noktaya ginceye kadar elektrik tellerindeki yıpranmalar nedeniyle kayıp oranının yüzde 70'lere, 80'lere kadar çıktığı şeklinde bazı değerlendirmeler var. Türkiye'de bu kayıp oranı nedir yani kayıp oranı ile kaçak kullanım arasındaki oran nedir, onu soracağım.

Bir de, IŞİD'i besleyen tabii önemli kaynaklardan birisi ekonomi. Ekonominin de nasıl ayakta durduğu bütün herkes tarafından biliniyor, kaçak petrol satımıyla bunu sağladığı belli. Bazı uluslararası güçler, örneğin Rusya, Amerika gibi, IŞİD'in petrolünü Türkiye'deki bazı kişilere, şahıslara, döşenen boru hatları vasıtasıyla gönderdiği ve bunun üzerinden bir kaçak petrol satışının olduğu söyleniyor. Gerçi Cumhurbaşkanı bunu sert bir dille yalanladı ama dediğim gibi, Amerika ve Rusya'nın da ellerinde bu boruların döşendiğiyle ilgili ve bu borular vasıtasıyla Türkiye'ye kaçak petrol iletiliğiyle ilgili görüntüler olduğu söyleniyor. Bu durumda siz ne diyebilirsiniz? Bu görüntülerin açığa çıkması durumunda ya da Rusya'nın, Amerika'nın ya da diğer güçlerin ellerindeki bu belgeleri sunması durumunda Hükümet olarak ne yapacaksınız, onu merak ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Aydoğan, teşekkür ediyorum.

Sayın Temizel, buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Sayın Bakan, konuşmamın arasına sıkıştırıracaktım ama zaman kısıt nedeniyle koyamadım.

Almanya'da güneş enerjisi konusunda çok önemli sonuçlar veren bir uygulama yapıldı. Kişiler çatılarının üstüne yapmış oldukları fotovoltaik panellerden elde ettikleri elektriği doğrudan enterkonnekte sisteme verdiler, kendileri de gereksinim duydukları enerjiyi aynı yerden çektiler ama devlet kişilerin enterkonnekte sisteme verdiği elektriğe 25 euro sent öderken onların çektiği elektriği 13 euro sente sattı, böylece devlet bu yatırıma doğrudan doğruya katılmış oldu. Elde edilen sonuçlar çok çarpıcıydı. Bizim ülkemizde de böyle bir olay düşünebilir mi, bunun altyapısını yapmanız mümkün mü diye açıklamamı soruya dönüştürmüş oldum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Turpcu...

ŞERAFETTİN TURPCU (Zonguldak) – Sayın Bakanım, deminki konuşmamda soruları sormuştum ama tekrar etmek istiyorum.

1) TTK'nın geleceğine ilişkin belirsizliklerin ortadan kalkmasına yönelik bir açıklamanız olacak mıdır?

TTK'nın yeniden yapılandırılmasıyla ilgili eylem planı hazırlığına ilişkin bugüne kadar hangi çalışmalar yapılmıştır? Eylem planı niye gecikmiştir, ne zaman açıklanması planlanmaktadır? TTK'ya işçi alımı olacak mıdır?

2) Zonguldak ilimizde toplam kaç megavat gücünde ve kaç adet daha termik santral kurulmasına izin verilmesi planlanmaktadır? Bu konuda Bakanlığınızın politikası nedir? Muslu-Çatalağzı arasında 3-5 kilometre arayla 3 tane termik santral olduğu göz önüne alındığında burada yaşayan insanların yaşadığı olumsuzluklar göz önüne alınmakta mıdır?

Termik santrallerin Türkiye'nin enerji politikasındaki yeri nedir, önümüzdeki yıllardaki payının ne olacağı hesaplanmaktadır? Termik santraller konusunda dünyada ileri teknolojiler nasıl takip edilmektedir? Mevcut termik santrallerin çevreye olumsuz etkilerinin milimize edilmesi konusunda bir master planı var mıdır?

Hâlihazırdaki yerli üretimin planlanan sayıda termik santrale yetmesi mümkün görünmemektedir. Bu nedenle, yapılması planlanan yeni termik santral projeleri ithal kömüre mecbur mantıkla düzenlenmektedir. Bu yatırımların gerçekleşmesi hem dışa bağımlı hem de cari açığı artıracaktır.

BAŞKAN – Sayın Turpcu, lütfen toparlayalım.

ŞERAFETTİN TURPCU (Zonguldak) – Bitiyor.

Bunun yanı sıra bütün ülkelerin karbon salımını azaltmaya çalıştığı bir ortamda, Türkiye'nin, büyük bir kısmı ithal olan kömür yakarak bunu artırması sizce doğru mudur?

Son sorum: Ülkemiz “yerli enerji kaynağı” diye yola çıktığı serüvende, dışa bağımlılığı yükselen ve ithal kömüre açılmış bir piyasa hâline getirilmiştir. Zonguldak'a bile ithal kömür gelmesiyle ilgili görüşünüz nedir?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Paylan...

Sayın Paylan, üç dakika süreniz var.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ya, dört yapın.

Sayın Bakan, öncelikle, ya, sorular sorulurken çoğu zaman dinlemiyorsunuz. Rica edeceğim, lütfen bize bir bakarsanız kaçırabilirsiniz sorularımızı.

Öncelikle, görevinizde başarılar diliyorum.

Sayın Bakan, Batılı demokrasilerde veya demokrasi dediğimiz memleketlerde yerel yönetimlerin enerji yatırımları kararları alınmasına katılımı esastır. Yani yerel dinamikler bu kararların alınmasında mutlaka katkı sunarlar ve yerel meclisler -veya her ne dersek diyelim, şu anda belediye meclisleri umut edelim ki ademimerkeziyetçi bir yapı olur- bu karar alınmasında katkı sunarlar ancak bizdeki uygulamada, her şeyde olduğu gibi, enerji yatırımlarına Ankara'dan karar veriliyor, Sinop'a nükleer santral yapılmasına siz karar verdiniz Hükümet olarak ama Sinop halkı bu konuda katkı mı sunacak, evet mi diyor, hayır mı diyor, bakmadınız veya HES'ler konusunda Karadeniz'de.

Yerel dinamiklerin esas olacağı bir yol, yöntem izleyecek misiniz? Yerel rızayı almadan bugüne kadar yürüdü HES'ler, nükleer santraller. Bundan sonra yerel rızalar alınacak mı? Siz nasıl bir çizgi izleyeceksiniz, bunu merak ediyorum.

Diğer bir mesele, kömür çıkarma konusunda geçenlerde bir teşvik çıkarıldı. Biliyorsunuz, kömür üretimi özelden gerilediği için 1 asgari ücret destek verilecek ve tekrar santralleri hayata geçirmek için ancak güvenlik boyutuyla ilgili hâlâ güvenemiyoruz. Aynı şirketler aynı üretimi, Soma'daki gibi bir facia yaratmadan nasıl yapacaklar? Bu konuda tedbirler alındı mı, hayat odaları gerçekleşti mi, bütün evrensel standarttaki kömür santrallerimiz, kömür çıkaran havzalarımız bu durumda mı? Bu konuda nasıl bir güvence veriyorsunuz?

Diğer mesele, bakın, biz Anayasa'ya göre sosyal bir devletiz. Sayın Bakan, biz sosyal bir devletiz. Dün bir mahkeme bir karar verdi, tüberkülozlu bir hasta su sayacını kaçak kullandığı hâlde “O suyu kullanması haktır.” diye, “Asgari düzeyde o suyu kullanması haktır.” diye bir karar verdi ve çok önemli bir mahkeme kararıydı.

Bakın, asgari düzeyde, diyelim ki belli bir kilovatsaat elektrik ve belli bir metreküp suyun kullanılmasının hak olduğu ve belli bir kilovat saate kadar ücretsiz olduğu bir mekanizmaya geçemez miyiz, artan oranlı bir mekanizmaya? Yani dar gelirlilerin, asgari ücretlilerin veya geliri olmayanların belli bir kilovatsaate kadar -yani buzdolabını çalıştıracak kadar, bir lambayı yakacak kadar yani 50 kilovattır, 100 kilovattır, her neyse- bir standart belirlenir ve o kilovata kadar da ücretsiz olmasını sağlayamaz mıyız? Biz bunu sağlarız. Veya belli bir metreküp suyun ücretsiz olacağı sosyal devlet anlayışını hâkim kılamaz mıyız? Bu konuda sizin görüşünüzü merak ediyorum.

Bir de son olarak, bir ay önce Hakkâri Yüksekova'da özel timler tarafından -bakın, şu görüntüler dâhilinde- enerji direkleri devrildi ve Cizre'de, Yüksekova'da özel harekâtçılar enerji direklerini devirerek oradaki halkın enerjiye ulaşmasını engelleyici...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen toparlayalım.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Tamam.

Şu görüntüler dâhilinde, izlediniz mi bilmiyorum, enerji direklerini devirerek halkın enerjisiz, elektriksiz kalmasına karda, kışta sebebiyet verdiler ve bu uygulama devam ediyor. Bölgede pek çok ilçede şu anda enerji yok. Bu konuda ne tip tedbirler aldınız ve bu enerji direklerinin bu şekilde devrilmemesi için İçişleri Bakanlığıyla ve gerekli yetkililerle görüşmeler yaptınız mı?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Aslında süremiz... Uzatma da doldu ama...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bir soru soracağım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tamaylıgil.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Benim soracağım Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığıyla ilgili. Bu 2013 yılında Karadeniz ve Akdeniz'de sondaj öncesi petrol ve doğal gaz arama faaliyetlerini iki boyutlu ve üç boyutlu sismik araştırma şeklinde yapmak üzere bir gemi alınıyor ve bu gemi alındıktan... Adı da Barbaros Hayrettin Paşa olarak isimlendiriliyor, sismik araştırma

gemisi. Şimdi, bu gemiyi alıyoruz ama seyrüsefer hâlinde araştırma yapacak personel olmadığı için hizmet alımına gidiliyor. 130 milyon dolara alınan gemiye üç yıllığına 75 milyon dolar ödeme yapılarak geminin çalıştırılması... Bunun sözleşmesi de bildiğim kadarıyla 2016 yılında doluyor. Bundan sonra bu alınan gemiye nitelikli ve işini yapacak personel bu üç yıl içinde yetişti mi ve bundan sonraki işletmesi nasıl yapılacak? Onu sormak istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Erdoğan...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – BOTAŞ'ın al ya da öde kapsamında parasını ödediği hâlde teslim almadığı doğal gaz miktarı ve tutarı ne kadardır? Bu miktarın ülkeler arası dağılımı ne kadardır? Eğer mümkünse bir de Azerbaycan, Rusya ve İran'dan süre olarak ne kadar süresi kalmıştır, süresi geçen var mıdır?

Enerji KİT'leri toplam zararı ne kadardır? BOTAŞ'ın şu anki veya en son bilançoda çıkan toplam zararı ne kadardır?

Bu kömür şirketlerine maden cinayetleri sonrasında ödenen teşvik primleri... Hangi firmaya ne kadar ödenmiştir şu ana kadar? Bu ödeme dolayısıyla nasıl bir denetim mekanizması kurulmuştur? Ödeme tutarları hangi bütçeden karşılanmaktadır? Hazine bütçesinden karşılanıyorsa görev zararıyla alakalı bir kararname çıkmış mıdır? Hazinesinin yaptığı bir inceleme var mıdır?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, soru işlemi bitmiştir.

Sayın Bakan, benim de ilave etmek istediğim bir konu var. Bir yandan Türkiye'de yenilenebilir enerjiyi teşvik ediyoruz, lisanssız 1 megavat altı güneş enerjisiyle ilgili yatırımların da teşvikini yapıyoruz. Ancak son süreçte artık, hazine arazileri üzerinde güneş enerjisiyle ilgili lisanssız da yatırımların önü kapatıldı.

Fakat asıl bir başka sıkıntı var. Biliyorsunuz, TKDK kurumumuz var, Tarımsal ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumumuz ve bunlar IPARD2 Programı içerisinde kamu kurumlarımızın güneş enerjisi yatırımlarını bu yeni, işte, şubat ayından itibaren yüzde 100 destekleyecek proje çağırısına çıktılar. Yani, bir belde belediyesi, bir ilçe belediyesi güneş enerjisiyle ilgili bir yatırım yaptığında bunun bedelinin tamamı Avrupa Birliği fonlarından yüzde 100 hibe olarak ödenecek. Buraya kadar bir sorun yok Sayın Bakanım. Şimdi, sorun burada başlıyor: Sizin bu çağırısı yapabilmeniz için, IPARD'a müracaat edebilmeniz için bağlantı izni almanız gerekiyor yani TEİAŞ'ın trafo merkezinde bir bağlantı izni burada. Fakat bununla karşılıyorsunuz bu müracaatlarda: TEİAŞ trafo merkezi nihai kapasite yetersizliği veya kapasite doluluğu sebebiyle siz buradaki dağıtım şirketinden bu bağlantı izni alamıyorsunuz. Bağlantı izni alamadığınızda da devletin bir taraftan yüzde 100 hibe olarak teşvik etmiş olduğu bu yenilenebilir enerji yatırım imkânlarından kamu kurumlarımız, belediyelerimiz, belde belediyelerimiz, ilçe belediyelerimiz, muhtarlıklarımız yararlanamıyorlar. Burada işin acı tarafı şu: Aslında kapasitede boşluk var, kapasiteyle ilgili hiçbir sorun yok. Ancak müracaatlarla, ağırlıklı olarak da dağıtım şirketlerinin kendilerinin kurmuş olduğu şirketler ve çalışanlarının kendi eşine dostuna, yakınına yaptırmış olduğu müracaatlarla bu kapasiteler kapatılmış görünüyor ama karşılığında da hiçbir yatırım da bunlarla ilgili yok. Bununla ilgili olarak, mutlak surette bu dağıtım şirketleriyle ilgili olarak, eğer bu IPARD2'yi de hayata geçirip gerçekten buna ihtiyacı olan o küçük belde belediyelerimizin, ilçe belediyelerimizin bu yenilenebilir enerji yatırımlarının yolunu açmak istiyorsak ve bu AB hibe fonundan -ki 1 milyar 47 milyon euroluk bir fondan bahsediyoruz- onların da faydalanmalarını ve Türkiye'nin -ki katkı verenlerden bir tanesidir- çok üst düzeyde, azami miktarda bu fondan faydalanmasını istiyorsak bu yatırımlarda mutlaka bu işe bir çare bulmamız gerekiyor diyorum.

Sayın Bakan, konuşmalar tamamlandı. Şimdi görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere size süre vereceğim.

Sayın Bakan, cevaplama süreniz kırk beş dakikadır. Kırk beş dakikalık süreyi bugün sabah yaşadığımız süreçten sonra uzatmayacağım. Kırk beş dakikada cevaplayabildiğinizi cevaplıyorsunuz, cevaplayamadıklarınızı yazılı olarak sizden talep edeceğiz.

Buyurunuz Sayın Bakanım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Kıymetli Başkan, değerli Komisyon üyeleri; bence gayet verimli ve başarılı bir Komisyon ilk turu oldu cevaplama sürecine kadar.

Açıkçası, gayet yapıcı eleştirilerin olduğunu da söyleyebilirim. Özellikle Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu enerji atmosferinde, özellikle ve özellikle bölgede yaşanan sıkıntılara binaen -ki gerek Zekeriya Bey gerek Bülent Bey olsun- muhalefet tarafındaki birçok arkadaş, birçok milletvekili dostumuz çok önemli tespitlerde bulundu.

Enerji Bakanlığı sadece enerjiyle alakalı mı bir iş yapıyor diye sorduğumuzda, hakikaten işin dış politika ayağı var, işin ekonomi ayağı var, işin ulusal güvenlik ayağı var, işin üretim, insana dokunan ayağı var. Tabii, eleştiriler, işte, bir cümleyi eksik kullandık, ondan az bahsettik, bundan çok bahsettik... Aslında sabaha kadar konuşulacak mevzular var, bununla ilgili belki günlerce konuşulacak mevzular var.

İşte, bütçenin kalemlerinden birazdan bahsederez, sorulara tek tek belki geçeceğim ama öncelikle, Türkiye'nin enerji politikaları özelinde önümüzdeki on yılda yaşanacak süreçlerle ilgili biraz bir ufuk turu yapalım istiyorum. Şimdi, Türkiye özellikle ve özellikle, bugün bölgesinde yaşanan, enerjiye dayalı gerginliklerle alakalı olarak çok ciddi bir atmosferle karşı karşıya. Bunun içerisinde, Türkiye gibi sadece yalnız enerjiye bağımlı bir ülkeden bahsetmiyoruz, dünyadaki birçok üretime dayalı, ihracata dayalı, farklı çeşitlendirilmiş endüstrisini beslemeye dayalı sektörlerle yatırım yapan ülkeler enerji bağımlısı dahi olsalar öncelikli yapmaları gereken unsurların başında aslında enerji portföylerini dengeli bir unsurla beslemeleri... Talep neye göre? İşte, 2002'de... Kıyaslayalım, kıyaslamayalım ama öyle ya da böyle bir gerçek var ki Türkiye'de kişi başı gelir artıyor, Türkiye büyüyor, üretim kapasitesi büyüyor ve bunu yaparken muhakkak suretle enerji sektörüne yatırım yapmak zorunda. İşte, bütçe ne kadar Enerji Bakanlığı... Dikkatli inceleyen arkadaşlar görmüştür ki Enerji Bakanlığı olarak bu enerji yatırımlarını biz yapmıyoruz. Özel sektörün önünü açıyoruz, bununla ilgili toplumsal, sosyal devlet olmanın gerektirdiği kalemlerde destek veriyoruz, sokak aydınlatmalarından tutun, park ve bahçelerle ilgili bütçemizin önemli bir kısmını teşkil eden kalemleriyle uğraşıyoruz.

Ama bütün bunların eşliğinde, Türkiye'nin, 1980'lerin ikinci yarısında başlayan, işte, liberal politikalar, liberalleşme dediğimiz, sermaye piyasalarında İMKB'nin ilk defa kurulmasıyla birlikte başlayan, ki beyaz yakalı dediğimiz insan profilinin 1990'lı yıllarla yavaş yavaş Türkiye'deki reel sektör aracılığıyla piyasaya girmeye başladığı, maalesef 1990'ların ikinci yarısıyla birlikte, ekonomik, siyasi krizlerle birlikte bu sürecin akamete uğramasıyla tekrardan 2002'den sonra Türkiye'de liberalleşen, serbestleşen, özel sektörün

1980'lere kıyasla yüzde 20'ye-80 kamu ağırlığında olan üretim profilini tam tersi bir istikamette, yüzde 80'in özel, yüzde 20'nin kamu payı noktasında yavaş yavaş piyasanın kendi doğal şartlarıyla oluşmaya başladığı bir süreci son on beş yıldır yaşıyoruz. Ortada çok net bir resim varsa o da bu. Bu süreç içerisinde, iktidarımız döneminde, Türkiye'nin bu değişim sürecinde enerji politikaları da bununla ilişkili aslında gelişti. Türkiye deneyerek, yaparak, dünyadaki muadil ve benzeri "benchmark" örnekleriyle yatırım yaparak, uygulamalar geliştirerek, yasal düzenlemeler yaparak, yaptığı yasal düzenlemelerin piyasadaki karşılığıyla ilgili oluşan arıza durumlarla -ki birçok eski vekillerimiz Mediste ve komisyonlarda bunlara da şahit olmuştur- tekrar yeni düzenleme yapmamız gerekmiştir, yeni maddeler ayarlamışızdır, özel sektörün, yabancı yatırımcının önünü açan, tıkayan konularla ilgili yeni değişiklikler getirmiştir. Buralarda, Komisyonlarda olan geçmişteki üyelerle bunların ciddi anlamda değiştirilmesi noktasında, iyileştirilmesi noktasında bir çaba içerisinde olmuşuzdur. Bu süreç, değiştirerek, yenileyerek bu noktadaki yasal düzenlemelerle yatırım ortamının, insanların hayatını kolaylaştırmaya yönelik farklı alanlarla ilgili, geliştirilmesiyle ilgili süreçler olmuştur. Nitekim Türkiye'de işte, madencilik noktasında, elektrik piyasaları noktasında birçok alanda da böyle olmuştur ve toplumumuzun, bu değişim, dönüşüm, büyümeye bağlı olarak enerji sektörü piyasasında birçok sorunla karşılaştık, birçok sorunu çözdük, karşılaşmaya da devam ediyoruz. Aynı şekliyle, Meclis ortamı içerisinde karşılıklı bunları tartışarak, konuşarak, anlaşarak daha da iyileştirilmesi yönünde birçok adımı da atacağız.

Peki, nedir enerji misyonumuz hususu burada çok önemli. Aslında biraz tabii, sabah, öğleden önceki seansta bahsettiğimiz stratejik vizyon, Türkiye'nin enerji bağımlılığı, enerjinin Türkiye ekonomisindeki rolü ve kaynak çeşitlendirilebilirliğine dayalı arz güvenliği, talep güvenliği, piyasaya ürünün sağlıklı bir şekilde, güvenli bir şekilde erişilebilirliğiyle ilgili birçok alanda Türkiye'nin yapmakta olduğu ve yapmak durumunda olduğu konularla da karşı karşıyayız. Bunun doğumuzda, kuzeyimizde ve güneyimizdeki rezerv kaynaklarına sahip coğrafya ile batımızdaki tüketen kaynakların ortasında olmamızın gerektirdiği doğal iklimden dolayı da Türkiye'yi bir yere koyduğunuz farkında olmalıyız. Tabii, Türkiye hem bu rolünü oynamak durumunda hem de aynı zamanda ekonomik büyümesini gerçekleştirirken -burası çok önemli- rekabetçi, güvenli, güvenilir bir piyasa da oluşturmak zorunda. Şimdi, tabii, yenilenebilir kaynaklar kesinlikle olmalı, nükleer kesinlikle olmalı, kömür kesinlikle olmalı. Birini diğerine ikame edecek bir zenginliği yok Türkiye'nin, bu gerçekten hareket etmemiz lazım. Sadece kaynak çeşitliliği, bir kaynağa bağımlı olup olmama noktasında değil ama aynı zamanda Türkiye ekonomik anlamda da enerji portföyündeki dengeyi oluşturma noktasında da bunu yapmak zorunda. Niye bunu yapmak zorunda? Yani, birçok sorunun içerisinde de dokunduğum için bu konuşma içerisinde... Biraz zıplayarak gideceğim, biraz dokunarak gideceğim. Nükleer yapılamı veya yapılamı, kömürü destekleyen var muhalefetteki arkadaşlarımızın içerisinde, desteklemeyen var; işte, rüzgârı destekleyen var ama işte, kuşların göç yolu, yok, olmasın diyen var; işte, HES'i sayan var, saymayan var ama ortada bir hakikat var ki dünyada hiçbir ülke spesifik veya somut bir enerji kaynağına bağımlı değilse, işte, Latin Amerika'daki bir ülke sadece HES'lere dayalı bir üretim yapıyor çünkü ülkede diğer kaynaklarla ilgili bir potansiyeli yok, HES'lere dayalı bir üretim yapıyor, yüzde 90'ını da HES'ten yapıyor. Şimdi, siz, Türkiye'de zaten enerjiye bağımlıysanız, yerli kaynaklarınız da kısıtlıysa tüm bunların ülke, ürün çeşitliliğini ve dengesini oluşturmak zorundasınız. Biz de bunu oluşturmak zorunda olduğumuzdan hareketle Türkiye'nin bugünkü resmini ona göre iyileştireceğiz. Doğal gaz elektrik üretiminde bağımlılık, son beş, altı yılda yapılan süreçlerle birlikte yüzde 50'nin üzerindeki elektrik üretimini yüzde 38, 39'lara çekti. Bu oran biraz daha düşmeli mi? Gaz dağılımı dengeli olmalı mı? Olmalı ve bununla ilgili adımlar atılmalı mı? Atılmalı. Detaylara yine önümüzdeki süreçte, açıklamalarla alakalı gireceğim.

Nükleer enerji, dünyada 441 tane nükleer enerji santrali var. Dünyada "çevre dostu" dediğimiz ülkeler dâhil, İsveç -birileri hani kuzey ülkelerini örnek gösteriyor ya hep dünyada- Finlandiya dâhil, birinde 10 tane, birinde 4, 5 tane nükleer santral var ve her birinde yüzde 35-40 arası elektrik enerjisi üretimi nükleer santrallerden üretiliyor. Fransa da yüzde 70'ten fazlasını nükleer santral den üretiliyor. Amerika'da 99 tane nükleer santral var. Japonya diyoruz mesela arkadaşlar, bunu bilmemiz lazım. Yani, ben hep şunu ifade ediyorum: Bir insanın her konuda her şeyi bilmesi teknik olarak da IQ olarak da mümkün değil ama bizim bir bilgi sahibi olma noktasında çok önemli bir şey olarak görmemiz lazım çünkü fikir sahibi olmadan önce biraz araştırıp bilgi sahibi olmamız lazım. Japonya'yı eleştirdik veya Japonya'da nükleer kaza oldu, bununla ilgili gelişmeler ama iki ay önce Japonya, Fukushima'da yaşanan sıkıntıdan sonra durdurduğu santralleri aralık ayı itibarıyla tekrar üretime geçirdi. İşin bir maliyet tarafı var, işin ekonomiye katkı tarafı var, işin çeşitlendirilebilirlik altyapısı var. Veya bütün dünya yenilenebilire geçiyor. Tamam, bununla ilgili aksiyonlar alınıyor, amenna. Peki, 2008'de Obama Amerika Birleşik Devletleri Başkanı olduğunda yenilenebilire dönüşle ilgili ortaya koyduğu hedeflerden 2016 yılına geldiğimiz, görevi bıraktığı ve sekiz sene Başkanlık süreci içerisinde 2020'ye koyduğu hedeflerinin yarısını bile gerçekleştirebildiğini biliyor muyuz? Dünyanın ekonomik olarak en güçlü ülkesinden bahsediyoruz. Türkiye'nin bu noktada en önemli konusu, bağımlılık dengesini oluşturmanın yanında maliyet unsurunu da aşağıya çekmekle ilişkilidir. Bakanlığımızın temel politikası, ne diye soruyorsak kaynak çeşitliliğinde, bunun üzerine. Tabii ki insan, tabii ki çevre, tabii ki denge, tabii ki şu veya bu şekilde diğer maddelerin hepsi olmak zorunda. Çünkü, biz, elektrik enerjisinin üretilmesinde, enerjinin diğer kısımlarıyla ilgili, enerjiye her anlamda, doğal gazda bağımlıyız, ithal ediyoruz; petrolde bağımlıyız, ithal ediyoruz. Kömürde yerli kaynaklarımızın dışında -kaloris düşük maalesef- ithale dayalı ürettiğimiz kaynaklar var. Türkiye'nin enerji noktasında büyümesini destekleyecek bu enerjiye ihtiyacı noktasında yaptığı yatırımlar ve bu yatırımlara dayalı bütün bunların hepsini kamu imkânları, kamu finansmanı ve kamu kaynaklarıyla yapmasının teknik ve mali olarak mümkün olmadığından hareketle, tabii ki piyasanın liberalleşmesi, özgürleşmesi, piyasanın bu konuda önünü açacak finansal yatırım ortamının iyileştirilmesiyle ilgili on iki-on üç senede biz çok önemli adımlar attık. Ha, yeterli mi? Ben yeterli olduğunu düşünmüyorum. Daha iyileştirilmesiyle ilgili bu noktada da adımlar atmak zorundayız. İşte, kayıp kaçak. Tabii ki Türkiye'nin bununla ilgili sorunları vardır, on üç sene önce de vardı, bugün de var ama "Bugün ile dün arasında, bugün ile yarın arasındaki nokta nedir?" diye soruyorsak, işte en önemli nokta orada geliyor. On üç sene önce Türkiye'de yüzde 25'lerde olan kayıp kaçak oranı bugün yüzde 15'lere inmiştir. Yeterli mi? Değil. Daha da iyileşecektir. Nitekim, Türkiye'de son dönemde doğuda yaşanan sıkıntılara dayalı bu noktadaki kayıp kaçak bir kenara koyduğunuzda, diğer bölgelerin ortalaması Avrupa ortalamasına yaklaşmıştır, neredeyse tek haneli rakamlara doğru gelmektedir. Türkiye, bütün bunlara dayalı yaptığı iyileştirmelerin dışında çok önemli bir şeyi de yapmaktadır. Bakın, bu özelleştirmelerin artısından eksisinden bahsediyoruz. Türkiye'deki elektrik şebeke teknik alt yapı ömrü otuz ila kırk yıldır. Bunun birçok farklı argümanla açıklamasını ortaya koyabiliriz ama iki tanesi çok önemli bakın. Bir, bu kadar yaşlı bir şebeke alt yapıyla Türkiye'deki tüketimin artmasına dayalı bu yaşlı alt yapının oluşturabileceği sıkıntılar, arızalar, problemlerle karşılaşmamanız mümkün

değil. Peki, ikincisi? O günkü teknik ve kapasite alt yapısıyla yapılan bu yatırımlardan bahsedelim. Nedir bunlar? Türkiye'nin o gün itibarıyla kurulu gücü 15-20 bin megavatken, bunlardan bahsederken -ki 2002 yılında 30 bin megavatken- o teknik alt yapı kapasitesine göre inşa edilmiş enerji alt yapısı, elektrik alt yapısı bugün 70 küsur bin megavatlara çıkmıştır. 1 Ocak itibarıyla Türkiye'nin 73 bin küsur megavat kurulu gücü vardır. En yoğun dediğimiz, puantın en yüksek olduğu dediğimiz, geçtiğimiz yıl Ağustos ayında rekor kırılan dönemde 43 küsur bin megavat puanta ulaşmış bir Türkiye'nin tüketim kapasitesinden bahsettiğimiz bir iklimde bu kapasitenin dönem dönem bu alt yapıyı taşımamasını beklemek normaldir. Peki, ne yapacağız, oturacak mıyız? Tabii ki oturmayacağız. Bu yıl itibarıyla -EPDK Başkanlığı'mızla da istişare ederek- 2010 ila 2013 yılları arasında 21 bölgenin özelleştirilmesine dayalı, ELDER'e üye olan bölgedeki tüm şirketlerle oturduk ve toplantı yaptık. Bakanlıkça, TEİAŞ'ın ana hatları olmak üzere, özelleştirmeye bağlı üzerlerindeki iletim hatlarıyla ilgili sorumluluk ve yükümlülükleri gerçekleştirme noktasında 21 bölge için önümüzdeki beş yıllık yatırım planı çerçevesi içerisinde 18 milyar TL'lik -bakın, 18 milyar TL'lik- alt yapı yatırım bütçesi belirledik. Ve bunun her yıl, önümüzdeki 2020 yılına kadarki süreçte yapılmasıyla ilgili üçlü denetim mekanizmasıyla birlikte, bugün itibarıyla yenilenmiş alt yapı oranı yüzde 10-15'lerden yüzde 20'lere yaklaşırken bunun yüzde 70'lere, 80'lere çıkarılmasıyla ilgili, bu alt yapı yatırımlarıyla ilgili bu kesintilerin, bu problemlerin, bu sıkıntıların yaşandığı, insanımıza, vatandaşımıza, 79 milyona -78,7 milyona ulaştı Türkiye 1 Ocak 2016 itibarıyla- ulaşmış, 35-40 milyona yakın aboneye sahip bir elektrik piyasası özelinde daha kaliteli bir teknik alt yapı hizmetinin sunulmasıyla, müşteri memnuniyetinin oluşması için liberalleşen bu piyasaya Bakanlık olarak denetimle, takiple, bu sürecin daha iyi ve daha olumlu gelişmesi için de takip edeceğiz. Dolayısıyla, Türkiye'nin yapması gereken, yatırım noktasında iyileştirmesi gereken, yabancı, yerli ve yurt dışından kaynaklı yatırımın özel sektör yatırımının önünü açması gereken, yatırım ikliminin iyileştirilmesi gereken tabii ki şu veya bu şekilde... İşte, geçtiğimiz hafta Avrupa Birliği Enerji Komisyonu'yla yaptığımız toplantıda... 2007'de biliyorsunuz, ilk fasıl açılmış, Güney Kıbrıs'ta yaşanan problemlerle alakalı maalesef, fasıl açılmamış, bugün itibarıyla tekrardan hızlanan bir süreçle ilgili teknik müzakere sürecinde ortaya çıkan husus. Türkiye'nin yedi yılda yaptığı çok önemli gelişmeler var, çok önemli piyasa düzenlemeleri var liberalleşmesiyle ilgili, serbest ticaretin önünün açılmasıyla ilgili. Bugüne kadar enerji piyasasında, elektrik piyasasında yaptığı yasal düzenlemelerle ilgili çok önemli şeyler var ama göreceksiniz -özellikle Enerji Komisyonu daha fazla belki o noktada hemhal olacak bu süreçle alakalı, Bütçe Komisyonuna da gelecek konular muhakkak olacaktır ama- önümüzdeki dönemde piyasaların düzenlenmesi, denetlenmesi, takibi ki burada nükleer piyasasıyla ilgili de mevzu geçti. Bu konuyla ilgili Bülent Bey de bahsetti. Bu konuyla ilgili Avrupa Birliği raporu, TAEK raporu, farklı bir noktada yapılması gerekenlerle ilgili, özellikle nükleerle ilgili çok önemli yasalar gelecek ki bir tanesi de demin bahsettiğimiz üçlü paket; İşte, Kıyı Kanunu, Zeytinlik Kanunu, Elektrik Enerjisi Piyasası Kanunu. Avrupa Birliği uyum çerçevesi içerisinde Türkiye bunları yapmak zorunda zaten. Bunlara bağlı olarak piyasanın daha özgür ve liberal şartlar içerisinde gelişmesiyle ilgili her türlü yasal düzenlemeyi -Avrupa Birliği, insan hakları, özgürlükler noktasında- on üç yıldır nasıl hayata geçirdiysek, nasıl yaptysak bunları yapmak durumundayız zaten. Bu verimlilik özelinde. Ha, bu bilgiler ışığında, birçok rakam var. Bahsedilebilir maliyetler, Avrupa'da kaçınıcı sıradayız, Türkiye bu noktada kaçınıcı sırada... Türkiye Avrupa'da en ucuz 5-6 ülkeden bir tanesi kişi başına düşen o noktada... Veya asgari ücrette 200 kilovat elektrik tüketen kişi başı noktasında elektrik faturasına yansıyan maliyet bugün itibarıyla daha iyi... Bunlarla ilgili rakamsal boyutu, Türkiye ekonomisinin kişi başı gelirinin Türkiye'nin büyümesine dair ortaya koyabilecek birçok şeyden bahsedebiliriz. Dolayısıyla, burada, "Rakamsal anlamda da, iyileştirme anlamında da nasıl görüyorsunuz?" diye sorduğunuzda bana, gayet iyi bir noktada ama yapması gereken çok daha fazla bir hususu ortaya koymamız gerektiğiyle ilgili bir durum. İşte, demin Erhan Bey de bahsetti. Nasıl baktığınızla ilgili. Gayet önemli bir örnekti aslında ama bunu şimdi nereden değerlendirdiğiniz... Yüksek teknoloji ürünlerinin payı 2002'de yüzde 5'ken, yüzde 5-6 küsurken ihracata oranı, yüzde 3,5'a düşmüş. Yüzdesel olarak doğru ama rakamsal olarak ben o zaman başka bir gerçeği söyleyeyim. Yüzdesel olarak Türkiye'nin ihracatı 36 milyar, yüzde 6'dan bahsediyorsanız 2 milyar dolardı bu rakam ama bugün 150 milyar dolarda 3,5 dediğiniz zaman 5 milyar doların üzerine çıkmış. Demek ki 2 milyar dolardan 5 milyar dolara çıkmış. Şimdi, resme nasıl baktığımızla alakalı bir iş.

ERHAN USTA (Samsun) – Aynı rakam Sayın Bakan. Yani, o on iki yılın dolarını karşılaştırıyorsunuz, bunlar oran bazında.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Burada en önemli konu, Türkiye rakamsal olarak büyümeye devam ediyor, gelişmeye devam ediyor. 2 milyar dolardan 5 milyar dolara çıkarılmış.

ERHAN USTA (Samsun) – Yüzdelere, oranlara bakınız, rakamlarla olmaz bu işler.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Şimdi, dolayısıyla Türkiye'nin gelişmiş ülkelerle kıyaslanması, Türkiye'nin gelişmekte olan ülkelerle kıyaslanması, Türkiye'nin bölge ülkeleriyle kıyaslanması, şu veya bu şekliyle bardağa nereden baktığınızla alakalı çok farklı yorumlar yapabiliriz, o açıdan söylemedim. Burada esas söylemeye çalıştığım, önümüzdeki on yılda bölgede yaşanacak siyasette -ki Zekeriya Bey de bahsetti, farklı vekillerimiz de bahsetti- yaşanacak sıkıntılara dayalı Türkiye'nin ne tip stres testleri, hassasiyet testleri uyguladığıyla ilgili bir şey. Tabii ki Türkiye bu stres testlerine yönelik Enerji Bakanlığı özelinde olduğu gibi, tıpkı bakanlıklar da olduğu gibi çalışmasını gerçekleştiriyor. Ekip var mı? Var. Bununla ilgili strateji ekibimiz de var, bununla ilgili teknik ekibimiz de var, bununla ilgili Türkiye Cumhuriyeti devletinin Enerji Bakanlığı'nda çok kıymetli arkadaşlar var, hiç merak etmeyin. Ama nedir? Türkiye'nin önümüzdeki dönemde yapması gereken süreçler sadece Enerji Bakanlığıyla ilgili değil, sadece Ekonomi Bakanlığıyla ilgili değil, sadece Dışişleri Bakanlığıyla ilgili değil, şu veya bu şekliyle tüm Türkiye Hükûmetinin, tüm Türkiye Cumhuriyeti devletinin her bir bireyine düşen bir resimden bahsediyoruz. Ülkenin dirliğiyle, beraberliğiyle, ekonomik büyümesiyle, kısır kavgalar ve dövüşler yerine ülkenin bütün enerjisini bu ülkedeki refah düzeyinin, gelir düzeyinin, özgürlükler düzeyinin daha iyi bir noktaya taşınması özelinde, Meclis çatısı altındaki en demokratik ortamlar olan bu ve benzeri komisyonlar özelinde açık, seçik, özgür bir şekilde fikirlerini beyan ederek -sizlerin ve bizlerin- güzel bir ortamda paylaşarak ortaya koyması gereken bir iklimden bahsetmenin en önemli konu olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla, bu çerçevede, Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak, Hükûmeti olarak ve Enerji Bakanlığı olarak bizim, Rusya'yla yaşanan kriz, bölgedeki enerji bağımlılığı, Türkiye'deki İsrail gazı, bütün bu sorulara verilebilecek çok ama çok uzun, çok farklı yaklaşımlara dayalı, çok ciddi, farklı farklı tespitlerimiz muhakkak var. Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak, Enerji Bakanlığı olarak bizim, öncelikle enerji arz ve güvenliği özelinde... İşte, doğal gaz dedik, petrol dedik, elektrik üretimindeki yerli ve yenilenebilir kaynakların geliştirilmesiyle ilgili dedik.. En basit, işte, İsrail

sorusuna bu vesileyle cevap verdim. İsrail'le bugün yaşadığımız siyasi sürece dayalı, bugün yaşadığımız problemlere dayalı ilişkilerimiz en alt düzeydedir. Siyasi ilişkilerin normalleşmesini, düzelmesini beklemeden... Enerji Bakanlığı olarak benim bir görüşme yaptığımı sormuştu bir vekil arkadaş, ona da cevap olsun, ben bir görüşme yapmadım. Öncesinde de yapmadım, Bakan olduktan sonra da yapmadım. Sonuç itibarıyla, bu normalleşmeden sonra bu gaz rezervi bir anlam ifade ediyor mu? O günün konusudur, o günle ilgili teknik çalışma, alt yapı düzeyi, piyasadaki ve benzer piyasalardaki, etrafımızdaki coğrafyadaki kaynaklara dayalı, stratejiye dayalı değerlendirilecek bir konudur.

Yine, Bülent Bey, zannediyorum siz demiştiniz "Ciddi bir rezerv var." diye. Orada çok ciddi bir rezerv şu an itibarıyla yok. Büyük bir ihtimalle, henüz, birden fazla farklı resmî otoritenin onayladığı büyük bir rezervden bahsedilmiyor. Muhtemelen, birçok farklı kaynağın şu an itibarıyla ortaya koyduğu rezerv miktarı 1 trilyon metreküpün altında. Dünyada 4 büyük gaz üreticisi ve rezerve sahip ülkeden bahsediyorsak İran, Rusya, Türkmenistan ve Katar'dan bahsediyoruz. Yani, bu gaz rezervi çok önemli mi?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Dünyada 2'nci büyük rezerv olduğu söylendi bir ara.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Söylenenler var ama ispatlanan, onaylanan uluslararası kriterde bir rakam yok ama ciddi bir gaz var mıdır, bu, Türkiye'ye bir alternatif midir, pazar oluşturabilir mi, Avrupa arz güvenliğiyle ilgili değerlendirilmesi gereken bir kaynak mıdır? Bu soruları siyasi iklimin normalleşmesinden sonra cevaplamak, bu istişare ve toplantılardan sonra adım atmak daha gerçekçi yorumlar ortaya koymamızı beraberinde getirir. Peki, sonra? Azerbaycan'dan bahsediyoruz, Irak'tan bahsediyoruz, LNG alt yapısından bahsediyoruz... İşte, doğal gaz deposu diyorsunuz. 2010-2011 döneminde, iktidarımız döneminde geçen bir konudur bu. Türkiye'nin sadece şebekeye basım kapasitesi değil, doğal gaz depolama kapasitesiyle ilgili de atılan adımlardan bir tanesidir. Silivri'deki doğal gaz depolama kapasitemizin yanında Tuz Gölü'ndeki bu süreç 2011'de başlamıştır. Dünya Bankası ve uluslararası kredi işlemleri üç dört yıl sürdüğü için 2015'te inşaatına başlanmıştır. 2017 yılında ilk fazı, 2019-2020 gibi de ikinci fazı gerçekleştirip Türkiye'deki ikinci büyük gaz deposu hayata geçecektir. Peki, bunun yanında hem Marmara Ereğlisi'nde hem Aliağa'da gaz, LNG piyasasından spot veya uzun kontrata dayalı gaz tedarikine dayalı mevcut boru hattını da destekleyecek bir LNG alt yapısı, mevcut alt yapının yanında LNG alt yapısıyla ilgili genişleme kapasitesi, bunun yanında alternatif pazarlarla kısa-orta-uzun vadeli piyasanın genişletilmesiyle ilgili stratejik adımlar ve görüşmeler devam etmektedir. Türkiye önümüzdeki dönemde şu veya bu şekliyle COP 21'e bağlı olarak da çevrenin temizliği anlamında, çevrenin güvenliği anlamında da temiz kaynaklarla ilgili dengesini yürütmek tabii ki zorundadır. Doğal gaz da bunun yanında, güneş de, rüzgâr da, hidroelektrik santral de bunun yanında. Bütün bunların hepsini biz değerlendirmek zorundayız, değerlendirmek durumundayız. Bu portföyün içerisinde tabii ki kömür de... Soma faciası sonrasında Hükûmetimizle birlikte, o gün itibarıyla Parlamentoda yer alan arkadaşlarla birlikte bunun yasal düzenlemesi, bunun maliyet ayağı, bunun iyileştirilmesiyle ilgili ve orada, maalesef, hayatını kaybeden vatandaşlarımıza dayalı yapılan düzenlemeler -ki o düzenlemeler kapsamında biliyorsunuz hem tazminat noktasında hem yardım noktasında hem işe alım noktasında ciddi bir düzenleme yapıldı- ve yer altı maden sahalarıyla ilgili yapılan düzenlemelere dayalı bugün itibarıyla... Ki yılbaşını özellikle Zonguldak'ta geçirmemizin bir sebebi de odur yani Türkiye'nin yerli kaynaklarıyla ilgili bir mesaj verme kaygısıdır, Zonguldak'a verdiğimiz önemin bir tarafıdır. Zonguldak'la ilgili bugüne kadar ki süreçler, bugün itibarıyla geline süreçler Türkiye'nin madencilik ve kömür alanındaki bir günlük sorunlarından bahsetmediğimiz bir resimle de ilişkilidir. İşte, ilk Maden Yasası 1956'yı zannediyorum, sonra 1983-1984'te ikincisi ve bugün itibarıyla biz Bakanlık olarak yeni dönemimizde madencilik özelinde, kömür özelinde yeni bir düzenlemeyle ilgili de bir çalışma yapıyoruz. Allah nasip ederse, bizim dönemimizde inşallah, bu dönemde, Bakanlığımız döneminde bunu da Meclise getirmeyi, Komisyona getirmeyi de düşünüyoruz, bununla ilgili bir çalışma yapmayı da düşünüyoruz. Bir arkadaş bir önce şeyi sormuştu, "Medisten geçen bu yasal düzenlemenin Bakanlar Kuruluna verdiği yetkiyle ilgili nasıl bir şey düşünüyorsunuz?" diye. Bununla ilgili teknik çalışmayı çok yoğun bir ekiple de devam ettiriyoruz ve bu çalışma özelinde bu hafta -Allah nasip ederse- sonuna kadar kömürle ilgili, elektrik üretimiyle ilgili, elektrik termik santralleriyle ilgili paydaşlarla yoğun katılımlı bir arama toplantısı gerçekleştirdikten sonra, farklı paydaşları da dinledikten sonra olgunlaştırıp inşallah, kısa bir süre içerisinde, bu geçen yasayla ilgili de Bakanlar Kurulu kararıyla ilgili destekleme özelinde... Çünkü, hem özel hem kamu dengesi var burada. Burada piyasa noktasında çalışan insanlarımızın, madencilerimizin hem ortamının iyileştirilmesi hem maddi noktada verimli bir maliyetin ortaya çıkması... Çünkü, sadece sübvansiyonla bazı şeylerin ortaya çıkması kolay değil. Bununla ilgili olarak da fizibil olması hususuna da bizim ciddi bir şekilde, dikkatli bir şekilde eğilmemiz gereken bir nokta var. Dolayısıyla, enerji konusu farklı boyutlarıyla; nükleer boyutuyla, yenilenebilir boyutuyla, konvansiyonel ürün boyutuyla, teknik alt yapı boyutuyla, madencilik boyutuyla çok geniş bir konu ve bu konuların her biri ulusal güvenlikle, ülkenin ekonomik büyümesi ve verimliliğiyle alakalı bir konu. On iki-on üç yılda yapılanlar çok önemli şeylerdir. Yeterli midir? Değildir ve Türkiye bununla ilgili iyileştirmeye gitmek durumundadır. Sosyal devlet politikasına dayalı, sosyal devlet olmanın gerektirdiği hususlar noktasında bu iyileştirmeleri yapmak... İşte, kayıp kaçak hususu deniliyor, sosyal yardımlar deniliyor, kömür yardımları deniliyor, birçok noktada iyileştirmeler... Yeterli midir? Daha iyisini, daha fazlasını yapmak durumundadır ama tabii ki, bütün bunları yaparken piyasanın daha sağlıklı bir şekilde kendi ayakları üzerinde durabilmesiyle ilgili yasal düzenlemeleri de yapmak zorundadır. Bu, şunun gibi: Ortada, liberalleşmeye dayalı, yasal altyapısına dayalı, henüz emekleme döneminde olan bir enerji piyasasından bahsediyoruz. İşte, EPIAŞ'ı geçtiğimiz yıl kurduk, Avrupa Birliğiyle ilgili önemli konulardan bir tanesidir, piyasanın kendi içerisinde rekabet ederek fiyat dengesini bulması. Bunu bulurken kamunun desteği, özel sektörün üretimi, bununla ilgili teknik altyapının...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Bakan sorulara gelse artık.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, anladık hayat çok zor, tabii, iyi şeyler yaptınız da sorulara gelelim Sayın Bakan.

BAŞKAN – Aslında bu konuşulanların hepsi...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Yok, yok, sorulara geliyorum.

BAŞKAN – Hayır, yani cevapları içindeydi bunun. Bunların hepsi söylendi, eleştirildi.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Bir kısmı içindeydi ama tek tek arkadaşlara da geliyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Hepsı tek tek olmayınca anlayamıyoruz Sayın Bakanım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Bir iki tanesini anladınız, ben görüşünüzden anladım. Erhan Bey anladı da, yabancı değil. Tabii, Erhan Bey'in, sağ olsun, ekonomi, iktisat geçmiş de olduğu için bizi o mindere çekmeye çalışıyor. Biz tabii, Ekonomi Bakanı değiliz, şu anda Enerji Bakanısınız, ekonomiyle ilgili sorulara da, yani az çok...

ERHAN USTA (Samsun) – Ekonomiyle ilgili de iddialarınız olduğunu biliyoruz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – İddialarımız değil, fikirlerimiz var. Biliyorsunuz, iktisat öyle bir alandır ki yüzde 50 algıya dayalıdır. Hani, teknik teorilerin sosyal algısı, sosyal politik algısı fazladır, herkes bir teori yapabilir, altına iki tane de formül yazar "Bu benim teorim." der ama matematik gibi olmadığı için...

BAŞKAN – Sayın Bakan, bunun için ayrı bir seans yapalım yani şu sorulara başlayalım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – İnşallah, Erhan Bey ile biz ayrıca onu bir yapalım.

Dolayısıyla, Erhan Bey'in sorularıyla ilgili, atamalarla ilgili mesela, ilk sorusuydu... Atamalarla ilgili biz, şu anda boş olan yerler var, bunlarla ilgili çalışmaları yapıyoruz. Sonuçta birkaç ay oldu geleli, bununla ilgili, sadece Türkiye değil, bölgede... Bu konuyla ilgili yasal mevzuat ve düzenlemelerin dışında Türkiye'de çok ciddi bir ekiple bu atamaları en kısa sürede inşallah gerçekleştireceğiz.

İşte, kömüre destekten bahsedildi, çalışıyoruz bununla ilgili olarak. Dediğim gibi, çalıştayıdan sonra sektörü de dinleyip, üreticileri de dinleyip bununla ilgili olarak...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama, ödemeler yapılıyor bu arada, değil mi Sayın Bakan?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Geçmiş dönemden gelen redevanslar devam ediyor, o ayrı. Biliyorsunuz, bunun kamu ayağı var, özel ayağı var. Özel ayağıyla ilgili kısmıyla ilgili bahsediyorum, Erhan Bey onu sormuştu. Bununla ilgili de inşallah, en kısa sürede -zaten yasal düzenleme geçti- Bakanlar Kurulumuza en sağlıklı çalışmayı sunduktan sonra bununla ilgili gelişme hayata geçecek.

Türkiye'de, şu veya bu şekliyle enerji üretiminin son on yıldaki KİT dengesiyle ilgili rakamdan bahsetmişsiniz. Bununla ilgili, yazılı olarak bunu size verelim, şu anda rakam olarak tek tek hepsini okumayayım ama yazılı olarak bunu veririm.

ERHAN USTA (Samsun) – İndirim yapacak mısınız?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – İndirim konusu, oraya geleceğim. Lehte fiyatla ilgili olarak da şöyle bir durum var: Türkiye 2009 yılı itibarıyla 500 küsur dolar ortalamayla gaz alırken son yıllardaki indirimle bağlı, Türkiye birçok dönemde -200 dolarlar, 300 dolarlar- birçok kısmını sübvans ederek, özellikle BOTAŞ üzerinde zarar da yazılarak, bilançolarından da Sayıştay raporlarından da takip ettiğiniz üzere, uzun dönem sübvans etti ve birikmiş zararları noktasında bir noktaya kadar geldi.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – BOTAŞ alacaklarını alamıyor ki zararın sebebi o.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Tabii, son yaşanan süreçlerle birlikte, düşen trendlerle birlikte, son bir iki yıldır ki gaz fiyatları biliyorsunuz, geriden, konsolide olarak gelir ve 2015-2016 noktasında ortalama 50, 55, 60 dolar civarındaki bir maliyetle gaz fiyatının hesaplandığından hareketle, piyasada bir iyileşme var. Tabii ki, bu son gelişmeler, işte, tahkim konusu, Türkiye'nin bu tahkimdeki kazanması, oluşacak tazminat, BOTAŞ'ın bilançosunun iyileşmesi fiyatların düşmesine bağlı. İnşallah, bununla ilgili çok yoğun ve sıkı bir çalışma yapıyoruz, müsterih olun, emin olun hatta çünkü biz iktidar olarak, emin olun, halkımıza, indirim noktasında en sonuna kadarki çalışmaları yapıp bunu indirim olarak yansıtmak için de gereğini yapacağız. Ümidim odur ki inşallah, bu yıl içerisinde bu bilançonun iyileştirilmesine dayalı lehte fiyat indirimi, fiyatların düşmesine dayalı, inşallah, BOTAŞ özelindeki bilançonun da düzelmesine dayalı gerçekleştirmeyi düşünüyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – Hazine ve Kalkınma tarafı "İndirim yapmayacağız." diyorlar, onu pozitif olarak yazdılar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – O günkü fiyatlardan değil...

BAŞKAN – İkinci çeyreğin sonunu bekleyin arkadaşlar, ikinci çeyreğin sonunu bekleyin.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Şöyle: Hazine ve Kalkınma tarafıyla ilgili açıklama son bir haftada gerçekleşen tahkim gelişmesinden önceki bilgiye dayalı. Ondan sonraki süreçte bunu tabii ki istişare edeceğiz, bütçeyi ona göre koordine edeceğiz, onunla ilgili gelir gider dengesine bakacağız. Bu yönde bizim umudumuz Enerji Bakanlığı olarak, bilanço ve bütçe dengesini olumlu yönde etkilemesine dayalı inşallah bu yıl içerisinde bu indirimi yansıtmak için uğraşmak, gayret, çaba sarf etmek.

Şimdi, Rusya'ya enerji ithalatı bağımlılığıyla ilgili konudan bahsettik ki bu konudan birçok vekilimiz bahsetti, işte, Rusya, enerji politikaları, bağımlılık... Aslında bu 7, 8 kişinin sorusuna birlikte cevap vermeyi istediğim bir konu bu. Rusya'yla alakalı süreç, Rusya'yla gaz ilişkileri, Mavi Akım konusu, Batı Akım konusu, biliyorsunuz, iktidarımızdan önceki döneme dayalı bir süreçtir. 97-98 süreci, bu sürecin ortaya çıkması, Mavi Akım'ın uzun dönemli bir şekliyle Rusya'yla doğal gaz anlaşmasına dayalı, 2002 öncesine dayanır. Onun dışında, Batı Akım'a baktığımız zaman ki Rusya'dan 2 tane boru hattından gaz tedariki, biliyorsunuz, salıyoruz, Batı Akım'ı zaten Batı coğrafyası üzerinden, Avrupa'ya giden Batı aksının Türkiye'ye bağlanmasıyla oluşan bir süreçtir. Türkiye uzun dönemli gaz anlaşmalarının özellikle Rusya kısmını iktidarımızdan önce, sonrasındaki süreçte de Türkiye'nin gaz talep ve arzına dayalı, iç piyasa gelişmesine dayalı ortaya koymuştur. Tabii, Türkiye-Rusya enerji ilişkilerinde son aylarda gelişen bu tansiyona dayalı, enerji alanında biz, somut, siyasi ve ekonomik anlamda bize yansıyan herhangi bir olumsuzluk yaşamadık. Onu bilelim, yani vatandaşımıza da söylüyoruz, sizlere de söyleyebiliriz, herhangi bir olumsuzluk yansımadı. Tabii, bir ülkeye bu kadar bağımlılık, elektrik üretimindeki gazın payı ne kadar yüksek, ne kadar fazla? İktidarımız son yıllarda zaten bununla ilgili önemli adımlar attı. İşte, nitekim, siz de zikrettiniz, yüzde 50'lerin üzerinde olan, elektrik enerjisi üretimindeki doğal gaz payını, işte, bu yıllar itibarıyla, 2015 sonu itibarıyla yüzde 40'ın altına çekti. Bu, bir kaynağa, özellikle elektrik enerjisi üretimindeki bir kaynağa bağımlılığın rasyonel sepet bazında, bağlamında baktığımızda, daha dengeli bir şekliyle yönetilmesinin gerekliliğiyle de alakalı bir konu. Bunu önümüzdeki dönemde, alternatif pazarların oluşturulması, yerli kaynaklara ve yenilenebilir kaynaklara yönlendirilmesiyle bu portföyü yüzde 39'ların daha da

altına, 40'ların daha da altına, daha dengeli bir elektrik enerjisi üretim portföyüne dönüştürmeye yönelik çalışmalarımız tabii ki devam edecek.

Onun dışında, Rusya, nükleer enerjiden bahsettik; niye Rusya'ya bağımlılığımız artıyor hususu. Bu da önemli aslında çünkü biz, özellikle nükleer enerjisi yatırımı özelinde Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak bir sent para koymuyoruz. Yabancı yatırımcı geliyor, Türkiye'ye yatırım yapıyor, bu elektrik enerjisini üretiyor ve bunun payı içerisindeki... Eğer bir ikameyse siz, elektrik enerjisi üretimdeki nükleer payının oluşmasıyla birlikte buna muadil -ki Akkuyu için konuşuyorum bunu- yıllık yaklaşık 8,5 milyar metreküplük gaz ithalatını ikame edebilecek bir nükleer potansiyeli de oluşturuyorsunuz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Alım garantisi veriyoruz değil mi?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Tabii ki.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bizi hafife almayın, rica ediyorum ya.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Şimdi, dolayısıyla, bir projenin, bir yatırımın fizibil olmasıyla ilgili, yatırımın oluşmasıyla ilgili siz finansal modeller oluşturmak durumundasınız. Tabii, Türkiye Cumhuriyeti'nin devleti trilyonlarca dolarlık gayrisafi millî hasılası olur, kasasında trilyonlarca dolar olur, bütün hepsini kendi cebinden para ve sermayeyle yapar, o ayrı bir konu. Ülkenin finansmanı, ülkenin yatırım ortamının iyileşmesi, uzun vadeli yatırıma yabancıların cazip bir şekilde ilgi ve alaka duyması; Türkiye bunu başarmıştır. Bakın, bütün bu bahsettiğimiz projelerin tamamını Türkiye bu mantıkla ortaya koymuştur. Üçüncü köprü, üçüncü havaalanı, İzmir otobanı, Türkiye'de yapılmış yüzlerce hastane, yollar, köprüler. Dün, Ulaştırma Bakanlığını izlediniz. Türkiye devleti olarak özelleştirme kapsamında, yap-işlet-devret'le, farklı modellerle yaptığımız yatırımlar var. "Kamu olarak biz, ekonominin yüzde 80'ini biz yöneteceğiz." mantığıyla ki eski Türkiye böyleydi, ekonominin yüzde 80'i kamuydu, yüzde 20 de özel sektördü, kalite hak getire, verimlilik hak getire, müşteri memnuniyeti hak getire. Dolayısıyla, hayatın normalleşmesi, gelişmesi, o anlamda bakıldığında kalitenin daha bir artması hususuyla alakalı bir tarafı da var. Dolayısıyla, Rusya özelinde baktığımızda, Türkiye-Rusya ilişkileriyle alakalı, bu noktadaki bu soruyu bağlama özelinde yapabilirsek, bir noktada açıklamak gerekirse, enerji sektörünü olumsuz anlamda etkileyecek bugüne kadar henüz olumsuz bir gelişme bizim tarafımızda, Bakanlığımız özelinde yaşamadık. Tabii, enerji ilişkisi, enerji anlaşmaları, enerjiyle ittifaklar veya ortaklıklar, uzun süreli güvene dayalı konulardır bunlar. Yani "Bugün kızdım, şunu yaptım; yarın kavgı ettim, onu yaptım..." Uluslararası sözleşmeler, mahkemeler, güvenilirlik, uluslararası ilişkiler açısından... Dolayısıyla, bunların oluşmasına dayalı herhangi olumsuz bir risk yaşamadık ama Rusya özelinde değil, Türkiye'nin enerji çeşitlendirilebilirliği özelinde tüm bunları yapması gerekiyor mu? Kesinlikle ve kesinlikle gerekiyor.

Şimdi, Musa Bey sormuş, İŞİD... Bununla ilgili Türkiye Cumhuriyeti devletinin yetkili makamları, Bakanlık olarak bizlerin yaptığı açıklama ki "Amerika ve Rusya" dendi. Zannediyorum, orada gündemi biraz eksik takip ediyoruz. Amerika, Rusya'nın bu açıklamasının olduğu günün hemen akabinde bunu reddeden, safsata olduğunu ifade eden açıklamalar yaptı, gerçek dışı olduğuna yönelik açıklamalar yaptı ama tabii ki "Amerika şunu şöyle dedi, bunu böyle dedi." demekten ziyade, ben Türkiye Cumhuriyeti devleti vatandaşı olarak -bir bakan olmaktan önce- böyle bir iddiayı üçüncü bir şahsın dillendirmesi... Nasıl bir iddiayı? Türkiye Cumhuriyeti devletini, terör örgütü ilan ettiği bir kurumla, şahıslarla, ne idüğü belirsiz bir yapıyla ilişkilendiriyor olmak bence utanç vesilesi bir konudur. Türkiye Cumhuriyeti devleti, böyle bir terör örgütüyle hiçbir ama hiçbir, bırakın ticari, ekonomik, hiçbir ilişkiye girmez. Onun için, bu konunun ötesinde bir açıklama yapmaya gerek duymuyorum. Dolayısıyla, İŞİD...

AHMET YILDIRIM (Muş) – On ay öncesine kadar öyle değildi. On ay öncesine kadar "öfkeli gençler"di bunlar, Başbakan böyle tanımladı.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Şimdi, Türkiye Cumhuriyeti devleti, İŞİD'i, DAESH'i dünyada ilk terör örgütü ilan edilen ülkelerden bir tanesidir.

BAŞKAN – 2013'te.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) -Dolayısıyla, bütün bu süreçler özelinde, bu, cevaplama bile abes görülecek bir konu ama üç beş kişi sordu diye haydi böyle bir şekilde geçelim.

Musa Bey'in diğer sorularından bir tanesi, dağıtımdaki işten çıkarılmalarla ilgili. Bununla ilgili yaptık ama tabii, burada şöyle bir durum var: Bakanlığımız ve EPDK özelinde yapmış olduğumuz şeylerin dışında, özellikle dağıtım ve özelleştirmeler noktasında bakıldığında, özel sektörün işlettiği bir alandan bahsediyoruz. Türkiye'de 21 dağıtım bölgesi özelleştirilme kapsamı noktasında. Bugüne kadar ortaya çıkan resim özelinde, özel sektörün tıpkı diğer sektörlerde olduğu gibi, elektrik dağıtımında da kendi tasarrufunda olan bir konudan bahsediyoruz. Ancak, buna rağmen, gerek biz Bakanlığımız olarak gerek EPDK, insan kaynağı yönetimi noktasında ilişkili firmalarla yakın teması, özellikle işten çıkarılma konusunda hassas iletişimini sürdürmeye devam ediyor.

Baki Bey'in sorusu: "Barajlar satılacak mı?" "Barajlar satılacak mı?" hususu, bakın, burada çok önemli bir şeyden bahsediyoruz, iktidarımız döneminde, ciddi sayıda enerji santralinin özelleştirilmesini gerçekleştirdik. Burada, yapılan stratejinin en önemli noktası şuydu: Neydi? Türkiye'de ortalama yaş ömrü on yıl, yirmi yıl, otuz yıl üzerinde olan kamunun sahipliğinde olan santrallerle ilgili çok önemli bir sorunla karşı karşıyaydı Türkiye. İşte, enerji verimliliğinden bahsettik "yenilenebilir" dedik, demin bahsettiğiniz birçok konu var ya, bu kapsam ışığında, hem daha verimli kullanılması hem bu kaynakların etkili yönetilmesi kapsamında, Türkiye, bu anlamda devlet olarak çok ciddi santral özelleştirmesinin önünü açtı ve ciddi sayıda, yüzde 20'lerde, 30'larda, 40'larda verimlilikle çalışan birçok santralin özelleştirilmesiyle birlikte -ki, devlet olarak, siz kapı kapı, tek tek bütün bu santralleri, ihaleye çıkacaksınız, teknik şartname alacaksınız, şunu yapacaksınız, bunu yapacaksınız, o iptale gidecek, o şuna gidecek- özelleştirilmesi kapsamında Türkiye'deki yerli ve yenilenebilir kaynaklar -HES'ler için, kömürler için- daha verimli kullanılması noktasında özelleştirme kapsamında önemli adımlar atmıştır. Nereye kadar? Bütün barajlar satılacak mı? Şahsi görüşüm, bütün barajların satılmasıyla ilgili bir durum söz konusu değil. Türkiye'nin büyük kapasite ve rezervlere sahip önemli elektrik üretim santrallerinin tamamını özelleştirmek gibi bir stratejisi yok, tıpkı, bütün piyasanın liberalleştirilmesi gibi. Türkiye, nasıl bankacılık sektöründe önemli bir liberalleşme yaşadığına ve kısmi ve anlamlı bir noktada kamu payı devam ediyorsa piyasanın normalleşmesiyle ilgili, enerji piyasasında da önemli bir noktada özelleştirildiği gibi, anlamlı bir noktada da kamu payı, üretim anlamında piyasada denge mekanizması unsuru oluşması noktasında da devam etmek durumundadır. Buna bu şekilde bakılabilir.

Şirin Bey'in söylediği konu, elektrik kesintileri ve Sinop ve Mersin'deki nükleerle ilgili konu. Bu iki konu aslında çok önemli iki konu. Bu konuyla ilişkili birçok soruyu da aynı çerçevede aslında değerlendirmek istiyorum. Demin de kısmen cevap verdiğim bir konu bu.

Özellikle elektrik kesintileri, 21 dağıtım bölgesinde yatırım ihtiyacı ve buna dayalı olarak şebeke ve bireysel tüketim, bölgesel tüketim, sanayi tüketiminin artmasına dayalı maalesef, yaşlı ve eski şebeke altyapısından kaynaklı, önümüzdeki dönemde kesintilerle muhatap oluyoruz, olacağız ama amacımız, dediğim gibi, 21 bölge özelinde takiple, yatırımın takibiyle bunu önümüzdeki beş yıl çok ciddi bir şekilde iyileştirerek kesintileri minimum düzeye çekecek noktalar oluşturmak, Sinop da bunlardan bir tanesi.

Sinop-Mersin hususuna geldik yani nükleer santral gerekli, gerekli değil sorusuna en az on beş dakika, sırf sadece ona cevap verebilirim, yirmi dakika, yarım saat cevap verebilirim ama şu özelde: Sadece nükleer santraller...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Bakan, biz nükleer santral illa olmasın demiyoruz ama yer seçimi yanlış.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Oraya geleceğim.

Nükleer santral yapmak için şöyle bir teknik altyapıyla veya siyasi bir bakış açısıyla hareket edemezsiniz, bu benim şahsi görüşüm değil, teknik çalışmalar özelinde dünyadaki uluslararası standartlara dayalı, takip edilmesi bir usuldür. Nedir bu? O da şudur: Bununla alakalı yaklaşık 18 tane kriter vardır. Nedir? Deprem bölgesiyle alakalı husus, hava sahasıyla ilgili bir husus, su kaynaklarına yakınlığıyla ilgili bir husus, şununla, şununla, yaklaşık 18 tane kritere göre...

BAŞKAN – Sayın Bakan, bu çok kapsamlı, bunu yazılı gönderseniz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Yazılı da gönderirim ama bunu kısaca özetleyeyim. Kamuoyunun bilgilendirilmesi açısından da, vekillerimizin bilgilendirilmesi açısından da çok kısaca paketlemek istiyorum şunu. Aslında önemli yani yanlış bilinen genel kanaatlerle ilgili önemli bir konu bu, bunu bilmek lazım, hakikaten bunu bilmek lazım.

18 tane kriter: Uçak yollarıyla alakalı mı? Göç yollarıyla ilişkili mi? Deprem fayının üzerinde mi? Su kaynaklarına yakın mı? Niye? Çünkü bunun santral dönüşümüyle ilgili su kaynaklarından beslenmesi lazım. Açık galeri mi kapalı galeri mi? Açıkla bununla ilgili su tüketim ihtiyacı fazla olacak, kapalıysa fazla olacak.

MUSA ÇAM (İzmir) – Onlara bakıyor musunuz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Dolayısıyla, bütün bu kriterlere dayalı ortaya koyulan değerlendirmeler noktasında Türkiye'deki birçok bölge, puanlama yapılıyor, bu puanlamaya dayalı ortaya çıkan, puanlama noktasında en güvenli, en doğru, en fizibil bölgeler seçiliyor. Sinop ve Mersin bununla alakalı bir konu. Tabii, bunun kamuoyuyla iletişim tarafı, kamuoyunun onayı tarafı, ÇED sürecinde bununla ilgili...

MUSA ÇAM (İzmir) – İzmir Yarımadasına yaptığınız rüzgâr gülleriyle alakalı olarak da bunlar yapıldı mı? Teori olarak öyle onlar.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – ...sivil toplum kuruluşları, sosyal kuruluşlarla bununla alakalı toplantılar yapıldı, bununla ilgili sonuçlar takip edildi.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bu kriterlere uyuldu mu Mersin'de?

MUSA ÇAM (İzmir) – Buradan, Ankara'dan lisans veriyorsunuz, gitmiyorsunuz bile oralara.

BAŞKAN – Sayın Şimşek, Sayın Çam, bakın, hiç kimse size konuşurken müdahale etmedi, yapmayın.

MUSA ÇAM (İzmir) – Kırk beş dakika biz konuşmadık ama. Biz on iki dakika konuştuk, Bakan kırk beş dakika konuştu.

BAŞKAN – Affedersiniz, 20 kişi on ikişer dakika, hesabı öyle yapacaksınız.

Buyurun Sayın Bakan, son dört dakika zaten, sizi konuşturmak istemiyorlar.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Yok, hızlıca... Yok, yok. Sağ olsunlar vekillerimiz, canları sağ olsun.

Tabii, bunun çevreye etkisi, bununla ilgili acaba toplumsal olarak bölgenin ne kadar etkilendiği, etkilendiği... Mesela, şunu bilmek çok önemli bir konu: Fransa'da Paris'in dibinde nükleer santral var. 90 kilometre yerleşim yerine yakın santraller var. Bununla ilgili...

AHMET YILDIRIM (Muş) – Atıkları nerede Sayın Bakanım? Bu atıklar Orta Anadolu'da.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Böyle hamasi konuştuğunuz zaman, bilgiye dayalı olmadan...

AHMET YILDIRIM (Muş) – O Paris'teki nükleer santralin atıkları nereye depolanıyor?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Dolayısıyla, 60 tane, 70 tane nükleer santral var, tek tek hepsinin neresi, bir araştırılmalı bakalım, nereye atılıyormuş bakarız.

Dolayısıyla, 90 kilometre yakınında, 60 kilometre yakınında...

BAŞKAN – Ben depolamıyorum, bana bakma.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Sizin memleketi de, Isparta'ya da koyuyorlar.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – New York'ta 60 kilometre New York'a yakınlıkta santral var.

Dolayısıyla, nükleer santralin çevreye etkisinden bahsediyoruz, bakın. Nükleer santralin yıllık 50 mikroziybet etkisi varken, bir kere MR cihazına girip çıkan bir insanın etkilendiği radyasyon ne kadar, biliyor musunuz? Bakın, bir yıllık nükleer santralin etrafında yaşayan bir insan 50 mikroziybet radyasyona muhatap olurken, bir MR'a giren -sağlıkçılar "MR'a niye girdiniz bu kadar radyasyon var." diye biraz kızacak ama- 6.900 mikroziybet.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Bakan MR'ı bırakın Çernobil'den bahsedin. Normal şartları düşünmeyin, komple düşünün.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Dolayısıyla, dünyada bugüne kadar 3 tane nükleer santral kazası olmuş, değil mi? Bir tanesi Amerika'da, bir tanesi 1986'da Çernobil'de, diğeri de bildiğiniz gibi, Japonya Fukushima'da, 2011'de.

Biliyorsunuz, uçaklar da düşüyor, kömür santrallerinde kaza oluyor. İşin doğası gereği, işin teknolojisi gereği, siz en iyisini, en güvenliğini, en sağlıklıasını halkınızın, vatandaşınızın iyiliği noktasında, gelişimi noktasında yapmakla mükellefsiniz. Nitekim, bu kaygılardan bahsediyoruz ya, bence daha çok kaygı duymamız gereken, haklı kaygılarınızın içerisinde, kesinlikle katıldığım kaygılarınız içerisinde haklı olarak duymamız gereken şöyle bir kaygı var: Türkiye'nin sınırına onlarca kilometre yakınlıkta, Ermenistan'da otuz, kırk yıllık teknolojiyi, eski bir teknolojiyi haiz Ermenistan'da nükleer santral var. Allah korusun. Bulgaristan'da...

ERKAN HABERAL (Ankara) – O da Rus teknolojisi.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – 1970'lerin teknolojisi. Fukushima da Japon teknolojisiydi o zaman; öbürü de, Indiana'daki de, Amerika'daki de Amerikan teknolojisiydi. Böyle bakmamak lazım. Bence şöyle bakmak lazım diye şahsi olarak düşünüyorum, tabii özgürsünüz nasıl düşüneceğiniz noktasında, dayatmak için söylemiyorum ama bence bakmamız gereken nokta şu: Halkımızın güvenliği noktasında, uçaklar düşüyor; o zaman uçağa binmeyelim. İşte, kuş yollarını göç yollarını etkiliyor, ne yapmayalım, rüzgâr yapmayalım. Tarlalarımız şey oluyor, güneş yapmayalım. Türkiye'nin, teknoloji noktasında dünyadaki genel trendlerden ayrı bir trend izlemeye, ne altyapı lüksü var ne güvenlik anlamında bir lüksü var ne ekonomik lüksü var. Türkiye, dünyadaki "best practice" dediğimiz en iyi uygulamaları taşıyıp, Türkiye'deki uygun ekonomik ve kültürel iklimle de uyumlu bir şekilde en iyilerini getirmekle mükellef, enerji de bunlardan bir tanesi, nükleer de bunlardan bir tanesi...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Sürdürülebilir enerji diye bir şey var Sayın Bakan.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Eski teknoloji.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Dolayısıyla, özellikle ve özellikle...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – TTK'ya işçi alacak mısınız Sayın Bakan?

BAŞKAN – Arkadaşlar, son on dört saniye, Sayın Bakana selamlama için bari müsaade edin.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Bayağı bir konu var, hangi birini...

BAŞKAN – Sayın Bakan, gerisini yazılı göndereceksiniz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Yok, şöyle...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Daha sorulara cevap vermedi ki.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Mesela kaya gazı sorusu gelmişti, ona da hemen bir cevap vereyim.

Mesela kaya gazı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, süre doldu efendim.

ERKAN HABERAL (Ankara) – On beş dakika uzatın efendim.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin lütfen.

Yani bir yandan süreyi uzattınız diye eleştiriyorsunuz, öbür taraftan kesince eleştiriyorsunuz, bir karar verin artık.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Bakan kırk dakika başka konu konuştu, cevap vermedi ki.

BAŞKAN – Efendim, Sayın Bakanın konuşma içeriğine benim müdahale etme şansım yok.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyoruz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yapmayın yani, cevap vermedi ki.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar müsaade edin.

Sayın Bakan, kalan soruları, cevaplanmayan soruları yazılı olarak göndermenizi rica ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, çok kısa...

BAŞKAN – Sayın Usta, buyurun tabii ki.

Son söz milletvekilinin, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben sadece bir dakika bir şey söyleyeceğim.

Sayın Bakan, az önce güzel bir şey söylediniz: "Bilgiye dayalı olmalı konuştuğumuz şeyler." Bence de öyle. Yoksa siz bir değerlendirme yaparsınız, biz bir değerlendirme yaparız, ama ortada bilgi varsa, rakam varsa o her şeyi bozar.

Yeni Türkiye-eski Türkiye ayrımını, mukayesesini yaparken verimlilikten bahsettiniz, size sadece bir verimlilik rakamı vereceğim. 2007-2013 döneminde verimliliğin, yani "toplam faktör verimliliği" diye adlandırdığımız verimliliğin büyümeye katkısı 0,5 eksi. Yani Türkiye'de verimlilikten hiçbir etki olmasaydı, 2007-2013 döneminde 3,9 büyüyecekti, verimlilikten 0,5 puan negatif geliyor, sizin yeni Türkiye dediğiniz budur herhâlde.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Bir soru soracaktım.

BAŞKAN – Ama soru kısmı bitti, yazılı olarak göndersinler.

Buyurun.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Bakanım, konuşmamda sorduğum Tokat'taki haksız sayaç okumaları, dört aydır okunamayan sayaçlar zamdan sonra okundu, bundan konuşmamda bahsetmiştim, cevap alamadım.

Ayrıca, çıkarılan işçilerle ilgili, bunlar birkaç yıldır çalışan işçiler, hem de üretime zam geldi, bu boyutuyla cevap istiyorum.

Ayrıca, köylerde, kentlerde, kasabalarda elektrikle ilgili ihtiyaç olduğunda çok seri devlet yapabiliyordu, şimdi özel sektör bunları biriktirip ihale ediyor, insanların yaşamsal önem arz eden elektrik gibi bir hakkı biraz daha keyfiyete dayalı gidiyor.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, hepiniz bastınız ama müzakereler tamamlandı.

Kusura bakmayın...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, yapmayın, bir dakikalık bir şey diyeceğim...

BAŞKAN – Peki, size de söz verelim.

Her partiden bir kişiye vermiş olayım, buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, Sayın Başkan kestirdi ama bugüne kadar pek çok bakanlık görüştük, tek bir bakanlık dahi yazılı cevap vermedi sorularımıza, bu şekilde de müzakere devam etmiyor. Kaç günde yazılı cevap vereceksiniz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Soru önergeleriyle mi ilgili?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, pek çok sorumuz vardı, bizim hiçbir sorumuza cevap vermediniz.

BAŞKAN – Hayır Sayın Bakanım, burada şu an size sorulmuş soruların cevaplarını yazılı olarak vereceksiniz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Tamam, vereceğiz.

Bu arada, deminki konuyla ilgili olarak da yurt dışında olduğum için dün imzaladım önergelerin çoğunu, bugün itibarıyla Meclise gelmiş olması lazım, yazılı önergelerin önemli bir kısmının Meclise gelmiş olması lazım, dün imzaladım, bilginiz olsun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – En azından şu beyanda bulunun, kaç günde cevap vereceksiniz? Bakın...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bir hafta içerisinde...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Hepsi yirmi beş gün içerisinde, yasal süresi içinde imzalanıp gönderildi.

BAŞKAN – Sayın Bakan, ondan bahsetmiyoruz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yirmi beş günde Meclis geçmiş oluyor.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, bugünkü sorulan sorulardan bahsediyorum.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz efendim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, ben bitireyim.

BAŞKAN – Burada, Komisyon üyesi ya da milletvekili arkadaşlarımızın sormuş oldukları ama zaman probleminde dolayı cevaplanamayan sorulardan bahsediyoruz. Bunların cevaplarını bize iki üç gün içerisinde gönderirseniz biz de arkadaşlarımıza dağıtırız efendim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Tabii ki.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bir saniye bitirmedim.

Sayın Bakan, bakın, sermayeyle ilgili her şeyi konuştunuz, şu yatırım, bu yatırım, sermaye liberalleşmeli, şu, bu, ama sosyal devlete ilgili sorularım oldu özellikle, yani fakir fukaranın, özellikle dar gelirlinin enerji güvencesiyle ilgili, yani bir verem hastasının, bir işsiz, bir fakirin enerji güvencesiyle ilgili bir cümle beyanda bulunmanız özellikle çok önemliydi ve yerel yönetimlerin rızası...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bakın, Sinop'a nükleer santral yapıyorsunuz, Sinop'un rızasını almadan yaptınız.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Garo Bey çok güzel söylüyorsunuz, çok yüreğe dokunan bir açıklamaydı.

Sayın Başkan, iki cümle söyleyeyim, bunu bari cevaplayayım.

Cevaplama noktasında size sıra gelmemişti, kesilmişti.

Şöyle söyleyeyim size: "Sosyal devlet" diyorsunuz ya, benim konum veya değil ama genel olarak şöyle bir cevap vermek lazım. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde adı sosyal devlet olan partiler dâhil, on üç yıllık iktidarımız döneminde alt gelir grubuna yapılan sosyal yardımlar dâhil, üniversite öğrencilerindeki harçlar dâhil, yaşlılara, emeklilere, şu veya bu şekliyle sosyal, toplu taşıma hakları dâhil, şu dâhil, bu dâhil, her anlamda yaptığımız sosyal yardım hususu Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yapılmamış. Ekonomik olarak karşılığı şu bu, yaparız, ayrı bir konu. Ekonomi konusuyla ilgili sosyal yardımlar ayrı bir konu.

Enerjiyle ilgili kısmına gelirsek, enerjiyle ilgili, ısınmayla ilgili sosyal yardımlar noktasında, Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kömür değil, kömür değil.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK (İstanbul) – Bakın, biz tarımsal sulama noktasında, orada kullanılan elektrik noktasında, buralara destek noktasında, tarımsal kredi kooperatiflerinde kullanılan elektrik noktasında, birçok noktada elektrik enerjisi açısından çok ciddi destek olduğumuz, finansman fonladığımız taraflar var.

Dolayısıyla, bu söylediğiniz husus ayrı bir konu; bunu not ettim, bununla ilgili konuşup takip etme noktasında olumlu eleştiri olarak alıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakan, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutup oylatacağım:

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2016 yılı bütçesi ve 2014 kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2016 yılı bütçesi ve 2014 kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü 2016 yılı bütçesi ve 2014 kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Türkiye Atom Enerjisi Kurumu bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 2016 yılı bütçesi ve 2014 kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2016 yılı bütçesi ve 2014 kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Böylece gündemimizde bulunan bütçeler ve kesin hesaplar oylanmış ve kabul edilmiştir, hayırlı olsun.

Gündemimizin ikinci bölümünde yer alan bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek için 18.15'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.33

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.25

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)
BAŞKAN VEKİLİ: İbrahim Mustafa TURHAN (İzmir)
SÖZCÜ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)
KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok Değerli Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli bürokratları, basınımızın ve televizyonlarımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 17'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Gündemimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Usulle ilgili bir söz talebi mi var?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Paylan.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- Komisyonun çalışma usul ve esasları hakkında görüşmeler

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, hayırlı olsun, görevinizde başarılar diliyorum.

Usulle ilgili gene klasik sorumu soracağım. Az önce Enerji Bakanlığını görüştük ve Sayın Bakan bizim sorularımızın yüzde 10'una bile cevap vermedi ve “Yazılı cevap verebilirsiniz.” diye uyardınız. O da “Yirmi beş güne kadar veririm.” dedi. Siz de “Üç güne kadar verin.” diye uyardınız.

Sayın Başkan, şu ana kadar -kaç tane bakanlık görüştük, sayısını unuttum- sorularımızın hiçbirine yazılı cevap verilmedi. Eğer bu konuda...

BAŞKAN – Takip ediyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, takip etmek değil. Bakın, müzakereler sekiz gün sonra bitecek Komisyonunda ve biz cevaplarımızı alamadan muhalefet serhlerimizi hazırlıyoruz. Cevaplarımızı etkin bir şekilde, net bir şekilde alamıyoruz. Hep bakanlar genelde icraatın içinden sunumları yapıyorlar. O da gerekli belki ama öncelikle cevaplarımızın verilmesi gerektiğini düşünüyorum ve tatmin edici cevaplar rica ediyoruz.

Yazılı cevapları öncelikle Maliye Bakanından talep etmiştiniz sanıyorum. Bir iki gün içinde cevaplarımızı istiyoruz. Bu konuda sayın bakanlardan -özellikle Sayın Bakan da başlarken- cevaplarımızı almak istiyoruz. Cevaplarımızı alamadan oturumlar kapanıyor.

Diğer bir konu da Komisyonumuzun üyesi Sayın Selin Sayek Böke, biliyorsunuz bir süredir katılmıyor.

BAŞKAN – Evet, parti sözcülüğü...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Parti sözcüsü oldu. Hayırlı olsun diyorum. Ancak Komisyonumuzun üyesi olması hasebiyle de söyleyeceğim. Kendisine bugün ırkçı bir saldırı yapıldı, nefret suçu içeren bir saldırı yapıldı.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Bugün gazetesi.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bugün gazetesi, biliyorsunuz, Hükûmetin tasarrufuyla el konuldu kayyum tarafından.

Kendisine şöyle bir manşetle saldırıda bulunuldu: “CHP Sözcüsü Böke vaftiz edilmiş.” Ne diyor iddiada? İşte “Atatürk posteri skandalından sonra CHP’de Hristiyanlık krizi çıktı. Parti sözcüsü Böke’nin Hristiyan olduğu konuşuluyor.” Ya bunu, sanki Hristiyan olmak ayıplı bir şeymiş, sanki Hristiyan olmak böyle bir manşeti gerektiriyormuş, vaftiz olmak böyle bir manşeti gerektiriyormuş gibi bir manşet atılmış. Başkanlığınız tarafından da Komisyonumuzun üyesi olması hasebiyle... Sonuç olarak Hükûmetin atadığı bir kayyum tarafından yönetilen bir gazete tarafından böyle bir saldırı yapılmasını kınıyorum. Ben bir Hristiyan olarak vaftiz edildim. Ne bir üstünlük meselesidir ne de bir aşağılanma vesilesidir bir insan için inancı. Herkesin inancı kendi onurudur. Herkesin kimliği kendi onurudur. Müslüman olmak nasıl bir insan için normal bir şeyse Hristiyan olmak da normal bir şeydir, Alevi olmak, Musevi olmak gibi. Bu anlamda Başkanlığınızın da bu durumu değerlendirip bir kınama yapmasını talep ediyorum. Bugün gazetesine de bu anlamda, kayyum kimse... Sayın Hükûmet yetkilimiz de burada, Hükûmet atadı bu kayyumu sonuç olarak, böyle bir nefret suçu içeren manşet atılmasını kınıyorum ve bununla ilgili gerekli girişimlerde Başkanlığımız ve Hükûmet nezdinde bulunulmasını talep ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Temizel, buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Paylan’ın dile getirdiği konu ve hassasiyeti elbette ki takdire şayan bir konudur. İnsanların düşünceleri, inançları nedeniyle bu tür olaylarda malzeme yapılmasını biz demokrat insanlar olarak asla benimsemeyiz zaten. Yazılan haber doğrudur ya da değildir bilmiyorum. Zaten Cumhuriyet Halk Partisinin sözcüsü olan değerli arkadaşımız onun yanıtını en kısa süre içerisinde verecektir çünkü bugün ortaya çıkmış olan saçma sapan, ciddiye alınmayacak, zaten içerisinde de herhangi bir şey olmayan, sadece ortalığa bir şey yaymak suretiyle konu oluşturmaya çalışan bir haber niteliğinde.

O nedenle de, gerekeni zaten insanların hepsi yapacaktır. Bizim ayrıca bu konuda bir tepki göstermemizi gerektirecek bir olgu olduğunu şu aşamada kesin olarak düşünmüyoruz. Gerekli, hem partimiz yapar hem değerli arkadaşımız kesin olarak yapar ama bu hassasiyeti de gerçekten takdirle karşıladığımızı ifade etmek istiyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Tabii ki herkes kendisini nasıl tanımlıyorsa tanımlamakta hürdür. Tabii, bu gazeteyi görmedim ama bu, İngiliz The Economist Dergisi'nde çıkan ve işte, Arap, Hristiyan ve saygın bir iktisatçı olarak Sayın Böke'yi tanımlayan bir yazıdan alıntı olarak zannediyorum bu haberi yaptılar. Tabii, yani neticede bu haber oraya nasıl geçti bilmiyorum ama bu...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Nefret suçu...

BAŞKAN - Müsaade ederseniz yani tabii ki kayyumu hükûmetler değil kayyumu mahkemeler atar. Bir kere onu vurgulamam lazım.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Hepimizin parasıyla çıkıyor o gazete. "Kayyum" demek devletin parası. Bizim paramızla çıkıyor o gazete.

BAŞKAN – Müsaade ederseniz... Yani tabii ki Sayın Böke ya da bir başkasıyla ilgili bu tarz haberlerin bu şekilde, rencide edici şekilde veriliyor olması gibi şey ama ben rencide edici bir şey de görmüyorum. İnsan Hristiyan da olabilir, Müslüman da olabilir yani burada bir alınganlık oluşturmanın da bir anlamı olduğunu düşünmüyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Habere manşet...

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Manşet haber konusu ama.

BAŞKAN - O zaman benzer tepkiyi The Economist'e de göstermek lazım. "Neden tanımlarken bir 'Arap, Hristiyan' diye tanımladın?" diye.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bunu bir kriz vesilesi olarak anlatıyor manşet Sayın Başkan. Bir insanın Hristiyan olması bir insanın bir kriz olarak anlatılıyor.

BAŞKAN – Tabii ki Sayın Böke de bu konuda gerekeni yapacaktır. Hem açıklamayı... Tabii ki hukuki yollar da açıktır ama genel olarak bu tarz haberleri doğru bulmadığımızı da tabii ki ifade ediyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ama zaman zaman geçmişin Başbakanının bu konuları kaşındığını biliyoruz tabii.

BAŞKAN – Şimdi, sunumunu yapmak üzere Değerli Bakanımıza söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

Süremiz sunum için yarım saattir.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Sayın Başkanım, sunumuma geçmeden önce dilerseniz arkadaşlarımız kendilerini bir tanıtsın.

BAŞKAN – Lütfen.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sizi kutluyorum Sayın Bakan, bu kadar erkeğin bakanı olmuştunuz tek başınıza!

BAŞKAN – Evet, yeni bir tartışma konusu açmayalım.

Sayın Bakan, Komisyonumuz artık Hükûmet sıralarında kadın bürokratları görmek istiyor. Yoğunluklu olarak her bakanımıza da bu temenniyi iletiyoruz.

Buyurun Sayın Bakan.

II.- SUNUMLAR (Devam)

3.- Çevre ve Şehircilik Bakanı Fatma Güldemet Sarı'nın, 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/529) ile 2014 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/297) hakkında sunumu

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Sağ olun. Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın milletvekilleri, kıymetli basın mensupları; Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın 2015 yılında gerçekleştirdiği faaliyetler ile 2016 yılı bütçe tasarısını sunmak üzere hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çevre ve şehircilik alanında geniş bir görev ve sorumluluk üstlenen Bakanlığımız, 64'üncü Hükûmet Programı'nda da ifade edildiği üzere, şehirlerimizin, kültürümüzün renklerini yansıtan, yaşadığımız zamanın çizgilerini barındıran, altyapısı sağlam, afetlere dayanıklı ve çevreye duyarlı bir biçimde gelişmesi için çalışmalarını sürdürmektedir.

Ülkemizin tarihsel dokusunu ve Anadolu irfanını unutmadan, modern mimarinin gerekliliklerini ve çevre koruma hassasiyetini ön planda tutan bir anlayışa sahibiz. Bu kapsamda, 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlığımıza kentsel dönüşümün yürütülmesinden, çevre ve tabiat varlıklarının korunması ve çevresel faaliyetlerin denetlenmesine, başta mekânsal strateji ve çevre düzeni planları olmak üzere, her tür ve ölçekte plan yapımı ve onaylanması, kamu binalarının yapımı, enerji verimliliğinin artırılması, yapı malzemeleriyle yapıların denetimine, ulusal coğrafi bilgi sisteminin kurulmasına, iskân projelerinin gerçekleştirilmesi ve mahalli idarelere mali ve teknik destek sağlanmasına kadar çok geniş bir yelpazeye yayılan görevler verilmiştir.

Bakanlığımız, çevre ve şehircilik alanındaki faaliyetlerini 8 genel müdürlük, 3 başkanlık, 5 müstakil daire başkanlığı, Hukuk Müşavirliği ile Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, İç Denetim Birimi Başkanlığı, taşrada da 81 il müdürlüğüyle yerine getirmektedir. Ayrıca, 22 bölge müdürlüğü, 81 kadastro müdürlüğü ve 957 tapu müdürlüğü bulunan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bağlı kuruluşumuz; 18 bölge müdürlüğü bulunan İller Bankası Anonim Şirketi de ilgili kuruluşumuzdur.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2016 yılı bütçe tasarısında Bakanlığımız için 1 milyar 686 milyon 435 bin TL, bağlı kuruluşumuz olan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü için ise 867 milyon 372 bin TL olmak üzere merkezî yönetim bütçesinden toplam 2 milyar 553 milyon 807 bin TL ödenek öngörülmüştür.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü gecekondular ve çarpık yapılaşma alanları ile afet riski altındaki alanlarda dönüşüm çalışmalarını yürütmektedir. Genel Müdürlüğümüz kentsel altyapı, envanter ve proje uygulamalarını düzenleyen bir Bakanlık birimidir. Kentlerimizde gecekondulaşma ve kaçak yapılaşma süreci sağlıklı büyümeyi engellemiş, olası afet durumunda can ve mal kaybı riskini arttırmıştır.

Bu çerçevede, sağlıklı ve güvenli yaşam çevreleri oluşturmak amacıyla çıkarılan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında üç buçuk yıllık uygulama dönemi geride bırakılmıştır. Kanun kapsamında 136 Bakanlar

Kurulu kararıyla 47 ilimizde toplam 178 adet riskli alan ilan edilmiştir. Ayrıca, riskli binaların tespit edilmesi ile ilgili yapılacak işlemler hususunda, valilik ve belediyelere görev verilmiştir. Riskli yapıların tespiti ile ilgili lisans verme işlemleri başlatılmış olup 1.054 adet kurum ve kuruluş riskli yapıları tespit etmek üzere lisans almıştır. 2015 yıl sonu itibarıyla toplam 311.837 adet bağımsız bölüm içeren 92.833 binada riskli yapı tespiti gerçekleştirilmiştir.

6306 sayılı Kanun kapsamında binaların yıkım ve yeniden yapım süreci hızla devam etmektedir.

6306 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde riskli yapı tespitlerine karşı maliklerce veya kanuni temsilcilerince yapılacak itirazları inceleyip karara bağlamak üzere teknik heyetlerin oluşturulması da hükme bağlanmıştır. Ülke genelinde 13 bölgede toplam 18 teknik heyet oluşturulmuştur. Bununla birlikte, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere rezerv alan belirlenmesi çalışmaları da devam etmekte olup 52 adet rezerv yapı alanı belirlenmiştir.

Belediyelerimiz ile Bakanlığımız arasında Kentsel Dönüşüm Projeleri kapsamında protokoller yapılmakta ve bu çalışmalar belediyeler tarafından yürütülmektedir.

Kentsel dönüşüm uygulamaları kapsamında bugüne kadar 2 milyar TL'ye yakın kaynak kullanılmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Bakanlığımız koordinasyonunda yıkım sektöründeki firma ve personel yetkinlikleri artırılmış, hizmet kalitesi yükseltilmiş ve sektöre yeni yıkım teknikleri kazandırılmıştır. Kentsel dönüşüm çalışmalarında ortaya çıkacak inşaat ve yıkıntı atıklarının geri dönüşümü için yerel yönetimlerle iş birliği planlanmaktadır.

Bakanlığımız, 6306 sayılı Kanun çerçevesinde afet riski altındaki alanların dönüşümünün sürdürülebilirlik ilkelerine göre yürütülmesi çerçevesinde bir uygulama standardının elde edilmesi için çalışmalar yürütmektedir.

Bu kapsamda, Eskişehir ili Odunpazarı ilçesi Tepebaşı mevkiinde Bakanlıkça ilan edilen rezerv yapı alanında ekolojik özellikli sürdürülebilirlik performanslı kentsel dönüşüm mahallelerinin elde edilmesi amacını taşıyan bir proje yürütülmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesi ile 5366 sayılı Kanun uyarınca yenileme alanlarının belirlenmesi kapsamında 20 ilimizde toplam 72 adet kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı, Bakanlar Kurulunca kabul edilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğümüz ulusal coğrafi bilgi sisteminin kurulmasına, kullanılmasına ve geliştirilmesine dair iş ve işlemleri yapan ve yaptıran bir genel müdürlüktür. Kent bilgi sistemlerinin standart ve yaygın bir şekilde oluşturulması için gerekli düzenlemeleri yapan teknik hizmet birimidir.

Bu kapsamda, kamu ya da özel sektördeki tüm yatırımcıların coğrafi verilere hızlı ve kolay erişimleri sağlanmaktadır. Yatırım süreçlerinin iyileştirilmesi, karar destek süreçlerinin etkinlik ve verimliliğinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Ulusal Coğrafi Veri Portalı çalışmaları tamamlanmış olup Bakanlığımız web sayfası üzerinden yayına açılmıştır.

Mesleki Yeterlilik Kurumuyla birlikte yapılan çalışmalar sonucunda coğrafi bilgi sistemleri meslek standartları belirlenmiş ve ulusal yeterlilik çalışmaları tamamlanarak Mesleki Yeterlilik Kurumuna gönderilmiştir.

Mesleki yeterlilik alanında personel belgelendirme çalışmaları kapsamında, Türk Standartları Enstitüsüyle belgelendirme çalışmaları yürütülmektedir.

Bu sayede yoğun emek içeren coğrafi bilgi sistemleri konusunda istihdam artışı sağlanacak, sektörün meslek tanımı ve nitelikli eleman ihtiyacı karşılanmaya çalışılacaktır.

Ülke genelinde üretilmiş ve üretimi devam etmekte olan coğrafi verinin tek bir e-devlet kapısı aracılığıyla yayınlanması ve kamu hizmetlerinde etkinlik ve verimlilik sağlanması amacıyla temel veri temaları için içerik ve değişim standartları belirlenmiştir.

Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısının Kurulması ve Yönetilmesi Hakkında Yönetmelik 20/03/2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Yerel yönetimlerimizin kent bilgi sistemi ihtiyacını karşılamak amaçlı Kentsel Dönüşüm Alanlarının Belirlenmesi ve Senaryo Afetlerin Oluşturulması İçin Yerel Yönetimlerin Verilerinin Kullanıldığı Coğrafi Bilgi Sistemi Tabanlı Otomasyon Sisteminin Oluşturulmasının Araştırılması ve Geliştirilmesi Projesi çerçevesinde çalışmalarımız, eğitim ve yaygınlaştırma faaliyetlerimiz sürmektedir.

Bakanlığımızca idarelerce yapılan, yaptırılan ve onaylanan mekânsal planların incelenmesi ve arşivlenmesi amacıyla her tür ve ölçekteki mekânsal planlar ile bu planlara ilişkin revizyon ilave ve değişikliklere yönelik plan işlem numarası verilmektedir.

Afet yönetim sisteminin etkinleştirilmesi ve afet risklerinin azaltılması amacıyla risk alanlarının belirlenmesi ve bu alanlarda doğru müdahale yöntemlerinin geliştirilmesi gerekliliğinden dolayı deprem riski hızlı haritalama uygulaması geliştirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Bakanlığımız teknik koordinatörlüğünde başlatılan Gerçek Ortofoto ve Coğrafi Veri Üretim İş Projesi hızla devam etmektedir.

Proje kapsamında şehir ve ilçe merkezlerinin uçaktan görüntü alımları yüzde 90 oranında tamamlanmıştır. Üretim hızlı bir şekilde devam etmekte olup, tüm ürünler kamu kurum ve kuruluşlarıyla paylaşılmaya başlanmıştır.

Ortofoto Projesi'yle birlikte kentsel alanların yüksek çözünürlüklü görüntüleri elde edilecek, ülkenin bina envanteri çıkarılacak, kıyılardaki kaçak yapılaşmalar takip edilebilecek, oluşturulacak Bakanlık web sayfası üzerinden bu altlık verilerle birlikte Bakanlık mekânsal verileri de sunulacaktır. Portal üzerinde parsel sorgulama, riskli yapı sorgulama ve plan sorgulama gibi verilere vatandaş ve yatırımcılar erişim sağlanabilecektir.

Bakanlığımızca her ölçekteki planlar, kentlere ait altyapı bilgileri ve çevreye ait coğrafi bilgiler tek bir merkezden yönetilecektir. Coğrafi bilgi kullanım diğer kurum ve kuruluşların verilerine de tek bir tuşla ulaşılabilen "ATLAS" uygulaması geliştirilmiştir.

Coğrafi bilgilerin Bakanlık web sayfasından sunulması yatırım amaçlı çalışmalarda yer seçimlerinin daha hızlı ve sağlıklı yapılmasını sağlayarak yatırım sürecinin kısalmasına önemli bir katkıda bulunacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğümüz sürdürülebilir kalkınma temelinde, koruma ve kullanma dengesini gözeterek çevrenin korunması, iyileştirilmesi ve çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik çalışmaları yürüten birimdir.

Çevre yönetimi ve kirliliğin önlenmesinde hiç şüphesiz en önemli konu su ve toprak kaynaklarının korunmasıdır. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla 2002 yılında 145 atık su arıtma tesisiyle belediye nüfusunun yüzde 35'ine atık su arıtma hizmeti verilmekteydi,

Bakanlığımızca yapılan çalışmalar sonucunda 2015 yılında 653 atık su arıtma tesisiyle bu oran yüzde 79'a ulaşmıştır. 2017 yılı sonunda ise bu oranın yüzde 85'e çıkarılması hedeflenmektedir.

Bakanlığımız tarafından atık su arıtma tesisi yönetimlerini teşvik etmek amacıyla uygun işletmelerde enerji giderlerinin yüzde 50'si karşılanmaktadır.

Bu kapsamda, 2011-2015 döneminde 150 milyon TL'nin üzerinde enerji giderleri geri ödemesi yapılmıştır.

Bakanlığımızca havza bazında kirliliğin önlenmesi, su kaynaklarının korunması amacıyla çalışmalar titizlikle yürütülmekte ve uygulamaları yapılmaktadır.

Ergene havzasındaki sanayi tesisleri için Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde yer alan deşarj parametrelerinin kısıtlanmasına yönelik tedbirler alınmıştır.

Ergene havzasında dağınık hâlde bulunan sanayiler için kurulan 7 adet ıslah organize sanayi bölgesine ait atık su arıtma tesislerinin proje onayları yapılmış ve inşaat süreçleri devam etmektedir.

Ülkemizin toplam tarım üretiminin yüzde 10'unu karşılayan ve gıda sektörü başta olmak üzere endüstriyel faaliyetlerle ülkemiz ekonomisinde önemli yer tutan Gediz Nehri havzası da öncelikli olarak ele alınmıştır. Havzadaki su kalitesinin sulama suyu kalitesine ulaştırılması amacıyla Bakanlığımız koordinasyonunda Gediz Havzası Kirlilik Önleme Eylem Planı hazırlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; hava kalitesi yönetimi çerçevesinde önlem alınması gereken iller belirlenmekte, bu iller için oluşturulan Temiz Hava Eylem Planları değerlendirilerek illerin değerlendirme raporu hazırlanmaktadır.

AB müktesebatına uyum çalışmaları çerçevesinde mevzuatın uyumlaştırılmasına ilişkin çalışmalar da sürmektedir.

Bakanlığımız tarafından yürütülen Büyük Yakma Tesisleri Direktifinin Uygulanması ile Hava Kalitesinin İyileştirilmesi Teknik Destek Projesi'yle ülkemizdeki 50 mw üzeri enerji üretim tesislerinin envanteri çıkartılmıştır.

Bu tesislerin hava kirliliğinin azaltılmasına yönelik yatırım ihtiyaç bedelleri, proje sonunda hazırlanacak bir düzenleyici etki analiziyle belirlenecektir.

Entegre çevre izin sistemi kapsamında yapılan AB projesinden elde edilen sonuçlar doğrultusunda entegre izin uygulamasına geçişin sektörel bir geçiş takvimine bağlanması gerekliliği doğmuştur. Bu nedenle, Bakanlığımızca entegre izin sisteminin uygulanabilirliği açısından sektörel bir değerlendirme yapılmış, çimento ve otomotiv sektörü öncelikli sektör olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, Entegre Çevre İznine Tabi Çimento Üretim Tesislerinin Uyum Durumları ve Gerekliliklerinin Belirlenmesi Projesi ile Entegre Çevre İznine Tabi Otomotiv Üretim Tesislerinin Uyum Durumları ve Gerekliliklerinin Belirlenmesi Projesi 2015 yılı Ekim ayında başlatılmıştır. Diğer sektörlere yönelik çalışmalara da önümüzdeki günlerde başlanacaktır.

Isınma ve sanayi amaçlı kullanılan ithal ve yerli katı yakıtların üretimden tüketime tüm aşamaları kontrol altına alınmıştır. Egzoz gazı emisyonlarının ölçümü ve kontrolüne ilişkin iş ve işlemlerin daha düzenli yapılması ve kontrol edilebilirliğinin artırılması amacıyla Egzoz Gazı Emisyon Ölçümü Takip Sistemi Hazırlanması Projesi'ne başlanılmıştır.

Ülkemizde yaşanan hızlı kentleşmeye bağlı olarak, gürültü kontrolü çalışmalarına hız verilmiş ve son yıllarda önemli gelişmeler sağlanmıştır. Bu kapsamda 23 ilde stratejik gürültü haritası hazırlanmıştır. 2018 yılında ülkemizin stratejik gürültü haritası tamamlanacaktır.

İklim değişikliği ile mücadele kapsamında ülkemizin politika ve stratejilerinin belirlendiği İklim Değişikliği ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. Ülkemiz ulusal iklim değişikliği stratejisini, Ulusal İklim Değişikliği Eylem Planı'nı ve İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı'nı oluşturmuştur.

Yeni kabul edilen Paris Anlaşması'na yönelik olarak küresel iklim değişikliği ile mücadele için 2030 yol haritası belirlenmiştir. Hızla gelişen bir ekonomi olarak sera gazı emisyonlarını 2030 yılında yüzde 21'e kadar artıştan azaltmayı hedefliyoruz.

Ozon tabakasının korunmasına yönelik olarak ise ülkemiz Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü'ne taraf olmuştur. Ozon tabakasını incelten maddelerin ithalatına yönelik çok sıkı kota önlemleri uygulanmaktadır. 2009 yılında bu maddelerin ithalatına izin verilen miktar 15 bin ton iken 2015 yılında sadece servis amaçlı ithalat için izin verilen 500 ton hariç tamamen sonlandırılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2003 yılında katı atık düzenli depolama tesisi sadece 15 iken, 2015 yıl sonu itibarıyla 81'e ulaşmıştır. Bugün itibarıyla bu tesislerle 1.091 belediyede yaklaşık 49 milyon kişiye hizmet verilmektedir. 21 ilde aynı zamanda göp depolama tesislerinde toplamda 148,5 megavat kapasiteyle elektrik enerjisi de elde edilmektedir.

Atıklar toplanarak geri kazanılmakta olup, atık yönetiminin ekonomimize sağladığı katma değer 3 milyar TL'yi, bu alandaki doğrudan istihdam ise 60 bin kişiyi geçmiş durumdadır.

Ülkemizde geri kazanım sektörü gün geçtikçe gelişmektedir. Atık değerlendirilebilir, ekonomiye kazandırılabilir ve istihdam yaratan önemli bir malzeme hâline gelmiştir. Atık endüstriyel yağlar lisanslı atık yağ toplama firmaları tarafından, atık motor yağları ise motor yağı üreticileri ve bunların yetkilendirilmiş kuruluşları tarafından toplanabilmektedir. Bitkisel atık yağlar ise bitkisel atık yağ geri kazanım tesisleri ve bitkisel atık yağ geçici depolama alanları tarafından toplanmakta ve biyodizel veya biyogaz üretiminde kullanılmaktadır. Atık aküler, akü üreticileri ve atık akü geri kazanım tesisleri tarafından toplanarak ekonomik değere dönüştürülmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Programı kapsamında 2007-2013 döneminde belediyelerin çevre altyapı ihtiyaçlarını karşılamak üzere 941,5 milyon avro bütçeli 39 çevre altyapı projesinin çalışmaları yürütülmektedir. Ayrıca, 2014-2020 yıllarını kapsayan ikinci IPA döneminde, toplam bütçesi yaklaşık 1,42 milyar avro olan 38 adet projenin hazırlanması için çalışmalar başlamıştır.

Denizlerimizde faaliyet gösteren gemilerin operasyonel faaliyetlerinden kaynaklanan atıkların toplanması ve bertarafı denizlerimizin kirliliğinin önlenmesi için son derece önemlidir. Bu kapsamda, 2015 yılı itibarıyla Bakanlığımızca onaylanan atık alım tesisleri 261 limanda hizmet vermektedir. Ayrıca, mavi kart sistemiyle turistik ve rekreasyonel amaçlı kullanılan teknelerde oluşan atıkların etkin bir şekilde toplanması ve denetlenmesi sağlanmaktadır.

Temiz denizlerimizin bir göstergesi olan mavi bayrak sayımızda önemli bir artış sağlanmıştır. Bugün itibarıyla mavi bayrak alan plaj sayımız 436'ya ulaşmıştır. Ülkemiz mavi bayrak sıralamasında dünya ikincisi olmuştur, hedefimiz ise 2023 yılında dünya birincisi olmaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü "ÇED olumlu/olumsuz", "ÇED gereklidir/gerekli değildir" kararını veren, ÇED izleme ve çevre denetimi çalışmalarını yürüten bir genel müdürlüktür. Ayrıca Genel Müdürlüğümüz çevre izin ve lisanslarını veren, çevre durum raporlarını hazırlayan ve Avrupa Çevre Ajansı ile ilişkileri yürüten bir hizmet birimidir.

Çevrim içi ÇED süreci yönetimi sisteminin devreye alınması ile ÇED süreci içinde yer alan tüm süreçler elektronik sistem üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu doğrultuda, başvurunun yapıldığı andan itibaren sürecin online takibi ve izlenmesi sağlanmaktadır.

Avrupa Birliği Stratejik Çevresel Değerlendirme Direktifi uyumlaştırılarak, ülkemiz için tüm kurum ve kuruluşların katılımıyla, kurum görüşleri alınarak taslak yönetmelik hazırlanmıştır. Söz konusu taslak yönetmelik, çevrenin yüksek düzeyde korunması amacıyla ülkemizde hazırlanan sektörel plan ve programlara uygulanacaktır. Geniş kapsamlı bir çevresel değerlendirme aracı olması ve ÇED'e yol gösterici olması bakımından önem arz etmektedir.

Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatı tarafından ülke genelinde çevreye etkileri olan her türlü tesis ve faaliyet Çevre Kanunu kapsamında denetlenmektedir. Ayrıca, ÇED kararı verilen projelerde taahhütlerin takibi izleme, kontrol çalışmalarıyla yürütülmektedir. Yıllık çevre denetim planları kapsamında yapılan planlı birleşik çevre denetimlerinin yanı sıra, plansız ve ani çevre denetimleri de yapılmaktadır.

Bakanlığımızın görevlerinden biri de faaliyetleri sırasında çevreye kirletici etkisi olan işletmelere çevre izni ve lisansı vermek ve kayıtları tutmaktır. Bakanlığımız çevrim içi çevre izinlerini uygulamaya başlamıştır. Daha önce yatırımcıdan toplam 199 belge talep edilirken, bugün e-çevre izinleri uygulamasıyla sadece 11 belge istenmektedir. Bu uygulamada, işletmeler tabi oldukları tüm izin lisans konuları için elektronik ortamda, 7/24 mobil veya elektronik imza kullanarak tek bir izin başvurusu yapabilmekte ve başvuru sürecini online olarak sistem üzerinden takip edebilmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ülkemizde oluşan tehlikeli atıkların sağlıklı bir envanterinin hazırlanması, Bakanlığımız atık yönetim stratejisinin oluşmasında önemli bir adımdır. Bu doğrultuda, Bakanlığımızca hazırlanan atık yönetimi uygulaması sayesinde atık veri döngüsünün çevrim içi kontrolü, izlenmesi ve denetlenmesi gerçekleştirilmektedir. Aynı zamanda, elde edilen atık verileri Bakanlığımız atık yönetimine ilişkin stratejileri belirlemektedir. Bu veriler, faaliyetleri sonucunda atık oluşan tesisler ile Bakanlığımızdan çevre izin/lisans almış olan geri kazanım ve bertaraf tesislerinin izlenmesi ve denetlenmesinde de kullanılmaktadır. Ayrıca, bu veriler kullanılarak hazırlanan Tehlikeli Atık İstatistikleri Bülteni her yıl Bakanlığımız web sayfasında yayınlanmaktadır. Her yıl yayınlanan çevresel göstergeler, çevre durum raporları ile çevresel bilgiler kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

Bakanlığımız koordinasyonunda 2003 yılından beri devam eden Avrupa Çevre Ajansı üyeliği kapsamında pek çok çalışma gerçekleştirilmiştir. Ülkemizin AÇA ile ilişkilerinin güçlendirilmesi, Ajans faaliyetlerinin tanıtılması, çevresel bilgi birikimlerinin paylaşılması, kurum kapasitelerinin artırılması oldukça önemlidir. Bu çerçevede katılımcıların kendilerini geliştirme fırsatı yakalamaları, sorunların çözümüne katkıda bulunmaları da son derece yararlı olacaktır.

Bu kapsamda, AÇA ile ülkemiz arasında bir iş birliği dokümanı hazırlanmıştır. Söz konusu doküman, AÇA 2014-2018 Çok Yıllık Çalışma Programı süresince geçerliliğini koruyacaktır. Doküman Avrupa Çevre Bilgi ve Gözlem Ağı kapsamında bilgi akışını sağlayan ülkemiz kurumlarında görevli uzmanların kapasitelerinin geliştirilmesine de katkı sağlayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızca kentsel ve kırsal alanlarda insan sağlığının ve ekosistemin korunmasını sağlamak amacıyla 81 ilde 195 adet sabit istasyonla anlık olarak hava kalitesi izlenmektedir. İstasyonların sayısı 2017 yılının sonuna kadar en az 352 olacak şekilde çalışmalar devam etmektedir. Söz konusu istasyonlarda ölçülen parametrelerinin sonuçları "www.havaizleme.gov.tr" adresinde anlık olarak yayınlanmaktadır.

Çevre Referans Laboratuvarı, çevre analizleri konusunda hakem konumundadır, ihtilaflı numuneler ve mahkemelik durumlarda son karar verici konumundadır. Çevre Referans Laboratuvarı, ülkemizde bu konuda faaliyet gösteren tek referans laboratuvarıdır. Bakanlığımızca kurulu kapasitesi günlük 10 bin m3'ün üzerinde olan arıtma tesisleri 7 gün 24 saat takibe alınmıştır. Ayrıca, çevre mevzuatı gereği bacalarında sürekli emisyon ölçüm sistemi bulundurma zorunluluğu olan tesisler kademeli olarak izlenmeye başlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü: Üst ölçekli mekânsal planlama sistemini yönlendiren, kentsel dönüşümde imar planlaması ve uygulamalarını yapan kurumumuzdur. Afete duyarlı yerleşmeler oluşturan, kıyı alanlarının planlı gelişimini düzenleyen, yerel yönetimlere teknik destek sağlayan ve rehberlik eden bir hizmet birimidir. Bu kapsamda; ülke ve bölge ölçeğinde Mekânsal Strateji Planı'nın hazırlık çalışmalarına başlanmıştır. Mekânsal strateji planlarıyla yatırımların yer seçiminde bütüncül ve hızlı bir işleyiş sağlanacaktır. Ayrıca, sektörlerin öncelikleri, hükümet programı, kalkınma planı ve ulusal politika belgeleriyle birlikte değerlendirilebilecektir. Mekânsal öngörüler, afet tehlike ve riskli alanlar da dikkate alınarak bütüncül olarak ele alınacaktır. Yerleşme, yapılaşma ve arazi kullanımına yön veren, alt ölçekli planlara ve uygulamalara esas teşkil eden çevre düzeni planlarının, bugün itibarıyla ülke genelinde yüzde 97'si tamamlanmıştır.

Bakanlığımızca yürütülen önemli bir çalışma da, sürdürülebilir çevre ve yaşam kalitesi yüksek yerleşmeler hedefine ulaşmak için kentlerimizin marka değerlerinin artırılmasına yönelik kentsel tasarım projeleridir. Bu kapsamda, Bakanlığımızca 6306 sayılı Kanun kapsamında İstanbul, Ankara, Bursa ve Erzurum illeri başta olmak üzere birçok kentte kentsel tasarım projeleri onaylanmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; başta depremler olmak üzere yaşanan doğal afetler ve sonrasında karşılaşılan problemler, sürdürülebilir kalkınmanın önünde önemli bir engeldir. Doğal afet tehlikelerinin ve yerel zemin sorunlarının belirlenmesi, afete duyarlı planlama yaklaşımında ve arazi kullanımına yönelik kararların alınmasında ön plandadır. Bu kapsamda, 2012 yılından itibaren 3 binin üzerinde jeolojik-jeoteknik ve mikro bölgeleme etüt raporu Bakanlığımızca onaylanmıştır. Bakanlığımız, ülkemiz kıyılarının etkin şekilde korunması, planlı gelişmesi ve sağlıklı kullanılması konusunda da önemli görev ve sorumluluklara sahiptir.

Yine bu kapsamda, kıyı alanlarında iki yılı aşan plan onay süreçleri kısaltılarak yatırım ve yatırımcının önündeki süreye dayalı engeller aşılmıştır. 2015 yılında yapılan kıyı alanları planlama çalışmaları ile kıyı yapı, tesis ve yatırımlarına ait 51 adet imar planı onaylanmıştır. Ülke genelinde kıyı ve sahil şeritlerinin planlanması aşamasının ilk adımı olan kıyı kenar çizgisi tespitleri yüzde 99 oranında bitirilmiştir. 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9 uncu maddesi ve Bakanlığımıza diğer kanunlarla verilen yetkiler kapsamında toplam 304 adet imar planı onayı verilmiştir. 6306 sayılı Kanun kapsamında afet riski altındaki alanlar ile riskli yapıların dönüşümünü sağlamıştır. Ülke genelinde sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir çevreler oluşturmak maksadıyla riskli alan ilan edilen yerlerde çeşitli kentsel dönüşüm projesi imar planları onaylanmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü: Yerleşme ve yapılaşma ile mesleki hizmetlerin mevzuat, norm ve standartlarını hazırlayan ve uygulanmasını sağlayan Genel Müdürlüğümüzdür. Genel Müdürlük, binalarda enerji verimliliğinin sağlanması için gerekli tedbirleri alan yapı malzemelerinin denetimine ve uygunluk değerlendirmesine ilişkin iş ve işlemleri yapan hizmet birimizdir. Enerjide dışa bağımlılık oranımız düşünüldüğünde, binalarda enerji verimliliğinin önemi açıkça görülmektedir. Ülke olarak enerji verimliliğinde belirlediğimiz hedeflere ulaşılması durumunda toplam enerji ihtiyacımız yüzde 16 azalacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili İbrahim Mustafa Turhan geçti)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, şu an normal süreniz doldu, on beş dakika ek süre veriyorum.

Buyurun.

ÇEVRE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Teşekkür ederim.

Bu nedenle, 1 Ocak 2011 tarihinden itibaren yapılan binalarda enerji kimlik belgesi alınması zorunlu hale gelmiştir. Mevcut binaların da 2 Mayıs 2017 tarihine kadar enerji kimlik belgesi almaları gerekmektedir. Bu kapsamda, ülke genelinde 350 bin adet yapıya enerji kimlik belgesi verilmiştir. Binalarda enerji verimliliği alanında farkındalığı arttırarak, yenilenebilir enerji kaynaklarının daha yaygın şekilde kullanılmasıyla çevreye duyarlı ve sürdürülebilir yapılaşma Bakanlığımızın hedefidir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Müteahhit ve Müellif Bilgi Sistemi'yle yapı müteahhitleri, yurt içi ve yurt dışı müteahhitlere dair belgelendirme, iş ve işlemlerinin kayıt ve takibi elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir. Yapı malzemeleri ile ilgili faaliyetlere ilişkin olarak; toplam 244 standart kapsamında 21 adet onaylanmış kuruluş, 51 standart kapsamında 9 adet uygunluk değerlendirme kuruluşu görevlendirilmiştir. İnşaat Teknik Değerlendirme ve Bilimsel Araştırma Kurumu, Avrupa Teknik Değerlendirme Kuruluşu olarak görevlendirilmiştir. Bakanlığımızca görevlendirilen 3 adet ulusal teknik onay kuruluşu, standardı olmayan veya standarttan sapma gösteren 53 adet ürün için 2015 yılı içinde ulusal teknik onay düzenlemiştir. Bu görevlendirmelerle imalatçıların ürünlerini uygun belgelendirme yapmaları kolaylaştırılmıştır. Piyasada belgeli ve mevzuata uygun ürün artışı sağlamıştır. Piyasaya güvenli yapı malzemelerinin arz edilmesi, tüketicinin ve rekabetin korunmasının sağlanmasıyla ülke genelinde 19 bin 454 adet piyasa gözetimi ve denetimi faaliyeti gerçekleştirilmiştir.

Yapı malzemelerinin denetim faaliyetlerine hız kazandırmak ve etkinliğinin artırılması için Bakanlığımız "Mobil Yapı Malzemeleri Denetim Sistemi" adı altında bir yazılım geliştirmiştir. Yazılım ülke genelinde yaygınlaştırılarak etkinliği arttırılacaktır. Bu amaçla, piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerinde etkinliği arttırmak amacıyla gerekli teknik altyapı Bakanlığımızca sağlanmakta ve gerekli eğitimler düzenlenmektedir. Mobil Yapı Malzemeleri Denetim Sistemi'nin ülke genelinde kullanımı sağlanmıştır.

Yine Bakanlığımız, tasarım ve yapım tekniklerine ilişkin gelişmeleri izlemekte ve araştırmalar yapmaktadır. Yenilikçi ve sürdürülebilir ileri yapım teknolojilerinin kullanılması ve yaygınlaştırılması yönünde de çalışmaları bulunmaktadır. Tüm bu amaçlara yönelik "yapı araştırma merkezi" kurulması gündeme alınmıştır.

Ayrıca, trafik yoğunluğunun azaltılması, hava kalitesinin yükseltilmesi, enerji tasarrufunun sağlanması amacıyla ülkemizde ilk kez bisiklet yollarıyla ilgili mevzuat hazırlanmıştır. Şehir İçi Yollarda Bisiklet Yolları, Bisiklet İstasyonları ve Bisiklet Park Yerleri Tasarımına ve Yapımına Dair Yönetmelik yayımlanmış ve böylece bisiklet yollarının ulaşma entegrasi uygulamaya konulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü: Millî parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, doğal sit alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri ve benzeri alanların tescil, onay ve ilanına dair usul ve esaslar ile kullanma ve yapılaşmaya yönelik iş ve işlemleri yapan hizmet birimidir. 21 ilde 29 adet tabiat varlıklarını koruma bölge komisyonu bulunmaktadır. Bu komisyonların kararlarını görüşen, ilke kararları alan merkez komisyonu marifetiyle 2863 sayılı Kanun'da belirtilen tabiat varlıkları ve doğal sit alanlarına ilişkin iş ve işlemler yürütülmektedir. Ülkemizde 2002 yılında 12 olan özel çevre koruma bölgesi sayısı bugün 16'ya yükselmiştir. Aynı dönemde, kıyı ve deniz koruma alanlarımızın toplam yüzölçümü 346 bin hektardan, 1 milyon 470 bin hektara ulaşmıştır. Korunan alanlar ve doğal sit alanlarındaki her tür ve ölçekte imar planı çalışmaları Bakanlığımızca yürütülmektedir. Korunan alanlarda sürdürülen planlama faaliyetleri ile koruma-kullanma dengesinin kurulması, yoğun turizm ve yapılaşma baskısı altındaki yerleşim alanlarındaki düzensiz yapılaşmanın engellenmesi amaçlanmaktadır. Korunan alanlarda yerleşimlerden kaynaklanan atık suların bertaraf edilmesi amacıyla atık su arıtma tesisleri, kanalizasyon şebekeleri, atık su terfi merkezleri yapım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yapı İşleri Genel Müdürlüğü, yapım işleri ile ilgili faaliyetlerinde yetkili ve yol gösterici sorumluluk üstlenen ve yapı denetim sistemini oluşturan, yöneten ve izleyen hizmet birimidir. Bakanlığımız, devlete ait bina ve tesislerin mimarlık ve mühendislik projeleri ile yaklaşık maliyetlerinin hazırlanması, bina inşaatlarının ve büyük onarımlarının yapılması veya yaptırılması ile 5543 sayılı İskân Kanunu uygulamalarının yürütülmesi ve bütün bu hizmetlerin denetimi ile görevlidir. 2003 yılından bugüne kadar maliyeti yaklaşık 9,5 milyar TL olan 3.881 yapım projesi gerçekleştirmiş 1 milyar 800 milyon TL değerinde 280 yapım projesi çalışması da devam etmektedir. Ülkemizde yapı denetim hizmetlerinin daha etkin sağlanabilmesi için Yapı Denetim Kanunu kapsamında toplam 2.463 adet yapı denetim kuruluşuna izin belgesi verilmiştir. Bu kuruluşlardan hâlen 1.935 adedi faaliyetlerini sürdürmektedir Türkiye Afet Müdahale Planı'nda, Bakanlığımız, hasar tespit, enkaz kaldırma ve altyapı hizmet gruplarında ana çözüm ortağı olarak görevlendirilmiştir. Bu hizmet gruplarının yapacağı çalışmalarla ilgili koordinasyondan da sorumlu tutulmuştur.

Sayın Başkan, değerli üyeler; kırsal dönüşüm çalışmaları kapsamında örnek köylerin oluşturulması ve kırsal dönüşüm çalışmalarının yürütülebilmesi amacıyla 5543 sayılı İskân Kanunu ve ilgili mevzuatı değerlendirilmesi yapılmış, dönüşüm çalışmalarının yürütülebilmesine yasal zemin oluşturulmuştur. Bu kapsamda, kırsal dönüşüm çalışmalarının sürdürülebilmesi, işlerin hızlı, kaliteli ve devlet tarafından yapılabilmesi için İskan Kanunu'nun ilgili mevzuatında gerekli değişiklikler yapılmıştır. Örnek uygulamanın yapılacağı ve model olarak 2 adet köy belirlenmiş, bu köylerle ilgili yöresel mimariye uygun projeler üretilmiş, ihaleleri altyapı ve sosyal donatılar ile birlikte yapılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, tapu sicillerini düzenli bir biçimde tutan, taşınmazlarla ilgili her türlü aktif ve pasif tapu işlemleriyle tescil işlemlerini yapan kuruluşumuzdur. Ülkemizin kadastrounu yaparak değişikliklerini takip eden, tapu planlarının yenilenmesini ve güncellenmesini sağlayarak bunlara ilişkin kontrol ve denetim hizmetlerini yürüten Bakanlığımıza bağlı genel müdürlüktür.

Yılda 7 milyona yakın işlemle 20 milyon vatandaşımıza tapu hizmeti sunan Genel Müdürlük etkin ve kaliteli tapu ve kadastro hizmeti sunmaktadır. Yurt dışında tapu ve kadastro hizmetlerinin verilmesi kapsamında Berlin Başkonsolosluğunda tapu birimi oluşturulmuştur. Bu hizmetin belirlenen diğer başkonsoloslukları kapsayacak şekilde yaygınlaştırılması için çalışmalar devam etmektedir. Tapu müdürlüklerimizde e-tahsilat uygulamasına geçilmiştir. Bu uygulamayla tapu harçlarının farklı şehirlerdeki şubelerde dâhil olmak üzere banka şubeleri, ATM'ler ve görüntülü işlem merkezlerinden tahakkuk, tahsil ve kontrolü elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir.

Tapu müdürlüklerindeki elektronik arşiv çalışmaları kapsamında tapu müdürlüklerinin tamamında e-arşiv modülü kurulumları tamamlanmıştır. Gayrimenkul piyasasında gerçekleştirilen alım-satım işlemlerinde, alıcı ve satıcıların talep etmesi hâlinde gayrimenkulün devrine ilişkin bedelin güvenli bir yöntemle el değiştirmesini sağlamak amacıyla Takasbank ile protokol imzalanarak tüm tapu müdürlüklerimizde uygulamaya başlanmıştır. Bu kapsamda, Takasbank birimlerinde, alım-satım işlemine ait makbuz numarası ve taraf bilgileriyle TAKBİS'te sorgulama yapılabilmektedir. Sorgulama sonucu satış işleminin tamamlanıp, taşınmazın alıcı adına tescil edildiğinin öğrenilmesiyle alıcının hesabındaki para Takasbank aracılığıyla anlık olarak satıcının hesabına transfer edilmektedir. Böylece nakdin sahte çıkması ve dolandırıcılık gibi risklerle taraflar arasındaki güven problemi ortadan kalkmıştır.

Mekânsal gayrimenkul sistemi çalışmaları kapsamında, tüm kadastro müdürlüklerinin sisteme erişimi ve veri girişi imkanı sağlanmıştır. Kadastro verileri parsel sorgulama uygulamasıyla hem İnternet üzerinden hem de mobil cihazlar üzerinden vatandaşların kullanımına açıktır. Ülke tesis kadastro çalışmaları, ülke genelinde orman, sınır ihtilafı gibi yere sorunları olan birimler dışında ülke kadastro tamamlanmıştır.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzün harita üretim faaliyetleri kapsamında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yapılan tapu ve kadastro faaliyetlerine ilişkin iş birliği protokolü imzalanmıştır. Kadastro yenileme çalışmalarında kullanılmak üzere, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti genelinde havadan görüntü alımı yapılarak ortofoto haritaları üretilmiştir. Bu çalışmalar kapsamında bugüne kadar 74 kurum, 696 kullanıcısı olan Harita Bilgi Bankasına 6.100'ün üzerinde proje indeks bilgisi girilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın ilgili kuruluşu olan İller Bankası Anonim Şirketi, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip bir kalkınma ve yatırım bankasıdır. İller Bankası, 1.367 belediye, 30 büyükşehir belediyesi, 30 su ve kanal idaresi, 51 il özel idaresi ve 2 ilçe özel idaresi olmak üzere 1.480 mahalli idare birimine hizmet sunmaktadır. Banka, harita, imar planı, jeolojik ve jeoteknik etüt, içme suyu, kanalizasyon, her türlü arıtma, katı atık, deniz deşarjının yanında jeotermal enerji uygulamaları, belediye hizmet binaları, soğuk hava deposu finansmanı, terminal, köprü, kavşak, üstyapı ve peyzaj projeleri gibi geniş bir alanda belediyelerimize yatırım hizmetleri vermekte ve belediyelerimizin her türlü finansman ihtiyacını orta ve uzun vadeli olarak temin etmektedir.

2003 yılından günümüze kadar yerel yönetimlere yaklaşık 25 milyar lira uzun vadeli kredi verildi ve 3 milyar 494 milyon lira hibe yapıldı. 2003 yılından günümüze kadar 4.383 adet iş bitirilerek yerel yönetimlerin hizmetine sunulmuş, toplam 13 milyar 750 milyon lira harcama yapılmıştır.

Su ve Kanalizasyon Altyapı Projesi kapsamında, Yüksek Planlama Kurulu kararıyla nüfusu 25 bin ve altında olan belediyelere genel bütçeden ayrılan ödenekten proje tutarının yüzde 50'si oranında hibe destek sağlanmakta, kalan yüzde 50'si için ise İller Bankası tarafından belediyesine uzun vadeli kredi açılmaktadır. SUKAP kapsamında, projenin başlangıcından günümüze kadar 1.023 adet iş için toplam 5 milyar 841 milyon lira kaynak kullanılmıştır. Sürdürülebilir Şehirler ve Marka Kentler Projesi kapsamında, ülke genelinde 65 ilde 146 adet parkın proje ve uygulamasına hibe olarak başlanmış olup, bunlardan 129 adedi tamamlanmıştır.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, sayın milletvekilleri, kıymetli basın mensupları; Hükûmet programımızda da belirtildiği gibi vatandaşlarımızın ortak hayatı olan çevreyi korumak Hükûmetimizin temel önceliklerindendir. Hükûmetimizin temel politika ve uygulama alanı çevre haklarına saygı olacaktır. Diğer taraftan, dünyada giderek artan oranda nüfusun şehirlerde yaşadığı, aynı zamanda kültürün de şehirlerde geliştiği dikkate alındığında, yaşanabilir şehirle oluşturmak bizim de Bakanlık olarak önceliğimizdir. Bu noktada şehirlerimizin kadim medeniyetimizin renklerini taşıyan ve mekâna yansıtan altyapısı sağlam, afetlere dayanıklı ve çevreye duyarlı bir biçimde gelişmesi için çalışmalarımız son on üç yılda olduğu gibi aynı kararlılıkla devam edecektir.

Bu vesileyle sözlerime son verirken, değerli komisyon üyelerimize ayrı ayrı teşekkür eder, 2016 yılı bütçemizin ülkemize hayırlı olmasını diler, saygılarımı sunarım.

Teşekkürler Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım.

Şimdi, görüşmelere başlıyoruz. Sırasıyla söz taleplerini karşılayacağım.

İlk olarak Sayın Çam'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Çam.

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

e) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

f) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakan, kamu kurum ve kuruluşlarının çok değerli temsilcileri, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2016 yılı bütçesinin Bakanlığınıza, Bakanlığımıza hayırlı ve uğurlu olmasını diliyoruz. Size yeni görevinizde de başarılar diliyoruz Sayın Bakan. Ayrıca, odalarımıza göndermiş olduğunuz narenciye için de çok teşekkür ederiz, sağ olun, var olun.

Anayasa'nın 56'ncı maddesinde, herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğunu, çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemenin devletin ve yurttaşların ödevi olduğunu açık ve net bir şekilde belirtmektedir. Ülkemizde Çevre Kanunu'nun yayımlanmasının üzerinden otuz, Çevre Bakanlığının kuruluşunun üzerinden de yirmi beş yıl geçmiş bulunuyor. Çevre Kanunu'nun yayımlanması sonrası arka arkaya Hava Kalitesinin Korunması 1986, Su Kirliliği Kontrolü 1988, Katı Atıkların Kontrolü 1991, Çevresel Etki Değerlendirmesi 1993 ve Tehlikeli Atıkların Kontrolü 1995 Yönetmelikleri yayımlandı. Çevre Kanunu'nun yayımlanmasından bu yana geçen süre zarfında yayımlanan yönetmelik sayısı 40'a ulaşmış durumda.

1991 yılında kurulan Çevre Bakanlığı on iki yıllık bir faaliyet döneminden sonra 2003 yılında Çevre ve Orman Bakanlığına dönüştürüldü. 2011 yılına gelindiğinde ise Çevre ve Orman Bakanlığı ikiye ayrılarak Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile 2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kurulmuş oldu. Aslında baktığımızda, çevre ve şehircilik, birisi gerçekten doğayı, tabiatı koruması gereken bir anlam, yüklem, öbür tarafı da şehircilik, sürekli imar, inşaat, beton. Dolayısıyla, bu kurulmuş olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı aslında doğru bir bakanlık değil, kuruluş gerekçesi de yanlıştır. Bunun mutlaka ve mutlaka önümüzdeki dönemde gözden geçirilmesi ve yeni baştan, sadece tek başına çevre bakanlığı olarak tekrar inşa edilmesi ve kurulması gerekiyor.

Böylelikle çevre yönetiminin en önemli unsurlarından biri olan kurumsal süreklilik, bakanlığın sürekli olarak değişen, birleşen, ayrışan yapısıyla ortadan kalkıyor, Çevre Bakanlığı önce Orman Bakanlığının, günümüzde ise Bayındırlık Bakanlığının bir alt bileşeni hâline geliyor. Çevre Bakanlığının sürekli değişen bu yapısıyla birlikte dikkat çeken bir husus da çevre mevzuatında gerçekleştirilen sürekli değişikliklerdir.

Çevrenin korunmasının ekonomik gelişmenin önünde bir engel olduğu ön yargısının ülke yönetiminde hâkim olması, çevre mevzuatında bitmek bilmeyen bir değişiklikler sürecine yol açmaktadır. Özellikle, çevre mevzuatına hayatiyet kazandıran yönetmeliklerde yapılan değişikliklerin çokluğu ve bu değişikliklerin mevcut yönetmelik hükümlerinin gevşetilmesi şeklinde gerçekleştirilmesi dikkat çekicidir.

Bu konuda, bilhassa, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nde ve 2004 yılı sonundan itibaren Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikler örnek oluşturmaktadır. ÇED Yönetmeliği çevre sorunlarının çözülmesi adına en temel yönetmeliktir. Avrupa Birliğinde 3 defa değiştirilen ÇED Yönetmeliği ülkemizde 7 defa baştan aşağıya her bakan değişikliğinde yenilendi ve muafiyetler, hukuksuzluklar daha da artırıldı. 2002-2015 arasında yönetmelik 5 defa baştan aşağıya değiştirildi, son yirmi yılda 17 defa değişiklik yapıldı. Bu değişikliklerin bir kısmı odaların açtığı davalar neticesiyle yapıldı. Son olarak da 2014 yılının sonunda yine ÇED'de büyük bir değişiklik yapıldı.

Ülkemizde çevrenin korunması ve çevre yönetimine verilen önemin en önemli göstergelerinden biri de çevrenin korunması konusunda görevlendirilen bakanlıklara ayrılan bütçedeki paylardır.

2012 ve 2014 yılı bahar aylarında Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan çevre istatistikleri, 2012 yıl sonu itibarıyla atık su arıtımı, katı atık bertarafı, tehlikeli atıklar gibi konularda ülkemizin performansını değerlendirecek verileri bizlere sunmaktadır.

TÜİK 2012 yılı atık su istatistiklerine göre, 2012 yılında ülkemizdeki 2.950 belediyeye karşın yalnızca 460 atık su arıtma tesisi bulunmaktadır. Bu 460 tesisten Avrupa Birliği standartlarında arıtma yapan tesis sayısı 70 olup 2012 yılında arıtılan 3,3 milyar metreküp atık suyun 1,9 milyar metrekübü de bu tesislerde arıtılmıştır. 2012 yılında üretilen evsel atık su miktarının 4,07 milyar metreküp olduğu dikkate alınırsa belediyelerde üretilen atık suyun yüzde 80'inin arıtıldığı ancak AB standartlarında arıtılan atık su oranının yüzde 47 oranında olduğu ortaya çıkmaktadır. İmalat sektöründe ise 2010 yılında üretilen 1,3 milyar metreküp atık suyun 244 milyon metrekübünün yani yüzde 19'unun arıtıldığı anlaşılmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yetkin ve yeterli sayıda personele sahip olmaması ülkemizin çevresel yönetim denetim ve uygulama süreçlerinde de ciddi problemler oluşturmaktadır. Ülkemizin çevre yönetimindeki büyük problemler devam ederken Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2009 yılından beri farklı versiyonlarını yürüttüğü mevzuat değişiklikleri süreciyle çevre yönetiminde uman meslek disiplini olan çevre mühendisliğini yok saymakta, dört yıllık çevre mühendisliği eğitimi ve diplomasını üç-beş günlük bir eğitim ile diğer meslek gruplarına "çevre görevlisi" adı altında verilen belge ile itibarsızlaştırıldığı "Çevre Görevlisi, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmaları Hakkında Yönetmelik" hükümleri kapsamında ticari bir rant hâline gelen eğitimler gerçekleştirmektedir.

2014-2015-2016 yılı içerisinde çevre görevlisi eğitimleri düzenlenmiş, dört yıllık çevre mühendisliği eğitimini başarıyla tamamlayan mühendislerimiz diğer meslek gruplarıyla birlikte eğitime tabi tutularak Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Türkiye Çevre Koruma Vakfı (TÜÇEV) üzerinden yürüttüğü bir ticari rantta zorunlu tutulmuş, eğitim ve belge ücreti olarak ödenen yüksek rakamlarla karşı karşıya bırakılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yatırım ve betonlaşma bakanlığı olmamalıdır, özellikle betonlaşma bakanlığı olmamalıdır.

Dünyada biyolojik çeşitlilik anlamında çok önemli bir yeri olan ülkemizin çevrenin doğanın korunmasından sorumlu bakanlığı bugüne kadar bakanlığa yapılan toplam 56.071 çevresel etki değerlendirmesi başvurusunun yüzde 95'ini onaylamıştır. Şimdiye dek yalnızca 43 projeye olumsuz ÇED raporu verilmiştir.

Aynı bakanlığın bir genel müdürlüğünün "Mutlaka korunması gerekir." dediği bir bölge için başka bir genel müdürlük tahripkâr yatırımlara ÇED izinleri veriyor. Bu konuda birçok çarpıcı örnek, örneğin benim seçim bölgem olan İzmir Karaburun, Çeşme, Urla ve Seferihisar bölgesi de var.

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Karaburun Yarımadası'nı "Nadir türlerin de yaşam alanı olan zengin ekosistemi ile kadim kültürü ve özgün üretimiyle uluslararası ölçekte çok değerli bir yarımada." olarak tanımladı ve gelecek nesillere aktarılması için "Mutlaka özel çevre koruma alanı ilan edilmesi gerekir." diyerek ÖÇKA ilan raporu hazırladı. Buna Enerji Bakanlığı hariç tüm ilgili kuruluşlar onay verdi. Bu rapor bakanlığın raflarında beklemeye alındı ve aynı bakanlık Karaburun Yarımadası'nın yüzölçümünün yüzde 71'ini rüzgâr santrallerine tahsis için ÇED olumlu kararları verdi. Uluslararası anlaşmalarla ülke olarak korumayı taahhüt ettiğimiz Akdeniz foklarının kalan son yaşam alanı, denizlerin akciğerleri olan deniz çayırının Ege'deki en zengin bölgesi Karaburun denizlerinde de 600 bin metrekare alan Çevre Bakanlığının verdiği olumlu ÇED kararlarıyla balık çiftliklerine teslim edilmiş durumda.

Sayın Bakan, ÇED'in değerli yöneticileri; sizleri en kısa zamanda İzmir'de yarımada, Urla'ya, Seferihisar'a, Çeşme'ye, Karaburun'a, Ödemiş'e, Selçuk'a, Torbalı'ya bekliyoruz. Orada vermiş olduğunuz ÇED raporlarıyla birlikte İzmir'in nasıl talan edildiğini, rüzgâr gülleriyle, taş ocaklarıyla, mıcır ocaklarıyla, balık çiftlikleriyle İzmir'in nasıl katledildiğini gelin, orada bir kez daha kendi gözlerinizle görün. Bu doğa düşmanı uygulama Türkiye'nin her tarafında, dünyada sayısı 3-4 olan, Bulgaristan'ın kendi sınırları içinde kalan bölümünü korumaya aldığı longoz ormanları İğneada'da her türlü tahripkâr yatırıma açıldı, Karadeniz'de HES'ler, Yeşil Yol, Akdeniz'de Alakır Vadisi, kuzey ormanları, Urla ormanları, yüzlerce örnek vermek buna mümkündür. ÇED süreçlerine halkın katılımı, prosedürün yerine getirilmesi şeklinde uygulanıyor. Nihai ÇED kararları yerel halkın protestolarıyla katılmadığının bakanlık tutanaklarına geçtiği durumlarda bile "Halk toplantıya katılmıştır." deniliyor ve süreç böylelikle tamamlanmış oluyor. Bakanlık, ÇED raporlarının değerlendirilmesi toplantılarına, bakanlık aleyhine açılan davalara bakanlık yanında müdahil olarak katılan firma avukatlarının kurduğu bir demeği STK temsilcisi olarak davet edebiliyor. Mahkeme kararıyla ÇED olumlu kararları iptal ediliyor, Çevre Bakanlığı ivedilikle 2009/7 Genelgesi'ni uygulayarak yeni ÇED olumlu kararını hemen, anında veriyor.

Bu güzel ülkenin doğası Çevre ve Şehircilik Bakanlığının marifetiyle ne yazık ki katledilmektedir.

Kısa bir süre oldu, bir kadın Bakanımız, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına siz oturdunuz, inanıyoruz ki hiç olmazsa bundan sonra bu tip hukuksuzlukların, bu tip antidemokratik uygulamaların sizin döneminizde -bir kadın Bakan olarak- sona ermesini istiyor ve bekliyoruz, sizleri de yakından takip edeceğimizi bilmenizi istiyoruz.

Sayın Bakan, İzmir Körfez Projesi otuz üç aydır ÇED izni bekliyor. Çevreye etkileri ve yer seçimleri nedeniyle tartışma yaratan çeşitli enerji yatırımlarıyla maden ocaklarına peşi sıra ÇED onayları verilirken 15 Mayıs 2013 tarihinde, bir daha söylüyorum, 15 Mayıs 2013 tarihinde İzmir Körfezi'nin yüzülebilir hâle getirilmesi ve denizin temizlenmesi için istenen ÇED başvurusu hâlâ Ankara'dan onay beklemektedir. Ama gelin, Sancak grubuna, yandaş gruba İzmir Urla'da rüzgâr gülleriyle ilgili hemen, anında ÇED raporları veriliyor, Urla ormanları kesiliyor, biçiliyor, talan ediliyor ama İzmir Körfezi'ni temizlemek için İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı otuz üç aydır -otuz üç aydır arkadaşlar, üç gün değil, otuz üç gün değil- Çevre ve Şehircilik Bakanlığında bu proje bekliyor.

Urla'da söyledik, Selçuk'ta söyledik, İzmir'in en güzel yerlerine taş ocakları, mıcır ocakları, mermer ocakları verilmiş ruhsatlı arkadaşlar. Bergama, İzmir'in en güzel, Türkiye'nin en güzel çam fıstığı üretilen yerleridir arkadaşlar. Türkiye'nin en önemli ticari merkezlerinden birisi, çam fıstığı arkadaşlar. Granit ocaklarına verilen ruhsatlardan, taş ocaklarına verilen ruhsatlardan, mermer ocaklarına verilen ruhsatlardan dolayı sekiz yıldır Bergama'daki çam fıstıkları doğal döllenme gerçekleştiremedikleri için mahsul alınamamaktadır arkadaşlar. Neden? Verilen ÇED raporlarının sonucunda oraya gidiliyor, adam işletmeyi kuruyor ama Ankara'daki arkadaşlar, Bakanlıktaki arkadaşlar orayı harita üzerinde bilmenin ötesinde ne yerine gitmişler, ne bakmışlar, ruhsatı, lisansı vermişler, adam gitmiş, oraya ocağını kurmuş -taş ocağı, mıcır ocağı- doğayı katlediyor arkadaşlar. Dolayısıyla, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çam, toparlamanız için ek süre veriyorum tekrar.

MUSA ÇAM (İzmir) - Toparlıyorum.

...daha çok Çevre Bakanlığının yapması, Şehircilik Bakanlığının imarla ilgili olayları kaldırması gerekiyor. Bizim çevreyi korumamız gerekiyor.

Sayın Bakan, biz güzel bir Türkiye aldık büyüklerimizden, atalarımızdan ama bizden sonraki kuşaklara, çocuklarımıza ve torunlarımıza daha güzel bir Türkiye'yi emanet etmemiz ve onlara teslim etmemiz gerekiyor. Bunun koşulu da daha yaşanılabilir, daha güzel bir Türkiye, özellikle Anayasa'mızda belirtilen maddeye uygun bir şekilde iyi bir çevreyi gelecek kuşaklara teslim etmektir diyoruz. 2016 bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Size de yeni görevinizde başarılar diliyoruz. Bu ilk bütçe görüşmesinde son derece naif, son derece yapıcı bir konuşma yaptık ama önümüzdeki ekim, kasım ayında yapılacak olan bütçe görüşmelerinin sizin açınızdan da çok zorlu geçeceğini bilmenizi istiyoruz. Başarılar diliyoruz.

SÜREYYA SADİ BİLGİÇ (Isparta) - Sayın Çam, buraya kadar iyiydi ama sonunda çamı devirdin. (Gülüşmeler)

BAŞKAN - Sayın Çam, teşekkür ediyoruz.

Sayın Yıldırım, buyurun.

AHMET YILDIRIM (Muş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli Divan, saygıdeğer Komisyon üyeleri, Sayın Bakan ve değerli bürokrat arkadaşlar; hepinize iyi bir akşam diliyorum.

Sayın Bakan, öncelikle göreviniz hayırlı olsun dileklerimi ifade edeyim.

Daha sonra, sizden önceki 2 bakanın netameli uygulamaları ve açıklamaları sonrasında bu görevi devralmış bulunuyorsunuz. Birincisi: Sayın Bayraktar, görevden alınma biçimi itibarıyla, uygulamalarının nereye tekabül ettiğini ve ayrılırken, hakkında özellikle Medis araştırması önergeleri yürütülürken yaptığı açıklamalarda hem suç itiraf etmiş hem de suçun ortaklarını belirtmiş. Bunu niye belirtiyorum? Asla, hiçbir sorumluluğunuzun olmadığını bilerek söylüyorum. Nihayetinde yaklaşık olarak iki buçuk aylık bir süredir bu

Bakanlık koltuğunda oturuyorsunuz. Ama şu anlamda da, gerçekten, sunumunuzu takdir ettim: Çoğuna katılmamakla birlikte kendi döneminiz ve 2016 için öngörülecekleri açıkladınız. Gelen bütün bakanlar 2002'yi bir milat olarak alır, "2002 öncesi ve sonrası" diye açıklama yaparlar. Eğer böyle gidecekse, hani, biz de sizden önceki 2 bakanın uygulamaları, açıklamaları, ilişkileri üzerinden belli hatırlatmalar yaparak bir hafıza tazelenmesi yapalım.

Bir diğer, sizden önceki Sayın Bakan Güllüce aynen şunu söylüyor: "Ben beton makinesi sesini çok severim, çok keyif alırım onun sesinden. Böyle pat pat vurdukça o beton pompa vurmaya başlayacak." diye açıklayıp gidiyor.

Ama, hani, şunu da ifade edelim ki: Sadece isim üzerinden bölünmeye gitsek bile, yetki kapsamı belirsizse bile Bakanlığınızın görev kapsamının yarısı şehircilikse, yarısı çevreciliktir, doğanın korunmasıdır. Ama konuyla alakalı ve bu işe az biraz kafa yormuş, biraz mükteşebat sahibi herkes iyi bilir ki betonlaşma ile çevre duyarlılığı birbirinin zıt istikametinde ilerleyen kavramlara ve işlevlere tekabül ederler.

Biz umarız ki Bakanlığınız uzun sürer ve sürdüğü dönem içerisinde de çevre yetkilerinizin daha fazla kullanıldığı, betonlaşma yani şehircilik yetkilerinizin ise çok çok daha tasarruflu kullanıldığı bir dönem nasip olur size.

Şundan ötürü söylüyorum: Ülke birçok açıdan merkezileşiyor. Şehircilik açısından, mega projeler açısından çok çok daha fazla merkezileşiyor. Yerelin hassasiyetlerinin birçok açıdan kısıtlandığı, yerelin önceliklerinin bu mega projelerde devre dışı bırakıldığı ve yerel yönetimlerin, yerel yöneticilerin, yerel halkın görüşlerinin neredeyse önemsizleştirildiği, hiç kale alınmadığı bir mevzuata sahibiz. Bu yönüyle, bakın, İmar Mevzuatı alabildiğine merkeziyetçi ve vesayetçi, yereli görmezden gelen bir mevzuattır. Bu mevzuat değişmedi; yerel demokrasilerin, yerel tasarrufların alanı genişletilmeli; 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle Çevre ve Şehircilik Bakanlığına tanınmış aşırı yetkiler önemli ölçüde yerel yönetimlere devredilmelidir. Yereli bu kadar hiçleştiren bir yapılaşma sürecinden ülkeye de hayır gelmez, bir bütün olarak topluma da hayır gelmez çünkü yetkileri bu kadar yerel yönetimlerden merkezi Bakanlığa almış olan bir mevzuatın şehircilik projeleri de gerek yerel kültürler gerekse geleneklerin korunmasına hizmet etmez. Alabildiğine merkezi bir bakış açısıyla hareket etme sonucunu doğurur.

Yine, özellikle "belediyeler" kavramını kullanmıyorum, bir bütün olarak yerel yönetimleri hâlâ büyükşehir olmayan yerlerde il özel idarelerini, il genel meclislerini de işin içine katarak söylüyorum: Sayın Bakan, coğrafi bilgi sistemleri çalışmış ve coğrafya doçenti olan bir arkadaşınızm. 1/100.000 ölçekli çevre düzenleme planları yetkisi ya tümüyle yerel yönetimlere devredilmeli ya da yerel yönetimlerin onayı alınmadan, sadece tek taraflı olarak Bakanlık bürokrasisi tarafından hazırlanmış 1/100.000 ölçekli çevre düzenleme planları bir şekliyle yerelin ortaklığı, rızası göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Düşünün, kentsel dönüşüm, konut ihtiyaçları ve üretimi tümüyle merkezde, TOKİ üzerinden; yine, kentsel dönüşüm yetkisi merkezde; yine, afet alanı, riskli alan" ilan etme yetkisi merkezde. Bunların hiçbirine... Bakanlar Kurulunda özellikle riskli alan ve afet planının sınırlarının belirlenme yetkisi.

Buradan hareketle şunu söyleyelim Sayın Bakan: Bakın, bu kadar merkezleşmiş bir memlekette sağlıklı konut üretimi, konut üretiminden de sağlıklı kentlerin, şehirlerin, şehircilik hizmetlerinin açığa çıkmasını asla beklemeyelim.

Şimdi, Sayın Bakan, belediyelerin kabul etmediği projelerin, bakın, yerel yöneticilerin kabul etmediği, belediye medisi üyelerinin, il genel meclislerinin kararlarıyla reddettiği büyük projelerin Bakanlık tarafından üç ay içerisinde onaylanması belediyelerin plan yapma yetkisini elinden alıyor. Bakanlık bürokrasisi asla ama asla yerel yöneticiler kadar, bir TOKİ uygulamasını geliştirdiğiniz yerin yer altı, yer üstü, çevre, yeşil alan, yer altı su ihtiyacı, atmosferdeki yağışın toprak-yer altı su sirkülasyonuna dair bilgi sahibi olamaz. Ama bir belediye meclisinin reddettiği TOKİ projesi üç ay bekler, üç ay sonra Bakanlık tarafından onaylanır, gider yerel yöneticilere ve yerel demokrasi hak getire.

Bir diğer husus, konu kapsamı geniş ama süremiz sınırlı olduğu için... Şimdi, Sayın Bakan, dört gün önce Sayın Başbakan Mardin'i ziyaret etti ve Mardin'de bir master planı açıkladı. Son beş altı aydır bölgeye yaşamın zehir olduğu, kimsenin şehirciliği düşünmediği, konutunda ne yiyip yemediğini önemsemediği, tek meradının akan kanın durması, gençlerin ölümünün durması derdini taşıdığı ve bunun için dua etmekten başka hiçbir çaba içerisinde olmadığı bir realitede sizin Bakanlık yetkinize giren bir tomar vaatte bulundu. Ama, 1992'de, 1993'te, 1995'te, 1997'de adı "Müthiş Proje" diye gazete manşetlerine yansıyan, hatta hiç unutmuyorum, 1997'de "Cennet Projeler, Cennet Vaatler" diye manşetleri süsleyen vaatlere bölge halkının karnı tok ve emin olun, emin olun, Sayın Başbakanın Cuma günü Mardin'de açıkladığı master planının etkisi akşam haber bültenlerinden sonra bitti çünkü alabildiğine afaki, alabildiğine soyut.

Şimdi, Bakanlık yetkiniz nedir? Soruyorum, hani vaatlerde bulunuyor ya. Bir kere, bunun fizibilitesi çıkarılmamış, sadece göç eden sayısını yuvarlak hesapla bilirsiniz. Kaç konut boşaltıldı, kaçı tümünden yıkıldı, kaç kısmi hasar gördü, ne kadar konut üretmeyi düşünüyorsunuz, bunun bütçesi nedir? Yok. Ama, ne deniyor: "Biz yeniden kentler yapacağız, hiç kimse mağdur olmayacak." Tamam da nasıl mağdur olmayacak? Bunun önü, arkası, başı, sonu ne, bütçesi ne? Mesela, sizin 2016 bütçenizi görüşüyoruz, umarız hayırlara vesile olur, hayırlıca kullanırsınız ama sizin Bakanlık bütçenizde Sayın Başbakanın dört gün önce açıkladığı master planına gidecek olan kalem yok. Bunları herhâlde Sağlık Bakanlığına yaptırmayacaktır, sözünü ettiği kentleri Millî Eğitim Bakanlığı yapmayacaktır, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yapacaktır. Bütçesi nerede, kaynağı ne, kalemi ne, kaç konut üretilecek, ne kadar sürede yapılacak, ne kadarı 2016'da tamamlanacak? Böyle olunca, işte, sabah söylenen akşam unutulup gidiliyor ve bölgenin de gündeminde böyle bir şey yok.

BAŞKAN – Sayın Yıldırım, ek süre veriyorum.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir diğer husus: Sayın Başbakan tam dokuz gün önce yine talihsiz bir açıklama yaptı, belki de hiç tarihini bilmeden, Toledo örneğini Diyarbakır Sur için verdi. Amenna, keşke Toledo dışında, ajandasında acıların olmadığı, ölümlerin, katliamların olmadığı, geçmişinde Franco tipi faşizmin uygulanmadığı bir kent örneği verseydi, Roma deseydi, Atina deseydi, başka bir tarihî kent örneği verseydi. Çünkü, bölgenin otuz yıllık hafızası, ajandası bu anlamda bazı şeyleri, örnek verilen kentleri fazlasıyla sorgulamaya yeter derinliktedir, böyle bir acılı ajandası var. Hani, Sur'la kıyaslanmış ya, bakın, Başbakanın açıklaması, yetkililerin açıklaması, bir, oradaki trajediyi gözden kaçırmaya mı hizmet eder? İki: Zaten çağırılar çok açık, "Boşaltın." deniyor. Bakın, Cizre'de, Silopi'de, Sur'da, Dargeçit'te, Derik'te sokağa çıkma yasağı ilan edilmeden bir ya da iki gün önce, değerli arkadaşlar, önce öğretmenlere mesaj

çekilir, biz oradan sokağa çıkma yasağının ilan edileceğini anlarız. “Kenti boşaltın...” Ne oluyor? “Hizmet içi kurs var.” Mesela 2 Aralıkta Cizre’deki öğretmenlere böyle bir SMS çekildi. 2 Aralıktan bugüne kadar yaklaşık yetmiş gün geçti. Ya, hiç yetmiş gün hizmet içi eğitim kursu olur mu? Bu öğretmenler nerede, ne yapıyorlar? Ama, bunun üzerine bir de halka çağrı yapılır, halka da denir ki: “Boşaltın.” Boşaltın ki bugünkü tablo açığa çıksın. Sur için de durum aynıdır. Bakın, zorla göçertmeye teşvik var.

BAŞKAN – Sayın Yıldırım, toparlamanız için tekrar ek süre veriyorum.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu ortamı fırsat bilen rant odaklı ve kentsel dönüşüm senaryolarının devreye sokulacağını bilen rantçılar hemen devreye giriyor. Şu anda, Sur’a dair birçok tezvirat ortalıkta, Diyarbakır’da dolaşıyor, rantçılar pusuya yatmış durumda. Hâlbuki, keşke Başbakan şunu bilse: Bazı şeyler vardır ki hiç kimsenin bir çivi çakma yetkisi olmaz. Diyarbakır Suriçi UNESCO Dünya Kültür Mirası listesinde ve dijital ortam haritalamasında yer almış biri olarak söylüyorum, 323 tane tescilli yapının olduğu bir yerdir. Orada, Dünya Kültür Mirası listesine girdikten sonra, yıkım olduktan sonra ancak tarihî yapıların restorasyonuna izin verilir. Öyle, Başbakan gelecek, Bakanlık gelecek, orada kentsel dönüşüm uygulayacak, kutu gibi evler yapacak gibi bir şey... Yani, bunlar şehir dışlarında yapılabilir, bir tarihî kentte yapılabilecek işler değildir.

En nihayetinde, kentsel dönüşümle ilgili, evet, sabaha kadar konuşup olumsuz şeyler söyleyebiliriz ama bazı güzel örnekler de vardır dünyada. Örneğin, Japonya’da Hiroşima Danbara vardır veya İngiltere’de Trafalgar vardır veya İspanya’da Barcelona vardır. Ama, bunları başarılı kılan ne biliyor musunuz, değerli arkadaşlar, tamamı yerel yönetimlerle başından sonuna kadar ortaklaşılması, rızasının alınması, kültürün korunması, geleneksel yapıya duyulan saygı çerçevesinde A’dan Z’ye kadar bütün sürecin işletilmesiyle gerçekleşmiş başarılı projelerdir. Ya değilse, işte, kalkıp gidip boş bir araziye tümenden yeni bir şey yapma anlamına gelmez.

Söylenilecek çok şey var, ben bu kadarla sınırlı tutayım, 2016 merkezî yönetim bütçenizin Bakanlığınıza hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Yıldırım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokrat arkadaşlarım ve saygıdeğer basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle de Sayın Bakana hayırlı olsun diyoruz. Arkadaşların dediği gibi, tek başına da olsa hanımefendileri temsil ediyor. Yani, tabii, biz de güneşli olduğumuz için biliyoruz, öyle bir şeyin ne manaya geldiğini, arkadaşlar şimdi söyler.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Bu, bir başlangıç, sayımızı artıracağız.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ama yetmeyebiliyorsunuz işte. Herkese öyle bir şeyin güç gösterisi olsa yetersiniz ama burada teknik şeyler. Vallahi ben yetemiyorum, şimdi baktım, birazdan soracağım arkadaşlara da, anlayamadıklarım çok. Biz yetemiyoruz Sayın Bakanım. Onun için, biz, tabii, yeni bakanlara biraz ilk bütçede -tabii, bürokratlar eski olduğu için biliyor, Sayın Bakan Yardımcımız da biliyor- bir avans veriyoruz, hanımefendi olursa bir artı veriyoruz ama o kötü kullanıldığı zaman da bir fazladan sonra önümüzdeki seneye geri çıkıyor, bir senelik bir avansınız var. Ama, tabii, bunu yaparken de o arada, bizim şu anda kafamızda olan belirsizlikleri de giderebilirsenez belki avans süresini daha iyi değerlendirmiş olabilirsiniz.

Hakikaten ben baştan beri, bu Bakanlık olduğu zamandan beri gülerim, çevre ve şehircilik yani hiçbir şekilde birleştiremediğim 2 kelime bir araya getirilmiş. Yani, şehirciliği yaparken, evet, çevreye dikkat etmek ayrı ama çevreye en fazla zarar veren unsurlar şehirleşmeyle beraber yapılan yapılaşmadan büyük ölçüde kaynaklanıyor. Onun için de bir araya getirilmesini ben hep bir ironi olarak görürüm. Açıkçası, bu anlamda da çevreye duyarlılığın daha da artması gerektiğini söylemek için böyle bir giriş yaptım.

Bizim temel bir sorunumuz var Sayın Bakanım, sadece sizinle ilgili değil, Sayıştay raporlarıyla ilgili, maalesef, çok şey gelmiyor. Burada, sağ olsunlar, biraz daha yapmışlar bir şeyler ama açıkçası, birkaç bulgunun burada önemli olduğunu düşünüyorum “Tespit ve Değerlendirmeler” bölümünde. Arkadaşlarımız “Mali yönetim iç kontrol sistemine ilişkin değerlendirmeler” falan deyip geçiyorlar ama birinci bulguda “Katı atık bertaraf tesislerine ilişkin kanunda belirtilen idari para cezalarının kesilmemesi veya faaliyete geçirilmemesi” diyor. Şimdi, tabii ki birtakım imkânsızlıklar nedeniyle geçmeyenler olabilir, işte, bütçe... Bakanlık savunmasını yapmış, onları okudum, bana onları tekrarlamayın. Biz raporu okumadan soru sormuyoruz değerli arkadaşlar. Şimdi, Bakan Hanıma gidip de “Şöyle, şöyle oldu efendim, böyle dedik.” demeyin, biz Sayıştaya verdiğiniz cevabı da okuyoruz ama ona rağmen bir eksiklik olduğunu da gördüğümüz için -ben vakit almasın diye uzun uzadıya okumuyorum- sadece başlıklarını söyleyeceğim. Tabii, biz OSB’leri teşvik ediyoruz. İkinci şey belediyelerin dışında, OSB’leri de bir an önce kümeleme faaliyetleri çerçevesinde... Sanayileşme diyoruz -sanayiye öncelik verelim- konuttan, inşaatından biraz da bu tarafa dönelim diyoruz ama onu yaparken de -özellikle bir de yeni yapılan OSB’ler de var- buralarda çok daha dikkat etmemiz lazım. Hadi öncekilerde birtakım revize projeler oluyor ama onların da bu tarzda... Yani atık su arıtma tesisi ile katı atık bertaraf tesislerini faaliyete geçirmemiş birçok belediye var, OSB var. Şimdi, imkânsızlıkları söylemeyelim, bunları yeniden bir elden geçirelim -yapmamız gerekeni söylüyorum avans derken- öncelikli olan, kapasitesi olan, çevreyi fazla kirlüten, en azından oradan başlayalım yani onlara biraz para aktaralım, kaynağımızı etkin kullanalım. Aksi takdirde böyle yapamayız. Niye diyorum: “Bütçede imkân yok.” demeniz bunu mazur göstermiyor, o zaman kanuna yazmayacağız; kanuna yazıyorsak uygulamasından siz sorumlusunuz, cezadan da siz sorumlusunuz. Tekrar tekrar bir daha geleceğiz, 2015 Sayıştay Raporu’nda yine yer alacak. 2013’te yer alan bazı hususlar var, hâlâ duruyor. Niye? Giderilmemiş. Giderilmeyince ne yapacak arkadaşlarımız?

Diğer bir husus, ikinci bulgu daha önemli çünkü orada bir yetki genişlemesi var, Bakanlık da onu fark etmiş, Bakan oluruyla 2015 yılında tersine çevirmiş ama... Çok kısa söyleyeyim, arkadaşlar da bilgilensin olsun. “Kanunda belirtilmeyen kişi veya kuruluşlara, özel kişilere doğrudan doğruya kiralama, kullanma izni ve işletme hakkı verilemez.” diyor. Daha önce de yazılmış olan, Muğla’daki vakıfla ilgili şeyi söylüyor. Mesele bunu vermek değil. Şimdi, ben yine arkadaşlara söylüyorum, bürokrat arkadaşlara: Cevabı yazarken bu “Çevre Koruma Vakfı” artı “Muğla Valiliği” demeyin. “Kime, üçüncü şahsa kiraya vermiş, siz ona kaç vermişsiniz, onlar üçüncü şahsa kaç vermiş, o üçüncü şahıs kim? diye arkasından sorarım çünkü. Yani, amacımız bir şeyi korumak değil, orada üçüncü şahsa kiraya veriliyorsa o zaman aleni çıkacaksınız ihaleye, öyle yapacaksınız. Üçüncü şahsa verme avantajını oraya veriyorsanız, bunun üstünden para kazanalım olmaz yani bu doğru değil. Bir de burada bir tanesini yazmış. Sayıştaydakilere

soruyorum: Arkadaşlar, sadece sizin süzgeçten geçen bir tane mi? Gariban bir tek Muğla'yı mı buldunuz? Vardır başka bu usulde olan. Size de onu sormuş olayım ki... Raporun içinde var mıydı? Bizim kuşa çevirme kurulu var Sayın Bakanım, Sayıştayda raporları kuşa çevirme kurulu var; içinden cımbızla bir tane alıyorlar en az zararlı, bir de gariban buluyorlar böyle, onu yazıyorlar. Ötekileri - arkadaşlar yazıyor da alınmasınlar- Değerlendirme Kurulu biçiyor yani oradan gidiyor.

Şimdi, burada kaynakları doğru kullanalım dedik. "Bu tarafta birine bilmem kaç yüz milyon, ötekine 1,5 milyar para lazım tamamını yapmak için." diye Bakanlık savunma yapmış; öbür tarafta yine Allah'tan denetimin görüşünü etkilemeyen tespit ve değerlendirmelere yazmış arkadaşlarımız ama bence etkileyen önemli hususlardan bir tanesi çünkü kaynağın etkin kullanılması açısından. Orada ne var? Orada da bu sizin hep konuşulan "kentsel dönüşüm", "kentsel dönüşüm" diye, yani konut ihtiyacı olan, ikamet edenlere verilmesi gereken yardım var ama kanunda olmayan yetkiyi genişleterek... Ben hep özet söylüyorum, tamamını bilmediğim için değil arkadaşlar, asıl noktayı söylemek için yapıyorum. Arkadaşlar cevap hazırlıyor Sayın Bakanım, onun için söylüyorum. Onlar bize beylik yönetmeliği hazırlıyorlar. Yönetmeliği de, kanunu da, 16'ncı maddede ne yazdığını da, Bakanlık olurunda ne yazdığını da buradan okuyabiliyoruz. Siz zaten Bakanlık olurunu çıkarmakla yönetmelikte yetki genişlemesi yaptığınızı kabul etmiş oluyorsunuz. Doğrusu da bu. Burada, Sayıştay raporunda yazıyor. Ben tamamını okumayayım ama şimdi hem ev sahibine hem kiracıya hem adamın... Şurada bir şey okudum -bunu hangi arkadaşımız Sayıştaya cevap olarak yazdı, açıkçası merak ediyorum- o cümleyi size de okuyayım. O arkadaşla bir sorun, kim yazdı, bilmiyorum. "Kanun kapsamında dönüştürülecek riskli yapıların mülkiyetinin kime ait olduğunun bir ehemmiyeti bulunmamaktadır." Bakın, yazdığınız cevap "Kanun çerçevesinde bir malikin 50 konutunun dönüştürülmesi ile 50 ayrı malike ait birer konutun dönüştürülmesi arasında hiçbir fark bulunmamakta." Helal olsun dedim ben okuyunca, bir de böyle meydan okur gibi. Onu sormuyor ki. Kanunda "veya" diyorsa ikisinden birine verirsiniz arkadaşlar. "Veya" diyor, 3 yerde "veya" diyor. Bu kanunu yaparken biz o "ve/veya"yı... Habib Bey söylesene kaç gün tartıştık sana Karayolları Kanunu'nda, sen kendin söyle. Müsteşar olarak geldi buraya, kaç defa değiştirdik, "Haklısınız." dedi. Yani, bir "ve/veya"nın hangi anlama geleceğini, kapsamı nasıl daraltılabileceğini veya artırabileceğini biz burada kanun koyarken tartışıyoruz, arkadaşlar diyor ki: "Yok canım, onu da demiş, ona da verelim." E, şimdi, öbür tarafta bulamadığınız milyonları... Burada 200 -288 mi- küsur milyon -arkadaşlar, tabloda var, 2014'ün rakamları tabii bu- kira yardımı yapmışsınız. Eğer bunun yarısı boşa yapıldıysa onun 100 küsur milyonuyla bir sürü atık su tesisi yaparız, örnek söylüyoruz. Bizim bütçe hakkı dediğimiz bu Sayın Bakan. Ali, Veli, Selami; o tesis, bu tesis diye bakmıyoruz. Kime verildi, onu ayrı tartışırız, içinde yolsuzluk var mı, kayırlı mı? Eğer bu arkadaşımızın dediği mantaliteyle verdilerse demek ki 50 tane konutu olan adama 50 tane şey yapmışsınız demektir. Şimdi, maksat burada, o anda mağdur olan, "dönüşüm yapılırken ikamet edene" diye biz kanuna koymuşuz, "ikamet", onun mağduriyetini gidermek üzere. Siz her önünüze gelene verirsiniz para kalmaz. Sayıştayın dediği bu, bunu dikkate alıp düzeltmek lazım. Ha, Sayıştay da yazmış, diyor ki: "Kardeşim, siyasi olarak herkese vereceksen o zaman kanunu değiştir, yönetmelikle yetki genişlemesi yapamazsın." Buralardan bu paraları çıkarttırmamız lazım diye düşünüyorum.

Dolayısıyla, bu şekliyle eğer varsa yönetmelikle değil, şimdilik Bakan oluruyla kestiğiniz bu süreci... Ama geriye dönüp de bunlara bakmak lazım. Şu anda 600 küsur milyon tahakkuk etmiş ödeme var, bunların ne kadarı bu söylediğiniz anlamda olura uygun, ne kadarı yönetmeliğe uygun, bakmak lazım. Daha doğrusu, ne kadarı kanuna uygun, ne kadarı yönetmelikle tespit ettiniz? Bilmiyorum, Sayıştay bize buraya koymamış, ben o kadarını göremiyorum. Toplam rakamı koydukları için yönetmelik çerçevesinde verilen fazlalık nedir, onu da Sayıştaya soruyorum, varsa ellerinde, verebiliyorlarsa... Yani buradan ne kadar kaynak tasarrufu yapabileceğiz?

MEHMET HABİB SOLUK (Sivas) - Yayınlanmış yönetmelik de yine kanun çerçevesinde alınmalı zaten.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Değil miş yani burada öyle diyor. Ben ayrıntıya girmiyorum Habib Bey, sana istersen çizdiğim yerleri vereyim kardeş.

Şimdi, Sayın Bakanım, burada bir de genel değerlendirme kısmında var, onu da söyleyeceğim. Bakanlığın diğer şeylerinin yanı sıra bir konum daha var. Diyor ki genel değerlendirmede, performans raporu da var burada, özet bir paragraf var, sadece orayı söyleyeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Günel, ek süre veriyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Müsaade ederseniz... Teşekkür ederim.

"Bakanlık bütçesinin uygulanması ve muhasebeleştirilmesi aşamasında performans hedeflerine yönelik bir izleme olmadığı, dolayısıyla plan, program, bütçe bağının koptuğu tespit edilmiştir. Faaliyetler için tahsis edilen ödeneklerin yıl sonu gerçekleştirmelerini izleyebilecek bir sistemin mevcut olmadığı görülmüştür." Yani burada da demek ki şimdi yeni geldiğiniz için, ne var ne yok diye tespit edersiniz, size bir durum tespiti olarak sunayım. O sistemin de hem performansın takibi açısından gerekli olduğunu söyleyeceğim ve bir uyarıyla, iki yıldır konuştuğumuz bir şeyin arkadaşlardan hem son durumunu öğrenmiş olayım, eski bakanlarımız döneminde. Ben bu Bakanlığın yetkisine imar tadilatı verilmesine baştan beri karşıydım çünkü sizi töhmet altında bırakır diye de sizden önceki bakanlara söylemişim. Bürokrat arkadaşlarımız hatırlayacaktır, şu anda Şişli Endüstri Meslek Lisesinin olduğu, bütün motor teknik ve kampüsün olduğu bir yerle ilgili bir nızalı durum vardı, Bakanlığınız da bununla ilgili bir imar tadilatı yapmıştı. Ama bizim kavgamız sadece imar tadilatının Bakanlık tarafından eğitim alanının iş merkezine çevrilmesi ve 2,5 emsal verilmesinin ötesinde, bu arazinin normal şartlarda kamuya ait ve eğitim alanı olarak 1950'lerde tahsis edilmiş bir arazi olması, bir müteahhide azınlık vakfına devri yapılarak iş sözleşmesi karşılığında yap-sat olarak verilmesi. Bu yapıldıktan sonra da ki orayı siz gidip görürseniz bir hanımefendi olarak eğitimin önemini, çocukların eğitimi yakından takip edersiniz, bütün o gariban ailelerin çocuklarının teknik liselerde okuduğu bir kampüs var ve Türkiye'deki birçok firmanın motor teknik konusunda, bugün evimizde kullandığımız buzdolaplarında, diğer şeylerde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Günel, buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bitiriyorum bu uyarıyla.

Yani çok büyük bir kampüs var, ben içerisini de gittiğimde merak edip gezdim. Ama şimdi böyle bir alanın o kişiye tahsis edilmesi, vakıflara... Onlar ayrı ama alınıp bu olduktan sonra jet hızıyla... O kişinin başka dönüşüm projeleri de var, şimdi burada

söylemeyeceğim, arkadaşlar biliyor. Şişli Meslek Lisesi, Endüstri Meslek, Motor Meslek dediğim zaman, taş yapıyı da biliyor arkadaşlar, dolayısıyla çok fazla bir şey söylemiyorum. Ama orada okulun tahliyesi söz konusuydu geçen sene, Sayın Bakana rica ettik, "En azından yıl sonunu bekleyin, eğitim kurumları var." diye. Ondan sonra da gittiğimde bütün bu teknik şeylerin atölyelerini gördüm. O atölyeleri yani binlerce dolar, yüz binlerce dolar para verseniz yeniden kurduramazsınız. O zaman hatıra binaen gelip en büyük motor fabrikalarının, orada öğrencilerin yetişmesi için atölye kurduklarını gördüm. Şu anda Türk sanayisinin en önemli sorunu ara eleman, tekniker. Şimdi böyle bir şeye bir taraftan yerli araba yapacağız derken bunun en temeli meslek liselerini hazırlayan o kampüsün bir rant uğruna yok edilmesine benim vicdanım razı olmuyor. Bu konudaki şey ne oldu, bilmiyorum, itirazlar vardı, mahkeme de devam ediyordu, oranın dernekleri var. Arkadaşların bu konuda bilgisi varsa sevinirim. Sizin de hassasiyetinize güvenerek bunu size emanet ediyorum Sayın Bakanım, yeni bir bakan olarak. Varsa başka yerde yapsınlar yani rant yaratabilirler. Şişli'nin göbeğinde yıllardır duran bir şeyin, tam tersine, rehabilite edilip bir eğitim kampüsü olarak daha etkin kullanılmasının sağlanması lazımken böyle bir şey olmuş. Onu da sizin bilginize sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Günel.

Sayın Arslan, buyurun.

MİKAIL ARSLAN (Kırşehir) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli bürokratlar; ben de konuşmama başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün bütçesi hakkında değerlendirme yapmak istiyorum.

Tapu Kadastro Müdürlüğü yüz altmış dokuz yıllık çok eski bir geçmişe sahip. Dolayısıyla, muhafazakâr, gelenekçi bir genel müdürlük. Buna rağmen, günümüze son derece kendini iyi hazırlamış, geleceği de son derece iyi hazırlanmış bir genel müdürlük. Yaptığı çalışmalarla geleneksel alışkanlıklarının yanına bugün modern teknolojinin gerektirdiği gereklilikleri de eklemiş ve kendini son derece geliştirmiş bir genel müdürlük olarak görülmüyor. Kendilerini özellikle tebrik ediyoruz Bakanlığınızın şahsında.

Kadastronun tamamlanması, orman kadastrounun bitirilmesi, 2/B kadastrounun bitirilmesi, tescil harici alanların çalışması, TAKBİS Projesi, e-randevu ve sıramatik sistemi, SMS'le uyarı sistemi, e-terkin, e-tahsilat tapu idareleri için son derece önemlidir ve gerçekten vatandaş memnuniyeti de son derece üst düzeydedir. Kiosk uygulamaları, çağrı merkezleri, MEGSİS Projesi, parsel sorgulama, özellikle Google Play'de ve Apple Store'da parsel sorgulama sistemi, e-devlet, yurt dışı işlem yapılması, Tapu Kadastrounun modernizasyonu, Harita Bilgi Bankası gibi uygulamalar son derece sevindiricidir.

Ben, Tapu Kadastrounun farklı bir yönüne değinmek istiyorum. Tapu Kadastro, biraz önce de söylediğim gibi, yüz altmış dokuz yıllık geleneğe sahip olan bir genel müdürlük. Osmanlı özellikle nevi şahsına münhasır bir arşiv sistemi oluşturmuştur. Sağlıklı devletlerin idaresi sağlıklı bir hafızaya sahip olmaktan geçiyor. Sağlıklı bir hafıza ise sağlıklı olarak yazılı evrakların muhafazasına bağlı olarak gerçekleşir ve Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün zengin bir arşivi bulunmaktadır. Osmanlı'nın hükmettiği büyük coğrafyadan bugüne onlarca devlet çıkmış olduğu düşünülürse arşivlerimizin ulusal ve uluslararası alanda ne kadar vazgeçilmez bir öneme sahip olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Bunun içerisinde siyasi, iktisadi, idari, hukuki, kültürel alanlar için büyük öneme sahip olan evraklar, belgeler bu arşivde bulunmaktadır. Ben özellikle birkaç tane örnek vermek istiyorum. Fatih Sultan Mehmet'in 65 metre uzunluğundaki vakfiyesinin, özellikle Ayasofya Camisi'ne ait vakfiyenin bu arşivler arasında bulunduğunu biliyoruz. El yazması Kur'an-ı Kerimlerin ve Mustafa Kemal Atatürk'e ait tapu senetleri ve 3 parçalı mühür, 3 farklı kişide bulunan ve 3'ünün ancak bir araya gelmesiyle mühür attıkları ve geçerli olan evrakları mühürledikleri 3 parçalı mühür, yangın ve sigorta haritaları, 1/500'lük İstanbul'da bir bilgisayar teknolojisiyle yapılmış gibi hazırlanan arşivde bulunan evraklar ve ayrıca hat, tezhip ve ebru sanatlarına ilişkin geleneksel el sanatları defter ve belgeleri de bulunuyor.

Ayrıca, başka bir husus, daha önemlisi, yazı türleri. Aşağı yukarı 15 tane yazı türü var. Bunlar küfi, ta'lik, sülüs, celi sülüs, nesih, muhakkik, tevkî yazı, ince tevkî, reyhani yazı, rik'a, divani, celi divani, müsenna, siyakat, tuğra gibi. Yine belge türleri var, 45 tane, tek tek okumayacağım ama bir kısmını en azından okuyayım: Ferman, hüküm, hükm-i hümayun, bitî, sebep-i tahrir hükmü, alamet-i şerif, tevkî, yarlîğ, nişan-ı hümayun, menşur berevat gibi birçok belge türü var. Bunların bir müzede sergilenmesi gerekir Sayın Bakanım. 64'üncü Hükümetin eylem planında da bu açıklanmıştır. Geçmişimizi tanımamız ve geleceğimize daha iyi hazırlanabilmemiz için bu müzenin son derece ilgi çekici olacağı ve tarihimizi öğrenmemiz açısından ve nasıl bir imparatorluk devraldığımızı da, Türkiye Cumhuriyeti'nin nasıl kurulduğunu da bu konuda bu gelişmelerde görme imkânına sahip olacağız diye düşünüyoruz.

Yine, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün geçmişinde önemli bir konu var, 1748 yılında yaşayan Server Efendi. Bizde, ahilikte her mesleğin bir piri vardır, bir evliyası vardır, memurların evliyası da Server Efendi'dir. Server Efendi I. Mahmut döneminde bir toprak ve otlak sınırı anlaşmazlığından dolayı iş büyümüş, kanlı çatışma noktasına gelmiş, akşam saatlerinde padişaha konu intikal etmiş, padişah bununla ilgili tapu kayıtlarının getirilmesini emretmiş ve o zaman Defteri Emin olan Server Efendi'den tapu kayıtları, tapu defterleri istenmiştir fakat Server Efendi bu defterlerin gece vakti çıkmayacağını, veremeyeceğini ifade etmiştir. Padişah bunun üzerine idam kararı vermiş ve idam kararının sabaha karşı uygulanmasını emretmiştir. Ertesi sabah sadrazam, padişahın huzuruna gelmiş ve bu fermanın Fatih Sultan Mehmet tarafından verildiğini, bir kanun hükmünde olduğunu ve Defteri Eminin de bu kanuna uyduğunu ifade etmiştir. Bunun üzerine padişah kararından vazgeçmiş ve uygulanmasını emretmiştir fakat sabah erken vakitlerde idam kararı uygulanmış ve iş işten geçmiştir. Bunun üzerine padişah, Defteri Eminin çalıştığı kurumun bahçesine defnedilmesini ve orada bulunmasını istemiş ve mezarı şerifi oraya kazılmıştır. O günden beri yeni başlayan Osmanlı devlet memurları onu gider ziyaret ederler ve geçmişine Fatih hâzretleri okurlar ve oradan himmet dilerlerdi. Osmanlı'da ilk işe başlayan memurların ziyaret ettiği bir ziyaretgâh olmuştur. O açıdan, böyle bir şahsiyeti içinden çıkaran Tapu Kadastro çok önemlidir, çalışanlarını kendi kuralları uğrunda şehit vermiştir. Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün çalışmaları o yüzden çok önemsenmelidir diye düşünüyoruz.

Sayın Bakanım, bir konu daha var. Tapu hem mülkiyet tespiti yapıyor hem sınır tespiti yapıyor. Ayrıca, İller Bankası hâlihazır haritalar alımı yapıyor, belediyeler imar planları hazırlıyorlar. Ayrıca, Millî Emlak Genel Müdürlüğü ve belediyeler emlak değerlendirmelerine konu çalışmalar yapıyorlar. Kent Bilgi Sistemi ve coğrafi bilgi sistemleri de var ama işin başı Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün yapmış olduğu çalışmalardan kaynaklanıyor. Yani bütün binalar, bütün çalışmalar bunun üzerine örtüştürülerek bir bilgi

sistemi elde ediliyor. O yüzden, bütün bu çalışmaların hepsinin aynı yazılım içerisinde birbiriyle örtüşmesi de son derece önemlidir, buna da dikkat edilmelidir. Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün yapmış olduğu çalışmalar esas alınmalıdır diye düşünüyoruz.

Bir diğer konumuz Çevre ve Şehir Bakanlığının çalışmalarıyla ilgili. Sayın Bakanım, kentsel dönüşüm projeleri yapılıyor. Bazı yerlerde gerçekten doğru uygulamalar var ama birçok yerde de uygun olmayan, rant amaçlı uygulamalara maalesef geçit veriliyor. Bunların kontrol edilmesi Bakanlığın görevleri arasındadır. Eskiden, Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü belediyelerin yapmış olduğu bütün planları onaylar, ondan sonra meriyet kazanırdı. Bu, rahmetli Özal döneminde kaldırıldı ve belediyeler bu konuda kendi planlarını yapmaya başladılar. Dolayısıyla, planların bir şekilde kontrol edilmesi gerekiyor çünkü birçok belediyede yetkili fen elemanları bulunmamaktadır, şehir plancıları, mimarlar bulunmamaktadır ve planların yapmış olduğu tahribatlar uzun zamandan sonra görülmektedir. Ben kendi ilçemden biliyorum, şiiirlere konu olmuş ilçemizde bir seyir terası vardı Ziyaret Tepesi diye biliniyor. Son derece güzel, bir katlı, iki katlı bahçeli evlerin bulunduğu güzel bir ilçemizdi ama son gittiğimde yüksek binalar şehri katletmiş ve bu binalar otopark sorununa neden oluyor ve birçok ilçede de buna benzer örnekler var. Bunu bir otoritenin kontrol etmesi ve bunlara bir şekilde "Dur." demesi gerekmektedir. Bununla ilgili gereken tedbirleri alacağınıza ben şahsen inanıyorum.

İkincisi: Köysel dönüşüm projelerini başlatmamız gerekiyor. Köylerimizde gerçekten hâlâ eski binalar, depreme dayanıksız evler ve gelişigüzel yapılan evler bulunmaktadır. Küçük küçük köyler, 20 haneli, 10 haneli, 5 haneli evler yan yana bulunmaktadır ve bütün bunlara elektrik, su, yol gibi hizmetler götürülmekte ve taşınmaz sistemle öğrenciler taşınmaktadır. Bunların maliyetleri gerçekten çok yüksek bedel olarak karşımıza çıkıyor. Bunları hesapladığımız zaman buna ödenen bedelle köysel dönüşüm projelerini gerçekleştirebiliriz. Bu küçük köyleri yeni mekânsal çalışmalarla bir arazide bir araya getirip, yeni köyler oluşturup bu insanları buraya taşıyarak yeni köylerinde yaşam imkânları sağlanabilir. Bu, daha büyük nüfus demektir, daha az harcama demektir. Aynı zamanda, bulundukları arazileri de toplulaştırarak ve bu toplulaştırılan arazilerin de ne şekilde kullanılacağını Gıda, Tarım ve Hayvancılığıyla belirleyerek bu insanların, köylülerimizin de nasıl tarım yapacaklarını, nasıl tarımcılık yapacaklarını belirlememiz gerekiyor. Bu konu, tabii, Tarım Bakanlığıyla beraber belki koordine edilebilir diye düşünmekteyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arslan, ek süre veriyorum.

MİKAIL ARSLAN (Kırşehir) – Teşekkür ediyorum.

Köy idarelerinin bir şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir, yeniden bir çalışma yapılması gerekmektedir. Özellikle İstanbul'da TEM Otoyolu kenarlarında park alanı olarak ve kavşaklarda yeni trafik düzenlemelerine ihtiyaç bulunduğu takdirde düzenleme yapılmaya esas olunmak üzere bırakılan alanlarda, plan değişiklikleriyle kamuya ait alanlarda özel mülkiyete konu olarak büyük inşaatlar yapılmaktadır. İstanbul'da yapılan üçüncü köprü yol bağlantılarının buraya bağlanacağı düşünülürse bunlar ileride karşımıza çok büyük sorunlu alanlar olarak çıkacaktır; bunlara müdahale edilmesi gerekiyor.

Zeytinburnu'nda 4 katlı, 5 katlı binaların önünde çok yüksek binalar yine yapılmaktadır. "Rezidans", "AVM" vesaire adları altında birçok bina yapılıyor. Bunlar hem denize olan görüntüyü kapatıyorlar hem rüzgâr koridorlarını engelliyorlar hem de planlama ilkelerini bozuyorlar diye düşünüyorum, bunların kontrol edilmesi lazım.

Bir dış ülkede çok yoğun yapılaşmanın olduğunu gördüm fakat vadileri var, vadilerde hiçbir inşaatın olmadığını gördüm, niçin yapmadıklarını sordum, dediler ki: "Bu fay kırıklarıdır. Bu derelere biz yapmayız. Bunlar aynı zamanda bizim rüzgâr koridorlarımızdır."

Özellikle İstanbul'da doğal eşikler var. Bunlar Karadeniz rüzgârlarının güneye akmasını sağlıyorlar ve bununla şehir nefes alıyor. Bu koridorların çoğunun üzerinde şu anda inşaatlar var ve şehir nefes almaz hâle gelmek durumundadır, getirilmiştir, bunların hepsine dikkat edilmesi gerekiyor Sayın Bakanım. Yani, şehrin rüzgârının, güneşinin ve ormanının muhafaza edilmesi açısından radikal tedbirlere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu konuda Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın gereken önlemleri alacağına da inanıyorum.

Ayrıca, Boğaziçi Kanunu'na değinmek istiyorum. Boğaziçi Kanunu 1980'li yıllarda çıktı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arslan, toparlamanız için tekrar ek süre veriyorum.

MİKAIL ARSLAN (Kırşehir) – Boğaziçi Kanunu çıktıktan sonra oradaki eski binaların özellikle hiçbir tanesi modernize edilemiyor, yenilenemiyor ve bunlar son derece sağlıklı binalar ve depreme dayanıksız binalar. Dolayısıyla, Boğaziçi'nin tekrar değerlendirilmesi gerekir. Tabii, burada rant amaçlı değil, boğazın incisi sayılabilecek bir alanın ada bazında değil de bölgesel bazda, belki uluslararası yarışmalarla, uluslararası plancılarla çalışarak kanun düzenlemeleriyle, kanuni düzenlemelerle tekrar bir yapılandırmaya dönüştürülmesi gerekiyor. Çünkü şu anda yapılan rant ve emsal yükseltme amaçlı çalışmalar da bir güvensizlik ortamı oluşturuyor ama Boğaziçi Kanunu'yla ilgili kesinlikle yeni bir çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Tabii, diğer konularımız vardı, silüetle, otoparkla ilgili konular ama bunlara şu anda değinmeyeceğim.

Tekrar, Bakanlık bütçesinin ve Tapu, Kadastro Genel Müdürlüğü bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum, başarılar diliyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Arslan.

Normalde ara verecektim ama Sayın Paylan ayrılacak, süreyi uzatmadan size söz veriyorum.

Buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, tekrar görevinizde başarılar diliyorum.

Zor bir bakanlık ve gerçekten ciddi bir paradoks var, çevre ve şehircilik zor bir mesele. İki bakanlığı bir araya getiren akıl, tabii, size sormadan yaptı, eminim siz de bu konuda zorlanıyorsunuz.

Sunumunuza baktığımda da yüzde 90'ını da şehir meselelerine, kentsel dönüşüm meselelerine ayırdınız, anca birkaç cümlede çevre ve doğa hakları geçti, ekoloji hakları geçti, hâlbuki doğanın da hakları var. Ben bunlara biraz daha fazla vurgu yapmanızı bekledim. Çünkü altını çizdiğiniz noktalar... Şimdi, rant hırsıyla, kâr hırsıyla şehirlere saldıran, doğaya saldıran bir anlayış var ve bunların dizginlenmesi lazım yani önünün açılması değil tam tersine dizginlenmesi lazım. Az önce sayın milletvekilimiz bahsetti. Ben

de bir İstanbul Milletvekiliyim. Uçak her kalktığında içim yanıyor çünkü her uçak kalktığında şehre baktığımda kuzeye doğru inanılmaz bir yapılaşmanın olduğunu ve "Üçüncü köprü niçin yapılmasın?" dediğimizi daha iyi anlıyorum şuramda. Üçüncü köprü İstanbul'un akciğerlerini yardı ve oraya doğru şu anda hep inşaat kulelerinin yükseldiğini görüyorum, o hatlarda ciddi bir yapılaşma var. Sizden -bilmiyorum yakın zamanda yaptınız mı ama- bir helikopter uçuşu yapmanızı rica ediyorum İstanbul'un üzerinde. Ve sayın milletvekilimizin de bahsettiği gibi, geçmiş olsun sayın milletvekilim, hani o rüzgâr kanalları, hepsi kapandı. İstanbul sahil yolunun yani Marmara'ya bakan sahil yolunun tamamı ranta açıldı Bakanlığınız tarafından. Sizin tasarruflarınız değil, onu biliyorum ama son iki üç yılda hem Avrupa tarafında hem Asya tarafında tamamıyla sahil yollarında çok katlı, 30-40 katlı binalarca rüzgâr kanalları kapatıldı, tıkandı. Pek çok eylem yaptık, durduramadık. Kadir Topbaş'a gittik. Bakın, biz parti olarak demokratik özerkliği, yerel yönetimlerin güçlenmesini ve kararların yerelden alınmasını savunan bir partiyiz. Bu kararımızın Kadir Topbaş'ın da destekleyicisi olduğunu anladık. Kadir Topbaş da demokratik özerkliği savunuyor. Biz bir söyledik, o bin söyledi. "Bu kararların hiçbir tanesini ben almıyorum. Ben reddediyorum, biz Meclisimizde reddediyoruz ancak Ankara'da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından bütün bu kararlara imza atılıyor. Bu yetkiler bende olmalı." dedi. Yani, demokratik özerkliği Kadir Topbaş da destekliyor, bunu bilin. Eminim ki İzmir de, Antalya da, Kayseri de destekliyor. Kararları siz verdiğiniz sürece, ancak yerelin özgünlüğünü bilmeden, yerelin rüzgâr kanallarını, o yerelde yaşamı nasıl etkileyeceğini bilmeden şehre saldırı söz konusu. Yani, kent hakkı vardır, on yıllardır o kentte yaşayan insanların hakları vardır. Ancak "rant" dediğimiz, "hırs" dediğimiz şey Ankara merkezli olarak... Biliyorum ki müteahhit şirketler sizin kapınızı aşındırıyorlar, dosyalar geliyor, yerelden geçmemiş dosyalar ve rant anlamında siz o rantı maalesef dağıtıyorsunuz, Bakanlığınız olarak söylüyorum, şahsınıza değil. Buna bir fren yapmanız lazım Sayın Bakanım. Bu kent saldırılarını ve kent hakkının ve yerelin sesinin duyurulmasını, yerelde kararların verilmesini sağlamamız gerekiyor. Çünkü Kadir Topbaş'a sorduğumda, düşünün ki seçilmiş bir belediye başkanı, ben ona hesap soruyorum, hatta insanlar da belki ona kızıyorlar, "Nasıl bu ruhsatları veriyorsun?" diye o saldırılar anlamında. Ama, bilinmiyor, o da ses çıkaramıyor çünkü iktidar partisinin bir belediye başkanı sonuçta, itiraz da edemiyor. Ancak yerelde bu kararlar maalesef alınamıyor, yerelde özerkliği bu anlamda özellikle sizin sağlamanız gerekiyor. Ve son dönemde size sağlanan bu hakları... Plan onaylarının yerelin rızası olmadan yapılmaması gerekiyor. Bu konuda bir beyanınızı da duymak isteriz. Sorularımdan bir tanesi bu olmuş olsun.

Ve HES'ler konusu. Sayın Bakan, bakın, şu anda sanıyorum 2 bine yakın HES meselesi oldu son on beş yılda, küçüklü büyüklü bahsediyorum, çok küçük HES santralleri de var. Özellikle Karadeniz'de şu anda HES yapılmamış dere, tutulmamış dere kalmadı neredeyse ve pek çoğu oranın ekolojisini, iklimini yani dünyanın sayılı ekoloji bölgelerinden olan Karadeniz'in derelerini ve oradaki ekolojik yaşamı tehdit etti, pek çoğu oldu bitti ama bari bundan sonrasında yol vermeyin yani bundan sonra o Karadeniz'in korunması anlamında da sizden bir adım bekliyoruz.

Nükleer santrallere girmeyeceğim. O konuda da ruhsatlar verildi, ÇED raporları verildi. Yerele tekrar sorulmadan, yerelin rızası alınmadan bütün bunlar yapıldı.

Diğer bir mevzu kent kültürü meselesi. Sayın Bakan, Türkiye'nin her yerini geziyorum, her şehre girdiğimde yani Yozgat'a da gitsek, Kayseri'ye de, Antalya'ya da gitsek, Kırşehir'e de gitsek, Mardin'e de gitsek kent kültürü ve farklı bir kente gittiğimiz algısı maalesef oluşmuyor. Öyle bir TOKİ hegemonyası yaratıldı ki TOKİ her şehre giriyor, zaten belli projeleri var. O kentin özgünlüğü, iklimi, doğası, kent kültürü, kent mimarisi nedir bakmadan merkezden onaylanan projelerle TOKİ giriyor, oraya şehirler yapıyor, şehir kenarlarına binalar ve kent kültürünü ve kentin özgünlüğünü yok ediyor. Kentin özgünlüğüne doğru, ona saygı duyan bir yapılaşma olması lazım ve "TOKİ" dediğimiz aygıt ve bütün planlarda, kentsel dönüşümlerde uyguladığınız site kültürü... Yani bir site kültürü yaratıldı ne hikmetse on beş yıldır, Amerikanvari, Avrupa'da böyle bir şey yok çünkü Avrupa bunu hızla terk ediyor çünkü "site kültürü" dediğimiz şey insanı yalnızlaştıran bir şeydir, sosyallikten uzaklaştıran bir şeydir. Şehir merkezlerinden, o esnafıyla, doğasıyla, oradaki habitattıyla yaşayan insanları o sosyallikten çeken bir kültürdür site kültürü ve AVM kültürü tabii ki.

Şehirlere saldıran, esnafımıza saldıran AVM'ler, AVM enflasyonları... Bakanlıklarınızın tabii bu anlamda sorumluluğu var. AVM'lerin ve site kültürünün terk edilmesi; ivedi olarak ihtiyaç var artık buna ve gerçekten çok büyük şeyler kaybettik. Düşünün ki ben bir Malatyalıyım, Yemeniciler Çarşısı vardı, şimdi esnaf kan açılıyor. Yani o geleneksel çarşı kültürleri, şehirlerin yüz yıllardır yaşayan o esnaf kültürü ve esnafa gidip alışveriş etme, orada bir sosyalleşme meselesi terk edilmiş durumda AVM ve site kültürüyle. Bu hepimizi eksiltiyor, belki parasal olarak insanlar kısa vadede kazanıyor gibi gözüküyor ama kent anlamında ciddi anlamda kaybediyoruz ve kent adına sunacağımız şeyler de azalıyor. Avrupa'yı eminim görmüşsünüzdür, sizi takip ediyorum yani kente AVM'yi sokmuyorlar, o siteleri sokmuyorlar. Kent kültürünü savunmak için yerel belediyeler tabii ki bunu yapıyor ama Ankara merkezde TOKİ kafası olduğu zaman maalesef bu kent kültürüne saldırılar da Ankara'dan imzalanıyor yerelin duyarlılıkları yok sayılarak.

Mesela Tarlabası'nda dönüşüm oluyor. Tarlabası'nın bir kültürü vardır. Elli yıl önce 6-7 Eylül olaylarına kadar Ermeniler, Rumlar yaşırdı, onların yaptığı binalardır bunlar, sonra Romanlar ve Kürtler oraya yerleştiler, orada elli yıldır başka bir kültür oluşturdular ama şimdi bakıyorsunuz, Tarlabası dönüşüyor, oradaki insanların cebinde 50 lira parası yok, 1-2 milyon dolara başka bir sosyolojiye satılıyor Tarlabası tıpkı Sulukule'de olduğu gibi. Sulukule'de bir kültür vardı, yok edildi, şimdi başka bir sosyoloji orada yaşıyor ve oranın tarihinden, kültüründen haberi yok, olmayacak da. O açıdan, biz yerinden kentsel dönüşümü savunuyoruz. Kentsel dönüşüm elbette olmalı ama oranın tarihine, kültürüne, sosyolojisine saygılı bir kentsel dönüşümü savunuyoruz. Siz de böyle olmalısınız Sayın Bakan; orada yaşayanların haklarını savunacak bir kentsel dönüşüm esas alınmalı.

Bakın, İstanbul'la ilgili tekrar bir şey söyleyeyim: Onaltı Dokuz biliyorsunuz bir şeydir, Sayın Cumhurbaşkanımız da Başbakanlığı döneminde Onaltı Dokuz'un yıkılması talimatı verdi, Onaltı Dokuz yıkılmadı. Hemen Ayasofya ve Sultanahmet'in o tarihî silüetinin arkasındaki fotoğrafta olan Onaltı Dokuz ve şu anda Onaltı Dokuz emsal sayılıp, hani yetmez gibi, Timur'un filleri gibi, etrafında 20 tane daha başka binaya daha yüksek şekilde imarlar verildi Bakanlığınız tarafından. Yani Onaltı Dokuz'la ilgili ne düşünüyorsunuz ve orada verilen imarlarla ilgili ve diğer şehirlerde benzer imarlarla ilgili ne yapacaksınız? Vermeyin bu imarları Sayın Bakan, imza atmayın bunlara.

Yassıada'yı gördünüz mü, fotoğrafını? Birkaç gündür gündemde. Ben adalara çok giden bir insanım. Yassıada'ya çok gidip yüzmüşlüğüm vardır. Doğal bir bitki örtüsü vardır Yassıada'nın, Yassıada'yı komple tıraşlamışlar. Neymiş efendim, ne adası yapacaklarmış ünlü? Oraya yapay bitkilerle yine zengin kongre merkezlerinin yapılacağı ve bütün doğasını yok eden bir anlayışla yapılmış. Yassıada'ya müdahil olacak mısınız Sayın Bakan, bunu özellikle soruyorum, müdahil oldunuz mu? Bir açıklamanızı görmedim. Çevre Bakanısınız sonuç olarak aynı zamanda, yalnızca şehircilik değil, beton değil yani Çevre Bakanı olduğunuza dair çıkın bir açıklama yapın, "Yassıada'ya yapılan bir haksızlıktır, doğa katliamıdır." deyin lütfen.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Toparlıyorum.

Bakanlığınız riskli alan ilan ediyor ve bakın, şöyle oluyor Sayın Bakan: Bir müteahhit koskoca bir adaya gidiyor, içinde bir tane riskli bina buluyor ve bütün bölgeyi riskli alan ilan ediyorsunuz. Bakın, bununla ilgili pek çok örnek var, 100 milyonlarca liralık rant dağıtılıyor bu anlamda, suistimal ediliyor riskli alan hikâyesi. Bir binayla bir ada komple riskli alan ilan ediliyor ve 100 milyonlarca lira rant dağıtıyorsunuz. Ulaştırma Bakanına da dün söyledim, size de söylüyorum: Çok büyük rantlar dağıtıyor Bakanlığınız ve bunda bir kamu yararı yok, vergilendirme de yok. Rant vergisi çıkması için sizin de bir beyanınızı bekliyorum Sayın Bakan ve bu suistimallerle ilgili soruşturma açtınız mı, bunu da özellikle soruyorum.

TOKİ'nin bütçesini merak ediyoruz, görmüyoruz. Nasıl denetleniyor, nasıl ibra oluyor? Yani sitesine girdiğimizde hiçbir detay yok TOKİ'yle ilgili. Bunu da özellikle soruyorum.

Son olarak da depremle ilgili üstünden bence çok net geçmediniz. Yani İstanbul özellikle ve diğer pek çok şehrimiz deprem riskiyle karşı karşıya. Dönüşüm ne boyutta, riskli bina oranı ne boyutta? Hangi tarihe kadar –hani 2023 hedefleri var ya- bütün binaları depremde güvenli hâle getireceğiz ve nasıl getireceğiz kentlere saldırı olmadan, dediğim gibi, yerinde kentsel dönüşümle insanların hakkına, hukukuna saygılı olarak?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Paylan.

Birleşime saat 21.10'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.26

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.15

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: İbrahim Mustafa TURHAN (İzmir)

SÖZCÜ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun 17'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

İlk söz talebimiz, Sayın Durmaz, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika, Sayın Kadim Durmaz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; görüştüğümüz Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinin ülkemize güzellikler getirmesini diliyor, Sayın Bakanıma da, tebrik ediyor, yeni görevinde başarılar diliyorum.

Sayın Bakanım, elbette, çevre deyince son günlerde hep, böyle, para kazanma boyutuyla bakıştan kaynaklı mantar gibi çoğalan HES'leri göz ardı edemeyiz. Her derenin üzerinde sayısız HES lisansı verildi, hatta iş o kadar çığırından çıktı ki eskiden dere olan fakat doğal ya da yapay sebeplerle yönü değişmiş ve artık orada olmayan derelere bile lisans verilir oldu. Neredeyse hiçbir başvuru olumsuz sonuçlanmadı. Bu lisanslar verilirken çevresel etki değerlendirmesi, ÇED süreçleri doğru işletilmedi. Bir HES projesine ÇED hazırlanırken o derede sadece o HES varmış gibi değerlendirmeler yapılarak âdeta teşvik edildi. Bir dere üzerinde 10 tane HES olsa bile her biri tek tek değerlendirildi ve ona göre açıldı. Bir kaynaktan çıkan derenin üzerine 10 HES lisansı verilmesi zaten yeterince anlamsızken bir de kümülatif etkilerin değerlendirilmemesi tam bir doğa katliamıyla sonuçlanmaya devam ediyor.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 1'inci maddesinde açıkça ifade edildiği gibi, “Doğayı ve çevreyi ilgilendirecek her türlü proje ve yatırımın sürdürülebilir kalkınma ilkelerine bağlı kalarak doğal kaynaklara, kentsel ve kırsal arazilere uygun şekilde hava, toprak ve su kirlenmesinin önlenmesi, bugünkü ve gelecek kuşakların sağlık ve yaşam düzeylerinin güvence altına alınması ilkesini dikkate alacak şekilde hukuki ve teknik esaslara uygun olmalıdır.” demektedir. Bu ilkelere uymayacak nitelikteki, çevreye zarar veren, geleceğimizi, yaşam alanlarımızı, sağlığımızı tehdit eden her türlü proje kanunlara aykırıdır.

Ülkemiz doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı konusunda Birleşmiş Milletler Uluslararası Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, yine Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çevre Sözleşmesi, yine Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi, RAMSAR Sözleşmesi gibi birçok uluslararası sözleşmeye taraftır, imza atmıştır, onaylamıştır. Bu çerçevede, arazi ve doğal kaynak kullanımı kararlarını veren yetkili kuruluşlar karar alma süreçlerinde kamu dışı paydaşların meslek odaları, yöre halkı, sivil toplum kuruluşları gibi görüş ve önerilerini dikkate alarak katılımcı bir yaklaşımı tesis etmek durumundadırlar. Ancak gelinen noktada tamamını yok sayarak yollarına devam etmişlerdir.

Yine, Sayın Bakanım, bilmiyorum siz katıldınız mı, 12 Aralıkta Paris'te Dünya İklim Zirvesi yapıldı. Bu raporlarda Türkiye'nin 2060 yılında çölleşme tehlikesi altında olduğu belirtilmiştir. Yine, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli çalışmalarında ve değerlendirme raporlarında Akdeniz havzasında yarı kurak iklim özelliklerine sahip bir coğrafyada yer alan ülkemiz iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini en çok yaşayacak ülkelerden biridir. Dolayısıyla ülkemizde akılcı doğal kaynak kullanımı politika ve stratejilerinin yürütülmesi kaçınılmazdır.

Doğu Karadeniz ile Doğu Anadolu Bölgeleri arasında geçiş özellikleri gösteren ve sahip olduğu flora ve fauna değerleriyle biyolojik çeşitliliği bakımından önemli bir nokta olan Kelkit Vadisi ülkemizdeki korunması gereken alanlardan bir tanesidir -sanıyorum Tabiat Varlıklarını Koruma biriminiz de burayı biliyordur- fakat herhangi bir üst ölçekli havza yönetim planı olmaksızın Kelkit Vadisi boyunca yer alan Erbaa, Niksar, Reşadiye ve Koyulhisar hattı üzerinde onlarca HES projesi başlatılmıştır.

Sayın Bakanım, bu Kelkit Vadisi böyle bir vadiydi, şarıl şarıl ırmağın aktığı, etrafı yemyeşil. Daha sonra buraya şantiyeler girdi, bakın, görevini yapmaya başladı oradaki.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Aynı yerin fotoğrafı mı o?

MEHMET HABİB SOLUK (Sivas) – Aynı yer, aynı yer.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Aynı derenin fotoğrafı evet, aynı vadinin. Kelkit Vadisi, evet, Sayın Bakanım biliyor.

MEHMET HABİB SOLUK (Sivas) – Katliam...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Ve bakın, yine, bu Kelkit Gümüşhane'nin ilçesi olan değil de oradan doğan bir çayın aktığı bir vadi ama bitki çeşitliliğiyle Avrupa'da -yanılmıyorsam, eksik söyleyebilirim- 8 ülkedeki bitki çeşitliliğine sahip bir vadi burası.

Ve devam ediyor Sayın Bakanım, bakın, sonra bu doğa, kendiyle uğraşan, rant peşinde olanların bir bölümünden intikamını alıyor. O betonlar tekrar patlıyor.

Ve devam ediyor Sayın Bakanım, bu kanalların önlerine ağaç dikiyorlar. Diktikleri ağaç o yöredeki bitki örtüsüne uygun, iklimine uygun değil. Araştırdığımda sadece görüntüyü ve insanların tepkisini önleyecek mahiyette ağaçlar. Yarın orayı kapatacak, yoldan giderken kimse görmeyecek. Bakın, yine, betonları patlatmış buradaki. Devam ediyor.

Şimdi, burada daha vahim bir durum var. O masumane, okullardaki çocuklarımızı... Devletin resmî kurumlarında çalışan herkes de buna öncülük ediyor, “Doğaya ve çevreye ağaç dikiyoruz.” diye, bunların yaptığı hafriyatlarının üzerine ağaçlar dikerek arkadaki çirkinliklerini göstermesine de o masum çocuklarımız alet ediliyor. Bakın, Niksar Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Hatıra Ormanı. Burada orman olacak yer yok, yani o kadar, böyle, dengesiz bir hafriyat var ki. Yine, bir başka okulumuzun...

Ve en son da Kazova'nın, o cam biten Kazova'nın başlangıcında Gözova ve Karakaya köylerinin oradaki HES. İşte bunun da ÇED raporu yok Sayın Bakanım. Oradaki köylüler, yaşam alanına yapılan bu müdahaleye böylece tepki gösterdiler.

Yüz yıllardır Tokat'a, halka ve doğaya yaşam veren Yeşilirmak, hidroelektrik santrali projesiyle büyük tehdit altındadır. Zaten geriye doğru bu vadiyi de koruyamadık. Sayın Bakanım, bilinçsiz ya da denetimsiz kum alınması sonucu o Kazova'da taban suyu 15 metreye kadar düşmüştür. O ovada büyümüş, bir köyde yetişmiş bir çiftçi çocuğuyum. Zamanında domatesi sulama ihtiyacı hissetmeden yetiştirip, pazara getirip satabilen bir çiftçi ailesinin de çocuğuyum ama şu anda 15 metre çukıyorsun kuyuya, ancak su çıkıyor.

Yine, yıllardır kent merkezinde sağlıksız atıklardan ötürü bu ovada ciddi bir planlamanın yapılması gerektiğine inanıyorum. Zaten çok iyi bilen bürokratlarımız da var aramızda. Sizlere bu konuda daha fazla bilgi de sunacaklardır.

Az önce gösterdiğim Kazova'nın başlangıcındaki HES'e "ÇED raporu gerekli değildir." diye izin veren yetkilileri de size buradan ihbar ediyorum. Bu proje gerçekleşirse Yeşilirmak'tan akan suyla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, ek süre veriyorum.

KADİM DURMAZ (Tokat) – ...can bulan köylerde yaşayan binlerce insan susuz kalacaktır. Suyu olmayan, ırmak yatağı kurutulan halkın geçim kaynakları yok edilecek, zaten Türkiye'de göç sıralamasında son on yıldır şampiyon olan Tokat yeni göçlere kapı açacaktır.

Su, hepimizin bildiği gibi hayattır. Suyun plansızca, hesapsızca, elektrik üretimi amacıyla şirketlere kiralanması doğal kaynaklarımızın, yaşam alanlarımızın talan edilmesidir. Doğayı talan eden; zeytini, ormanı, suyu yok eden projelere nasıl oluyor da "Uygundur." raporu veriliyor, bunu sormak istiyorum.

Sayın Bakanım, değerli milletvekillerimiz; doğayı talan eden HES'ler var, bir de yaşamı tehdit eden nükleer projelerimiz var. Sinop'ta, Akkuyu'da, İğneada'da nükleer projeleri var. Reklam panolarında yer aldığı gibi güllük gülistanlık bir enerji kaynağıymış gibi gösterip kamuoyunda yaratılmaya çalışılan algı gibi ileri bir teknoloji olmayan nükleer santral aslında enerji üretim biçiminin karmaşık görünmesi ve kullanılan ham maddesindeki farklılıktır. Nükleer santrallerin elektrik üretim biçimi suyun buharlaştırılması ve bu buhardan türbinlerin döndürülmesiyle elektrik üretilmesidir. Suyun buharlaştırılması için gereken ısı nükleer yakıt çubuklarından radyoaktif ışınlamayla oluşan ısıdan elde edilmektedir. Dolayısıyla sistem termik santralden daha farklı değildir.

Kömür ve doğal gaz gibi ham maddelere dair Rusya'ya bağımlılığımız oldukça fazlayken teknoloji ve ham madde açısından bağımlılığımızı arttıracak olan Akkuyu Nükleer Santrali ...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, toparlamanız için ek süre veriyorum tekrar.

KADİM DURMAZ (Tokat) – ...yerli bağımsız enerji idealine de uygun değildir. Vakit geç olmadan, acilen nükleer santral projelerinden vazgeçilmelidir. Ülkemizin kaynakları daha ileri teknolojilere, yenilenebilir, temiz enerji üretim biçimlerine aktarılmalıdır. Fransa, Amerika, Almanya gibi nükleer santralden elektrik üreten ülkeler atıklarına dair çözüm üretememiş durumda ve birçoğu da bu projeleri kenara bırakmıştır.

Hatırlarsanız, 1990'lı yıllarda Sinop kıyılarına, Akdeniz kıyılarına, Karadeniz'in farklı yerlerine bırakılan variller bunların birer örneğiydi. Ayrıca, bu nükleer santrallerde ısıyı ve enerjiyi sağlayan o aktif çubukların soğuması ise, değerli arkadaşlarım, yedi ila on yılı beraberinde istemektedir. Sonrasında ise atıkları almaya zorlayacak herhangi bir yaptırım bulunmamaktadır. Dünya çözememişken, Gazimir'de, Köprübaşı'nda çözümsüz kalan nükleer atıkları kim çezecek, ne yapacağız? Bu konuda son derece rahatsızız.

Biraz da hızlı geçeyim Sayın Başkanım, işinizi kolaylaştırmak üzere.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; AKP iktidarının ilk yıllarında bir anda Karadeniz'in tamamını birbirine bağlayan bir yol fikri ortaya atıldı. Ortada proje yokken fikir tartışılmaya başlandı. Fikir güzeldi ama projeye bakmak gerekiyordu. Proje açıklandı; Doğu Karadeniz'in tamamının sahil şeridi doldurulacak ve yol yapılacak. Teknik değerlendirmelerin olmadığı, analizleri akla, mantığa, en önemlisi de bilime sığmayan bir projeyi kamu kaynaklarıyla hayata geçirdik. Bu yol gerçekten de gerekli mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, tekrar ek süre veriyorum.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Gerekli ise deniz dolgusu yapmaktan başka yöntemler değerlendirilebilir miydi? Değerlendirilebilirdi ise bu nedir? Neden açıklanmadan, tartışmadan bu konular değerlendirilmedi? Türkiye'nin en çok yağış alan bölgesinde yapılacak bu yolda seyahat güvenliği sağlanabilecek mi? Hepimizin bildiği birçok üzücü kazalar burada yaşanmadı mı? Bölgedeki derelerin denize hangi noktalardan döküleceği yeteri kadar planlandı mı? Doldurulacak alanlarda yok olacak ekosistem ve benzeri çevre zararları için ne tür tedbirler alındı?

Heyelan, biliyorsunuz Karadeniz'in kaçınılmazı. Bu anlamda, Samsun TOKİ'de, Ordu'da, Giresun'da, Rize'de, birçok yerleşim biriminde yaşanan kazaları tekrar ve tekrar hatırlayalım.

Sayın Bakanım, sizden beklentilerimiz: Kamu yararı gözeten, teknik birikimi yüksek güçlü bir Çevre Bakanlığı acilen kurulmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, lütfen toparlayalım.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Çevre mevzuatı, çevre sorunlarını engelleme ilkesiyle yeniden ele alınmalıdır. Su Kanunu, bir an önce kamu yararı gözetir biçimde hazırlanmalı ve bütün toplumsal kesimlerin mutabakatını karşılayacak şekilde revize edilerek hayata geçirilmelidir. ÇED süreci, çevre sorunlarını çözme ve planlamanın bir aracı olarak değerlendirilmeli ve Avrupa Birliği mevzuatıyla uyumlu hâle getirilmelidir. Çevre sorunlarına karşı ve yaşam alanlarındaki projelere dair halkın demokratik katılım hakları mutlak kullanılmalıdır. Çevre sorunlarına dair açılan davalar ücretsiz yapılmalı ve acilen çevre ihtisas mahkemeleri kurulmalıdır. Çevre Kanunu'ndan bilim dışı "çevre görevlisi" ibaresi ile bilirkşişisi olarak çağrılan insanların yerine mutlak "çevre mühendisleri" yazılarak kanuna bağlanmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KADİM DURMAZ (Tokat) – İklim değişikliğine karşı ithal kömürle çalışan termik santrallerden vazgeçilip yenilenebilir enerjilere doğru bir hazırlık yapılmalıdır.

Yine, Sayın Bakanım, kentsel dönüşümle ilgili, ülkemizin her tarafında insanların belleğinde rantal dönüşüm akla geliyor. Bu konunun titizlikle... Ve şuna da inanıyorum. Hanım eli değen her yerde iyilikler, güzellikler ve planlamanın olacağına da inanıyorum ve inanmak da istiyorum size.

Yine, Tokat'ta bir sigara fabrikamız vardı. Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde TEKEK özelleşirken bizim fabrikamızın özelleştirme kapsamı dışında olacağı söylendi. Ama gel gör ki kapsamın içerisine girdi. Ancak, özelleştiren firmaya Tokat'ın kapatılmayacağı söylendi. Fabrikamız da kapatıldı, binlerce insan göçtü. Ancak, fabrikayı Özelleştirme İdaresi ticari amaçlı kurum ve kuruluşlara verdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlıyorum, son cümlem.

Bu arkadaşlarımız 462 bin metrekare olan bu alana ödedikleri parayı, fabrikanın uzay çatı malzemesi ve çeşitli hurdalarıyla aldılar. Zamanın belediyesi buraya imar vermedi. Çünkü fabrika yapılırken de birinci sınıf tarım arazisiydi, şimdi de birinci sınıf tarım arazisi. Buranın imara açılması ya da yok olan tarım alanlarını koruma noktasında nasıl bir duruş sergileyeceksiniz, bunu da öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Durmaz.

Sayın Yedekci, buyurun.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle Sayın Bakanımıza tekrar hayırlı olsun diyorum. Biz tabii, Komisyonumuzda da kendisiyle görüştük. Ben bir kadın olmasından çok, bir mimar olmasından umutluyum. İnşallah, yeni Bakanlığın, bizim şimdiye kadar söylediğimiz ve biraz sonra söyleyeceğimiz şeylerden farklı bir duruma getirecek.

Değerlerimizin metalaştığı, rant uğruna doğamızın, tarihimizin, sosyal ve kültürel değerlerimizin ortadan kaldırılmaya çalışıldığı, yaşamın her alanının dönüştürüldüğü bir ortamda kenti, doğayı, insanı savunmak durumundayız. Ülkemizin, doğal, tarihî, sosyal ve kültürel değerlerini ve kent kültürünü korumak adına Bakanlığımızın asli görevi buysa bu konuda ne gibi çalışmalar yapmaktadır? Bu benim Sayın Bakanımıza belki ilk sorum olsun, bir mimar olarak, bir Şehircilik Bakanı olarak.

Öncelikle, bunu biraz sonra söyleyeceğim şeylerde de yani doğaya rağmen yapılan çalışmalarda da -aslında biraz sonra önümüze gelecek ama- çokça gündeme geliyor artık, Kanal İstanbul'la ilgili son durum nedir? Kanal İstanbul doğaya rağmen yapılacak bir çılgın projedir. Bununla ilgili son durum nedir? Planlar onaylanmış mıdır? Bununla ilgili bir çalışma yapılmakta mıdır? Orada arsa spekülasyonları başlamış mıdır?

Bir de tabii, biz kent plancıları, mimarlar olarak TOKİ ve KİPTAŞ adını duyunca ürküyoruz. Ve benim aslında kişisel önerim şudur ki TOKİ ve KİPTAŞ hiçbir şey yapmasın, mümkünse kentlere dokunmasınlar, uzakta dursunlar. Kent çeperlerinde eğer yapacaklarsa sadece maliyetine yoksul vatandaşlarımıza -kuruluş amaçları gibi- yapıversinler ama kentlerin böğürlerine birer hançer gibi saplanmasınlar. Bursa örneğini ve Bursa için çekilen fotoğrafları gözümüzün önüne getirmemiz kâfidir. Her bir kente o kentin iklimi, coğrafyası, topoğrafyası düşünülmeden birbirinin kopyası kübik evlerin yapılmasını elbette, eminim sizler de doğru bulmuyorsunuzdur. Ve deniz kenarında, Karadeniz'de, Nevşehir'de, nerede olursa olsun, yapılan o 10-12 katlı binaların bir an önce yıkılmasını talep ediyoruz biz. Çünkü, kent kimlikleri yok edilmektedir.

Bir de çok önemli bir, Van depreminden sonra çıkan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi, -kısa adıyla ARAAD olan- Hakkında Kanun'la ilgili çok ciddi endişelerimiz vardır. Anayasa'yla vatandaşın mülkiyet hakkı korunmaktadır ama bu kanun vatandaşın mülkiyet hakkına saygı duymamaktadır. Bütün kanun ve yönetmeliklerin üzerinde çıkan bu kanunla Bakanlık her tür planlama yetkisine sahiptir. Eğer belediye tarafından onaylanmadıysa, kırk beş gün sonra Bakanlık onay yetkisine sahiptir ve istediği gabariyi ve ebadı verebilme yetkisine sahiptir. Bu büyük bir yanıltır, bu yanıltan bir an önce dönülmelidir ve kentsel dönüşüm sadece deprem amaçlı ve depremde can kayıpları olmaması için yapılmalıdır ve orada yaşayan insanların mülkiyet hakkı korunmalıdır ve merkezinde insan olmalıdır, insan mutluluğu olmalıdır. Orada yaşayan insanların, manavından meyve alması, kasabından et alması engellenmemeli, komşuluk kültürü ve planlaması mutlak surette bu işe dâhil edilmeli ve beş ayaklı bir sistem oluşturulmalıdır. Bu sistemin içerisinde hem kat malikleri olmalıdır hem belediye hem Bakanlık hem konuyla ilgili disiplinler, meslek odaları olmalıdır hem de bu işi yapacak olan müteahhit firma olmalıdır ve bunlar projenin başından itibaren birbirleriyle diyalog hâlinde ve orada yaşayan insanların oradan gönderilmeden, Sulukule'de yapılan soylulaştırma çalışması yapılmadan, Tokluded'e de yapılan yıkımlar olmadan, Eminönü'nde yapılan o bütün canım kâgir binalar yıkılıp yerine betonarme yapılar yapılmadan, Tarlabası'nda yapılan o yıkımlar olmadan, vahşet yapılmadan, Fikirtepe'deki gibi, insanların düşünceleri yani beklentileri yükseltilmeden yapılmalıdır. Kentsel dönüşüm gerçek anlamda insanlara hizmet için yapılmalıdır.

Şu anda Fatih ilçesi sınırları içerisinde bulunan, "Tarihî Yarımada" da denilen gerçek İstanbul'da kentsel dönüşüm başka bir mantıkta yapılmalıdır, parsel bazında yapılmalıdır. Orada Bizans, Roma ve daha önceki dönemlere ait hem yer üstünde hem yer altında eserler vardır, her bir yapı özgündür, önemli sivil mimarlık örnekleri vardır. Kapı kolundan tavan işlemesine kadar her tür yapının korunması temel olmalıdır. Orada turizm amaçlı yapılar planlanmakta, inşaatlar dava kazanılmış olmasına rağmen devam etmektedir, Sulukule'de de inşaatlar bittikten sonra dava sonuçlanmıştır. Yani ya uygulanamayan dava sonuçları vardır ya da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – ...hiçbir zaman için insanların hakkaniyetinin uygulandığı dava sonuçları olmamaktadır.

Depreme gelmişken, Gezi Parkı depremdeki toplanma alanıydı. Gördük, oradaki gençlerimiz de, biz de oradaki üç ağaca sahip çıktık ve orada bir başka binanın yapılmasına engel olduk ama Yedikule Bostanları, kent içi yeşil alanlar, Validebağ Korusu gibi

alanların, Tuzla-Pendik sahil kıyılarında yapılan çalışmaların, Çamlıca'nın, Sevda Tepesi'nin de sizin gündeminizde olması gerektiğine inanıyoruz ve depremde toplanma alanlarının olması gerektiğine inanıyoruz.

Şimdi, İSKİ Yönetmeliği değiştirildi biliyorsunuz bundan birkaç sene evvel ve dere taşma mesafesi 100 metreden 10 metreye indirildi. Bununla, daha çok kaçak yapının yapılması için bir imkân sağlandı. Biliyorsunuz ki doğaya rağmen inşaat yapılamaz, doğaya rağmen insan yapı yapamaz. Mesela Beyoğlu'nda en son birkaç gün önce Tophane Parkı'nda ağaçların dibine beton döküldü.

BAŞKAN – Sayın Yedekci, tekrar ek süre veriyorum.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Dere ıslah çalışmalarının hemen hemen tamamında beton dökülüyor, tüm yeşil alanlar yok edildi. Dünyanın bütün kentlerine baktığımızda, İstanbul yüzde 1,5'la dünyanın en az yeşil alanına sahip kentidir. Londra'da yüzde 38,4; New York'ta yüzde 14 yeşil alan vardır. Bu anlamda İstanbul'la ilgili özel bir çalışma yapılmalıdır.

Kütahya'daki, Fatsa'daki siyanür mağdurları -biliyorsunuz siyanürle altın aramalar var orada- Zonguldak'daki kanser hastaları, Karadeniz'deki kanser hastalıklarından da bahsetmek gerekiyor ama çok az süremiz var.

Çevre Bakanı olarak da biliyorsunuz ki, dünyada şehirler karbon salımının yüzde 85'ini üretmektedir. Şimdi, biz enerji etkin şehirlerden bahsediyoruz, kendi enerjisini kendi üretebilen yapılardan bahsediyoruz, karbon salımı sıfır olan kentlerden bahsediyoruz. Bunlar uygulanabilirler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yedekci, lütfen toparlayalım.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Hazır, biz “kentsel dönüşüm” adı altında Türkiye'yi boş bir inşaat arazisi olarak görmekten de siz bunları yaparken, en azından engelliler için enerji etkin yapılar, çocuklarımızın orada yaşayabileceği yeşil alanların, donatı alanlarının da olması gerektiğini söylüyoruz. İstanbul Teknik Üniversitesinden bir profesör açıkladı, İstanbul'da artık hava kirliliğinden dolayı çok ciddi hastalıklar oluşuyor. Bu, ulusal medyada bile çokça yer aldı. Düşünün, bütün baskılara rağmen ulusal medyada bile çokça yer aldı. Seçim için dağıtılan kömürün çevre kirliliğine etkisi de çokça ortadadır.

Bu kömürle çalıştırılan santrallerde de deniz suyu alınıp canlılar öldürülüyor. Biliyorsunuz, orada haşlanıyor ve o arada yaşayan canlı kalmıyor. Hâlbuki, sadece Avcılar'da olan santral de bile oradaki buharla bütün kentin ısısı sağlanabilir. Orada yapılacak olan bir eşanjör sistemiyle bu yapılabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yedekci, son kez ek süre veriyorum.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Restorasyon çalışmalarıyla ilgili bir şey söylememe gerek yok. Sadece siz bir mimar olarak Şile Kalesi'ne bile baksanız yeter, başka bir şey söylemeye gerek yok. Biliyorsunuz ki, kent planlama bilimsel bir disiplindir. İnşallah, bundan sonra trafik, ulaşım gibi konular da bilimsel şekilde yer alacak. İnşaatlarda ölen işçilerle de ilgilenenizi umuyoruz. 19 tane kurum plan yapma yetkisine sahip. İmar planları kişiye özel olarak hazırlanıyor. Bir yerde 5 katlı bina ile 25 katlı binayı yan yana görebiliyoruz. Artık kişiye özel değil, kamu yararına imar planlarının yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Deprem için çıkarılan yapı denetim firmalarının son durumu ortadadır. Artık onlar sadece ekonomi için kurulan firmalar hâline gelmiştir.

Bir de Diyarbakır'dan bahsetmek isterim. Diyarbakır bir Selçuklu kentidir. Diyarbakır'da evlerimiz önemlidir. Hâkim rüzgâra, kışın poyraza karşı, yazın melteme açıktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Yedekci,

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Tamamlıyorum.

İçeriye havayı alan, eyvanında havuzu olan ve Selçuklu mimarisini yansıtan kentimizdir. Lütfen, Diyarbakır'a sahip çıkalım, yıkmayalım. Orayı yıkıp TOKİ'ye inşaat alanı yaratmayalım.

Türkiye Cumhuriyeti devleti belki de dünyanın en kadim topraklarında kurulmuştur. Lütfen değerlerimize sahip çıkalım ve bu değerlerimizi... İlla ki oluşan şehirler çevreye zarar vermek zorunda değil. Günümüz teknolojisinde insanlar çöpten enerji üretiyor. Sürdürülebilir enerji kaynakları var. Londra Olimpiyat Stadı'nda insanların yürümesiyle elde edilen enerjiyle o stat aydınlatıldı. Dünya başka bir yere giderken Türkiye'yi böyle har vurup harman savurmayalım.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Karakaya, buyurun.

Süreniz beş dakika.

MEVLÜT KARAKAYA (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, öncelikle hayırlı uğurlu olsun diyorum yeni dönem, yeni bütçe çalışmaları. Tabii, ikincisi, Adana Milletvekilisiniz, ondan dolayı da gerçekten çok mutlu olduğumuzu ben bir daha ifade etmek istiyorum bir Adana Milletvekili olarak. Tabii, öncelikle Adana'dan da başlamak istiyorum, zaman kalmazsa Adana'yla ilgili bazı sorunları aktarmamış duruma düşmemek için.

Sayın Bakan, biliyorsunuz, Adana son yıllarda özellikle ekonomik anlamda çok ciddi sorunlarla karşı karşıya olan bir ilimiz. Özellikle işsizlik açısından baktığımızda, Türkiye'de ikinci sırada olduğu söyleniyor ama bana göre birinci sırada. Adana hakikaten işsizlikten dolayı cayır cayır yaniyor. Dolayısıyla, bu anlamda baktığımızda, Adana'yla ilgili önemli sorunların başında da son yıllarda uygulanan bölgesel yanlış teşvik politikalarının olduğunu biliyoruz. Tabii, burada yine Adana'ya daha önceden hükümetleriniz tarafından verilmiş olan bazı sözler var. Bunların da yerine getirilmemiş olması, bu anlamda yine önemli sorunların başında geliyor. Ben bunların birkaçından, özellikle Bakanlığınızı da ilgilendiren konulardan bahsetmek istiyorum. Birincisi, Mersin-Osmaniye istikametindeki D-400 Kara Yolu, Adana şehir merkezinin tam ortasından geçiyor biliyorsunuz. Geçtiğimiz yıllarda Müze Kavşağı ile Türkkuşu Kavşağı arasındaki bu yolun üstü kapatılarak alt geçit yapılacaktı. Aslında bu yapıldı ama bunun üstü açık bırakıldı. Adanalılar buraya bir isim taktılar biliyorsunuz, buranın adını “Karnıyarık” olarak koydular.

MEHMET HABİB SOLUK (Sivas) – “Nalçı” adı, “Karnıyarık” denildi.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – “Battı-Çıktı” mı diyorsunuz?

MEVLÜT KARAKAYA (Adana) – “Battı-Çıktı” diyorlar ama sonuçta Adanalı oraya kendi üslubuyla “Karnıyarık” demiş ama bu Adana’da önemli bir sorun olmaya başladı. Tabii, bunun üstü kapatılmadı; kapatılacak mı, ne zaman kapatılacak, kim kapatacak? Belediye, bildiğim kadarıyla bir ara kapatmak istedi ama izin verilmedi. Bu konuyla ilgili ne yapacaksınız, ben bunu öğrenmek istiyorum.

Hızlı tren projesi, bu da ne olduğu belli olmayan bir proje yani aslında Adana’yı bu hızlı tren projesine dâhil etmediniz. Oysa Adana, Kahramanmaraş, Gaziantep, Osmaniye, Hatay, Mersin, Niğde geçiş hattının tam ortasında yer alıyor. Kısmen de Ankara’yla doğrudan bir ulaşım hattına da sahip. Tepkiler üzerine bazen dâhil edildiği söyleniyor, bazen dâhil edilmediği söyleniyor. Tabii, Adana’da benzer bazı projelerle ilgili açıklamalar yapıldı ama şunu da hemen ifade etmek istiyorum: Daha önce de şimdiki Sayın Cumhurbaşkanımızın Başbakanken Adana’ya verdiği 11 proje var hepimizin bildiği. Bu da o projelerden bir tanesi ama bugüne kadar da bir türlü gerçekleşme de söz konusu olmadı yani en azından işin başlanması ve projesiyle alakalı olarak söylüyorum.

Yine, “hafif raylı sistem” dediğimiz metro projesi, tabii bu metro projesinin borcundan dolayı Adana bu anlamda büyük sıkıntı çekiyor, Adana’nın kamburu olarak da çoğu zaman ifade ediliyor. Bu konularda artık sizin ben bir çözüm getireceğinize inanıyorum. Bu borcun bir şekilde Ulaştırma Bakanlığına devredilmesi konusunda gereğini yapacağınıza inanıyorum ama buradan da bunun müjdesini bu çatı altında bir kez daha Adanalılar için almak istiyorum.

Efendim, tabii, söylenecek çok şey var Adana’yla ilgili ama şunu da hemen ifade etmek istiyorum şehircilikle ilgili. Şehirleşme modelleri aslında bir kentin kalkınmasıyla doğrudan alakalı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEVLÜT KARAKAYA (Adana) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, şehirleşme modellerine baktığımızda, aslında çok pahalı bir model olduğunu görüyoruz. Örneğin, Ankara’yı alacak olursak, Ankara’da şehirleşme büyümesine, şehirleşme modeline baktığımızda, akslar üzerinde büyümekten ziyade, “saçaklanma” olarak ifade ettiğimiz, “yağ lekesi” olarak söylenen, tarif edilen bir model olduğunu görüyoruz, ki bu model gerçekten o kentte yaşamayı da çok pahalı hâle getiriyor. Aslında, şehirleşme modeli o kentteki yaşam maliyetlerinin de önemli bir kısmının daha başından kararının verilmesi anlamına geliyor, ki bunlar batık maliyetler, bunların tekrar dönüştürülmesi, değiştirilmesi de mümkün olmuyor. Yani, biliyorsunuz, bugünlerde, özellikle son yıllarda bu kentsel dönüşüm projeleri ki biz bunu artık...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Karakaya, tekrar ek süre veriyorum.

MEVLÜT KARAKAYA (Adana) – Hemen, hemen tamamlıyorum.

...rantal dönüşüm projesi olarak ifade ediyoruz. Bu, genel anlamda da ülke ekonomisine çok ciddi zararları olan bir kaynak, bir alan. Aslında, fiktif bir kaynak yani kimseye bir şey üretmiyor yani bir arsanın ya da bir yerin, bir mekânın değerinin katlanarak artması, bir işleminden, bir kamu işleminden ya da bir imar değişikliği kararından dolayı değerlerin anormal şekilde yükselmesinin aslında ekonomiye, üretime, hiçbirimize bir katkısı yok, ülkeye de bir katkısı yok ama bilakis zararı var. Kaynak aktarması konusunda, ekonomideki oluşan kaynakları haksız olarak birilerinin elinden alıp başkalarına aktarabilir, birilerini zengin yapabiliriz, bu fonksiyonu olabilir ama üretimi durdurma gibi sıkıntıları da var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Karakaya, tekrar...

MEVLÜT KARAKAYA (Adana) – Hemen toparlıyor, bitiriyorum.

Sayın Bakanım, tabii, biz sizin çalışkanlığınızı biliyoruz. İşiniz çok zor, tüm dünyada olduğu gibi Şehircilik Bakanlığı diğer bakanlıkların keşke önünde olsa. Bunun çok olay olmadığını, olmayacağını, hele de rantta bu kadar alışılmış bir ortamda çok zor olduğunu biliyorum ama sizin birçok şey yapacağınıza da ben inanıyorum. Burada çok ciddi vebal var, özellikle imar rantlarından doğan bu kazançların bu ülkeye hiçbir faydasının olmadığını, sadece haksız olarak ekonomide kaynakların transferinden başka bir getirisinin olmadığını, bilakis üretime çok ciddi zararlarının olduğunu tekrar hatırlatarak teşekkür ediyorum. Bakanlığınızın bütçesinin şimdiden hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Karakaya.

Sayın Erdoğan, buyurun.

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, çok değerli arkadaşlar; hepinize hayırlı akşamlar diliyorum. Bütçenizin hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Şimdi, çevre ve şehircilik denince, kavramsal olarak, insanın aklına hemen bir arada yaşam yani kent, şehir dediğimiz zaman bir arada yaşam ve çevre de denince yaşamın kalitesi akla geliyor. Dikkat ederseniz, hem kaliteli yaşamda hem de bir arada yaşamda toplumsal özellik öne çıkıyor yani toplumu toplum yapan özellikleri ön plana çıkıyor.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Sayın Başkan, uğultu var.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, hatibin sesi duyulmuyor.

Sayın Erdoğan, devam edin.

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Diyarbakır) – Şimdi takdir edersiniz ki insanoğlunun elinin ulaştığı yerde maalesef sorunlar var. Yani, tabiata, doğaya baktığımız zaman muazzam bir sistem var, bir denge var, bir ahenk var fakat insanoğlunun elinin dokunduğu yerlerde de arızalar var. İşte bu toplumsal yaşamda esas olan, o problemleri önleyebilmek, onu asgariye çekebilme. Bunun için de toplumun bir arada yaşama sözleşmesinin, dayanışmasının olması gerekiyor. Eğer toplumda tekelcilik hâkimse ve belli bir gücün hegemonyası hükümranı, bu problemlerin de bu şekilde sürgit olarak büyük problemlere kapı araladığını görüyoruz bugünkü dünyada. Mesela, “tabiat ana” diyoruz ama bugünkü dünyada bu anaya karşı şefkat, saygı göstermemiz gerekirken, maalesef tabiat ananın karnı değil, ciğerleri parçalanıyor, rant uğruna, çıkar uğruna âdeta bu okunması gereken, ibret alınması gereken, saygı duyulması gereken

bu çevre anlayışı, bilinci büyük bir vahşete dönüşebiliyor. Kentler de böyledir yani çevrenin insanoğlu için bu şekilde sunduğu mucizeler ve imkânlar sadece çevreden ibaret değil, kentler de böyledir. Takdir edersiniz ki insanların, toplumların nasıl kimlikleri varsa kentlerin de kendisine özgü kimlikleri var. Bazı kentler var ki veluturlar, doğurgandılar, etkindirler, etkileyicidirler yani etrafını etkiler, medeniyetle, doğurganlığıyla çevresini besleyen, tarihî ve birer miras olarak bu dünyada varlıklarını sürdüren kentler var. Mesela, Mekke'yle ilgili Kur'an-ı Kerim "şehirlerin anası" tabirini kullanır. Niçin? Çünkü, Mekke hem bir inanç merkezi hem de gerçekten o ilk dönemlerde ticaretin ana kaynağı, ana merkeziydi. Şam böyle bir şehirdir, İstanbul bu şekilde bir şehirdir, Diyarbakır hakeza yine velut ve doğurgan kentlerdendir.

Sayın Bakanım, yanılmıyorsam, iki gün önce Diyarbakır'daydınız. Diyarbakır Sur kentinden ibarettir yani bir kalkan balığı emsalinde surlar var, Diyarbakır'a giden arkadaşlar biliyorlar ve o surların içerisinde de kent var. Bu Diyarbakır bugün maalesef bütün varlığını, özelliğini, tarihî mirasını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Şimdi, eğer insandan, toplumdan, canlıdan tecrit edilmiş şehirlerden bahsedeceksek o şehirlerin bir kıymetinin olmayacağını hepimiz biliriz. Mesela, Diyarbakır'la ilgili Sayın Başbakanın "ilham alınacak kent" şeklinde bir tanımlaması vardı. Düşünün, bir taraftan şehir harabeye çevriliyor, göç var, tehcir var, can havliyle, silahların korkusundan, silahların ürkütmesinden herkes bir an önce canını nasıl kurtarır, kendisini nereye atar, o geceyi çocuklarıyla beraber hangi komşusunda, hangi yakınında geçirir endişesindeyken, "Diyarbakır ilham kenti olacak." Şeklinde, Başbakanımızdan bu şekilde Diyarbakırlılara bir teselli mesajı gönderiliyor. Yani, bağışlayın ama kasap et derdinde, koyun ise can derdinde; insanın aklına bu geliyor. İlla ilham alacaksak, illa ilham kenti bizim hayatımıza yön verecekse, bizi hırslarımızdan, bizi öfkemizden, bizi nefretimizden, bizi düşmanlıklardan arındıracaksa, buyurunuz, Cizre'den ilham alalım. Cizre, Hazreti Nuh'un kentidir. Hazreti Nuh'u düşünerek, Hazreti Nuh'a olan bağlılığımızı, inancımızı, sadakatimizi hatırlayarak, tizkâr ederek, onu unutmayarak, buyurunuz, Cizre'den ilham alalım. Ama değerli dostlar, bugün hem Cizre'deki durum hem de Diyarbakır'daki durum maalesef içler acısıdır.

Şimdi, konu biraz maneviyatla ilgili olduğu için, izninizle mesleğimin bir gereği de olarak, büyük bir arif, büyük bir alim Saidi Nursî Bediüzzaman Hazretlerinin bir tanımlaması var, bir izahı var. Diyor ki: "Bir gemide 99 canı varsa, onların içinde de bir masum varsa o gemi batırılamaz." Hukuken batıramazsınız, vicdanen batıramazsınız, ahlaken batıramazsınız, inancınızın gereği olarak da onu batıramazsınız.

Bakınız, mabetler yıkılıyor. Yani, silahın konuştuğu yerde bu namludan tetiğe kimin basması önemli değil. Eğer o namludan kurşunlar yağıyorsa, eğer silahlar konuşuyorsa sonuçta silahların bize bırakacağı miras eninde sonunda ne olacak? Tahrip olacak. Hâlbuki insanoğlunun görevi inşa; insanoğlunun görevi ifsat yerine ıslah, ifsadin önüne geçebilmesidir.

Şimdi, biz Diyarbakır'la ilgili özellikle Sayın Bakanımızdan o talebimizi dile getirirken bundan sonraki Diyarbakır inşa edilecekse, dikkate alınacaksa, bu kültürel miras, bu tarihî miras, dünyanın artık kendisine ait gördüğü, beşeriyete ait bu miras bundan sonra daha farklı bir şekilde ele alınmalı ve o şekilde onun üzerinde bir faaliyet yürütülmelidir. Mesela, Diyarbakır'la ilgili değişik çalışmalar yürütülecek elbette. Şimdi, Diyarbakır'ın Sur Belediyesi var. Sizler, Sayın Bakanım, o çalışmaları yürütürken kâr amacı güdülmeksizin Diyarbakır'ı yeniden inşa etme çabalarında Sur Belediyesini buna dâhil edecek misiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Erdoğan, ek süre veriyorum.

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Yani, yerelden, orada oturan insanların kendi mahalleleriyle ilgili, kendi evleriyle ilgili, kendi sokaklarıyla ilgili yüzde 85'in üzerinde Sur'dan oy almış ve onları temsil eden o belediyeyi bu çalışmaya dâhil edecek misiniz? Diyarbakır ziyaretinizde acaba Sur'u konuşurken, Sur'u görüşürken, Sur'u değerlendirirken lütfedip de Büyükşehir Belediyesini veya Sur Belediyesini zaman ayırıp acaba ziyaret ettiniz mi, bilmiyorum. O eksik varsa -yoktur diye biz kabul ediyoruz- o toplumsal tarafının da mutlak surette yerine getirilmesi lazım. Yoksa, Ankara'dan merkezî bir yönetimle, merkezî bir zihniyetle, tekeldi bir yaklaşımla "Biz size Sur'u cennete çeviririz." deseniz de o cenneti o insanlar -bağışlayın beni ama- cehennem gibi görür. Ama insanların kendi kararıyla, kendi iradeleriyle, kendi tercihleriyle, onları karar mekanizmasına dâhil ederek, onlarla oturup konuşup o şekilde kararlar aldığınız zaman cehennemde bile olsa o insanlar kendi göğüsleriyle onu karşılar, kendi sinelerinde, kendi fedakârlıklarıyla da onunla beraber yaşamayı göze alırlar. Bu her alanda böyledir, bütün dünyada böyle.

Onun için son söz olarak şunu arz ediyorum: Hiçbir çatışma, hiçbir savaş, hiçbir düşmanlık ebedî değildir. Tarihin en uzun savaşları bile yine barışla sonlanmış. Dileğimiz, umudumuz, mücadelemiz, niyetimiz şu anda yaşadığımız bu faciyanın, şu anda gördüğümüz bu felaketin bir an önce barışla sonlandırılması ve ülkenin tüm halklarının kardeşçe yaşayabileceği yeni bir gelecek ve gelecek nesillere de yeni bir gelecek hazırlayacak sorumluluğu hep birlikte yerine getirme düşüncesiyle bu akşam ben tekrar çalışmalarınızın hayırlara vesile olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Erdoğan.

Sayın Kuyucuoğlu, buyurun.

Süreniz beş dakika.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Size başarılar diliyorum Sayın Bakanım. Umarım meslektaş olarak bizleri daha iyi anlayacağınızı düşünüyorum.

Bölge insanı olarak, bölge milletvekili olarak Ovacık, Kaledran, Mellec, Narlıkuyu, Mamure Kalesi, Ortaburun gibi bölgeleri iyi bildiğinizi tahmin ediyorum. Buralar Mersin'in turizm bölgesi olarak ilan edilmiş ve planlara işlenmiş bölgeleri.

Yine, bu sene baktığımızda, geçtiğimiz yıl üretimde ve ihracatta en fazla tarım ürünü ihraç eden il Mersin. 450 milyon liranın üzerinde ihracat yapıldı 2015 yılında. Ama bu bölgede Akkuyu diye bir santral kuruluyor, nükleer santral kuruluyor. Bu bölgede, yine, Yeşilovacık'ta bir çimento fabrikası kuruldu. Bu çimento fabrikası Afrika'dan getirilen kömürle çalıştırılıyor. Yine, bunun yanına 2 bin megavat büyüklüğünde yeni bir termik santral çalışması var. Bu bölge Türkiye'nin en bakir bölgesi. Turizm açısından da en iyi şekilde değerlendirilebilecek bir bölge. Maalesef bu konuda size görev düştüğünü düşünüyorum.

İkinci konu demin sunumda gördüğümüz enerji kimlik belgesiyle ilgili. "1/1/2011 tarihinde başlayan süreçte bugüne kadar 350 bin verildi." diye yazıyor, "2/5/2017'ye kadar da yani on beş ay sonrasına kadar da tüm mevcut binalarda olacak." diyorlar. Bu pek mantıklı gelmedi bana çünkü Türkiye'de 20 milyon civarında konut var. Bunlara bu kadar sürede enerji kimlik belgesi vermek mümkün görünmüyor.

Yine, bizlerin meslektaş olarak önemli bir konusu var, müteahhitlik mesleği konusu. Türkiye'de her mesleğin belli bir disiplini var ama bir tek müteahhitlik kurumu, özellikle özel müteahhitlik yapan yani yap-sat dediğimiz işi yapan insanlarla ilgili bir yasal altyapı yok. Bu alan herkesin faaliyet gösterebileceği bir alan olmaktan çıkarılmalıdır. İnşaat yapacak firmaların da belli eğitimlerden geçmesinin veya yeterli teknik altyapıya sahip olmalarının Türkiye açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

Gene, Türkiye'nin önemli konularından birisi yapı denetim konusu. Özellikle müteahhitlerin kendilerini denetleyecek yapı denetim firmalarını kendilerinin seçmelerinin mevcut sistemin en önemli açmazlarından biri olarak gözükmüyor. Denetimlerin etkili bir biçimde yapılabilmesini engelleyen bu sistemin önlenmesi yapı denetim kuruluşlarına verilen işlerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca bir kura veya elektronik dağıtım sistemiyle dağıtılması uygun olacaktır. Bu sistem tüm yapı denetim firmaları tarafından şeffaf olarak takip edilmelidir. Ayrıca, yapı denetim uygulaması dışında olan okul, hastane gibi kamu kurumlarının da 4708 sayılı Yapı Denetimi Kanunu kapsamına alınması doğru olacaktır. Yapı hizmet bedelinden daha önce yatırılan tutarların yüzde 1'i ruhsat veren idarenin, yüzde 1'i de Bakanlık payı olarak toplam yüzde 2 olarak hakedişlerden kesiliyordu. Sonra bu payın ilgili idarelere yüzde 3, Bakanlık payı olarak da yüzde 3, toplamda yüzde 6 hakedişlerden kesilmesi uygulamasına geçildi. Bu, yapı denetim kuruluşlarına ağır geliyor.

Devlet memuru zaten maaşını devletten almaktadır. Yapı denetim hizmetini yaparken bu bedelin yapı denetimlerinden alınması yapı denetim firmalarını da zayıflatmaktadır. Yapı denetim firmalarıyla ilgili verilen rakamlara da baktığımızda buradan da anlaşılıyor ki 2.463 adet izin belgesi verilen firma var, buna karşılık faal olan 1955. Demek ki burada ciddi bir sıkıntı var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Ek süre veriyorum.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Teşekkür ederim.

Ayrıca, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi her konumda dile getirilir ama belli yönetmelik ve yasalarla bu yetkiler maalesef merkezlere alınmakta ve resen yapılarak imar planları ve yereldeki insanların düşünceleri ve temsilcilerin aldıkları kararlar aşılıyor bunlar kale alınmamaktadır. Bu konu da önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Diğer meslektaşlarımız tarafından üzerinde önemle durulan yüksek yapılar yönetmeliğinin çıkarılmasıdır. Bu konu da ciddi bir eksiklik.

Ayrıca, ilçelerimizde imar yönetmelikleri ve çıkan yönetmeliklerle ilgili farklı uygulamalar var. Yönetmeliklerin net ve anlaşılır olması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kuyucuoğlu, tekrar ek süre veriyorum.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Teşekkür ederim.

Özellikle çekme mesafeleri konusunda farklı belediyeler farklı uygulamalar yapmakta. O nedenle, bu konunun üzerinde durmanın faydalı olacağını düşünüyorum. Meslekten birisi olarak da biliyorum bu konuların üzerine eğileceksiniz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kuyucuoğlu.

Sayın Temizel, buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bana "Bu Bakanlar Kurulunun en zor görevi ne?" diye sorsalar, hiç tereddütsüz bir şekilde Sayın Bakanın görevini yani Çevre ve Şehircilik Bakanı derim, hiç tereddütsüz derim bunu.

Ulaştırma Bakanlığının, Enerji Bakanlığının, Tarım Bakanlığının, Orman Bakanlığının, Turizm Bakanlığının, Sanayi Bakanlığının yapmış olduğu bütün belaların hepsinin hesabı direkt olarak sizden sorulur; onlar yapar, siz hesap verirsiniz.

YUSUF BEYAZIT (Tokat) – Belediyeler de dâhil Sayın Bakan.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Belediyeleri bakanlık saymadığımdan söylemedim. Belediyeler de dâhil, onlar yapar, bunun hesabını siz verirsiniz. Çok zor bir görevdir çünkü bu olay yapma değil, kontrol etme, düzgün yapılmasını sağlama görevidir. Onun için, işiniz zor, Allah kolaylık versin.

Benim bir türlü yanıtını alamadığım bir soru var. O da, kentin 40 kilometre dışına, dağın tepesine yapılan 20 katlı apartmana insanlar ne amaçla tıkları? Bunların sayısı bir iki veya tesadüf değil. Dışarıda, kentle ilgisi yok, arazi kullanım derdi yok, herhangi bir şey yok, 20 katlı apartman, onun peteğinin bir gözüne insanları tıkmışsınız. Yaşayamazlar değerli arkadaşlar, sizi temin ederim yaşayamazlar. Bu olayların heyecanı bittiği zaman bunun ne demek olduğunu kesin göreceksiniz.

1970'li yılların ikinci yarısında Fransa'daydım. O zaman orada da gecekondulardan sonra kentsel dönüşüm programları başlamış, "bidonville"ler yıkılıyor, onun yerine "HLM"ler, "habitation a loyer modere" denilen sistemler kuruluyor idi ve sizi bir daha temin ederim, şu anda "lüks site" diye yapılan projelerin aynısı o zaman oralarda yapılıyordu. Hepsi lüksü. 20 katlı, 30 katlı, bahçeler, bahçelerde çocuk parkları falan filan. Herkes büyük bir heyecanla oralara taşınmaya başlamıştı. Aradan otuz sene geçti, bir daha aynı yere –Montpellier diye bir kenti bu- yeniden gittim, gördüğüm manzara aynen şuydu: Yeni baştan hepsi yıkılıyordu çünkü inanılmaz sosyal sorunlarla karşı karşıya kalmışlardı. Toprağa basarak yaşayan insanları topraktan kopardığınız zaman, doğadan kopardığınız zaman, toprakla ilişkisini kestiğiniz zaman yaşayacağı sorunları tahayyül etmek kolay bir olay değildir ama yaşarlar. Bizim insanımız kentli de olmadı ki, olmadı. Kente göçenlerin hepsi kentli mi oldu? Köyünü yaşamaya çalıştı, o aşamayı geçemedi.

O nedenle de bu kentleşmeyle ilgili olarak programlarınızı ciddi anlamda gözden geçirin. Bununla ilgili olarak sağda solda söylenen birkaç tane cümleyle bu sorunu düzeltmek kolay bir olay değil ama sorun yuvarlana yuvarlana geliyor. O sitelerde yaşanan olaylarla ilgili olarak dünya kadar rapor yazıldı, büyük bir ihtimalle vardır Bakanlığınızda, gelmiştir, gelmemesi mümkün değil. Neler yaşandığını kesin olarak oralardan öğrenmiş olmanız gerekir. Korkunç şeyler oldu, gerçekten korkunç şeyler oldu. Kapı komşusunu tanıyamadan yaşayan insanlar, öldükten sonra içeride kokan, kokudan durulmadığı zaman kapısı açılan insanlar yaşadılar oralarda. Biz

de öyle bir gelenek yok. Hele oralarda masrafları paylaşım vesaire gibi olaylar belirli bir süre sonra sorun olmaya başladığı zaman vay orada oturanların hâline. Korkunç şeyler olacak demektir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu konularla ilgili olarak gerçekten uzun uzun konuşma ve bir şeyler söyleme olanağınız var ancak bu Komisyon'da çevreyle ilgili sorunlar söz konusu olduğu zaman şimdiye kadar görmediğim bir birlikteliği ben net olarak gördüm burada, hiç ayırım yok. Herkesin yüreği sızlıyor, belli bir olay ve şimdiye kadar da durduramadı. İsteddiği pek fazla bir şey yok, suçladığı insanlar da yok. Sadece elden giden ve bir defa daha asla yerine yeniden konulamayacak olan değerler kaybı oluyor, silüetler bozuluyor. Arasanız bile bir defa daha asla yerine getiremeyeceğiniz yerleri yok ediyorsunuz. O nedenle, bu konudaki politikalarla ilgili olarak yeniden yeniden yeniden düşünmek gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, konuyu atlayarak gideceğim, bu arada da belki arkadaşlar araştırma yapar diye bir soru sorarak devam edeceğim konuşmama. Sayıştaycı arkadaşlardan 2014 Yılı Kesin Hesap Tasarısı'ndaki "dönüşüm projeleri özel hesabı" hakkında bilgi isteyeceğiz. Onun içerisinde özellikle de "Şartlı bağış ve özel gelirler cetveli" diye bir cetvel daha var raporunuzda; bu ikisi hakkında konuşmanın sonunda bilgi verirsiniz, onunla ilgili yorumda bulunacağım çünkü.

Değerli arkadaşlar, bu tür konutların yapımıyla ilgili olarak Sayın Bakan söylediler, yapı malzemelerinin önemi inanılmaz derecede arttı. Özellikle yalıtım malzemeleriyle ilgili olarak Kyoto Protokolü'nden sonra çok ciddi bir diskriminasyon (ayrımcılık) başladı oralarda kullanılacak şeylerle ilgili. Şu anda ülkemizde en fazla kullanılan yalıtım malzemelerinin, cam yünü, İzocam falan filan gibi izolasyonda kullanılan maddelerin hepsinin kanserojen olduğu ortaya çıktı net bir şekilde. İnsanların üzerine yağıyor, belli etmeden ciğerlerine yapışıp canlarına okuyor. Bu, bilimsel olarak kanıtlanmış bir olay.

Buna karşılık Avrupa ne yaptı? Buna karşılık Avrupa'nın yaptığı şey, selüloz oranı çok yüksek olan bitkileri yeniden yetiştirmeye başladı. Başka işleme de tabi tutmuyor, zaten kamış gibi yükseliyor onlar. Ketencik. Bir zamanlar Anadolu'da, bizim bölgede, Tokat'ta Çekerek kıyılarında, Kızılırmak kıyılarında dünya kadar vardı. Elimizde bir çubuk, sürekli kırmaya çalıştığımız upuzun saplı kamışlar. Selüloz oranı inanılmaz derecede yüksek bu bitkileri su buharında presledikleri andan itibaren şu görünümde yalıtım ürünleri ortaya çıkıyor; ısıya, sese, her şeye karşı dayanıklı bir yalıtım ürünü ve yüzde 100 doğal, kanserojen falan da değil.

Özellikle de bizde artık tamamen yok olmaya çalışan, başka amaçlarla da kullanılma riskinden ötürü bizim urgan yapmada kullandığımız keten, hem tekstil ham maddesi olarak kullanılıyor hem de bütün bu yalıtım ürünlerinin en temel maddelerinden birisi hâline geldi. Artık, hem tekstilde ham madde hem de yalıtım ürünlerinde bu tür ürünlere Türkiye yönelmekte çok geç kaldı. Belirli bir süre sonra bu sorunların altında kalma olasılığımız ortaya çıkacak.

Değerli arkadaşlar, Ege'yle ilgili bir tehlikeye daha atlamak istiyorum. Konular arasında atlaya atlaya gideceğimi söyledim. Ege Bölgesi, gerçek anlamıyla bir çevre sorunu tehdidiyle karşı karşıya. Şu anda Bergama Ovacık, Seferihisar Efemçukuru, Turgutlu Çaldağ, Ödemiş Bozdağ, Ödemiş Gölçük, bütün bunların hepsinde altın ve nikel arayışı ve üretimi adı altında inanılmaz bir çevre katliamına doğru gidiliyor, inanılmaz.

Turgutlu Çaldağ'daki nikel işletmesi nedeniyle, sülfürik asitle yapılan nikel işletmesi nedeniyle ortaya çıkan doğa katliamı korkunç. Biliyorsunuz, Manisa, Türkiye'nin en nitelikli üzümünün yetiştiği, bağlarının bulunduğu bir yer. Siz bu bölgeyi mahvediyorsunuz, bu bölge ortadan kalkmaya çalışıyor.

Ödemiş Bozdağ... Bozdağ'ı çevreciler olarak mutlaka görün, inanılmaz bir doğadır, nehirler gelir, Subatan diye yerlerden iki nehir birden kaybolur, nereden çıktığını kimse bilmez ama o Ödemiş Ovası, yağmur yağsa da yağmasa da dip suları ile dünyanın en nitelikli patateslerini yetiştirir yılda iki defa. Şimdi, bu dağ da almaya çalışıyoruz. Bu dağın her tarafını kazmaya çalışıyoruz. Binlerce, binlerce kamyonla oralardan toprak taşımaya çalışıyoruz. Buna hakkımız yok. Bozdağ'ı bu şekilde yıpratmaya ve yıkmaya gerçekten kimsenin hakkı yok, yok çünkü böyle bir dağ daha.

Gölçük o dağın birazcık daha kuzeyinde kalan yerdedir, bir doğal göldür, derin bir göldür. Öyle bir olaydan sonra orada ortaya çıkabilecek olan doğa felaketini gerçekten düşünmüyorsunuz. Hayal bile edemeyeceğimiz kadar büyük olaylar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) - Buralar deprem bölgesi, her an bir hareketlenmeyle beraber oradaki olaylardan neler çıkacağını gerçekten bilemiyorsunuz. O nedenle özellikle bu bölgenin, Ege'nin bu açıdan çok dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini, ortaya çıkacak olan zararı, bırakın oradan birkaç ton altın çıkmasını, her şeyiyle beraber dünyanın en kıymetli madenleri çıksa bile onları karşılayacak nitelikte olmaz, olması da mümkün değil.

Sayın Çam'ın dile getirdiği konuyu ben de burada bir daha hatırlatmak istiyorum. Değerli arkadaşlar, İzmir Büyükşehir Belediyesi 2 tane tarama gemisi almış, almış; gemileri duruyor. O gemiler iki yıldan beri yatıyor. Ne yapacak? Körfezin dibini tarayacak. Bunun yapması için ÇED raporu gerekiyor diyorlar. Olur, güzel, gereksin. Peki, iki seneden beri orada 2 tane gemiyi yatırmaya kimin hakkı var. Bu, ulusal servet. Bu gemiler orada kullanılacak. Orada kullanıldıktan sonra başka yerlere hemen büyük bir hızla taşınacak. Örneğin, Aydın'ın Söke ilçesinin Karina Dalyanı'na gidecek. O dalyanı Büyük Menderes dolduruyor, büyük bir hızla doluyor orası. Denize açılan dalyan kanallarından 5 tanesi dolmuş, 1 tanesi kalmış. Türkiye'nin en nitelikli, en büyük ve de neredeyse Türkiye'nin Ege Bölgesi'nin balık gereksinimini karşılayacak kadar değerli bir dalyan Karina Dalyanı, yok ediliyor, kapanıyor. Özel olarak o tarama gemilerinin oraya gönderilmesi konusundaki taleplerimizde hayhay dediler, ÇED raporu lazım, derhâl. Bu tür projeler ÇED'e takılmamalı. Takılacak olan projeler farklı. Orada o dağın korunmasına dönük körfezin dibindeki batağı almanın ve özellikle de birazcık o alanı derinleştirerek yolcu gemilerinin içeriye girmesinin ÇED'le ilgisini ben bulamıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temizel, tekrar ek süre veriyorum.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Umarım öyle bir çözüm vardır ve o çözüm de çok mantıklı bir şekilde ortaya çıkar. Bunu özellikle ve özellikle sizlerden istirham ediyoruz Sayın Bakanım, bu çok önemli bir olay.

2 tane de mali konuya değinmek zorundayım. Aslında Çevre Bakanlığının bütçelerinde ben hayatımda mali konulardan bahsetmedim, genel sorunlardan bahseder geçerdim. Ancak devletin, özellikle kamu kurumlarının son zamanlarda Ankara'nın batısına doğru, Eskişehir Yolu üzerinde diktiği binalara şöyle bir bakınca bu konuyu dile getirmenin bir zorunluluk olduğunu artık gördük.

Biliyorsunuz, kamu kurumları bina yaptıracakları zaman bunu TOKİ eliyle yaptırıyorlar, TOKİ'ye olduğu gibi aktarıyorlar bütün yetkilerin hepsini, onlar binasını yaptırıyor. Büyük ölçüde de o yapılan masraflar karşılığında -hangilerinde, hangisi deseniz saymam ama büyük bir ihtimalle sayın Bakanlık çıkarır onların hepsini- hazine arazileri veriliyor, belirli yerlerden tahsisler yapılıyor. Şimdi, bir kamusal işlemden bununla ilgili olarak bir objektiflik sağlama olanağınız var mı? Bu değer nasıl yapılıyor? Bu mahsuplaşma nasıl yapılıyor? Onun ötesinde, hazine arazilerinin, özellikle devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin yani bu toplumun yurttaşı olan herkesin, bir dikili ağacı olmayanların bile "Bu vatan benim." diyebilmelerinin nedeni olan bu alanların istenildiği gibi istenilene dağıtılmasının bir manasını düşünebiliyor musunuz? Böyle bir çevrecilik olmaz, böyle bir şehircilik de olmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) - O nedenle, kamuda saydamlık esastır diyorsanız bütün bunlara ilişkin, zaten kamuoyunun en fazla merak ettiği konular da bunlar, bunlarda bir şey vardır veya yoktur tartışmasına asla girmiyoruz dikkat ediyorsanız ama bu soru kafasında olan insanların, bu soruyla beraber yatıp kalkan insanların bir yerde bunları kafalarından atması için bu saydamlığı sağlamanız kesin olarak şart diyorum Sayın Bakanım.

Sayıştaydaki arkadaşlar ne buyuruyorlar o biraz önce söylediğim şeylerle ilgili bilmiyorum. Süremin on dokuz saniyesini durdurup arkadaşlara söz verirsiniz bu olayı bitiririz veya isterseniz ben bitireyim, daha sonra konuşan arkadaşlarla beraber o konuyu da değerlendiririz.

BAŞKAN – Siz bitirin, ondan sonra...

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) - İşinizin zor olduğunu bir defa daha söylüyorum Sayın Bakanım. Bununla birlikte, bütçenizin sizlere hayırlı olmasını diliyorum ancak hâkim olacağınız, her şeyiyle beraber hâkim olup denetleyebileceğiniz bir bütçeyi uygulamanızı da canıgönülden diliyorum.

Teşekkür ederim.

MEHMET HABİB SOLUK (Sivas) - Sayın Bakanım, çok affedersiniz. Bu körfezdeki taramada en büyük problem, bir de çıkacak balığın döküleceği yerde sorun vardı.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – O da belirlenmiş Sayın Müsteşarım.

MEHMET HABİB SOLUK (Sivas) - Belirlenmiş de "kuş göç yolu" denildi, bilmem ne denildi ve orada da sıkıntılar çıkmıştı.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – O zaman, bir yer gösterilecek, taşınacak, gerekirse ta Sivas'a kadar götürürüz.

BAŞKAN – Sayın Soluk, söz talebiniz varsa söz vereyim.

Teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

SAYIŞTAY 7. DENETİM GRUP BAŞKANI ENGİN ONAT – Kentsel dönüşümle ilgili, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'dan kaynaklanan ve dönüşüm gelirleri adı altında bütçenin "B" işareti cetveline 6306 sayılı Kanun'da öngörülen gelirler gelir olarak kaydedilmektedir.

2014 yılıyla ilgili olarak da... Bu hesapta toplanan paranın yüzde 60'ı, 330 milyonu genel bütçeden aktarılmış, yüzde 20'si döner sermayeden aktarılan para var, yüzde 6,93'ü İller Bankasının kârının yüzde 50'sinden aktarılan para var, yüzde 5,46'sı faiz geliri, yüzde 6,77'si diğerleri. Şimdi, mali tablolarına baktığınız zaman, mali tablolarında "bağış geliri" diye bir gelir görünmüyor. Sayın Bakanım bir açıklama getirirse onunla ilgili de daha detaylı bilgi verebiliriz.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Şartlı bağış ve özel gelirler cetvelinin 1'inci sırası, 2014 Yılı Kesin Hesap Kanunu Tasarısı'nın 103'üncü sayfası.

SAYIŞTAY 7. DENETİM GRUP BAŞKANI ENGİN ONAT – Sayın Bakanım, onu da bir inceleyelim de, onu da toparlayıp öyle cevap verelim.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Peki.

BAŞKAN – İsterseniz arkadaşlar o arada bir incelesinler, tekrar bilgi alırsınız arkadaşlardan.

Teşekkür ediyoruz.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakan, öncelikle hayırlı uğurlu olsun Bakanlığınız, Allah hayırlı hizmetler yapmayı nasip etsin ülkemiz, milletimiz için. Ben de -bir arkadaşımız tebrik etmişti sizi- sunumunuzla ilgili olarak, bir anlamda, tebrik etmek istiyorum. En azından geçen yıl faaliyetleri ve önümüzdeki yıl faaliyetlerine ilişkin ve bütçesine ilişkin doyurucu bilgi verdiniz. Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan sunumların asgari bu bilgileri taşıması gerekiyordu. Birçok bakanımız maalesef on üç yıllık icraatlara gittiler. Arada yani, o sunum 2016 bütçesi sunumu mu, 2014 mü yoksa 2018 mi, 2019 mu belli olmadı. Hâlbuki bütçe her yıl yapılıyor. On beş yılda bir yapılacak olsa hadi böyle bir on beş yıl geriye gidelim, on beş yıl ileriye gidelim ama her yıl yapılan bütçede o yıla ilişkin, geçmiş ve gelecek yıla ilişkin bilgileri özellikle biz bekliyoruz tabii ki. O anlamda da sizin sunumunuz gayet yerindeydi.

Bakanlığınız 2011 yılında çıkan kanun hükmünde kararnamelemlerin milletimize bir armağanı. Onunla ilişkili olarak fazla vakit harcamayacağım. Yani, Bakanlığınızdaki o çevre ve kentleşme arasındaki şeyi belki siz izah edersiniz ancak bu KHK'larla olabilecek en kötü birleştirmeler yapılmıştı, sizin Bakanlığınız da sanki onlardan bir tanesiymiş gibi duruyor.

Şimdi, ben de önce bu betonlaşma meselesiyle başlamak istiyorum. Tabii, bu betonlaşma her şeyi bozuyor. Kentleri bozuyor, kent kimliği kalmadı, kültürümüzü olumsuz etkiliyor, trafiği olumsuz etkiliyor. Çünkü, bir anlamda altyapısı düşünülmeden yapılan -birazdan o rant meselesine geleceğim- aşırı imar değişiklikleri, oradaki düzenlemeler... Yani, hiçbir altyapı olmadan bir anda yoğunluğu artırılıyorsunuz, orada trafik de kalmıyor, hiçbir şey kalmıyor -ama biraz da konum olması itibarıyla ben daha çok ekonomi kısmı üzerinde durmak istiyorum- aynı zamanda ekonomiyi de tıkıyor. Maalesef, son on-on beş yılda Türkiye betonlaşma üzerinden bir

iktisat politikası yürüttü, yürütüyor da hâlen. Bütün itirazlarımıza rağmen -buna teknisyenlerden de itiraz eden oldu, siyasetçilerden de itiraz eden oldu ancak- şu anda, maalesef, bu itirazların çok fazla bir önemi yokmuş gibi duruyor, bu politika devam ediyor.

Şimdi, kentlerde daha çok rant nasıl oluşuyor? Aslında iki tane ana kaynağı var bunun biliyorsunuz. Bir tanesi, bir kamu yatırımı, bir kamu hizmeti geliyor bir yere veya onun geleceğine ilişkin bir duyum alınıyor, orada hemen aralarda aşırı değerlendirilme... Tabii, usulsüzlükler oluyor. Bu bilgiye sahip olanlar önceden orada arazi topluyor, şöyle yapıyor, böyle yapıyor. İşin o kısımlarında değilim. Yani, işin ciddi bir yolsuzluk, şeffaflığı bozan usulsüzlük boyutu var. Tabii, onlar da çok önemli konular da ben biraz daha işin bu taraftaki iktisadi açıdan durmak istiyorum. Birinci şey bu, bir kamu yatırımı. İşte, bir Kanal İstanbul Projesi diyorsunuz, orada bir anda tarla fiyatları arsa fiyatlarına geliyor yani 1'den 100'e çıkıyor fiyatlar. İkinci de, imar düzenlemeleri yoluyla bir rant oluşuyor. Burada bir genel imar düzenlemeleri olabiliyor, bir de özel imar düzenlemeleri. Yani, böyle çok spesifik imar düzenlemeleri yoluyla ciddi rantlar oluşuyor. Bunları özellikle son on yılda ülkemizde biz çok fazla yaşadık. Şimdi, normal bir gelişmeden kaynaklanan ranta kimsenin bir şey diyeceği yok. Yani elbette diyelim ki bir ülkede iyi şeyler oluyorsa şehirlerin pahalılaşması, oradaki arsanın, arazinin, konutun, iş yerlerinin pahalılaşması normaldir ama bunun dışında başka şekillerde... Yani, siz 10 daire olacak bir arsayı bir anda 100 daire çıkardığınız zaman o arsanın değeri... Yani, bütün o diğer temellerden bağımsız bir şekilde orada bir rant oluşuyor ve maalesef Türkiye'de oluşan rantın da önemli bir kısmı bu şekilde.

Tabii, şimdi, bir belediye diyelim ki bir yere kaldırım yaptığında veya bir asfalt döktüğünde "harcamalara katılma payı" adı altında oradan insanları da çok incitecek şekilde dünya kadar para alıyor. Bu, yasal yani yasa ile tanımlanmış bir şey. Ancak, diyelim ki oraya, hemen evinin karşısına çok büyük bir gölet yapıyorsunuz, büyük bir park, bahçe, bir şey yapıyorsunuz, evinin değeri 2'ye, 3'e çıkıyor veya arsasının değeri 2'ye, 3'e çıkıyor, oradan devletin meşru olarak, yasal olarak 1 kuruş para alma imkânı yok. Şimdi, tabii, bunu belediyeler bir şekilde alıyorlar, şu şekilde, bu şekilde. Bir rayici var mı yok mu belli değil. Yani, bunlar çok çalıştığım konular olduğu için şimdi detaylarıyla uğraşmak istemiyorum ancak böyle, işin şeffaf olmayan, düzgün işlemeyen, kişiden kişiye değişen, sistemi olmayan bir yanı var.

Dolayısıyla, şimdi, bir yerde bu kadar rant oluşunca ve ranttan hiçbir şekilde devlet vergi almadığı zaman ekonominin bütün kaynakları da buraya doğru akıyor. Türkiye bunu yaşadı son on yılda, on beş yılda. Yani, mesela, 2002 yılında yüzde 18'ler civarındaydı imalat sanayisinin... Düşüktü, 18 çok düşük bir orandı -imalat sanayisinin millî gelir içindeki payı- şu anda yüzde 15'e düştü, 3 puan daha düştü. Niye? Yani, yüzde 15'lerle bir ülkenin kalkınması, teknoloji geliştirmesi, cari açık sorununu çözmesi, gelirini yükseltmesi mümkün değil. İyi örnek ülkelerde bu, yüzde 30 civarında. Yani, imalat sanayisinin millî gelir içindeki payı yüzde 30. Şimdi, bizde, zaten düşük olan şeyin iyice düşmesi de işte bu az önceki bahsettiğimiz nedenlerle. Yani, ekonominin kaynakları üretimden bu şekilde gayrimenkul ve gayrimenkul üzerinde yapılan işlere doğru, betonlaşmaya doğru kaydı. Yani, diğer şeyler çok önemli, arkadaşlar önemli bir şekilde bahsettiler kent kültürünün, kentlerin nasıl bozulduğundan ama ben iktisadi yönleri üzerinde bu anlamda daha fazla durmak istiyorum. Dolayısıyla, programlarınızda olduğunu biliyorum. Buna çok çalışıldı fakat bir şekilde bu iş çıkmıyor. En son, 2016 yılı 64'üncü Hükümet Eylem Planı'nda da 5'inci madde olarak yazılmış aslında. 21 Mart 2016'ya kadar bunun yapılacağı burada taahhüt ediliyor. Yani, burada bir kısmı var aslında: "İmar planı değişiklikleri sonucunda ortaya çıkan değer artışından kamunun pay alması sağlanacak." Tabii, burada nasıl bir şey yapılacak onu bilmiyoruz ama bu, düzenleme ortak payındaki usullerin filan çok daha üzerinde. Yani, kastımız şu Sayın Bakanım: Burayı aşırı cazip hâle getirdiğiniz zaman bütün kaynaklar buraya gidiyor, hele hele özel imarda. Yani, diyelim ki bir ticari alan veya konut alanı içerisinde oraya bir otel yapılacak. Yani orada o kişinin işinin görülmesi zaten başlı başına bir değer. Onun haricinde, orada ayrıca ilave bir rant oluşturma hiçbir şekilde bir anlamı yok. Dolayısıyla, ilave bir rant oluşması durumunda orada yüzde 100'ünün alınması lazım bu tür özel imarlarda. Genel uygulamalarda da yoğun olarak vatandaşları ilgilendiren yerlerde biraz müsamaha gösterilebilir ama bu işler böyle dönmüyor. Bunlar iktidarlara yakın, yönetimlere yakın, yerel idarelere yakın 3-5 kişinin veya çok sınırlı sayıda bir azınlığın aldığı, kaymağını yediği rantlar. Bu konuştuğumuz şeyler bunlar. Yoksa, bir vatandaşın evi 3 liradan 4 liraya çıkmış, oraların vergilendirilmesi falan, kastımız bu değil. Dolayısıyla, bu vergi işi çok önemli. Buraya lütfen siz de Çevre ve Şehircilik Bakanı olarak destek verin. Hatta siz bu işin eyleminden sorumlu kuruluşunuz. Bunun bu iktisadi mantığını burada hiçbir şekilde kaybetmememiz gerekiyor.

Şimdi, tabii, hep şu söyleniyor bu betonlaşma üzerinden kalkınmayı savunulanlarca: "Efendim, inşaat çok önemli bir sektördür..." Evet, önemli bir sektördür, inşaatla hiç karşı çıktığımız falan yok, normal giden inşaatla kimsenin bir şey dediği yok. "...şu kadar sektörü harekete geçirir, ekonomiye dinamizmin kazandırır." Şimdi, böyle bir algı yaratılıyor. Aslında, iktisatçılar bilir, "çarpan etkisi" diye bir şey vardır. Yani, yeni yaptığınız, harcadığınız bir şeyin, aslında her şeyin talep yoluyla bir büyüme etkisi, üretim etkisi olur. Ama burada esas bakmamız gereken şey şu: Çok sınırlı kaynağı olan bir ülkede yaptığımız iş üretken bir alan mı? Yani, ilk çarpan etkisi... Yani, bir konut yaptığınızda, bir lüks konut yaptığınızda bunun bir büyüme etkisi olduğunu varsayıyoruz. Şimdi, ithalatla, sızma yoluyla önemli bir şekilde etkisi de aslında yurt dışına kayıyor, o ayrı bir şey ama yaptığımız şeyin tekrar üretiyor olması, gelir yaratıyor olması önemli. Yani, bir fabrika inşaatı yapma ile bir konut yapmanın arasındaki fark bu. Dolayısıyla, "İnşaat büyümeyi olumlu etkiler, inşaat olmazsa şöyle olur, böyle olur." şeklinde gereğinde fazla inşaatın yapılmasına yönelik böyle bir iktisat mantığı diye bir şey olamaz. Buna hiçbir şekilde prim vermemek lazım. Kaldı ki bakıyoruz, şimdi, mesela, bu inşaatın millî gelir içindeki payında hep üretim yoluyla inşaatı alıyorlar. Bu, yanlış bir şey. Yani, burada, mukayese, harcamalar yoluyla inşaatın millî gelir içerisindeki payıdır ki o da yüzde 10 civarındadır. Bu hatta, uluslararası standartların biraz da üzerinde bir orandır. Dolayısıyla, şunu söylüyorlar: "Bizim millî gelirimiz içerisinde inşaat çok düşük, bunun artırılması lazım. Hâlâ biz belli seviyeye gelmedik." Yani, öyle de bir şey yok, onu da özellikle ifade etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Ek süre veriyorum, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, şimdi çevre konusu önemli, çok önemli. Yani, yeşil alanlarımızı, havamızı, ormanlarımızı, ekolojik dengemizi, insan sağlığını; kültürel, tarihî, estetik değerlerimizi korumamız gerekiyor. Burada çevre önemli. Çevre ile ekonomik politikalar arasında da bir uyumun sağlanması gerekiyor. Ben, zaman zaman, geçmişte Çevre Bakanlığında bazı toplantılara da katılmışım. Çevre benim

sorumluluk alanındaki bir konu değildi ancak vekâleten baktığımızda, Müsteşara vekâlet ettiğimde katıldığım toplantılar oldu. Çevre Bakanlığımızın, özellikle uluslararası taahhüt verirken, böyle biraz daha sadece çevre boyutunu önemseyen fakat iktisadi boyutunu zaman zaman ihmal eden birtakım tavırları olabiliyor. Buralarda da biraz işi... Yani orada çok dengeli, uyumlu davranmak lazım, uluslararası taahhütlerde özellikle. Yani işte genel olarak -ne bileyim ben- karbondioksit salınımı filan gibi uluslararası taahhütlerimizde o dengeyi kaçırmamak lazım. Çünkü şunu bilmemiz lazım: Yani kendi...

Sayın Başkan, çok uğultu var.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen... Sayın Usta'nın sesini duyamıyoruz.

Sayın Usta, devam edin. Ek süre vereceğim.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Yani bu uyuma çok dikkat etmemiz gerekiyor Sayın Bakanım.

Dolayısıyla yani bizim sanayide rekabet gücümüzü azaltacak... Tabii ben şöyle bir sanayi yapalım filan demiyorum, her şeyi, çevreyi tahrip eden, bilmem ne yapan bir sanayi falan değil, ancak orada da aşırı yükler getirecek sanayimizi ve bizim gelişmemizi engelleyecek türden taahhütlere girişme konusunda da biraz daha dikkatli olmamız lazım. Dışişleri Bakanlığı da özellikle orada... Onlar tabii işin başka boyutundalar, yani diplomatik boyutunda. Yani ne kadar fazla şey taahhüt edersek o kadar iyi olurmuş gibi. Tabii onlara kazandıracağı bir prestiji var ancak tabii bu taraftan da işin ekonomik boyutuna bakan kısımların, kalkınmacıların da işin bu boyutunu ihmal etmemesi gerekiyor.

Şimdi, biraz böyle parça parça gidiyorum. Diğer bir husus, bu kentsel dönüşüm meselesi. Kentsel dönüşüm konusunda bir çaba içerisinde Hükûmet. Bunun takdirle karşılanacak yanları var ancak burada, ben, Erdoğan Bey'in bakanlığı döneminde bu işe ilişkin bir rakam verirken yaklaşık 400 milyar dolarlık bir kentsel dönüşümden bahsettiğini hatırlıyorum. Basında bu tür şeyler konuşulmuştu ve böyle sanki işte bunları da olabildiğince en hızlı şekilde yapalım şeklinde bir tavır vardı. Zaten Türkiye'nin böyle bir kaynağı yok, bunun hemen olmasının imkânı yok. Ama buralarda dikkatli gidilmesi lazım. Nihayetinde dış kaynak kullanıyoruz. Yani cari açık vermek dış kaynak kullanmak demektir. Başkalarının kaynaklarını kullanıyoruz. Kendi kaynaklarımız son derece yetersiz. Dolayısıyla yurt dışından aldığımız kaynakları kullanırken yine üretken olanlara, insanımızın tabii ki sağlığı, hayatı, afet bölgesindeki birtakım şeylerin değişmesi lazım. Onlara filan bir şey dediğim yok ancak buralarda dikkatli gidilmesinde fayda var.

Burada yerli ve yenilikçi üretimin desteklenmesi önemli. Ancak orada da bir tuzağa düşmemek lazım çünkü ben bazı şeyleri de yakından biliyorum. Yerli, yenilikçi üretim deyip böyle aşırı bir bu kanal üzerinden harcama yolunda bazı baskılar olabiliyor. Onu bazen bir tuzak olarak kullanabiliyorlar. Orada da dikkatli olmamız lazım diye düşünüyorum.

Şimdi, işte, betonlaşma derken bu AVM meselesi. Bunu dün Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bütçesinde çok konuştuk ama hakikaten bu AVM konusu çok önemli. Onlar işin düzenleme boyutunu yapıyorlar ama siz de şehircilik açısından. Alışveriş merkezleriyle ilgili hususlarda çok daha dikkatli olunması gerekiyor.

Tabii ülkenin bir sosyal konut ihtiyacı var. Bunların planlanması lazım. TOKİ'nin bu anlamda planlaması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Usta, tamamlamanız için tekrar ek süre veriyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sosyal konut konusuna önem verilmesi gerekiyor. TOKİ, bu anlamda aracı bir unsur olarak kullanılabilir.

Diğer bir husus, bu geri dönüşüm meselesi, yani atıkların ekonomiye kazandırılması. Bununla ilgili, bilmiyorum, Bakanlığınızın mesela bir çalışması var mı? Ne kadardır? Yani benim bildiğim bir kısım rakamlar var ama onları biraz da test etmek açısından. Bizim bu konuda, maalesef... Sizin sunumunuzda da var, bazı şeylerde, işte madeni yağda, şurada, burada belki olabilir ama özellikle evsel atıklarda böyle hiçbir ayrıştırmanın yapılmadığını biliyoruz. Yani işte Ankara'da yaşıyoruz, Ankara'nın en lüks bölgelerinde dahi maalesef bu konuda sınıfta kalmış durumda Türkiye. Hele hele zaten küçük illerde hiç böyle bir şey yok. İşte ne bileyim ben, pet şişelerdir veya camdır, kâğıttır, bunlar, hâlbuki -yani atık konusu- son derece önemli. Bunların geri kazandırılması çok son derece önemli. Burada belediyelerin yükümlülüklerinin artırılması lazım, vatandaşımızın bilinçlendirilmesi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Usta, lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ediyorum. Sayın Başkan, hemen bitiriyorum.

Bu konu son derece önemli.

Son olarak Samsun'la ilgili bir konuya değinmek istiyorum Sayın Bakanım. Şimdi Samsun'la ilgili strateji çalışmalarında işte Samsun'un bir turizm kenti olması biraz ön plana çıkar gibi olmuş. İşte sağlık kenti, daha doğrusu bazı ürünlerin, sağlık ürünlerinin üretildiği bir kent olması gibi bir şey ortaya çıkmış ancak Samsun'da hemen yakınında, Samsun-Terne arasında 16 tane santral var. Tabii bir de tarım kenti Samsun. İşte verimli ovaları var, Çarşamba Ovası, Bafra Ovası, Terne Ovası gibi. Şimdi, tam o verimli ovaların yanında termik santral izinleri veriliyor. Son bir tanesi gündemde. Sizin Bakanlığınız da yakından konuyla ilgili zaten. ÇED değerlendirme aşamasında. Hatta bir kısmına, son zamanlarda "ret" verilme gibi birtakım durumlar var. Buralara biraz daha dikkat etmemiz gerekiyor. Termik santral ihtiyacı bu ülkenin vardır. Olması lazım. Enerji ihtiyacımız var çünkü ekonomimizin büyümesi lazım. Ancak yer seçiminde dikkatli olunması gerekiyor. Samsun'a hem turizm kenti, tarım kenti, sağlık kenti deyip yani Samsun'da böyle yoğun bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, son uzatma olacak inşallah.

Bu şekilde santral yapımları Samsun açısından yer seçiminin çok uygun olmadığını düşünüyorum. Bu konuyla Bakanlığınızın ilgilenmesinde fayda olur diye düşünüyorum.

Son konum da iç denetim konusunu ben biraz önemsiyorum. Bu iç denetçi kadrolarına baktığımızda 25 tane iç denetçi kadrosu var. Bunun maalesef sadece 12 tanesi dolu, 13 tanesi boş Sayın Bakanım. Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünde de benzer bir durum var. 15 kadrodan 7'si dolu, 8'i boş. Bunlar çok önemli, iç denetim. Şimdi bunu anlatacak durumda değiliz ancak bunların hem

kadrolarının doldurulması hem de iç denetçilerin etkin kullanılması sizin Bakanlığınızda yapacağınız işler açısından, reformlar açısından son derece önemli olacaktır, size yardımcı olacaktır.

Ben, tekrar bütçenizin hayırlı olması temennisiyle iyi akşamlar diliyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

Sayın Bakanım, cezerye, mandalina ve şalgam ikramları için teşekkür ediyoruz.

Şimdi söz sırası Sayın Cora'da.

Buyurun Sayın Cora.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlar, değerli Komisyon üyelerimiz ve basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii birçok konuşma yapıldı, herkesin olumlu yönde katkıları oldu, yapıcı eleştirileri oldu. Bu manada ben konuşmamı sınırlandırıyorum ve özellikle çevre kirliliği ve bu konuda yapılan çalışmalarla ilgili bazı hususlara değinmek istiyorum.

Sayın Bakanım, şu anda dünyanın ve çağımızın en önemli sorunlarından birisi, en büyük tehlikesi çevre kirliliği olarak bilinmektedir. Tabii, biz, dünyadaki çevre kirliliği sorununun yanı sıra kendi ülkemizden bu soruna bakacak olursak bizim de atmamız gereken önemli adımlar vardır, attıklarımız vardır, yapacaklarımız vardır.

Tabii, biz, dünyanın şu anda -hedeflerimize göre- en zengin ülkeleri arasına girmeyi hedefliyoruz, gayrisafi millî hasılamızın daha yukarılarda olması yönünde hedeflerimiz vardır. İhracatı artırmak gibi hedeflerimiz var. Daha modern şehirler kurmak gibi hedeflerimiz vardır ama bunları yaparken eğer biz çevresel sorunları çözemezsek, çevre kirliliğini ortadan kaldıramazsak rahat ve sağlıklı bir yaşamı sürdürmemiz mümkün olmayacaktır.

Bu manada, değerli arkadaşlar, biliyorsunuz, çevre evrensel bir değerimizdir; yüce Allah'ın bize bırakmış olduğu, bahşetmiş olduğu en büyük mirasımızdır. Bunu koruyup kollamak hepimizin görevidir. Bizim görevimiz aslında Allah'ın bize bahşettiği bu güzelliklerin resmini, fotoğrafını değil, aslını, gerçeğini gelecek nesillere aktarabilmektir, gelecek nesillere bunu taşımaktır, en önemli görevimizdir diye düşünüyorum.

Biz, bu manada, on dört yıllık AK PARTİ iktidarı döneminde aslında çevresel sorunların çözümünde çok önemli mesafeler katettik. Özellikle 2002'den önce şehirlerimizde -biliyorsunuz- birçok şehrimizde çöp dağları vardı. Bu çöp dağları patladığında birçok insanımızın da ölümüne televizyonlardan şahit olmuştuk. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olduğu dönemden itibaren bu çöp dağları artık bir bir ortadan kaldırıldı ve bu çöp dağları katı atık bertaraf tesisleriyle beraber aslında ekonomik bir değere dönüştürülmüştür. Artık, çöpün de başta enerji olmak üzere birçok ürünün ham maddesi olarak değerlendirilmesi önemli bir gelişmedir.

Ben bu kapsamda katı atık bertaraf tesislerinin devam ettirilmesinin ve bir an önce bitirilmesinin çevre kirliliğini önlemek ve engellemek anlamında çok önemli bir adım olacağını düşünmekteyim.

Sayın Bakanım, bir taraftan katı atık tesisleri yapılırken diğer taraftan da atık su arıtma tesislerinin yaygınlaştırılmasının da önemli olduğunu düşünüyorum. Burada, Çevre Bakanlığının bu konuda öncülük ettiğini de biliyoruz. Bu projeler sayesinde kanalizasyonlar ve atık suların doğaya terk edilmesi engellenmektedir. Bu kapsamda proje yapan belediyelerimiz ve özel idarelerin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, özellikle siyasi ayrım yapılmaksızın desteklendiğini de biliyoruz, yakından takip ediyoruz.

Yine, bu atık su arıtma tesislerinin işletilmesinde enerji giderinin yüzde 50'sinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından karşılanmasının da olumlu olduğunu belirtmek istiyorum.

Sayın Bakanım, bu konuda benim bir önerim de şudur: Bu atık su arıtma tesislerinin havza bazlı planlanmasının daha faydalı olacağını düşünmekteyim. Bunun daha ekonomik olacağını değerlendiriyorum. Bu çalışmaların buna göre yapılmasını arzu ediyoruz.

Son olarak, değerli arkadaşlar, bizim Çevre ve Şehircilik Bakanlığının politika olarak da çevre bilincini yaygınlaştırması gerektiğini düşünüyorum. 5 Haziran Dünya Çevre Günü olarak kutlanmaktadır. Ama bu kutlamaların daha fazla tabana yaygınlaştırılmasının, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve diğer ilgili kuruluşlarla beraber bu çalışmaların artırılmasının, küçük yaştan itibaren bu çevre bilincinin toplumda oluşturulmasının ilerleyen zamanlarda elbette faydası görülecektir.

Son olarak da önemli bir konuya değinmek istiyorum. Bildiğiniz gibi Türkiye bir deprem bölgesidir. Bu gerçeği hepimiz kabul etmekteyiz. Biz depremle yaşamaya alışmalıyız ancak bu doğal afetlere de hazırlıklı olmalıyız. Zira, biz bu tedbirleri alırsak doğal afetlere karşı daha sağlıklı ve güvenli yaşarız. Çünkü depremin ne zaman geleceği belli değildir. 6,5 milyon konutun depreme karşı riskli olduğu yönünde yazılı ve görsel basında bilgiler mevcuttur.

Değerli arkadaşlar, aslında siyasi görüşlerimizi bir tarafa bırakarak Çevre Bakanlığının bu konuda yapacağı çalışmalara destek vererek kentsel dönüşümün, özellikle deprem kapsamında, hızlı bir şekilde bitirilmesinin gerektiğini düşünmekteyiz.

Daha temiz bir çevre, daha temiz bir Türkiye'nin bu manada oluşması temennisiyle hepinizi saygıyla selamlıyorum, bütçemizin de hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Cora.

Sayın Tamaylıgil, buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanımız, hayırlı uğurlu olsun. Gerçekten böyle bir bütçe çalışmasında bir kadın bakanımızla beraber böyle hassas bir konuyu birlikte paylaşmadan dolayı büyük bir mutluluk duyuyorum. Size başarılar diliyorum. Başarılı çalışmalarınızın da birçok yeni siyasetçi açısından da güzel bir örnek olmasını diliyorum.

Evet, şimdi, çevre ve çevreyle ilgili o kadar çok konuyu o kadar farklı farklı yönleriyle arkadaşlarımız değerlendirdi ki ama ben -ki biraz önce Sayın Cora'nın dediği gibi- çocukluk yaştan, itibaren siyaset veya farklı düşünceleri hiç dikkate almadan, toplumda bir doğa ve çevre bilincinin oluşturulması gerektiği ve bu konuda el birliğiyle yapılacak olan çalışmaların net olarak ortaya konması gerekliliğine inanıyorum. Ve doğanın o korumacı yapısı, doğada var olan insanoğlunun doğanın kendisine sunmuş olduğu yaşam alanını ve onunla beraber varlığını sürdürdüğü bilincini dikkate aldığımızda ve doğanın hem acımasızlığıyla karşı karşıya kaldığında, bazen çaresiz kaldığında bazen ona karşı ağır mücadeleler verdiğinde bile sonuçta, doğayla insan arasında insanın doğaya borçlu

olduğunu hissettiği bir durum var. Ve bazı dönemler geldi ilk insanlık tarihi açısından baktığımızda, doğaya tapan, onu tanımlayan yapılarla, düşüncelerle karşı karşıya kalındı.

Böyle baktığımız zaman, doğanın ve doğanın vermiş olduğu, insanlar açısından, hayat ve yaşam açısından değerine baktığımızda hangi anlayışla, hangi bilinçle nasıl bir yaklaşım içinde olunması gerektiğini çok net görmemiz gerekiyor. Ancak, tabii, 20'nci yüzyıl ve 20'nci yüzyıldan itibaren ortaya çıkan ve bu ortaya çıkan işte sanayileşme, sanayileşmenin getirdiği yeni doğayla ve çevreyle karşılıklı bu serbest piyasanın oluşturduğu düzenin tercihlerine baktığınızda, çevre ve doğayı gözetmekten çok, düşük maliyetle olabildiğince kârlı ve bu kârı sağlamak üzere de doğayı ve çevreyi yok etmeyi göze alan tercihlerle yapılan bir idari ve yönetsel anlayışı gördük.

Bu arada, Sayın Bakan Yardımcısını da kutlamayı unuttum. Ama biz uzun yıllar beraberce farklı komisyonlarda çalıştığımız çok değerli bir arkadaşımız. Şimdi görünce, kusura bakmayın, size de başarılar diliyorum.

Tabii, biraz önce anlattığımız bu ekonomik gelişmelerin doğa ve çevreyle ilgili tercihlerde ortaya koyduğu başlıklar, hem yeşil dokunun hem canlı türlerinin hem de binlerce yıllık bir kültürel çevrenin, ne yazık ki, harap olmasına ve bu konudaki iyileştirici önlemlerle ilgili beklentilerin de, maalesef, umutsuzluğa dönüşmesine sebep oldu ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının bu konudaki mücadelede özellikle bu çatışma, menfaat ve çelişkiler içerisinde dengeyi sağlamak üzere görev aldığı bir süreci de beraberinde getirdi.

Şimdi, bugün için baktığımızda çevre, iktidarlar açısından değerlendirildiğinde bir rezerv zenginlik olarak görülüyor ve iktidarların çevreye bakışlarında da, özellikle mevcut sizlerin iktidarında da çevre, genelde korunması ve geliştirilmesi gereken bir alan olmaktan çok, ekonomik yatırımların ham maddesi konumunda görülen bir başlığa taşındı ve çevre yönetimi ise, ekonominin emrine amade yapılanmalara dönüşen bir çevre yönetimi noktasında kendini göstermeye başladı.

Şimdi, nereden bu kaniya ulaştık dersanız, bakın, Anayasa Mahkemesi, toplu konut projelerinden alışveriş merkezlerine, akarsu havzalarındaki su aktarımından bu büyük tesislerle ilgili yapılaşmaya ve doğa kirliliğine yol açan pek çok mega proje için ÇED olumlu raporundan muafiyeti iptal etse bile bu muafiyetin devamı için bu yatırımların önünde bir engel gibi görülen, bir an önce hızlandırılmalı diye görülen bu hukuki süreç, yönetmelik düzenlemeleriyle aşılmaya çalışılmış çünkü buradaki olayın aslında çizilen hassasiyet, sanki bu götürülmeye çalışılan, biraz önce anlatmaya çalıştığım çelişkili bakış açısının çözümümüştü gibi görülmüş. Ama, şimdi, doğru ve etkili bir çevre yönetiminin olması için ise çevreyi geliştirecek önlemlerin kendini göstermesi gerekiyor. Ve hem geliştirecek hem koruyacak yasal alt yapının da tek başına olmasa bile, toplumsal açıdan bakıldığında, mutabakatı sağlayacak bir değerlendirmeye gerçekleşmesinin şart olduğunu ortaya koyuyor.

Daha önce, Sayın Bakanım, Çevre Bakanlığıyla ilgili olarak Sayın Temizel'in de dile getirdiği, sorguladığı Sayıştayla ilgili sorularının ekinde, bir de raporda yer alan tespit ve değerlendirmeler var bu katı atık ve su arıtma tesislerinden, yine katı atık tesislerinin durumundan çeşitli kentsel dönüşümle ilgili başlıklara kadar. Sanırım bu görüşmelerin akabinde -biz bunu diğer bakanlıklarda da dönem dönem yapıyoruz- Sayıştaydan gelen arkadaşlara, kısa bilgilendirme içindeki o 2014 çünkü biz hem kesin hesabı hem de 2016 bütçesini görüştüğümüz için, bize bilgi vermeleri için zaman ayrılmasında sizin de hassasiyet göstereceğinize inanıyorum.

Şimdi, bir İstanbullu olarak ve İstanbul'la ilgili tespit edilen son dönemdeki belli başlı gelişmelerden en beni korkutan yine çevreyle ilgili olan bir başlık hava kirliliği. Hava kirliliğiyle ilgili olarak çıkan hem araştırmayla ilgili raporlarda hem de bugün tespit edilen başlıklarda, İstanbul çevresi ve diğer iller açısından baktığımızda hava kirliliğinin oldukça tehlikeli boyutlara gelen ve bundan önceki kirlilik oluşturan başlıklardan farklı noktada bir alarm verdiği kendini gösteriyor. Özellikle partikül madde toz oranını ve azot oksit değerlerinin ulusal sınır değerlerinin daha üstüne çıktığı noktasında ve bu çıktığı nokta itibarıyla da insan sağlığını tehdit eder noktaya geldiğinden kaynaklanıyor.

"Bunun peki sebebi nedir?" diye bilimsel araştırması yapıldığında yani "Partikül madde kirliliğinin temelindeki sebep ne?" diye araştırıldığında da karşımıza çıkan sonuç ilçelerdeki coğrafi yapının, mevcut rüzgâr yönünün, nüfus yoğunluğu, yeşil alan miktarı ve kara, hava, deniz trafiği ile hava kirliliği yaşanan bölgelerdeki hem sanayileşme hem de kullanılan yakıt cinsinin bu hava kirliliğinde çok etkin olduğu tespit ediliyor.

Şimdi, bütün bunlara baktığınız zaman yani yapılan yapılaşma tercihleri, onun ötesindeki şehirleşme içerisindeki oluşan o, bence -İstanbullu olarak baktığımda- yeşil alan veya yeşil alana bağlı değerlendirmede maalesef yani neredeyse mezarlıklarımız yeşil alan olarak kalıyor ve sürekli bu biraz önce yine üzerinde yeşil alanlar veya tabiat üzerinde kurgulanan yapılaşmanın getirdiği o yaman çelişkiyi yaşadığımız bir İstanbul'la karşı karşıyayız.

Tabii, bundan önceki kirlilikler ısınmadan kaynaklanan kirlilik derken bugün ortaya çıkan maalesef ve maalesef bugünkü inşaat ve mega projeler ve hızla artan araç trafiği ve onların ortaya koyduğu kirliliği hazırlayan etkenler. Tabii, İstanbul veya etrafı, üç tarafı denizlerle çevrili olan bir Türkiye'de özellikle İstanbul açısından baktığımızda ölü balıkları denizde gördüğümüz İstanbul'u yaşıyoruz. "Bunun sebebi ne?" dediğinizde denizin kirlenmesi ve denizin kirliliğine sebep olan o denetimsiz birtakım olayların kendini göstermesi.

Şimdi, biraz önce yeşil alanlarla ilgili bir değerlendirmeyi yaparken Sayın Bakanım, bunu şu konuyla bağdaştırmak isterim. Bakın, İstanbul'da nefes aldığımız, bizim de her zaman bir İstanbullu olarak kendimize Fatih ormanları çok, gerçekten İstanbul'un yeşil zümürü gibi duran bir alandır. Ancak buradaki baktığımızda 1/100.000 planlarında tamamen korunacak olarak ilan edilen yani büyükşehir tarafından 1/100.000'de kesinlikle korunacak alan ilan edilen Fatih ormanında yüzde 57'ye yakın bir imara açılma konusunda bir süreç işliyor. Bunun içinde de tabii belediyeye rağmen, yine Bakanlık nezdinde bir proje olarak kendini gösteriyor.

(Oturum Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – İki dakika ek süre veriyorum Sayın Tamaylıgil.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Tamam, iki dakika...

Ve burada da bir bakıyoruz hangi görüşmeler oluyor, 3 emsal bir anda 17 emsale çıkıyor ve neden yeşil ve neden yeşille sorumlu bir kentleşme anlayışı ve tercihi kendini gösteriyor diye gerçekten sorgulamanın net bir örneğini bize yaşıyor diye düşünüyorum.

Diğer taraftan, Gülay Hanım ayrıldılar ama tabii, onun bahsettiği bu "Kanal İstanbul" denilen çılgın projenin isminin de geçtiği ama dün Ulaştırma Bakanımızın "Mekân belli değil hangi rota veya hangi şeyde olacağı." diye Kanal İstanbul'un yer ve mekân tespiti

açısından... Ama sizin Bakanlık olarak İstanbul'da gerçekleştirdiğiniz bir rezerv alan uygulamanız var. Yani İstanbul'da bu Arnavutköy-Küçükçekmece arasında, orada farklı ilçeleri de bir araya getiren 38.500 hektarlık bir alanla ilgili rezerv alan ilan ettiniz Bakanlık olarak. Sonra bu rezerv alanla ilgili olarak Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve yine büyükşehre ait olan (BİMTAŞ) Boğaziçi İnşaat Müşavirlik bir protokol imzaladı ve buradaki sizin o rezerv alanla ilgili yetkileriniz bir protokolle büyükşehre ve BİMTAŞ'a verildi ve yanılmıyorsa -ya da bu anlatımından bunun sizden de bilgilendirmesini isterim- bu projenin, işte planlarının yapılması ve planlardan sonraki hazırlığın gerçekleştirilmesi için de bunun finansmanını Bakanlığınız yerine getirecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İki dakika daha uzatıyorum.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Ve imar planlarının sahibi de ve yapan da BİMTAŞ olacak. Bu proje yani bu devir ve buna bağlı olarak gerçekleşen süreç hakkında da bilgi verebilerseniz gerçekten sevinirim Sayın Bakan.

Diğer taraftan, tabii, bundan iki yıl önceydi ya da bir buçuk yıl önceydi, Ankara'da 1,5 milyona yakın bir tapu bilgileri çalınmıştı ve buna bağlı bir çalınma sonrasında tabii suçlularla ilgili bir yakalanma ve bunun bir süreci işletilmişti. Buna karşı güvenliği yani bir daha böyle bir olayın gerçekleşmemesi açısından güvenliği oluşturacak hangi tedbirler alınmaktadır?

Bir diğer konu da, bir İstanbullunun "su" dediğinizde, "içme suyu" dediğinizde her zaman gözünün üstünde olduğu yerlerden biri de Melen'dir ve Melen'le ilgili olarak da katı atık bertaraf tesisiyle ilgili olarak bir değerlendirme var, oradaki yaşayanların da tepkileri var bu konuda. Burada bir 11 belediyenin çöp döktüğü katı atık tesisi olumlu bir ÇED kararıyla beraber işleve başlıyor ama ondan sonra oradaki köylülerin Sakarya'da açtıkları idari mahkeme kararından sonra da burada bunun -olumlu karar- hukuka uygun olmadığı tespit ediliyor. Ancak bizim geçenlerde 2-3 arkadaşımız da oraya gidip yerinde tespit ettiler. Maalesef orada görünen manzara gerçekten hem atık suyun biriktiği yerdeki hayvanların leşlerinden tutun her türlü kötü ve koku yayan bir tabloyla karşılaşılar ve bu tesisin, sonuçta buradan gelen suyun İstanbul'da kullanıldığı gerçekten korku verici bir başlık.

Diğer taraftan, özellikle çevre açısından bu atıklarla beraber değerlendirilecek bir konu da sanayi işlemleri yapan, sanayi bölgelerinin, sanayi tesislerinin yoğun olduğu bölgelerdeki tesislerin kaza, patlama ve kimyasal maddeleriyle ortaya çıkacak olan herhangi bir kaza sonundaki riskle ilgili kanuni altyapının oluşması ve bunun uygulamasıyla ilgili bir süreç.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bunun büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve etkilerinin azaltılması hakkında bir yönetmelik bulunduğu... Böyle bir yönetmelik var ama bunun da Avrupa Birliği'nin Seveso Direktifi paralelinde geliştiği, böyle bir yönetmelik çıktığı zaten kayıtlarda da ortada, ki bu büyük endüstriyel kazalardan ve onların etkilerinden sonra çeşitli revizyonları da yaşayarak gerçekleştirilmiş bir düzenleme. Ancak Türkiye açısından baktığımızda, biz Ağustos 2010'da bu düzenlemeyi yönetmelik olarak yayınladık, iki yıl sonra yürürlüğe girecek dedik, iki yıl sonra bir daha erteledik ta ki 2017 yılına kadar. Bu hâlen ertelenmeye devam edecek mi veya uygulamasıyla ilgili olarak da ki bunun afet yönetimiyle ilgili önemli bir birlikte değerlendirilecek başlığı var diye görüyoruz.

2015, tabii, baktığımızda, çevre açısından çok üzücü olaylarla da bir araya geldi. Bu üzücü olayların başında, bana göre, bu özellikle longoz ormanlarıyla ilgili baktığımızda ortaya çıkan oralandaki enerjiyle ilgili birtakım tercihlerin gerçekten bir ülkenin en büyük kaynaklarından veya zenginliklerinden biri olan bu longoz ormanlarını yok edecek tercihlerle bir araya getirilmesi gerçekten üzücü.

Diğer taraftan, sel felaketleri yaşadık. Sel felaketlerini neden yaşadık? Doğanın tabii ki ortaya çıkarttığı bir takdirdir ama bunun ötesinde oradaki HES'lerden tutun yanlış yapılanmaya kadar veya buradaki artık bilimsel kaynakların ne derece kullanılarak tedbirlerin alındığındaki eksikliğe kadar 2015 bizim için zor ve kötü bir yıl oldu bu sel felaketlerinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bir de radyoaktif atık yüklü olduğu gündeme gelen "Kuito" adlı bir petrol tankeri getirilip bütün itirazlara rağmen, Aliağa'da söküldü. Bunun için ne diyorsunuz Sayın Bakanım?

Ayrıca, Yeşil Yol ki bu Yeşil Yol'la ilgili son bir mahkeme kararı birkaç gün önce çıktı. Yeşil Yol ortaya konuldu ama Yeşil Yol'un hangi negatif karşılıkları ortaya çıkardığını, yani o yolun gerçekleşmesinin Karadeniz'deki dağları, ormanları, meraları, su varlıklarını, flora ve faunayı nasıl etkilediğini ve bunların sonuçlarını iyi değerlendirmek gerektiği düşüncesi içindeyim.

Tabii, bir de Cerattepe olayı var ki Cerattepe bir mücadelenin sonucunda kendini bir iptal kararıyla ortaya koymuş olan bir süreç.

Bir de tabii, 2012 bir kömür yılıydı; bu, 2015'te kömür karası yılı oldu gördüğüm kadarıyla. Yani Konya gibi, Konya'nın en verimli yerlerinde ve hakikaten artık kuraklığın önemli tehdit olarak Türkiye ve dünya gündeminde olduğu, çölleşme riskinin arttığı bir dönemde en verimli alanlarda yine enerji uğruna birtakım tercihlerin yapılmasının değerlendirme dışı kalmasının ki önümüzdeki on yıllık sürenin sonrasında dünyanın bu iklim değişiminin getirdiği sonuçlarla hangi riskleri yaşayacağını da bile bile bu tabloların tercih edilmesinin doğruluğunu da sizin değerlendirmenizi rica ederim.

Sabrınız için, sizin de verdiğiniz süre için teşekkür ederim.

BAŞKAN – Rica ederim.

Teşekkür ederiz Sayın Tamaylıgil.

Buyurun Sayın Şimşek...

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Sayın Başkan, biraz önce Sayıştaydan arkadaşlardan bilgi istemiştik, onlar getirdiler, verdiler. Arkadaşlara kısa bir özet sunayım, bir dakikalık bir süreniz var ise.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, biraz önce Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesiyle ilgili olarak, kesin hesabıyla ilgili olarak dönüşüm projeleri özel hesabındaki belirli verilerin ne olduğunu sormuş idik. Şimdi, olayın bir özel hesap ve döner sermaye uygulamasıyla ilgili

olduğunu anladım anlatılanlardan. Bu özel hesaba genel bütçeden Çevre Kanunu gereğince tahsil edilen paraların yüzde 50'si, Orman Kanunu'nun 2/B maddesi uyarınca satılan gayrimenkullerin veya ormandan çıkarılan arazilerin satış bedelleri, İller Bankasının faaliyet kârının yüzde 50'si gibi gelirler yatıyor.

Şimdi, başından beri eleştirdiğimiz konu şuydu: Özel hesap ve döner sermaye uygulamaları bu Meclisin bütçe hakkına bir tasalluttur. Biz bu gelirlerin harcanacağı yerle ilgili olarak hiçbir karar almıyoruz, siz de almıyorsunuz. O nedenle, başlangıç ödenekleri bunların sıfır, gelir tahminleri de sıfır ama yıl içerisinde milyarlarca liralık bir gelir doğuyor, aktarılıyor ve bunlar Döner Sermaye Yönetmeliği çerçevesinde harcanıyor. Dolayısıyla, bütçe hakkını sahiplenme konumunda olan sizler açısından, bu, bütçe hakkının kullanılmamasıdır. Biz bunu sürekli olarak eleştirdik. Bu olayla Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesinde de karşılaştık. Burada söylemeye çalıştığımız olayın özeti bundan ibarettir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Bakanım.

Buyurun Sayın Şimşek.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, öncelikle 2016 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, başarılar diliyorum. Bir hemşehrimizin Çevre ve Şehircilik Bakanı olmasından dolayı mutlu olduk. Yıllardır ihmal edilen Adana ve Mersin inşallah bu dönem beklediği hizmeti alır.

Tabii, ben, öncelikle, 1960'lı, 70'li yıllardan sonra, köylerden kentlere göçün başladığı yıllarda Türkiye'nin son kırk yıllık süreci iyi değerlendiremediği düşüncesindeyim. Bu göçlerle beraber gelen insanlar, maalesef, sağlıklı bir planlama yapılarak kentlere yerleştirilemediler ve kentlerin dışında çok büyük varoşlar oluştu, gecekondu mahalleleri oluştu ve bu yıllardır devam ediyor. Bunda bugüne kadar görev alan bütün hükümetlerin tamamının suçu var. Bununla ilgili sağlıklı bir planlama, maalesef, yapılmadı.

Şu anda içerisinde çalışma yapmış olduğumuz Meclis binası 1950'li yıllarda yapıldı, yeni görev yaptığımız, milletvekili odalarının bulunduğu bina 2010'lu yıllarda yapıldı ama takdirlerinize sunuyorum ben. 50'li yıllarda yapılan Meclis binası ile 2010 yılında yapılan yeni binayı karşılaştırmanızı takdirlerinize sunuyorum. Yani demek ki eski olan her şey kötü değil. Bazı arkadaşlarımız sanki 2002 yılından önce yapılan her şeyin yanlış olduğu, eksik olduğu gibi şeyler söylüyorlar. Demek ki yapılan her şey yanlış değil. Keşke 1960'lı yılların, 70'li yılların kentleri bugün elimizde olsa, biz bu kentleri alıp bugün planlayıp geleceğe taşıyabilsek, gelecek nesillere belki daha güzel noktalarda, daha güzel bir Türkiye bırakılabilirdi.

Bugün, maalesef, yanlışları yapmaya da devam ediyoruz. Kurumlar arasında irtibat yok. Bakanlıklar arasında irtibat yok. Yolları bir gün belediyeler kazıyor, ertesi gün belediye kapatıyor, TEDAŞ kazıyor, TEDAŞ kapatıyor Telekom kazıyor. Bizim öncelikle bütün bakanlıklar ve belediyeler olarak bir altyapı planlaması yapmamız gerekiyor, devletin parasının çarçur edilmemesi gerekiyor. TEDAŞ bir yerde kabloları yer altına alıyor, bir yerde direk diyor, yeni yapılan yerlerde. Maalesef, bilinenleri yapmıyoruz. Türkiye bununla zaman kaybediyor, para kaybediyor, geleceğini kaybediyor. Bilinenleri yapmamız lazım. Türkiye'nin kaybedecek zamanı da yok, Türkiye'nin kaybedecek, maalesef, parası da yok.

Bakanlığınızla ilgili, ben öncelikle -Çevre Bakanlığıyla ilgili diyorum, sizi 2 bakan gibi görüyoruz biz, Çevre ve Şehircilik amaçlı çöp toplayıcılarla ilgili o gün yapmış olduğunuz açıklamayı CNN Türk'ten izledim, biraz da yadırgadım Sayın Bakanım. Tabii, herkes ekmeğini kazanabilmesi bu ülkede ama kentlerde yaşamının da bir bedeli var. İnsanlar çöp kutularının içerisine girip de oradan kâğıt, poşet toplamamalı. Bir Çevre Bakanı olarak bu konuda yapmış olduğunuz açıklamayı yadırgadım. Bununla ilgili sizden mutlaka bir açıklama bekliyorum.

Çöpler daha sağlıklı toplanabilmesi yani atıklar, cam şişeler, kâğıt veya diğer kıymetli eşyalar ayrı ayrı çöp kutularında toplanmalı. Buna Bakanlığınız da destek verebilir. Ama insanlar çöp kutularına girip de içinden ayrıştırma yapmamalı, küçük küçük çocuklar o mikrop yuvalarının içerisinde olmamalı, sokaklarda ellerinde çuvalarla dolaşmamalıdır. Ben bu konuda daha doğru bir karar alınmasını ümit ediyorum.

Tapu Kadastroyla ilgili de -benim mesleğim harita mühendisliği- öncelikle Tapu Kadastro çalışanlarının maaşlarının elden geçirilip bir düzeltilmesini istiyorum. Gerçekten, özellikle Tapu çalışanları, maalesef, şu anda yirmi yıllık bir Tapu çalışanı 2.000 lirayla 2.300 lira arasında bir maaş alıyor. Bakanlığınızın bununla ilgili de... Bununla ilgili değişik çalışmalar yapılabilir. Döner sermaye var. Döner sermayeden küçük bir artış veya bunlara bir pay verilebilir, yapılan yevmiye ve işlem sayısına göre. Gerçekten çok zor şartlarda çalışıyorlar, çok dikkat gerektiren bir mesleği icra ediyorlar Tapu çalışanları özellikle. Ama maalesef, görevdeki terfi, tayin ve atama sistemlerinde yanlışlıklar var, aile mefhumu göz önünde bulundurulmuyor. Bir müdür yardımcısı olabilmesi için şehir dışına, başka illere tayinleri çıkarılıyor ve karı koca çalışanları düşünün, bunlar -aile mefhumu- gerçekten zor durumda kalıyor. Tayinlerde de bunların mutlaka göz önünde bulundurulması gerektiğine inanıyorum.

Tabii, TOKİ binalar yapmalı ama öncelik sosyal konutlar olmalı. Yani şehirlerin dışındaki yeni imara açılan yerlerdeki araziler üzerine, hazine arazileri üzerine ranta dönük binalar yapmamalı diyorum. Kentsel dönüşümde ağırlık vermeli ve sosyal konutlara mutlaka ağırlık vermeli.

İmar Kanunu mutlaka baştan ele alınmalı. Şu anda modern bir şehircilikte yüzde 40 DOP'la yapılan bir uygulamayla, bu kadar araç yoğunluğu ve trafik sorunu olan bir bölgede yüzde 40'la imarı çözebilmeniz mümkün değil. Bu kadar çok katlı binaların olduğu bölgelerde, belki 2 kat...

BAŞKAN – İki dakika ek süre veriyorum.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – 2 katlı binaların yapıldığı bölgelerde belki yüzde 40'lık bir DOP'la bir çözüm üretilebilir. Ama İmar Kanunu'nun şu anki uygulama şekliyle -bunda da çok büyük yanlışlıklar var- yani 500 dönümlük bir arazide bir imar uygulaması yaptığınız zaman, buradaki bir lise alanına veya sağlık tesisi alanına 500 dönüm içerisindeki bütün tapu maliklerinin tamamını ortak ediyorsunuz ve buradaki bu yasayla ne okul alanının kamulaştırmasını yapıyoruz ne sağlık ocağı ve diğer sosyal tesisleri yapıyoruz. Mutlaka İmar Kanunu'nun sil baştan ele alınması lazım.

Yapı denetimle ilgili yasaları çıkardık, belki iyi niyetle çıkardık, olması da gerekiyor ama maalesef, yapı denetim firmalarının işlevsel bir özelliği yok, denetimi yine belediyeler yapıyorsa yapıyor. Denetim firmaları ya yeni mezun mühendisleri çalıştırıyorlar

ya da emekli olmuş mühendisleri cüzi paralarla çalıştırıyorlar ve müteahhitlerden para aldıkları için de para aldıkları bir kurumu piyasa rekabet şartları içerisinde denetlemeleri mümkün olmuyor. Mutlaka yapı denetimiyle ilgili de ciddi çalışmalar yapılması gerektiğine inanıyorum.

Tabii, teknoloji geliyor, inşaat sektörü geliyor ama bir hatırlatma da yapmak istiyorum. Yalova depreminde 1980 yılından önce yapılmış hiçbir bina yıkılmadı arkadaşlar. Yıkılan binaların tamamı 1980 yılından sonra tamamen ranta ve paraya dönük yapılan inşaatlar ve çalışmalar sonunda yapılan binalar yıkıldı. Binlerce insan bu binaların altında kalarak yıkıldı. Yani, yığma tuğlayla yapılan binalar bile ayakta kaldı Yalova depreminde. Bunun da göz önünde bulundurulması ve yatay yapılaşmanın biraz daha önünün açılması gerektiğine inanıyorum.

Tekrar görevinizde başarılar diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Şimşek.

Sırada Sayın Demir var.

Buyurun.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlar, bürokratlar, gazeteciler ve Sayın Bakan; tebrik ediyoruz, hayırlı uğurlu olsun. Bir kadın olarak, biz de çok mutlu olduk. Gerçi söz etmişler ama gelecek sefere inşallah bürokratlar arasında kadın sayısını da artmış olarak göreceğiz.

Bir güzel sanatlar fakültesi mezunu olarak, mimar olarak, gerçekten mutlu olduğumu belirtmek istiyorum. Özellikle bu, mimarlık estetiğini şehirlerimizde ve çevremizde dikkate alacağınızı öncelikle belirtmek istiyorum. Bu umudumuz inşallah gerçeğe döner.

Sayın Bakan, özellikle ben TOKİ’den başlayacağım. TOKİ’de –yıllardır söylüyoruz- kutu kutu binaları şehirlerin girişlerine hep diktiler, şehirlerin silüetini bozdular. Maalesef bu, AKP iktidarı zamanında oldu ama geçenlerde bir haber okudum. TOKİ’nin yeni, yaygın mahalle sistemine geçiyor olmasını -sizin, sanıyorum- özellikle takdir ettiğimi, tebrik ettiğimi belirtmek istiyorum. Demek ki bu, mimari bir ruhun, bir kadın elinin değmesinin büyük bir etkisini bundan sonra göreceğiz.

Özellikle şehirlerimizin yaşanmaz hâle geldiğini biliyoruz ama şehirlerden de dönmek isteyen, köylerine dönmek isteyen insanlarımızın sayısı çok arttı. “Artık biz köyümüze dönmek istiyoruz, köyümüzde yaşamak istiyoruz.” diyenler var ama şehir ortamını da arayanlar var. Dolayısıyla bunu, sizin öncülüğünüzde, Avrupa’da gördüğümüz gibi modern köylerimizin, mahallelerimizin bu dönem, belki, başlatacağınız projelerle insanların dönmesine fırsat tanıyarak, imkân tanıyarak ya da teşvik ederek Türkiye’nin güzelleşmesine katkı koyarsınız diye düşünüyorum.

Sayın Bakan, özellikle Anadolu’nun batısı -biraz önce Sayın Bakanın da söylediği gibi- Ege Bölgesi, Ege kıyıları gerçekten yaşanmaz noktaya geldi. Sanayi atıkları, ev atıkları ve gerçekten bu talan... Bölgenin yaşanmaz noktaya geldiğini görüyoruz. Turizm açısından da çok önemli olan Ege Bölgesi, Akdeniz’de daha özenli çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Biraz önce mandalina yedik. Mandalina deyince Bodrum aklımıza gelir. Tabii ki Adana mandalinası yedik ama Bodrum mandalinası da dünya çapında. Mandalina alanları azalıyor Bodrum’da, insanlar ranta doğru koşuyor. Dolayısıyla Bodrum’un gün geçtikçe bitirildiğini, yağmalandığını, özellikle AKP iktidarı döneminde koyların talan edildiğini hep beraber görüyoruz. Ama burada sayın milletvekilleri ve bakanlar, sanıyorum, her sene bir Bodrum’a gidiyorlardır. İnanır mısınız, denize girilecek yer kalmadı. Pina Yarımadası’nın Halep çamları vardı, çok endemik, bölgesel bir ormandı. Önce yaktık, sonra dediler ki: “Burası tekrar orman olacak.” Ama bir otel çıktı. “Yıkılacak.” denilen otel bitti. Daha sonra başka oteller –mantar misali- yükseldi. Cennet koyları, diğer koylar hep peşkeş çekildi. Bodrum, hani bir güzel kız olur da önüne gelen çimdikler ya, herkes laf atar, omuz atar, onun gibi bir şey oldu. Bodrum maalesef yaşanmaz noktaya geldi.

152 bin nüfusu var şu anda, kışın. Yaz nüfusu 1 milyona yaklaşmış durumda. En büyük sorunlardan bir tanesi çöp, yani katı atık, sıvı atık. Yaşamaz noktaya geliyor. Ulaşım sorunları var.

Özellikle Muğla’nın 1.480 kilometrelik sahili var. Katı atık, sıvı atık konusunda birçok projeler üretiyor Büyükşehir Belediyesi. Biz özellikle sizin Bakanlığınızdan destek bekliyoruz bu projelere. Çünkü burası sadece Muğla’da, Bodrum’da yaşayan insanların değil, Türkiye’nin de dünyanın da göz bebeği. O nedenle, sizden Bakan olarak, buradan destek bekliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İki dakika ek süre veriyorum.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Sayın Bakan, özellikle bu sıvı yağ atıkları çok yoğun bir şekilde otellerde, diğer lokantalarda denize gidiyor. Bu konuda Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, yani sizin Bakanlığınızın yeterince önlem almadığını görüyorum maalesef. Bu noktada, yeni çalışmaların yapılması gerektiğini... İnşallah önümüzdeki süreçte belki görürüz.

Bu, kâğıt toplama konusu sizin, tabii -ben bir hekimim- hassasiyetinizden, orada çalışan insanların sağlığını düşündüğünüzden falan diye düşündüm ama soru önergem de var, size ilettim, gönderdim. Birçok insan var orada, ekmek yiyor, Sayın Bakan. Onlara farklı bir şekilde çözüm üretilebilir. O insanlara, ne bileyim işte, emeklilere sağladığımız istihdam olanağı, belediyelere, belki bizim buradan yasayla geçireceğimiz bir fırsatla o insanlar kazanılabilir, kâğıt kazanılabilir, sanayi kazanılabilir. Bu insanlarımızı sahiplenmesi gerektiği düşüncesindeyim. Ben özellikle bu konuda da sizin hassas davranacağınız düşüncesindeyim.

Ben teşekkür ediyorum.

Özellikle bütçenizin Bakanlığınıza ve size hayırlı olmasını diliyorum.

Çevre Bakanlığı şimdiye kadar serçeydi, Şehircilik Bakanlığı kartaldı.

Serçeyi büyütelim, çevreye daha çok önem verelim.

Ben yeni ekibinizden bunu bekliyorum.

Çok teşekkür ederim.

İyi akşamlar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Demir.

Sayın Cevheri...

Yok herhâlde.

Buyurun Sayın Aydın.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, bürokrat arkadaşlarım, basın mensupları; öncelikle heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, hayırlı uğurlu olsun Bakanlığınız. Gerçekten Komisyonumuz da çok memnun oldu bir bayan Bakan olarak ve Komisyonumuzda çok pozitif bir ayrımcılık yaptılar.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Başkan da bayan.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Evet, Başkan da bayan. Çok şanslıyız.

Evet, ben orman mühendisiyim. Orman kadastrouyla ilgili ve Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüyle ilgili bazı tespitler yapacağım.

Yıl 1937, 3116 sayılı Kanun'la, Orman Kanunu'yla "Beş yılda kadastroyu bitireceğiz." diye başlamışız. Yıl 2005 olmuş, yapmışız, raflara koymuşuz ama tescilleri yapılmamış ve yaptıklarımızın çoğu da sıkıntılı. Ama 2005 yılında beraber çalışmaya başladık. Bir yandan tapu verilmiş fakat orman tarafı kabul etmiyor çünkü taraf olmamışsınız diye. Biz yapıyoruz. Bizim yaptığımız, dediğim gibi, tescili yapılmamış, bu duruma gelmişiz. Ama 2005 yılından bu yana beraber çalışarak gerçekten çok güzel neticeler çıktı. Şu anda ülkemizin kadastrounun yüzde 70'e yakınının tescili yapıldı yani ormanlarımızın tapusu oldu. Onun için marifet iltifata tabidir diye Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünü ve çalışanlarını kutluyorum. Gerçekten uyumlu bir çalışma yaptık, orman teşkilatının üzerinden de büyük bir yükü almış oldular.

Bir genel konu da şu: Türkiye'de gerçekten mülkiyet sorunları var. Ben Mersin'den Çanakkale ya da bu hatların tamamında Orman Bölge Müdürlüğü yaptım, orman teşkilatında çalıştım. İnsanlar gerçekten çok zor durumdalar şu anda. Ya, zaman zaman, tabii, 2/B olayı, işte 31/12/1980'de orman vasfını kaybetmiş yerleri çıkardık diye. Bir yandan işte ormanlar tahrip oluyor diye düşünülse de genelde bu bölgede yaşayan insanlara zulmettik, açık ve net söylüyorum. Bir yandan da yaptığımız kadastro şu, yani tutucu bir orman mühendisi olarak, çevreci birisi olarak, otuz yılını vermiş bir kişi olarak şunu söyleyeyim: Taşı, kayayı, üzerinde ot bitmeyen yerin adına "orman" demişiz, oraya hiç giremiyoruz ama birinci sınıf tarım toprakları hep yok olmuş. Mesela Antalya'da Demre'yle Finike arasındaki taşlık kayalık yere orman demişiz, öbür taraftan, birinci sınıf tarım toprağına, Finike portakalının olduğu yere şu anda inşaatlar yapılıyor, yok oluyor, yahut da Demre'nin serası. Yine aynı şekilde, Muğla'da da aynı şekilde.

Biraz önce hocamın da bahsettiği gibi, yani bunu yeniden gözden geçirmemiz lazım. Ama bunu biz gündeme getirsek "Vay, işte ormanlar daraltılıyor mu, yok ediliyor mu?" diye... Oysa Türkiye'de ormanlar hem alan bakımından hem de servet bakımından artmıştır. Ha, şu var: Son yıllarda orman suçları da azaldı. Niye? Ekonomimiz iyileştiği için. Yani şu anda fazla bir saldırı yok. Yani suçlar azaldı. Tabii ki insanlığı açsa mecburen bir yer açacak, ekmeğini karşılayacak, üşüyorsa ısınmak için yani ağaçları kesecek, barınması için de aynı şekilde ama şu anda öyle bir saldırı yok. Yani önümüzdeki günlerde tekrar bu ormanın tarifini güzel bir şekilde yapıp böyle ot bile bitmeyen bir yerin adını "orman" koyup da birinci sınıf tarım topraklarımızı yok etmememiz lazım. Bunun için de öncelikle mülkiyet problemini çözmek lazım.

Ben bu duygu ve düşüncelerle bu Orman Genel Müdürlüğüyle Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünün çalışmalarını tebrik ediyorum. Bu çalışmaların devamını diliyorum. Zaten kısa sürede bitecek bu çalışmalar. Ben bu duygu ve düşüncelerle heyetinizi tekrar selamlıyorum. Bu bütçemiz de vatanımıza ve milletimize hayırlı olur inşallah.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Aydın.

Buyurun Sayın Haberal.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, hayırlı olsun diyorum size de.

Hemşehrilerinizin söylediği gibi, sadece bölgeniz şanslı olmasın, Türkiye şanslı olsun inşallah.

Sayın Bakanım, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, en başta bizim tarafımızdan bakıldığı zaman bir ikilem var. Nasıl bir ikilem var? Şehircilik yatırımcı bir bakanlık, Şehircilik Bakanlığı. Baktığımız zaman Çevre Bakanlığı korumacı kollamacı bir bakanlık. Bir tanesi habitatı düzenleyici, yapıcı, bir tanesi habitatı bozucu bir bakanlık. Maalesef her ikisi de size rastladı, tek çatı altında nasıl baş edeceksiniz, bilemiyorum, Allah kolaylık versin size. Üstelik kendi içinde o kadar tezatlar var ki Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü sizin Bakanlığınıza bağlı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü başka bir bakanlıkta. Çölleşme bir çevre sorunu değil mi, erozyon bir çevre sorunu değil mi? Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü başka bir bakanlıkta, toprak Tarım Bakanlığında, su, su işleri bakanlığı ayrı bir bakanlıkta, her birini ayrı bir bakanlıklara dağıtmışız, ondan sonra Çevre Bakanlığı ismi altında demişiz ki buyurun siz koruyun, kollayın.

Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğünüzün iklim değişikliğinin zararlarını en aza indirmeye çalıştığını konuşmanızla belirttiniz ve bunun tabii pek çok faktörleri var. Toprak kirliliği, hava kirliliği, su kirliliği ve bunların her birinin kendi içinde unsurları var. En başta, en temel iki tane unsur var, doğa unsuru ve insan unsuru. Toprak kirliliğinde de hava kirliliğinde de su kirliliğinde de en temel unsur insan unsuru bize göre. Bir kirlilik daha var bence, o pek belki sizi ilgilendirmiyor ama önemli, günümüzün şartlarında böyle de bir ironi yapayım, bir de bilgi kirliliği var. Bugün İnternet'e girdiğiniz zaman aynı konu altında 500 tane farklı makale ya da yazı bulabilirsiniz. Hangisinin doğru olduğu hakkında hiçbir fikir sahibi de olamazsınız.

Sayın Bakanım, Çatalağzı, bilmiyorum biliyor musunuz, Zonguldak Çatalağzı. Dünya Sağlık Örgütünün hava kirliliğinde güvenlik limitinin 3 katında olduğu bir yer. Çatalağzı önemli, Çatalağzı'nda termik santral var, 3 tane termik santral var, hava kirliliği Dünya Sağlık Örgütünün limitlerinin 3 katında ama buraya 4 tane daha ruhsat için ÇED verdiniz Sayın Bakan, sizin Bakanlığınız verdi. Mevcutta 3 katı daha hava kirliliği tespit edilmiş bir bölgede, küçük bir bölgede yeni ruhsat verildi. 78 kilometrelik bir alanda artı 13 tane daha yeni termik santral projesi var şu anda, aynı bölge için konuşuyorum. Çatalağzı küçük bir yer, deniz kenarında. Çatalağzı'nda termik santral yapılmasının sebebi o bölgede kömür çıkmasından dolayı ama işin trajedisi burada başlıyor, o bölgede

çıkan kömür o termik santrallerde kullanılmıyor Sayın Bakan, Ukrayna'dan geliyor, ithal kömür kullanılıyor. Ama ısrarla hâlâ devlet o bölgeye termik santral için ruhsat veriyor ve sizin Bakanlığınız da maalesef o bölgeye ÇED verdi Sayın Bakanım. Özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum.

"Tarlalar beton olmasın, Türkiye aç kalsın." diye bir sloganımız var. Tarım alanlarının korunmasının pek çok ülkede ulusal güvenlik kaygılarından biri hâline geldiğini görüyoruz. Ülkemizde tarım alanları betonlaştı, her biri. Nerede? Ankara betonlaştı. 20 kilometre sağa sola, doğuya batıya, kuzeye güneye gidin, baktığınızda tarım alanlarının her birinin betonlaştığını, yeni kentleşme yapıldığını görüyoruz.

Kentsel dönüşüm projelerini biz çok önemsiyoruz, sizin de ne kadar önemseyeceğinizin fazlasıyla farkındayız. Ama şöyle bir şey var: Kentsel dönüşümlerde şehirlerin sınırları çizilmemiş. Sınırları çizilmemiş şehirlerde siz kentsel dönüşüm yapıyorsunuz. Kentsel dönüşümlerde sadece şehir içindeki, ana arterlerdeki metropollerde binaları yıkıp yenisini yapmak kentsel dönüşüm olarak algılanıyor. Peki altyapı, peki kanalizasyon, peki yollar? 4 kat yere kentsel dönüşümle Ankara'da 6 kat yapılıyor metropolde, bazı yerlerde 8 kat yapılıyor, 10 kat yapılıyor ama aynı yol ama aynı kanalizasyon, aynı altyapı. Bir yenilik yok maalesef.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturum Başkanlığına Sözcü Mehmet Şükrü Erdinç geçti)

BAŞKAN – Sayın Haberal, ek süre veriyorum.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Efendim, kapatacağım.

Teşekkür ederim.

Sit alanları dışında olan yapılaşmaların, daha doğrusu, sit alanları dışındaki kaçak yapılaşmaların kentsel dönüşüm içine sokulması, şehirlerin sınırlarının çizilmesi gerektiğini düşünüyorum. Niye bunu böyle düşünüyorum? Çünkü Ankara örneğinden, Konya örneğinden, Kayseri örneğinden yukarı gidelim. Kenarlara doğru açıldıkça Ankara Polatlı'yla birleşti, bu alan komple tarım alanı. Ne oldu? Saman ithal ettik. Ne oldu? Koyun ithal ettik. Ne oldu? Buğday ithal ettik. Ondan çözümün başında bir şey söyledim özellikle altını çizerek: Türkiye betonlaşmasın, tarlalar... Öyle değildi, düzeltiyorum. Tarlalar betonlaşmasın, Türkiye aç kalsın.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

İnşallah, tekrar edeyim, tarlalar betonlaşmaz, Türkiye aç kalmaz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Haberal.

Sayın Cevheri, buyurun.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, kıymetli hazırun; ben bugün burada konuşmasaydım inanırım ki vicdanen muazzep olurdum.

Sayın Haberal çok doğru söyledi. Evet, toprak elden çıkmasın veya toprak betonlaşmasın, insanlar aç kalsın. Benim bulunduğum şehir Şanlıurfa ve dünyanın en bereketli topraklarının, bereketli Mezopotamya'nın olduğu bir bölge. Biz orada 3 Nisan 1977'de GAP'ın temelini attık o bereketli toprakları daha bereketli hâle getirmek için. Fırat ve Dicle bizim bölgemizden akıyordu ve biz ona bakıyorduk ve bu bereketli toprakları bir türlü sulayamıyorduk. Ne zamanki o proje devreye girdi, topraklarımız bereketli oldu ama aynı zamanda da toprağın bereketlenmesiyle beraber toprak bir kıyım hâline geldi. Eğer siz Harran'ın üzerinden bir akşam üstü bir uçakla giderseniz bir ova değil, bir şehrin üzerinden geçtiğinizi zannedersiniz. Sayın Bakanım, mühendislerin ifade ettiği rakama göre zannedersen 50 bin dekar arazi konut alanına açılmış. Çok samimi söylüyorum, uçakla üzerinden geçmenize bile gerek yok; Akçakale'den veya Viranşehir'den şehre doğru gelirken bunu yine görürsünüz siz. Sayın Bakanım, ben Kızılderilileri çok sevdim. Biliyor musunuz neden? Çünkü bana göre o ilkel diye tanıtılan insanlar çok çevreci ve çevreye duyarlı oldukları için. Kızılderili atasözü: "Biz bu toprakları dedelerimizden miras devralmadık, torunlarımızdan ödünç aldık." Ne güzel bir söz. Evet, veyahut "Son balık öldüğünde, son nehir kurduğunda veya son ağaç yok olduğunda bir gün paranın yenmeyecek olduğunu herkes görecektir." diyorlar, bunu da yine söyleyen Kızılderililer. İnanın, şu anda bizim medeni toplum olarak o Kızılderililer kadar medeni olmadığımızı düşünüyorum. Oysa, çevreye çok duyarlı bir dinin mensubuyuz biz. Kıyamet kopacağını görse bile elinde bir ağaç varsa o ağacı ekiyor bizim insanımız. Biz bu kadar mübarek bir dine mensubuz ve bu Peygamberimiz'in hadisi şerifi.

Bu bizim elimizle oluyor, biliyor musunuz Sayın Bakanım? Daha önce konut alanlarının imara açılması hadisesi GAP Bölge Kalkınma İdaresinin kontrolündeydi. Ne zamanki bu, GAP Bölge Kalkınma İdaresinden alındı, vilayet veya belediyeye verildi, bir anda konutlar yükselmeye başladı. Bir gün ben evden okula doğru giderken çevre yolundan gidiyordum ve o Harran'da bir anda konutların ve sitelerin yükseldiğini görünce inanırım ki vicdanen muazzep oldum.

Tabii, sadece ben Harran'ı söylüyorum ama ben aynı zamanda İstanbul'u da çok seven biriyim. Ne zamanki İstanbul'a gittiğimde, o silüetleri gördüğümde yine vicdanen muazzep oluyorum. Sayın Bakanım, topraklarımızı kurtarmamız lazım. Oysa, Urfa'nın etrafında kıraç ve dağlık alanlar çoktu, buralar konut alanına açılabilirdi, bilakis en verimli topraklar açıldı, rant uğruna biz kendi topraklarımıza kıydık. Şimdi, tabii, bunlar neden oluyor? Basiretsiz idarecilerin elinden kaynaklanıyor. Eğer idarecilerimiz basiretli olmuş olsaydı o güzelim topraklar bugün bu noktaya gelmezdi. Biz hâlen oraya ciddi manada yatırımlar yapıyoruz ama arada da topraklarımıza kıyıyoruz. Çok samimi söylüyorum, lütfen sizinle bir gidelim ve görelim, sizin de vicdanınız muazzep olacaktır, göreceksiniz. Siz bir annesiniz Sayın Bakanım, ben biraz önce sizin simanızı seyrettim. Toprak da anne gibidir biliyor musunuz? O da çok bereketlidir. Sizi annem gibi gördüm, belki yaşça sizden büyüğüm ama.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Mecazi anlamda diyorsunuz değil mi?

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Evet.

YUSUF BEYAZIT (Tokat) – Devlet anne.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Evet "devlet anne" güzel oldu, o da toprak ana. Bir ana nazarıyla bu toprağa ve ülkeye bakalım. Başka Türkiye yok, başka Harran yok, başka Urfa yok. Şimdi, torunlarımıza güzel bir miras bırakalım Sayın Bakanım, benim sizden ricam bu. Belki sizden sonra sizin gibi bir anne, bir devlet ana bir bakan olamayacak ama torunlarımıza güzel bir miras bırakalım çünkü buna ihtiyacımız var.

Ben saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Cevheri.

Sayın Beyazıt, beş dakika yeter mi?

YUSUF BEYAZIT (Tokat) – İki dakikada bitiririm Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

YUSUF BEYAZIT (Tokat) – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, çok değerli Bakan Yardımcım, değerli bürokrat arkadaşlarım; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Gecenin bu vaktinde çok fazla zamanınızı almayacağım ama ben değerli arkadaşımın bıraktığı yerden devam ederek konuşmamı sürdüreceğim.

Öncelikle, gerçekten Komisyonumuz bugün çok farklı bir akşam yaşıyor, herkes olumlu katkılar sunuyor, onun için ben herkese teşekkür ediyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Her daim yapıyoruz onu, hakkımızı inkâr etmeyin.

YUSUF BEYAZIT (Tokat) – Dolayısıyla ben bir kadın olarak ve özellikle de şehircilikte çevreyi ön planda tutarak bir mimarı atamış oldukları için Sayın Başbakanımıza ve Sayın Cumhurbaşkanımıza şükranlarımı ifade etmek istiyorum. Bakan Yardımcımız eski bir belediyece, eski bir siyasetçidir; onu yine çok değerli buluyorum. Müsteşarımız daha öncesinde İstanbul'un çöp yığınlarında, katı atık projelerinde gerçekten isim yapmış yine eski bir siyasetçidir. Müsteşar yardımcılarımız hakeza öyledir. Bu anlamda kadrolarınızı, çalışma arkadaşlarınızı tebrik ediyorum ama ben birkaç konuya da değinerek hemen kısaca toparlamak istiyorum.

Gerçekten şehirlerin bir dili vardır, bir kimliği, bir kokusu, bir kültürü, bir ruhu vardır. Darende'yi Safranbolu'yla kıyasladığınız zaman, Eski Arapgir'i siz eğer Sur'la değerlendirdiğiniz zaman, Mardin'e Mezopotamya'dan baktığınız zaman kültürüyle, renkleriyle, dilleriyle, değerleriyle bu şehirleri yaşadığınız zaman çok farklı olduğunu hissederiz hepimiz. Ben onun için burada bir Ahlat'ı, bir Niksar'ı farklı değerlendiririm. Onun için, değerli dostum, değerli hemşehrim Kadim Durmaz Bey de özellikle Kelkit Havzası'yla ilgili bahsetti, gerçekten, Sayın Bakanım, o bölge Allah'ın bir lütfudur çünkü –bilmiyorum arkadaşlar biliyor mu ama- doğal iklim serası olarak dünyadaki ender vadilerden bir vadi, hakikaten HES'lerin orayı tarumar etmesi çok uygun olmamıştır. Rantı değerlendirirken biraz da çevreyi ve şehirleri değerlendirmek önemlidir diye ben şahsen düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, Mardin'den bahsetmişken Urfa'yı zikretmeden geçmek olmaz. Urfa'yı, Mostar ile Bursa'yı karşılaştırdığınız zaman, Saraybosna'ya gittiğiniz zaman, Bursa'nın kokusunu aldığınız zaman şehirlerin ne demek olduğu anlaşılır. Onun için eskileri muhafaza etmek lazım, onlarda mutlaka mecbur kalıyorsak onarım yaparken de restorasyonları yaparken de çok dikkatli davranmak gerekir diye düşünüyorum. Ama bugün hangi şehrimize gidersek gidelim tarihî eserleri sadece camilerde, medreselerde, han ve hamamlarda görürüz. Maalesef özel mülkiyete konu olan binaların çoğu bugün yok olmuştur, hiç olmazsa var olanları korumak lazım diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, bir de yine söz gelmişken, zamanıma da bakıyorum, Sayın Başkanın...

AHMET YILDIRIM (Muş) – Daha altı buçuk dakika var.

YUSUF BEYAZIT (Tokat) – Vallahi, Sayın Yıldırım, teşekkür ediyorum.

Şimdi, bu imar uygulamalarıyla ilgili konuda gerçekten bir rant oluşuyor. Şu anda burada kendisi yok ama Erhan Usta Bey'e de teşekkür ediyorum. Bu rantın mutlaka devlet tarafından alınıp yine şehirlere, belediyelere veya devlete kazandırılmasının uygun olacağını düşünüyorum. Özellikle bu AVM'lerin direkt sizin konunuz olmadığını biliyorum ama bunların varlıkları bile son derece tehlikeli veya son derece tehlikeli demeyelim de son derece yanlış yerlerde. Ama inanır mısınız, herhangi bir AVM'ye girdiğiniz zaman bir mescidi bulmak istediğiniz zaman bulamıyorsunuz, mutlaka ta en altlarda, arabaların park ettiği yerde çünkü rant değeri olmadığı için oralarda bile o noktada zorlanıyorsunuz ve orada problemlerle karşı karşıya kalınıyor. Bu anlamda, ben, özellikle bu imar uygulamalarının değerlendirmeleri yapılırken bir bütünlük içerisinde yapılmasının uygun olacağını şahsen düşünüyorum veya değerlendiriyorum.

Burada, değerli Bakanım, sizin Çevre ve Şehircilik Bakanı olmanız bu anlamlarıyla son derece önemli çünkü mimar bu demek, sanat tarihi belki bu demek. Biliyor musunuz, Türkiye'de "sanat tarihi" diye bir şey tanımlanmamıştı. Sanat tarihi, bir unvan olarak, bir vasfı olarak devlet kadrolarında tanımlanmamıştı.

Burada bir hakkı da yine teslim etmek gerekir diye düşünüyorum. Sözü geçtiği için söylüyorum: İstanbul Büyükşehir içerisinde yeşil sayısı azalmamıştır, yeşilin sayısı artmıştır. Dikilen ağaç sayısı milyonları geçmiştir ama boş olan yerlere binaların yapılması, bu oranı veya bu değerlendirmeyi değiştirmektedir. Ama bütün bunları yaparken hakikaten yeni şehirler kuruyorsak bunları bir mahalle kültürü içerisinde kurmamız lazım. Gerçi Sayın Paylan burada olsaydı espri yapardım ama külliyeler etrafında şehirler oluşturmak lazım. Şam böyle bir şehirdir, Bağdat böyle bir şehirdir, Diyarbakır böyle bir şehirdir, İstanbul böyle bir şehirdir. Onun için, bütün bu şehirlerin anasını, İstanbul'u söylemeden geçemeyeceğim. Hakikaten tarihî unsur içerisinde ayrı bir değer vermek lazım, orayı ayrı bir şekilde konuşlandırmak lazım. Ağlayanın güldüğü, bahtiyar olduğu şehri biraz daha doğru tanımlamak gerekir diye düşünüyorum.

Ben bu duygularla bütçenizin, size, Bakanlığınızın, ülkemize ve tüm insanlığa hayırlar getirmesini diliyorum, hepinize hayırlı akşamlar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Beyazıt.

Sayın Kuşoğlu, son konuşmacı olarak siz buyurun efendim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Cevheri'den sonra konuşmak zor olacak, çok güzel, duygusal bir konuşma yaptı hakikaten. Şimdi benim ondan sonra kalkıp Sayıştay raporları, rakamlar falan vermem garip kaçacak.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Estağfurullah, her zaman biz sizden istifade ediyoruz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ben kısa tutacağım sizin gibi.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, hayırlı olsun. Değerli arkadaşımız da Bakan Yardımcısı oldu, ona da başarılar diliyorum, tebrik ediyorum kendisini.

Sayın Bakanım, oksimoron tanımını biliyorsunuzdur, sizinki tam bir oksimoron durum. Yani oksimoron, mesela sessiz çığlık, bu oksimoron bir kavram. "Çevre" ve "şehircilik" de aynı şekilde oksimoron, birbiriyle zıt kavramlar. Nasıl bir araya gelmiş anlamak mümkün değil. Gerçekten, biraz önce arkadaşlarımız da saydı, çevreyle ilgili bütün kurumlar da sizin Bakanlığınızda değil.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Dedik ya kontrolörü.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Kontrolörü mü artık...

Bu konularla ilgili –siz mimarsınız biliyorsunuz- "Mutluluğun Mimarisi" çok basit anlatır, Alain de Botton'un çok güzel bir kitabı var. Bir de Ayn Rand'ın "Hayatın Kaynağı" diye çevrilen bir kitabı vardır. Batı'daki şehirleşmeyi çok güzel anlatır, sevenler varsa memnun olurum, demin Mikail Bey güzel bir şey yaptı, vakıflar tarihini de geçen anlatmıştı yine bizim eski şehirlerimizle ilgili bazı şeyler anlattı. Bu da Batı şehirleşmesiyle ilgili çok güzel şeyler anlatan örnek kitaplardır. Onlar aklıma geldi, not almışım.

Hemen, Sayın Bakanım uzatmadan bu rakamlara da gireyim. Mehmet Bey Sayıştay raporlarına girdiği için ben fazla girmeyeceğim ama önemli değerlendirmeler var, Tapu ve Kadastro'nun performans raporunda da sizin Bakanlığınızın hem denetim raporunda hem performans raporunda. Ben yalnız bir şey sorayım orada, şöyle bir not almışım, Sayıştay raporunda diyor ki: AB katkısı 117 milyon avro olup -2014 yılında sağlanan AB katkısı- bunun 71 milyon avrosu harcanmıştır, kullanılmayan 46 milyon avro olmuştur. Bunları, siz daha sonra sunumunuzda da belirtiyorsunuz ama bu IPA kredileri kapsamında çalışmalar yaptığınızı belirtiyorsunuz. Bunlar neden tam olarak kullanılmamış mesela, 2014'te kullanılmıyor? Bir sorun mu, bir sıkıntı mı var? Hâlbuki tam tersine bizim paraya ihtiyacımız var. Tam kullanılmıyor mu? Burada sunumunuzdan anlamak mümkün değil onu.

Eylem planında önemli bir husus var. Eylem planında Bakanlığınızla ilgili olanlar çok ama altı aylık eylem planında benim çok önemli gördüğüm Gayrimenkul Sertifikası Modeli hayata geçirilecek. Bundan bahsetmediniz, aslında bu çok önemli bir konu, gayrimenkul sertifikası. Belki kentsel dönüşüm sırasında yapılan haksızlıkların bir bölümünü önleyebilecek -düzgün bir şekilde yapılırsa ancak- bir düşünce bu. Güzel bir düşünce, bunun hayata geçmesi lazım diye düşünüyorum. Diğerleri de tabii güzel projeler ama birçoğuyla ilgili olarak Bakanlığınız doğrudan değil de ikincil, tali olarak işin içine giriyor. Bilmiyorum ne derece başarılı olabileceksiniz.

Yine, Bakanlığınızla ilgili olarak Avrupa Birliği'nin ilerleme raporunda, 2015 ilerleme raporunda da önemli konular var, "Çevre ve iklim değişikliği" başlığında. Güzel eleştiriler var, tespitler var daha doğrusu. Önemli gördüğüm, "Çevre konularına ilişkin mahkeme kararlarının düzgün bir şekilde uygulanmaması kamuoyunda kaygı yaratmaktadır." diyor, bu gerçekten önemli bir tespit. Mahkeme kararları bu konuyla ilgili olarak nasıl uygulanmaz? Yani sizin bu konunun üzerine gitmeniz lazım. Diğerlerini geçiyorum.

Bir de şöyle bir şey var: Sınır ötesi istişareler yapılmasına yönelik usuller AB müktesebatına uyumlu hâle getirilmemiştir. Türkiye ÇED konusunda sınır ötesi iş birliğine yönelik genel ikili anlaşmalar taslağını henüz ilgili üye devletlere göndermemiştir. Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) direktifi hâlâ uyumlaştırılmamıştır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomi Komisyonu Aarhus Sözleşmesi'yle tesis edilmiş olan bilgiye erişim, halkın katılımı ve çevresel hususlarda yargıya erişime ilişkin hükümler henüz uyumlaştırılmamıştır. Neden yapmıyoruz bunu? Bir maliyeti mi var? Yoksa katılmadığımız bir durum mu söz konusu bunlara? Bunlar muhakkak sonuçta yapılması gereken hususlar ama yapmıyoruz.

Demin Bihlun Hanım söyledi sunumunda, geçen yıl Sayın Bakan bize yaptığı sunumda şöyle demişti: "Kanal İstanbul ile Üçüncü Havalimanı Projesi"ni de içine alan ve üç ilçeyi kapsayan toplam 38.500 hektarlık alan yeni şehir rezerv alanı olarak belirlenmiştir." Bakanlığınız tarafından bu belirleme yapılmış, 38.500 hektarlık alan, üç ilçeyi de kapsıyor hem üçüncü havalimanı hem de Kanal İstanbul için belirlenmiş bir alan. Ne oldu ondan sonra? Hikâyesinin bir kısmını Bihlun Hanım anlattı ama sonucunu bilmiyoruz.

Bir de kentsel dönüşüm için geçen 1 milyara yakın bir kaynak kullanılmış demiştiniz Bakanlık olarak, şimdi 2 milyar deniyor. Bunun detayı nedir acaba? Yıllar itibarıyla ve konu bazında verebilirseniz memnun olurum.

Bir de unutmadan, 2014'te 1 milyar 329 milyon başlangıç ödeneğiniz var Bakanlık olarak, yıl sonunda 2 milyar 8 milyon lira harcamışsınız. 1 milyar 329 milyon, 2 milyardan fazla yani 700 milyon liraya yakın aşmışsınız ödeneğinizi 2014'te. 2015'te de 1 milyar 358 milyon başlangıç ödeneğiniz var, 2 milyar 126 milyon harcamışsınız yine. Şimdi, 2016'da 1 milyar 686 milyon başlangıç ödeneği istiyorsunuz. Bundan önceki iki sene 2 milyarı geçmişsiniz, neden şimdi 1 milyar 600 milyon istiyorsunuz. Yani yine 2 milyardan fazla harcayacaksınız 2 milyarın üstünde bir ödenek isteyin, ona göre bütçe yapalım. Genel Kurula geçince alamazsınız, burada alabilmeniz lazım. Neden düşük tutup ödenek üstü harcama yapıyorsunuz ki? Tahminlerde mi yanılma var, bir başka sebebi mi var? Bunu anlamak mümkün değil.

Başka epey bir soru da sorabilirim ama onları geçiyorum, gecenin bu vakti kimsenin vaktini almayayım.

Çok teşekkür ediyorum, hayırlı uğurlu olmasını diliyorum bütçenizin.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, bütçeler üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, on beş dakika süreyle soru işlemleri yapacağım. Sırasıyla soru sormak isteyen arkadaşlara söz vereceğim.

İlk söz, Sayın Demir.

Sayın Demir, buyurun.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, katı atık yani çöp dağlarının giderilebilmesi için -bizim Muğla için söylüyorum- termik santralimiz var 3 tane, orada onların ocaklarında yakılırsa büyük bir çevre katliamından kurtulunmuş olacak, hem enerjiye dönüşmüş olabilir. Bu konuda Bakanlık olarak bir çalışmanız var mı ya da böyle bir düşünceyi destekler misiniz?

Mülkiyet sorunu cumhuriyet döneminin gerçekten çok önemli sorunu, doksan yıldır bu sorun çözülmedi. 2B, işgaliye, insanlar işte sera yapıyor ama tarla sahibi olamadığı için sigortası yapılamıyor. Ecrimisil; bizim Ege Bölgesi yani Balıkesir, İzmir, Aydın, özellikle Muğla, Antalya, Mersin çok sıkıntı çeken bir bölge ve bu ecrimisil yüzünden turizm de bu sene çok kötü, çok zor durumdadır. Bu konuda bir çalışma yapılabilir mi?

Büyükşehirle ilgili bazı sorunlar var, yönetsel sorunlar var. Büyükşehir ve ilçe aralarında sahibi olmayan veya kimin olduğu belli olmayan yetki sorunları var. Giderilmesi konusunda bunlarla ilgili bir çalışmanız var mı?

Ayrıca, sahillerde kış nüfusu mesela 100 bin dolayında olan Bodrum yazın 1 milyon oluyor ve kaynakları maalesef yetmiyor. Altı ay içerisinde bu artan nüfusu karşılayacak bir çözüm üretmeyi düşünüyor musunuz?

ÇED konusu gerçekten Türkiye'de çok büyük bir sorun. ÇED çevreyi korumuyor, Bakanlığı koruyor. Sayın Bakan, bu konuda biraz daha yeni bir çalışma yapılabilir mi? Özellikle Bodrum Geri' te ÇED maalesef çok komik bir duruma düştü.

Harran konusunda çevreyi ben tebrik ediyorum. Gerçekten, ben Harran'a giderken...

BAŞKAN – Sayın Demir, soruları soralım lütfen çünkü süremiz geçiyor.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Şunu demek istiyorum: Oradaki Toprak Koruma Kanunu'ndan o yerleşmenin önünü kesmek hatta ortadan kaldırmak için Nemrut dağlarının yamaçları şehirleşmeye açılabilir mi?

Son sözüm: Bafa gerçekten çığlık atıyor. Bafa'yla ilgili bir çözüm düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Tamaylıgil...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, şimdi bu Paris Anlaşmasını siz de dile getirdiniz ve 1997 yılındaki Kyoto Protokolü'nün yerine geçecek gibi gözüktüyor ve yürürlüğe de 2020 yılında girecek. Şimdi, burada, sıcaklık ortalamasındaki artışın 1,5 derece olmasıyla sınırlandırılması amaçlanıyor ama bugünkü projeksiyon 3 derece gibi bir şey çıkan raporda. Yalnız, burada, 2020 yılından itibaren geçiş sürecinde gelişmekte olan ülkelere bir uyum için 100 milyar dolarlık bir fon tanımı var. Ancak, Türkiye bu fon tanımı içerisinde iklim teknoloji transferi ve kapasite geliştirme alanlarında bu fonlardan OECD üyesi ülkeler de gelişmiş ülke sayılıp faydalanamadığına dair bir görüş var. Bu gerçekten böyle midir ya da bunu düzeltmek üzere yapılan bir çalışma var mıdır?

Bir de, Türkiye'de yaklaşık 1,5 milyon ton gıda amaçlı bitkisel yağ kullanılıyor, buradan da 350 bin tonluk bir yağ atığı var. Ancak, Avrupa Birliği ülkelerinde bu bitkisel yağ atıkları fosil yakıtlara katılarak çevrenin temizlenmesi noktasında, çevre atık noktasında böyle bir yöntemle değerlendiriliyor, zorunlu bir katma oranı var yüzde 5,75; bu, Almanya'da 6 küsur ve hatta yüzde 12'ye çıkacak. Bizde bu konuda bir kanuni yaptırımla beraber, bir tebliğle beraber bir çalışma var mı bu fosil yakıt içerisinde yağ atıklarının yok edilmesi için?

Bir konu da tabii TOKİ. TOKİ'yle ilgili çok şey değerlendirildi ama sizin işinize ne kadar giriyor, girmiyor, nasıl değerlendiriyorsunuz bilmiyorum. Özellikle, bizim Van depreminden sonra ortaya çıkmış bir ağır tablo var. Özellikle, Van'daki bu TOKİ konutlarıyla ilgili borcunu ödeyemeyen, 80 bine yakın konutta oturan 20 bin mülkiyet sahibi sanırım bunlar ve hem taksit hem de maliyetin üzerinde bir ödeme yükümlülüğünden kaynaklanan mağduriyetleri var. Bu konuda özellikle konunun ilgilisi olarak bir değerlendirme veya oradaki mağduriyeti giderecek bir çalışmanız olacak mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, ülkemizin çok ciddi kimya sanayi bölgesi olan Kocaeli ve Dilovası'nda son zamanlarda ciddi kanser vakalarının arttığı bilinmektedir. Hatta Kocaeli Üniversitesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, annelerden emdiği sütten ağır metallerin bebeklerde olduğuna kadar birtakım çalışmalarla kamuoyuna bunu duyurdular. Bu noktada, bu bölgeye o kimya sanayisi iş dalındaki fabrikalara daha sıkı bir denetim düşünüyor muyuz?

Bir diğeri, Turhal'da, 1933 yılında Türkiye'nin sayılı işletmelerinden biri olan antimon madeni yıllardır atığını çok modern olmayan tesislerle Yeşilirmak'a bırakıyordu. Geçtiğimiz yıl modern bir arıtma sistemi yapıldı ama o işletmenin siyaseten sıkıntılar yaşadığı, farklı bir yapılanmada ya da işte Hükûmetin tepki gösterdiği bir gruba ait olduğundan -İpek Koza grubu yanılmıyorsam- bunlar o modern arıtma sistemine izin verilmediğini söylediler. Kaldı ki, o Yeşilirmak için de yaşamsal önem arz eden bir durum. Bu konuda bir açıklamanız olacak mı?

Yine, yol kenarlarındaki akaryakıt istasyonlarında öyle hoyratça akaryakıt fiyatlarını gösteren tabelalar var ki, hem ciddi çevre kirliliği hem de bazen insanın yoldaki sürüş kimyasını dahi bozmakta. Bu konuda Karayollarıyla ortaklaşa bir çalışma yapılabilir mi?

Yöremizdeki HES'lerle ilgili ÇED raporları konusunda özel bir hassasiyetiniz olacak mı? Beklemekteyiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Yine çevreyle ilgili son bir sorum.

BAŞKAN – Buyurun.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Tokat'ta 1905 yılında yapılan Fransız mimarisi Tekel binası, Sayın Belediye Başkanımızı uyarmamıza rağmen, dozerlerle gece yıkıldı, geçti gitti. Bu konularda -arkadaşlarımın da ifade ettiği gibi- bu tarihî dokulara duyarlı olup sahip çıkalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Durmaz.

Sayın Şimşek...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, bilindiği gibi inşaatlara elektrik verilebilmesi için inşaat ruhsatı alınması ve kullanma izni alınması şartı koşuluyor. Yalnız, 2004 yılında yerel seçimlere girerken bir yasa çıkarılarak, 2004 yılından önce yapıldığı muhtar kanalıyla belgelendiği takdirde binalara elektrik verilebiliyor. Maalesef bu olumsuz olarak kullanılıyor. 2015 yılında yapılan bir binaya bile

insanlar hâlâ gidip muhtardan bir yazı alıp elektrik bağlatabiliyorlar ve bu kaçak yapılaşmanın önünü açıyor. Burada ciddi mağduriyetler ortaya çıkıyor. Bununla ilgili yeni bir çalışma yapılması gerektiğine inanıyorum.

Bir de Mersin Serbest Bölgesi arazi tahsis devlet tarafından yapılmıştır. Kıyı kenar çizgi çalışması yapılmadan önce serbest bölge yapılmış, daha sonra kıyı kenar çizgisi geçirildiğinde fabrikaların bir kısım kıyı kenar çizgisinin içinde kalmıştır ve bu fabrikalar maalesef bugün tapularını alamamaktadır, böyle bir sorun vardır.

Yine, kıyı kenarları ile ilgili Akkuyu Nükleer Santralinin 1 no.lu reaktörünün kıyı kenar çizgisi içerisine yapılacağı söylenmektedir, bu doğru mudur?

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Yıldırım...

AHMET YILDIRIM (Muş) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım -çok kısa olması açısından- konuşmamın içerisinde, cuma günü Sayın Başbakanın -sizin de içerisinde olduğunuz- birçok bakanla birlikte açıklamış olduğu masterplanının çok flu olan, afaki olan, somuta tekabül etmeyen yönleri olduğunu ifade ettim. Gerçekten bölgede çatışmalı ortamdan kaynaklı olarak konut hakkını yitirmiş olanlara dönük nasıl bir politika izlenecek ve sizin Bakanlığınız kapsamında neler yapılacak, değilse sizin Bakanlığınız dışında neler yapılması öngörülmüyor? Çünkü, hiçbir rakamsal ifadeye denk düşmeyen sadece vaatlerde bulunuldu.

Sayın Bakan, bir diğer husus -Garo Bey ifade etmişti- TOKİ'nin gelir gider kalemleri nelerdir? TOKİ kâr mı ediyor, zarar mı ediyor? Örneğin, 2002-2015 arasındaki harcama tutarları, gelir-gider tutarları nelerdir?

Bir diğer soru Sayın Bakan, kamulaştırmayla ilgili olarak küçük belediyelerin kamulaştırma bedellerini ödeyebilecek paraları yok, ya değilse kamulaştırma yapmadan hizmet yürütmek zorundalar. Bakanlığınız tarafından belediyelere kamulaştırma bedellerinin ödenmesi hususunda bugüne kadar herhangi bir kaynak aktarılmış mıdır, aktarılmışsa bunların büyük-küçük belediyeler ayırdı nedir?

Son olarak, gecenin bu saatinde çok fazla siyasi polemige mahal vermeksizin söylüyorum. Bakın, Sayın Arınç ile Sayın Gökçek arasında bir yıl önce bu vakitler belli atışmalar vardı. Gerçekten, 1994-2015 yılları arasında Sayın Gökçek Başkanlığındaki Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin onayladığı plan değişikliğiyle ilgili olarak Gökçek ve ailesinin ciddi mülklerinin olduğu ifade ediliyor. Yani, biz elimizdeki rakamları belki tam gerçekliği ifade etmeyeceği hususıyla açıklamak istemiyoruz ama varsa bu alanlar nelerdir ve Gökçek ailesinin bu plan değişikliğinin özellikle yapıldığı yerlere dair gayrimenkul yani taşınmazları nelerdir?

Son olarak da akademisyen arkadaşların ifade ettiği -ve meslek grubu olarak da en yakın olan bir mesleğe sahipsiniz- şehir plancılarının istihdamla ilgili çok ciddi sorunları var. KPSS'den çok çok yüksek puan almalarına rağmen şehir plancılığından mezun olanlar ya yerel yönetimlerde istihdam edilecekler ya da merkezî hükümet olma itibarıyla da en iyi çalışma alanları sizin Bakanlığınıza bağlı kurumlardır ama KPSS üzerinden çok yüksek puan alanların bile neredeyse kadro kontenjanları çok çok sınırlı. Onunla ilgili bir hassasiyetiniz veya duyarlılığınız var mı?

Teşekkür ederim Sayın Bakan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yıldırım.

Sayın Cevheri...

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Sayın Bakanım, biraz önce arz etmiştim bu betonlaşarak kaybolan topraklarımızı korumak için Toprak Koruma Kurulunun Şanlıurfa'da bir türlü kurulamadığını. Onu kurmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İzmir Karabağlar ilçesinde Cennetçeşme ve Limontep'e'yi içine alan 47 hektar alanda kentsel dönüşüm çalışması vardı. İki yıldan fazla bu bekletildi, sonra da İzmir Büyükşehir Belediyesinin elinden alındı. Neden?

İzmir kentsel ÇED raporuyla ilgili konuşmamın içerisinde söylemiştim, otuz üç aydır bekliyor. Ne zaman imzalanacak?

Rüzgâr güllerine karşı olmadığımızı söylüyoruz ama rüzgâr güllerinin doğru yerlerde, doğru mekânlara ve doğru alanlara projelendirilmesi gerekiyor. Özellikle yarımada ile ilgili, Urla, Çeşme, Seferihisar, Karaburun Yarımadası'na bu kadar çok lisans verilmesinin manası nedir?

Yassıada'ya imar açılması Bakanlığınız tarafından mı verildi?

İmralı Adası'yla ilgili bir imar çalışması var mıdır, yok mudur?

Ve son sorum da özel olarak, tapu müdürlük sınavlarında 90 ve üzeri puan alan insanların mülakatta elenmesi bir tesadüf müdür, değil midir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çam.

Sayın Kuşoğlu...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, sunumunuzda geçiyordu, ben konuşmamda ihmal ettim. Katı atıklarla ilgili olarak "2003 yılında 15'ken, 2015 sonu itibarıyla 81'e ulaşmıştır katı atık düzenli depolama tesisleri." diyorsunuz. Artık bu katı atık depolamasından vazgeçildi, çöp fabrikalarından da öyle, daha çok son bölümde belirttiğiniz şekilde yani bu çöplerin bir şekilde yenilenmesi, değerlendirilmesiyle ilgili teknolojiler söz konusu. Bununla ilgili çalışmalar var mı, onu soracaktım, çöpün değerlendirilmesiyle ilgili.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kuşoğlu.

Sayın Dağ...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Sayın Bakanım, kentsel dönüşümle alakalı İzmir Büyükşehir Belediyesinin uzun bir süre beklediğini iddia ettiği ve daha sonra yaklaşık iki seneden bu yana onay verilen kentsel dönüşüm alanlarıyla ilgili bir gelişme var mı? Burada kentsel dönüşüm konusunda işlem yapmak için belli bir süre var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Gizligider...

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Sayın Bakanım, belki cevaplamaya yeterli süre olmayacak ama dikkatinize sunmak istediğim ve önemli olduğunu düşündüğüm şehir hayatına dair iki mesele var. Bu tabela kirliliği meselesinde yer yer yaya güvenliği, hatta bu konuda açılmış davalar var ve insanların sağlığıyla ilgili ciddi riskler söz konusu. Gerek şehir girişlerindeki bu dev tabelalar yani özellikle turistik kentlerin girişindeki dev tabelalar... Şuna da şahit oldum: Doğuya gittikçe tabelalar büyüyor, klakson basma hareketleri artıyor, tahammülsüzlük artıyor, batıya gittikçe düşüyor ve demek ki büyük tabelalara ihtiyaç duyulmuyor. Bu konuda ciddi bir hem şehir içinde... Bunun, evet, Belediye Kanunu'nu ilgilendiren bölümü var, belediyelerin gelirlerine dair dokunacak muhakkak ki boyutları var. İnanın, özellikle yani bunu biz yaşadık bir davada, yoldan geçen kadının başına tabela düşmesi neticesinde ciddi bir sağlık problemi hâlâ yaşayan insanlar... Bunlar tabii örneklendirilebilir, bu konuda bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. İyi örnekleri de var, mesela, hatırladığım, Alaçatı'nda bu konuda iyi bir örnekleme yapılmış; küçük tabelalar, tek tip, anlaşılmış... Bunu paylaşmak istiyorum.

Diğer sorularımdan şimdilik feragat ediyorum, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Arslan...

MİKAIL ARSLAN (Kırşehir) – Teşekkür ederiz.

Sayın Bakanım, bu site yönetimleriyle ilgili bir çalışmanız var mıdır? Gerçekten, site yönetimleri bazen çok ciddi sorun oluşturlar.

İskele yönetmeliği var mıdır? İşçi ölümleriyle ilgili Avrupa'da çok katı kurallar var, bunların kurulumu ve kullanımıyla ilgili.

Bordür yönetmeliğimiz var mıdır? Mesela, Libya'da bordür yönetmeliği var, öngermeli çelik bordür yönetmeliği. Öngermeli çelik ve prekast sistemler ihalelere giremiyor, bu türlü inşaat yapanlar. Bunlarla ilgili bir düzenleme yapılabilir mi?

Millî mimari örneklerine ait binaların rölevaleri alınabilmiş midir, yoksa bu, Kültür Bakanlığı tarafından mı yapılmalıdır?

TOKİ olmadan şehircilik eksik mi kalır? Yoksa, TOKİ benzeri bir yapılanma Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından düşünülmekte midir?

Su yalıtımı, ısı yalıtımı konusunda binalarda ciddi sorunlarla karşılaşmaktayız. Neredeyse birçok binada su yalıtımı ya tabandan ya tavandan gözükmemektedir. Bununla ilgili bir bilgi eksikliği mi var? Malzeme kullanımı ve işçiliği konusunda da çalışanların eğitimi ve sertifikalandırılmasına dair bir çalışma var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Arslan.

Değerli arkadaşlar, şimdi görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakana söz vereceğim.

Buyurun Sayın Bakanım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Sayın Başkanım, not defterimi bitirdim, siz de soruları bitirdiniz.

Öncelikle, Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; Bakanlığımızın merkezi bütçe görüşmelerinde söz alan bütün milletvekillerimize teşekkür ediyorum. Gerçekten, çok samimi ve içten değerlendirmelerde bulundular. Ben biraz daha bütçe üzerine sorular gelir diye düşünüyordum ama genelde çevre duyarlılığını öne çıkartan soruların gelmiş olması da ayrıca beni memnun etti. Bu vesileyle de söz alıp değerlendirmelerde bulunan, katkıda bulunan bütün milletvekillerimize tek tek teşekkür ediyorum.

Sorulara elimden geldiğince hızlıca cevap vermeye çalışacağım Sayın Başkanım, şunların hepsini okumama izin vererseniz.

BAŞKAN – Kırk dört dakikanız kaldı Sayın Bakanım, bu sürenizi uzatmayacağım çünkü saat onda yeni bir bütçeye başlayacak buradaki arkadaşlarımız, o açıdan sizden de bu konuda hassasiyet bekliyoruz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Tamam, sırayla hızlıca geçeyim o zaman.

Sayın Mikail Arslan'ın, Kırşehir Milletvekilimizin sorduğu soru: "Belediyelerce yapılan imar planları denetleniyor mu?" Belediyelerce onaylanan planlar 2013/17 sayılı Genelge gereği il müdürlüklerimizce denetlenmektedir, mevzuata uygun olmayanlar belediyelerine iade edilmektedir. Kısa kısa geçiyorum hızlıca.

İzmir Milletvekilimiz Sayın Temizel'in sorusu var, İzmir ili Ödemiş ilçesinde Altın-Gümüş Ocağı Projesi. Bakanlığımızca İzmir ili Ödemiş ilçesinde Altın-Gümüş Ocağı Projesi'nin ÇED süreci Zeytinlik Kanunu'na aykırı olduğu gerekçesiyle sonlandırılmıştır.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, özür dilerim, burada olan arkadaşların sorularını cevaplarsanız diğer arkadaşlara yazılı gönderirsiniz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Vallaha, hepsi karışık gidiyor, nasıl yapacağım, nasıl ayıracağım, hiç bilemiyorum. Ayırabiliyorsak sırayla ayıralım o zaman.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Yok, yok, problem değil. Ben de ilk kez direkt sorulara cevap veren bir Bakan gördüm, hiç şey yapmıyor. Gerçekten teşekkür ediyoruz Sayın Bakan.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Ankara Milletvekilimiz Sayın Bülent Kuşoğlu'nun sorularına özellikle şimdi cevap veriyorum. Sorumuz: "Hükümet Eylem Planı'nda yer alan gayrimenkul sertifikası modeliyle ilgili olarak Bakanlığınızca ne yapılmaktadır?" Gayrimenkul sertifikası modeli konusunda Sermaye Piyasası Kurulu müşterek mevzuat çalışmamız devam etmekte. İnşallah onu eylem planımızın sürecinde tamamlayacağız.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bunun nasıl çıkacağı çok önemli ama bu önemli bir konu.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Çalışmalarımız devam ediyor, görüşmelerimizi de yapıyoruz. Eğer bu konuyla ilgili de önerileriniz olursa onları da ben dinlemek veya yazılı da verirsiniz değerlendirmek isterim Sayın Vekilim.

“AB İlerleme Raporu...” Türkiye sınırı aşan hususlara ilişkin olarak Espoo ve Aarhus Sözleşmesi’ne taraf olmadığından dolayı yönetmeliğe yansıtılmamıştır diye bir cevap var.

Yine “Kentsel dönüşüm harcamaları hakkında detaylı bilgi...” Kira yardımları, faiz desteği, kamulaştırma, proje, tasarım uygulamaları için 2012 yılından bu yana toplam 2 milyar TL harcama yapılmıştır. Daha detaylı isterseniz yine yazılı olarak veririz Sayın Vekilim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hayır, yani 2 milyarı geçiyorsunuz, yine az istiyorsunuz bu sene.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Onu detaylı olarak veririm.

Hızlı geçiyorum vakit dar diye, çok var çünkü.

“Bakanlığımızın bütçe başlangıç ödeneklerinin yıl sonu harcama durumuyla çok yüksek oranda farklılık göstermesi” sorunuza, yine, biraz önce söylediğimize cevap olarak: Bakanlığımız 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereği diğer kamu idarelerinin yapım işlerini yapma, yaptırma konusunda görevlidir. Bu çerçevede, ilgili kamu idareleri yapım işlerine ait ödeneklerini yıl içerisinde Bakanlığımıza aktarmaktadırlar ve yapım işlerinin hakedişleri de Bakanlığımızca ödenmektedir. Bu nedenle, Bakanlığımıza tahsis edilen başlangıç ödenekleri ile yıl sonu harcama tutarları arasında çok yüksek farklılık olmamaktadır. Ödenek üstü harcama yapılması kesinlikle söz konusu değildir.

Yine, ileriki zamanlarda daha detaylı verebiliriz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Onların yapım işlerini de kendi bütçenize alabilirsiniz, hiçbir mâni yok, değil mi?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Onu değerlendiririz, bakarız Sayın Vekilim.

“Stratejik Çevresel Değerlendirme Direktifi’nin uyumlaştırılması çalışmaları ne aşamada?” Ülkemizde Stratejik Çevresel Değerlendirme Direktifiyle uyumlu taslak bir -kısa geçiyorum- SÇD yönetmeliği bulunmaktadır. Ancak söz konusu mevzuatın etkin uygulanması ve stratejik çevresel değerlendirme konusunda kurumsal kapasite geliştirme çalışmalarının gerçekleşmesine yönelik olan SÇD Yönetmeliğinin Uygulanması Teknik Yardım Projesi Mayıs 2014’te başlamış olup Mayıs 2016 tarihinde tamamlanacaktır. Proje kapsamında kurumsal ve idari açıdan SÇD altyapısını güçlendirecek çalışmalar da devam etmekte olup söz konusu kapasite geliştirme çalışmalarının tamamlanmasını müteakip SÇD yönetmeliğinin 2016 yılı itibarıyla yürürlüğe girmesi öngörülmektedir Sayın Kuşoğlu.

Hızlı geçiyorum, biraz cümleler anlamsız gibi geliyor olabilir ama...

İstanbul Milletvekilimiz Sayın Tamaylıgil’in sorularına hızlıca cevap veriyorum. “Büyük endüstriyel kazaların kontrolü ve etkilerinin azaltılması hakkındaki yönetmeliğin 2017 yılına ertelenmesi” hakkındaki sorunuza cevap: Söz konusu yönetmelik şu anda yürürlükte olup üst seviyeli kuruluşlar 31/6/2016 tarihine kadar güvenlik raporlarını Bakanlığa sunmak zorundadır.

Yine “Denizlerimizdeki kirliliğin giderilmesine ilişkin hangi önlemleri alıyorsunuz?” Cevap olarak: Bakanlığımızca deniz kirliliğinin önlenmesi amacıyla denizlerimizin mevcut kalite durumunun belirlenmesi amacıyla 268 noktada kirlilik izleme çalışmaları yapılmakta, gemi atıklarının kontrolü için 261 limanda atık alım hizmeti verilmekte ve gemiler Bakanlığımızca yetkilendirilmiş kurumlarca denetlenmektedir. Kazalara bağlı deniz kirliliğinin önlenmesi amacıyla 293 kıyı tesisinin risk değerlendirmesi ve acil müdahale planları Bakanlığımızca onaylanmıştır. Bakanlığımızca yapılan tüm bu çalışmalar neticesinde, temiz denizlerimizin bir göstergesi olan mavi bayraklı plaj sayısı 436’ya yükselmiş olup ülkemiz dünyada 2’nci sıradadır.

“Melen Havzası’ndaki katı atık projesi...” Düzce Belediyesi Katı Atık Düzenli Depolama Projesi’ne ilişkin yazılı cevap verilecektir detaylı bir konu olduğu için.

Yine “İstanbul’da hava kirliliğinin alarm verdiği ve standart değerlerin üzerine çıktığı” konusundaki sorunuza cevap olarak Sayın Vekilim: İstanbul ilimizde hava kalitesinin etkin bir şekilde yönetimi amacıyla Marmara Temiz Hava Merkezi kurulmuştur. Bu merkez tarafından yönetilen toplam 28 adet hava kalitesi ölçümü istasyonu ile AB normlarıyla birebir uyumlu olarak hava kalitesi ölçümleri sürekli ve anlık olarak havaizleme.gov.tr İnternet adresinden halkın bilgisine sunulmaktadır. Bu istasyonlardan elde edilen veriler sürekli incelenmekte ve herhangi bir problem görüldüğünde gerekli uyarılar yapılmaktadır. En son veriler incelendiğinde 1990’lı yıllarda hava kirliliği açısından en problemli illerin başında yer alan İstanbul’da hava kirliliği problemi olmadığı görülmektedir.

Yine, Artvin Cerattepe ve Yeşil Yol ile ilgili açıklamalarımızı daha sonra yazılı olarak vereceğiz, konuyu detaylı olarak vermek için.

Yine “Yaklaşık bir yıl önce Ankara’da 1,5 milyon tapu kaydı çalındı. Bununla ilgili ne yapıldı?” sorunuza cevap veriyorum Sayın Vekilim: Geçmiş yıllarda kurumumuzca belediyelerle yapılan protokol kapsamında çeşitli amaçlarla CD ortamında tapu bilgileri belediyeyle paylaşılmıştır. Paylaşılan bu kayıtların bir kısmının emlakçıların eline geçtiği tespit edilmiş ve kurumumuzca yapılan ihbar sonucu olay ortaya çıkarılmış, bu olayın personelimizle herhangi bir ilgisi olmadığı anlaşılmıştır. Söz konusu emlakçılarla ilgili ise verileri izinsiz ele geçirmeyle alakalı adli işlem yapılmıştır. Hazırlanan tapu kadastro verilerinin paylaşımına ilişkin yönetmelikte off-line CD ortamında veri paylaşımına son verilmiştir. Protokol yapılan kurumlarla on-line veri paylaşımı yapılmakta ve kayıtların log kayıtları geriye dönük tutulmaktadır. Hâlen kayıtlarımız uluslararası standartlara göre alınan teknolojik depolama ünitelerinde saklanmaktadır. Bu kapsamda Bilgi Teknolojileri Dairesi Başkanlığınca ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Sertifikasyon süreci başlatılmıştır.

Yine, Sayın Vekilimin bir sorusu var: “İzmir Aliağa gemi sökülme bölgesinde radyoaktif gemiler sökülüyor mu?” Ona cevap olarak Sayın Vekilim: Ömrünü tamamlamış gemilerin ithalatında Basel Sözleşmesi Ön Bildirim Sistemi kullanılmakta olup ülkemize getirilen hurda gemiler için ön bildirim formunun yanı sıra tehlikeli madde envanter raporu istenmekte ve gemilerin envanter raporları incelenmektedir. Yapılan inceleme sonucunda radyoaktif atık içeren gemilerin ön bildirim formu onaylanmamaktadır. Ayrıca radyoaktif atık içermeyen gemilerin ise gemi sökülme bölgesine geldikten sonra radyasyon ölçümleri ve tehlikeli madde envanteri teyit edilmeden gemilerin sökülmesine izin verilmemektedir. Teyit ölçümlerinde ve tehlikeli madde envanterinde uyumsuzluk olması hâlinde gemi mahreze iade edilmektedir.

Bir başka sorumuz İstanbul Milletvekilimiz Sayın Tamaylıgil'in "Paris Anlaşması'na göre Türkiye'nin finans ve teknoloji transferi talebi..." Türkiye Paris İklim Konferansı müzakerelerini başarılı bir şekilde yürütmüştür. Ben de iki haftanın belli bir süresini orada geçirdim. Hatta yeni Bakan olduğumda, üç günlük Bakan olup oraya gittim, benim için çok büyük bir tecrübe oldu ve çevre noktasında da belki hiçbir zaman bu kadar daha detaylı bir çalışmanın içine girmeyeceğim bir ortama girmiş oldum. O yüzden şehircilik kısmı bir tarafta, belki mimar olarak şehirciliğim ağır basarken Paris İklim Konferansı'yla birlikte çevre kısmı dengeledi. Serçe büyüyor, hangi vekilimiz söylemişti bilmiyorum ama serçeyi büyütüyoruz.

"Yeşil İklim Fonu..." Şimdi, Türkiye'nin Paris Anlaşması altında gelişmekte olan ülkelere sağlanan finans ve teknoloji desteklerinden yararlanma talebi bu yılın sonunda Marakeş'te gerçekleştirilecek olan 22'nci Taraflar Konferansı'nda çözüme ulaştırılacak. Burada bir iklim fonundan bahsediliyor ama şu ana kadar bu iklim fonu sadece sözde kalmıştır, hiçbir ülke bu iklim fonundan yararlanmamıştır. Bizim beklentimiz, aslında oraya katılan 196 ülkenin beklentisi, 2020 sonrasında bu sözde kullanılan Yeşil İklim Fonu'nun aktif bir biçimde sahada kullanılması. Biz de buna uygun projeler üreteceğiz ve taleplerde bulunacağız. Yeşil İklim Fonu başta olmak üzere ülkemize sağlanacak uluslararası kaynaklar ile Türkiye yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği için daha fazla yatırım yapabilecek ve bu sayede çok daha fazla azaltım yaparak iklim değişikliğiyle küresel mücadeleye potansiyeli ölçüsünde katkı sağlayacaktır. Bunu ikili görüşmelerimizde de biz bütün yetkililere ilettik. Tabii ki dediğim gibi henüz şu anda finanstan realite olarak kullanan kimse yok şu anda. Böyle bir para olduğu söyleniyor ama henüz kimsenin kullanımı netleşmedi.

Mersin Milletvekilimiz Sayın Kuyucuoğlu'nun sorularını hızlıca cevaplayacağım.

Sayın Başkanım, otuz iki dakikam varmış, biraz yavaşlayabilir miyim müsaade ederseniz?

BAŞKAN – Buyurun, süre size ait, nasıl kullanmak isterseniz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Sorumuz, İmar Yönetmeliği'nin net ve anlaşılır olması, farklı bölgelerde, farklı uygulamaların önlenmesinin gerekliliği.

Sayın Milletvekilim, Bakanlığımızca oluşturulan ve ülkemizin her bölgesinde il, ilçe, büyükşehir belediye yetkililerinden, akademisyenlerden ve STK'lardan oluşan 100 kişilik komisyon yeni İmar Yönetmeliği üzerine çalışmalarının son aşamasına gelmiştir. Sade, net, anlaşılır ve bölgesel farklılıkları gözetken bir imar yönetmeliği için çalışıyoruz. Bu, zaten bizim de meslek hayatında çok maalesef mağdur durumda kaldığımız durumlardan biri. Bu konuyla ilgili sizin de önerileriniz varsa bize iletirseniz memnuniyetle bunları da değerlendirmek isteriz.

Mersin'de kurulmak istenen çimento fabrikasıyla ilgili sorunuza cevap olarak: Mersin ili Silifke ilçesi Akdere Mahallesi mevkisinde yapılması planlanan Akdere Klinker Üretimi ve Çimento Öğütme, Paketleme Tesisi Kapasite Artışı İkinci Üretim Hattı İlavesi Projesi'yle ilgili olarak 5/1/2016 tarihinde Bakanlığımıza başvuru yapılmış olup ÇED sürecine ilişkin değerlendirmeler henüz devam etmektedir. Bu, ek tesis istiyor, tesis kapasitesinde artış istiyor, tabii mevcut tesis varmış.

Yine, Sayın Mersin Milletvekilimizin yüksek binalar yönetmeliğinin hazırlanması noktasında bir sorusu vardı. 4 Şubat 2016 tarihinde Çelik Yapıların Tasarım, Hesap ve Uygulama Yönetmeliği yayınlanmış olup kısmen yüksek yapılarla ilgili bir bölüm olan "Kompozit yapı sistemleri" başlığı altında düzenlenmiştir. Ayrıca, AFAD koordinatörlüğünde yürütülen deprem yönetmeliği çalışması da yüksek yapıların tasarım ve hesaplarına ilişkin hususlar çalışmasında da yüksek yapıların tasarım ve hesaplarına ilişkin hususlar yer almaktadır.

Yine "Müteahhitlik mesleğinin disiplini yok." şeklinde bir yorumunuz vardı ve gerekli düzenlemelerin yapılması noktasında bir görüşünüz vardı. Evet, 27/12/2004 tarihinde yayınlanan tebliğle yapı müteahhitliği yetki belgesi iptali uygulaması başlamıştır. Böylece İmar Kanunu'nun ceza hükümleri yapı müteahhitleri için uygulanarak belli bir disiplin sağlanmaya başlanmıştır. Ayrıca, yurt içi ve yurt dışında faaliyet gösteren yapı müteahhitlerimizin daha nitelikli hizmet sunmasını temin etmek için müteahhitlik hizmetleri yönetmelik çalışmaları da devam etmektedir. Aslında sizin dediğiniz yap-sat müteahhitliği idi. Yani yap-sat müteahhitliği için ayrıca bir yeniden bakmak lazım, çalışmak lazım.

Hâlihazırda 350 bin enerji kimlik belgesi düzenlenmiş iken 2017 yılına kadar tüm binaların enerji kimlik belgesi alma zorunluluğu pek mümkün görünmüyor. Evet, bu sayı, tarih ve rakam anlamında soru olarak gelmişti.

Bakanlığınızca hayata geçirilen yazılım ile 336.737 yeni bina, 22.114 eski bina olmak üzere toplam 358.851 enerji kimlik belgesi düzenlenmiştir. 2017 hedeflerimizin gerçekleştirilmesi için yazılımın eski bina modülü geçtiğimiz aylarda devreye alınmıştır. Ayrıca, belgelendirme sürecinin hızlandırılması için ve yurdun tüm sathında gerçekleştirilebilmesi için proje müelliflik kuruluşlarının yetkilendirilmesine yönelik mevzuat düzenleme çalışmalarımız da en kısa zamanda sonuçlanacaktır.

Yine, Mersin'de 2 bin megavatlık termik santral kurulması, Mersin ili Silifke ilçesi Yeşilovacık beldesi ve Gülnar ilçesi Büyükecdi beldesinde yapılması planlanan Yeşilovacık Termik Santrali İskele ve Kül Depolama Alanı Projesi'yle ilgili olarak hazırlanan ÇED başvuru dosyası 16/1/2013 tarihinde Bakanlığımıza sunulmuş, 22/7/2014 tarihinde Bakanlığımızca ÇED süreci sonlandırılmıştır.

Yine, İzmir Milletvekilimiz Sayın Hamza Dağ Bey'in sorusu, İzmir Büyükşehir Belediyesinin kentsel dönüşüm çalışmaları hakkında bilgi talebi.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesi uyarınca İzmir Büyükşehir Belediyesinin teklif ettiği 7 alanın tamamı Bakanlar Kurulu kararları alınarak kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak belirlenmiştir. Bu kararlar 8 Mayıs 2012-13 Mart 2013 tarihleri arasında Resmî Gazete'de yayınlanmıştır. Geçen zaman içerisinde yapılan çalışmalar hakkında yetkili idare olan Büyükşehir Belediyesinden bilgi alınabilir. Yani 7 alanda bu kararı, kentsel dönüşüm kararını çıkarmışız, ondan sonra belediyelerin sorumluluğunda.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Hiçbir hareket yok iki yıldır.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bakanlığın aldığı yerler var.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Sayın Ahmet Yıldırım'ın sorularına cevap veriyorum şu anda.

Sayın Muş Milletvekilimiz özellikle Diyarbakır ili ve Suriçi bölgesiyle ilgili bir yorum veya öneride bulunmuştu Suriçi'nde kentsel dönüşüm olmaması gerektiği yönünde.

Ben her fırsatta bunu dile getiriyorum, bu vesileyle de Sayın Komisyon üyelerimizin önünde bunu tekrar dile getirmek istiyorum. Biliyorsunuz, Diyarbakır'ın Suriçi bölgesi kentsel sit alanı ilan edilmiştir. Buradaki yapı tipleri, yapı yükseklikleri, kat yükseklikleri, kat adetleri, bina tipleri o yöresel mimarinin ve sayın vekilimizin de belirttiği gibi tescilli yapıların bir benzeri şekilde yapılacaktır. Kesinlikle, her zaman söylediğim gibi, TOKİ, Suriçi'nde hiçbir şekilde, bildiğiniz TOKİ projesi mantığında bir yapılanmaya gitmeyecektir. Buradaki yapı sistemleri, uygulanacak mimari detaylar ve bütün kat yükseklikleri de dâhil olmak üzere 2012 yılında Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve Sur İlçe Belediyesi Medis kararıyla -2012 yılında alınan- Koruma İmar Planı çerçevesinde yapılacaktır.

Tekrar ediyorum: Suriçi'nde TOKİ konutları yapılmayacaktır. Bunu Diyarbakır'da da söyledim, Ankara'da çeşitli vesilelerle basın mensubu arkadaşlarla paylaştım, bugün de sizlerle bu vesileyle paylaşmış oluyorum. Suriçi'nde toplu konut yapısının yeri yoktur ve yapılmayacaktır da. Toplu konut mantığında bir yapılaşmanın tam tersi, bölgenin ve yörenin mimarisine, Suriçi'ndeki yapılaşmanın bir devamı şeklinde, oradaki bölgede, bir kentsel sit alanı olan yerde, Koruma İmar Planı çerçevesinde bir düzenleme yapılacaktır.

Bunların hepsi detayları, isterseniz daha sonra yine veririz.

Yine, Bakanlık bütçesinde, terör nedeniyle zarar gören bölgelerin nasıl inşa edileceğine ilişkin bir kaynak olup olmadığının değerlendirmesi yapılmış sayın vekilim tarafından.

Tespit çalışmalarının tamamen sonuçlanması neticesinde ihtiyaç duyulan kaynak tam anlamıyla ortaya çıkacaktır. Gerekli ödenek ihtiyacı, devletimizin farklı bütçe tertiplerinden ödenek artırmak suretiyle karşılanacaktır. Tespit çalışmalarımız, daha önce de belirttiğim gibi, yine basınla paylaşmıştım, Silopi'de yaptık, burada da zarar tespit çalışmalarımızı yaptık, bunlar üzerinde de gerekli devam eden kaynak tespiti ve maliyet tespiti yapılmaktadır.

Yine, Bakanlığın taşra için planlama yetkisi noktasında, 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye göre Bakanlığın imar planı onama yetkisi mahallî idarelerin plan değişikliği talebini sürüncemede bırakması hâlinde söz konusudur. Mahallî idarelerin reddettiği plan değişikliği talepleri Bakanlığımızca da reddedilmektedir.

Yine, şehir plancılarının istihdamı noktasında bir soru vardı. Bakanlığımızda 510 şehir plancısı görev yapmakta hâlihazırda. Her yıl ihtiyaç duyulan sayıda şehir plancısı kadro imkânı dâhilinde istihdam edilmektedir ama bu konu üzerinde tekrar ben bir hassasiyetle durmak istiyorum Sayın Vekilim.

Yine, İzmir Milletvekilimiz Sayın Musa Çam'ın sorularına cevap vermek istiyorum hızlıca. Sayın Çam, Bakanlığımızın tüm ÇED başvurularını olumlu sonuçlandırdığı noktasında bir görüş iletti.

ÇED süreci içerisinde çevresel etkilerinin olumsuz olacağı tespit edilen projelerin ÇED süreci sonlandırılmakta, dosya iade edilmektedir. 2015 yılı içerisinde 315 faaliyete ÇED olumlu kararı, 10 projeye ÇED olumsuz kararı verilirken 148 faaliyetin süreç içerisinde olumsuzluğu tespit edilerek süreç sonlandırılmış, dosya iade edilmiştir. 2015 yılında verilen kararlara bakıldığında yaklaşık yüzde 35'inin komisyonca iade edilen ÇED raporlarından oluştuğu görülmektedir.

Yine, çevre görevlilerine ilişkin bir sorusu vardı sayın vekilimizin. Bakanlığımızca bugüne kadar 14.460 kişiye çevre görevlisi belgesi verilmiştir. Bunların yüzde 87'si çevre mühendisidir. Diğer meslek gruplarının oranı yüzde 13'tür. Çevre mühendisleri sınava tabi tutulmamakta, sadece mevzuat eğitimine katılmakta ve bu şekilde belge almaktadır. Diğer meslek grupları ise sınava tabi tutularak başarılı olmaları durumunda belge almaktadırlar.

Bir başka sorumuz: İzmir Körfezi ve Limanı Rehabilitasyon Projesi'nin uzun sürmesi hakkında sayın vekilimizin bir yorumu vardı. ÇED başvuru dosyası 24/08/2012 tarihinde Bakanlığımıza sunulmuştur. 27/06/2013 tarihinde söz konusu projeye ilgili İnceleme Değerlendirme Komisyonu toplantısı gerçekleştirilmiş ve ÇED raporundaki eksikliklerin giderilmesi ve eksik kurum görüşlerinin tamamlanması için ÇED süreci durdurulmuştur. Körfez çamurunun dökülmesi istenilen alanlar birinci derecede doğal sit ve Ramsar alanıdır. Bu nedenle bu alanlara dökü yapılmasından vazgeçilmiştir. Körfez dip taramasından çıkarılacak malzemeye oluşturulacak iki ada için oşinografik çalışma yapılmadan ÇED raporunda taahhülle geçilmek istenmektedir. Bilimsel çalışma olmadan ÇED raporunun değerlendirilmesi mümkün görülmemektedir. Bu nedenle ÇED sürecindeki gelişme Bakanlığımızca değil, ÇED raporunun Bakanlığımıza sunulmamasından kaynaklanmaktadır. Eğer sunulduğu takdirde en kısa zamanda değerlendirilmesi yapılacaktır.

Yine sayın vekilimizin bir başka sorusu: "İzmir ili Karaburun Yarımadası'nın özel çevre koruma bölgesi olarak ilan edilmesiyle ilgili çalışmalar hangi aşamada?" Söz konusu alanın özel çevre koruma bölgesi ilan edilmesine yönelik ilgili kurumların görüşleri Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne iletilmiş olup alana ilişkin değerlendirme süreci devam etmektedir. Bunu da takip ederiz Sayın Vekilim.

Yine 2009/7 Genelgesi'ne göre verilen ÇED kararları... 2009/7 sayılı Genelge'miz doğrultusunda yürütülen ÇED süreçleri mahkemelerin iptal ya da yürütmeyi durdurma kararlarındaki gerekçeler dikkate alınarak ve bu kararlara uyularak yürütülen süreçlerdir.

Yine sayın vekilimizin, hem Musa Çam Milletvekilimizin hem de Mehmet Günel Milletvekilimizin ortak sorusu zannedersem: Çevre ve şehircilik konularının tek bir bakanlıkta yapılandırılmasının doğru olmadığı... Evet, bunu hemen hemen bütün vekillerimiz söyledi, oksimoron şeyini hatta kullandık. Aslında çok da uyumlu bir çalışma sergileyebilecek iki farklı bakanlığın biriminden bahsediyoruz ama yine de cevap olarak daha teknik bir cevap vermek gerekirse AB ülkelerine ve gelişmiş ülke örneklerini incelediğimizde çevre, koruma, üst ölçek imar planlama ve yapılaşmaya ilişkin kurumsal yapının tek bir bakanlık bünyesinde olduğu görülmektedir. Aslında ismi farklı olabilir ama yetkileri aynı ve tek bir bakanlık altında yani çevre, koruma, üst ölçek imar planlama ve yapılaşma; orada çevre bakanlığı olabilir ama burada Çevre ve Şehircilik Bakanlığı gibi iki farklı isimle ifade ediyoruz, Almanya ve İngiltere'yi de bu şekilde örnek gösterebiliriz.

Yine "İzmir Karabağlar Cennetçeşme kentsel dönüşüm alanı uygulama yetkisi neden Büyükşehir Belediyesinden alındı?" diye bir soru gelmiş sayın vekilimizden. İzmir Büyükşehir Belediyesinin 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesi uyarınca teklif ettiği alanı da içeren alan 6306 sayılı Kanun kapsamında riskli alan ilan edilmiştir. Alanın bütüncül planlaması Bakanlığımızca

yürütülmektedir. Riskli alan ilanı sonrası Büyükşehir Belediyesinin bir yetki talebi olmamıştır. Eğer yetki talebi olursa tekrar değerlendiririz.

Yine "Tapu Müdürlüğü sınavında 90 ve üzeri alanların mülakatta elenmesi tesadüf müdür?" diye bir soru sormuş sayın vekilimiz. Tapu Müdürlüğü görevde yükselme sınavında 60 puan üzeri alan 359 kişi mülakata çağırılmış olup bu kişilerden 120 kişi asil, 34 kişi ise yedek olarak sınavı kazanmıştır. Yazılı sınavda 49 kişi 90 puan üzeri almış olup mülakatta 11 tanesi 70 puan altı alarak başarısız olmuştur. 120 asil olarak kazanan personelimizin 106'sı yazılı sınavda 80 puan ve üstü almıştır. Asil listeye giren en son kişinin yazılı puanı ise 73,75'tir. Bunu da bir bilgi notu olarak verelim.

Yine, Tokat Milletvekilimiz Sayın Durmaz'ın sorularını yanıtlamak için hızlıca söz alıyorum. Sorumuz, ÇED kararlarına ilişkin yapılan eleştirilerle ilgili bir yorum yapmış sayın vekilimiz. ÇED süreci hepimizin bildiği gibi Bakanlığımız koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşların yer aldığı İnceleme Değerlendirme Komisyonu marifetiyle yürütülmektedir. Komisyon üyesi kurum ve kuruluşların projeye ilgili verdikleri görüşler neticesinde ÇED olumlu veya ÇED olumsuz kararı verilmekte olup ÇED süreci sonlandırılmaktadır, bir bilgi notu.

İğneada'da yapılacak nükleer santralle ilgili bir sorusu varmış. Bakanlığımıza İğneada'yla ilgili başvurusu yapılmış herhangi bir nükleer santral projesi bulunmamaktadır Sayın Vekilim, olursa da bir değerlendirmesi yapılır.

Dere üzerinde 10 adet HES yapılmasına müsaade edilerek katliam yapıldığını görüşünü sunmuş sayın vekilimiz. Havzalarla ilgili olarak 2010 yılından bu yana hazırlanan HES'lere ilişkin ÇED raporlarında kümülatif etki değerlendirmesi yapılmaktadır.

Bir de Sayın Baki Şimşek, Mersin Milletvekilimizin sorusu, daha doğrusu önerisi var, kurumların altyapı tesislerinin kurumların iş birliği içerisinde yapılması hususu. Yıldız Teknik Üniversitesi ve Bakanlığımız arasında altyapı proje ve yapım usul ve esaslarını belirlemek üzere iş birliği protokolü hazırlanmıştır. Protokol kapsamında içme suyu, atık su, yağmur suyu, elektrik ve telekomünikasyon altyapı tesislerinin planlama, yapım, işletme ve bakımına dair usul ve esaslara ilişkin 5 adet yönetmelik taslağı hazırlanmış olup ilgili kurumların görüşüne sunulmuştur. İlgili kurumların görüşleri Bakanlığımıza ulaşmış olup yönetmelik tasarıları son aşamasına getirilmiştir.

Samsun Milletvekilimiz Sayın Erhan Usta'nın sorularını cevaplayalım. Sayın milletvekilimiz "Geri dönüşümde son durum nedir?" diye bir soru yöneltmiş. Ülkemizde oluşan 28 milyon ton evsel atığın içinde yaklaşık 5,6 milyon ton değerlendirilebilir atık bulunmakta ve bu atıkların yaklaşık 2,5 milyon tonu ayrı toplanarak geri dönüştürülmektedir. Geri dönüşümle 2015 yılında ekonomimize 3 milyar TL'nin üzerinde katma değer ve 60 bin kişinin üzerinde de istihdam sağlanmıştır.

Yine, bu atık toplayıcılarıyla ilgili bir değerlendirme yapılmıştı, orada biraz daha, sağlık ve diğer koşullarda özellikle çöp bidonlarından çöp toplanması, konteynerlerden çöp toplanması noktasında bir sayın vekilimizin görüşü vardı. Biz basına yaptığımız açıklamalarda da atık toplayıcılarıyla ilgili şu yorumu yaptık: Bunların hem çalışma ortamlarının düzenlenmesi gerektiği ve bu düzenlemeyi yaparken de ilgili bakanlıklarımız, kurumlarımız ve özellikle, bunları kullanan veya çalışılan firmaların beraber bir araya gelip bir çalışma yapmamız gerektiğini vurgulamıştım, bunun da startını verdik, sivil toplum örgütleriyle ve dernekleriyle ilk görüşmelere başladık, ortak bir çalışma sonucunda bunların çalışma şartlarını nasıl düzenleyebiliriz, nasıl düzeltebiliriz, hem fiziki hem de diğer anlamda, sağlık anlamında nasıl daha iyileştirebiliriz, bu noktada da çalışmalara başlamış bulunuyoruz. Bunu da belirtmek isterim. Tabii ki, onların iş ve istihdam sahasını kapatmaktan çok iş ve istihdam alanlarını iyileştirme üzerine bir çalışma yapmayı hedefliyoruz. Bizim, her zaman için sahada çalışan, emeğiyle özellikle atık toplayarak ekonomimize katkı sağlayan her vatandaşımıza destek olmak sorumluluğumuzdur.

Yine Erhan Bey'in bir yorumu vardı: "Sera gazı ulusal taahhüt konusunda ekonomik boyut göz ardı edilmemeli." Doğru. Hızlı gelişen bir ekonomi olarak sera gazı emisyonlarını 2030 yılında yüzde 21'e kadar azaltmayı hedefliyoruz. Ulusal katkımız kapsamlı bir istişare süreciyle hazırlanmıştır, Enerji, Ulaştırma, Kalkınma, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı gibi ilgili kurumların temsil edildiği İklim Değişikliği ve Hava Yönetim Koordinasyon Kurulunda karara bağlanmıştır. Ayrıca, değişen şartlara göre ülkemiz ulusal katkısını revize edebileceğini de uluslararası platformda bildirmiştir. "Revize" derken kötü anlamda değil, daha iyileştirme anlamında. Ulusal katkımızın ayrıntılı maliyet analizleri için 2016 Yatırım Programı'na proje sunulmuştur.

Yine, sayın vekilimizin -sorusunu bilmiyorum ama- kadrolarla ilgili bir sorusu varmış, cevap olarak direkt veriyorum: Bakanlığımıza tahsis edilmiş olan 25 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Şu an itibarıyla sertifikalı toplam 13 iç denetçi bulunmaktadır. 13 iç denetçinin 5'i teknik -4 inşaat mühendisi, 1 harita mühendisi- 8'i idari kökenlidir. Sertifika sınavları devam etmekte olup önümüzdeki dönemde sertifika sınavlarını başarıyla tamamlayarak iç denetçi sertifikası almaya hak kazananlar arasından Bakanlığımızda görev yapmaya uygun bulunan adaylar değerlendirilecektir.

Yine bir başka sorumuz, Samsun'da 16 tane termik santrale izin verildiği noktasındaydı. Samsun ili Terme ilçesinde ithal kömüre dayalı bir termik santral başvurusu yapılmış olup 26/10/2015 tarihinde Bakanlığımızca ÇED süreci sonlandırılmıştır. Bunu da veriyoruz.

Yine, iki vekilimizin ortak sorusu, Sayın Durmaz ve Sayın Gizligider'in. Sorumuz akaryakıt istasyonları tabelalarındaki görüntü kirliliğinin önlenmesi ve tabela kirliliği. Görüntü kirliliğinin önlenmesine ilişkin tedbirler almak öncelikle 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nun 15'inci maddesi gereği belediyelerin görevi olmakla birlikte Bakanlığımız tarafından 81 il valiliğimize gönderilen 19/12/2014 tarihli genelgemimizle ruhsat vermeye yetkili idarelerin gerekli tedbirleri alması yönünde talimatlandırılmıştır. Ayrıca, Bakanlığımızca 2016 yılında başlatılan projeye fiziksel, işitsel ve görsel engellerin kaldırılması ve kent mobilyalarının düzenlenmesi tasarlanacaktır.

Yine, Sayın Arslan'ın bir sorusu var: "İş iskelesiyle ilgili mevzuat var mı?" Ahşap ve Çelik İş İskelelerinin Uygulama Tebliği Bakanlığımızca hazırlanarak yayınlanmış ve 1/7/2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Tebliğe, iş iskelesi projeleri ruhsat eki olarak tanımlanmış, çelik iş iskelesinin TSE belgeli olması şartı koşulmuş, ahşap iş iskelelerinin kullanımı 4 katlı binalarla sınırlandırılmıştır.

Yine, özellikle şu anda burada olmayan sayın vekillerimizin sorularını yazılı olarak değerlendirip sayın komisyonumuza sunacağız ama sadece Adana'yla ilgili, benim memleketim olduğu için ona bir açıklık getirmek istiyorum. Hızlı tren sorusu Milletvekilimiz Sayın Karakaya'nın. Hızlı tren konusunda da geldiğimiz noktayı anlatmak istiyorum. Konya-Karaman-Ulukışla-

Pozantı-Yenice arası 346 kilometredir. 102 kilometrelik Konya-Karaman kesiminin ihalesi yapılmış ve çalışması başlamıştır. 135 kilometrelik Karaman-Ulukışla arası proje çalışmaları bitmiş, ihalesi yapılacaktır. 109 kilometrelik Ulukışla-Pozantı-Yenice arası proje çalışmaları devam etmektedir. Adana-Mersin arası mevcut iki hattın yanına iki yeni hattın yapımı devam etmektedir. Adana-Gaziantep arası proje çalışmaları devam etmektedir. Normalde belediyelerin yapması gereken şehir içi alt geçitler Adana'da Karayolları tarafından yapılmıştır. Bu battıçıklar yapılırken üstü kapanabilecek şekilde yapılmıştır. Belediyenin talep etmesi hâlinde üstünün kapanmasına izin verilebilir, belediye yapmak isterse izin verilebilir.

Yine, D-400 Karayolu'nun yoğun trafiğini azaltmak için Adana'da uzun zamandır gündemde olan Güney Çevre Yolu Projesinin ihalesi de şubat ayı içinde inşallah yapılacak. Böylelikle güney çevre yoluyla birlikte Adana'daki bu şehir içinden geçen D-400 Karayolu'nun yoğun trafiği de azaltılmış olacak, rahatlatılmış olacak.

Bir başka mevzu, metronun Ulaştırma Bakanlığına devriydi. Yine, gerekli noktalarda bunun açıklamasını yapmıştık. Eğer Büyükşehir Belediyesi güzergâhın kalanında olan kamulaştırmayı gerçekleştirirse ve kamulaştırıp orayı da güzergâh hattı olarak belirlerse Ulaştırma Bakanlığına devredilmesi noktasında biz de gereken işlemleri yaparız ama henüz kamulaştırmayı Büyükşehir Belediyesi gerçekleştirmediği için maalesef Ulaştırma Bakanlığına da bu konuda görüş iletemiyoruz.

Yine, Muğla Milletvekilimiz Sayın Nurettin Demir'in soruları var: "Bodrum'daki en büyük sorunlardan birisi olan bitkisel atık yağlar ve katı atıkların bertarafı konusunda ne yapabiliriz?" diye bir sorusu var sayın milletvekilimizin. Bitkisel atık yağlar Bakanlığımızca yayınlanan Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında toplanmakta, biyodizel ve biyogaz üretilmektedir. Bodrum'da bulunan otel ve lokantalar da bitkisel atık yağların toplanması konusunda lisanslı firmalar bulunmakta, ancak toplanmanın etkin olabilmesi için belediyelerin gerekli denetimleri yapması ve atık yağların lisanslı firmalar tarafından toplanması sağlanmalıdır. Katı atıklar konusunda ise Muğla Büyükşehir Belediyesine gerekli uyarı yazıları yazılmış ve Bodrum katı atık düzenli depolama sahasının uygulama projesi Bakanlığımızca onaylanmıştır. Büyükşehir Belediyesinin inşaat işlemlerine bir an önce başlaması gerekmektedir.

Yine, bir başka sorumuz... Bunu zaten cevaplandırdım. Çöp toplayan çocuklarla ilgili bir soru vardı, yine teknik bir cevap olması anlamında cevap vereyim. Bakanlığımızca atıkların kaynağa ayrı toplanması için belediye atık yönetim planları oluşturulmaktadır. Şu an 619 belediyenin atık yönetim planı onaylanmış ve atıklar bu belediyelerde kaynağa ayrı toplanmaktadır. Bakanlığımızca atıkların kaynağa ayrı toplanması için önemli çalışmalar yapılmakta olup çöpün içinden atık toplayan sokak toplayıcılarının sağlıklı bir yapıda belediye toplama sistemine entegrasyonu amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Dedğim gibi, onların iş ve istihdam alanlarını daha sağlıklı hâle getirmek için ilgili birimlerle toplanıyoruz.

Yine, "Bakanlığınız hangi alanlarda ecrimisil uygulamaları yapmaktadır?" diye bir soru var Sayın Demirden.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Yani, ecrimisillerin düşürülmesi konusunda bir çalışma var mı? O anlamda sordum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Düşürülme konusunda mı?

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Evet.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Ona o zaman daha sonra cevap vereyim çünkü bu sorunun cevabı o şekilde değil.

BAŞKAN – Maliye Bakanlığını ilgilendiren bir konu aslında.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Tamam.

Aynı sorunun cevabını biz sadece rakam olarak vermişiz, sizin sormak istediğiniz soruya cevap değil.

Evet, bitirdim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Çatalağzı'na değinmediniz Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Kalan soruları yazılı olarak tamamlasın Sayın Bakanım çünkü hem boğazı da rahatsız gördüğünüz gibi.

Teşekkür ediyoruz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Sayın üyelerimiz izin verilerse bundan sonra kalan soruların cevaplarını yazılı olarak Komisyon Başkanlığımıza iletelim.

Yani, mümkün mertebe, çok kısa bir zamanda yani bu hafta içinde yazılı gönderebilerseniz memnun oluruz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Toplantının başında aldım mesajı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, kurum bütçeleri...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakanım, Kanal İstanbul'u söyleseydiniz, gündemde olduğu için sadece.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Kanal İstanbul'la ilgili biliyorsunuz dün Ulaştırma Bakanımız da gerekli açıklamaları yaptı. Benzer açıklamalar yapacağımız için asıl projenin koordinasyonu Ulaştırma Bakanlığımızda olduğu için onun açıklamaları doğrultusunda benzer bir açıklama yapılacaktır. O yüzden istiyorsanız yazılı olarak onunla ilgili de açıklama veririz.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Orada rezerv alanın Büyükşehir Belediyesi ve BİMTAŞ'la bir protokol imzalanarak devredildiğine dair bir değerlendirme var. Bu doğru mu, onu soruyoruz yoksa...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Tamam, onu da yazılı olarak vereyim Sayın Vekilim.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bir de Fatih ormanlarını rica ediyoruz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI FATMA GÜLDEMET SARI (Adana) – Tamam, notlarımız var.

Ben çok teşekkür ediyorum çok değerli Komisyonumuza.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım.

Değerli arkadaşlar, kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutup oylatacağım.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2016 yılı bütçesi ile 2014 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2016 yılı bütçesi ile 2014 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Böylece gündemimizde bulunan kurumların bütçeleri ve kesin hesapları oylanmış ve kabul edilmiştir; hayırlı uğurlu olsun.

Görüşme programımızda yer alan bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere 10/02/2016 Çarşamba günü saat 10.00’da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 01.01

